

Skolöverstyrelsen beräknar i anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 arvoden åt följande elever vid döv-lärarseminariet, nämligen fjorton blivande lärare i kunskapsämne (åtta elever första utbildningsåret och sex elever andra utbildningsåret), tre blivande biträdande lärare (en elev första utbildningsåret och två elever andra utbildningsåret) samt tre blivande förskollärare. Härjämte beräknar överstyrelsen arvode under en ettårig kurs vid Tomtebodas för en blivande lärare vid vårdanstalten i Lund samt arvode för specialutbildning vid Tomtebodas av en blivande yrkeslärare. Beträffande de två sistnämnda utbildningsarvodena anför överstyrelsen följande.

Vårdanstaltens styrelse anholder, att en ettårig kurs för en blivande lärare till anstalten anordnas vid Tomteboda under budgetåret 1960/61, varvid vissa delar av den praktiska kursen bör förläggas till Lund. Frågan om ökning av den nuvarande terminskursen för dylika lärare framfördes redan i föregående års *petita*. Överstyrelsen uttalade sig då i princip för en förlängning av kursen till ett läsår. I direktionsens över Tomteboda äskande redogöres närmare för de moment i utbildningen, som erfordrade förstärkning, nämligen i den teoretiska delen ögats byggnad och vård samt blindpsykologi och anstaltspsykologi. För auskultation och undervisningsövningar borde en halv termin av kursen fullgöras vid vårdanstalten. Vidare skulle tentamina i kursens elementa krävas ävensom ett examensarbete. I anslutning till uttalandet i förra årets *petita*, upptar överstyrelsen ett helårsarvode, 11 292 kronor, till en dylik lärarelev.

Direktionen över Tomteboda föreslår vidare med hänsyn till att flera yrkeslärare inom de närmaste åren kommer att avgå med pension, att en yrkeslärare intages vid Tomteboda för specialutbildning under höstterminen 1960. För närvarande behöver yrkeslärare ej genomgå specialutbildning, innan de börjar undervisa blinda elever, ett förhållande som icke kan anses tillfredsställande. Direktionsens understryker, att dessa lärare liksom lärarna i kunskapsämne behöver på förhand lära känna den speciella metoden vid blindskolorna, lära läsa blindskrift, ta del av arbetsvårdens och yrkesvägledningens åtgärder för blinda, få kännedom om ögonskador av olika slag, skaffa sig vissa psykologiska kunskaper och insikter i internatlivets fordringar på läraren. Överstyrelsen ansluter sig helt till de framförda synpunkterna. Med tanke på den alltför fortgående vidgången av de blindas arbetsmöjligheter, torde en dylik förbättring av yrkeslärarens utbildning vara synnerligen önskvärd. Ett arvode för 4 månader enligt lönegrad 9 på 5-ort bör beräknas för ifrågakommande utbildning.

Departementschefen. Med hänsyn till att intagning av elever i barndoms-skolorna äger rum vid början av läsåret 1961/62, varigenom behovet av förskollärare nämnda år minskar något, finner jag icke anledning att beräkna arvoden till utbildande av blivande förskollärare under läsåret 1960/61.

Mot överstyrelsens förslag i övrigt har jag icke någon erinran och beräknar således medel för arvoden under en ettårig utbildningstid för en blivande lärare vid vårdanstalten i Lund och specialutbildning under fyra månader för en blivande yrkeslärare vid Tomteboda med belopp motsvarande lön i löneklass 7 respektive 9 under utbildningstiden. Jag beräknar

vidare medel för 14 arvoden enligt löneklass 12 för blivande lärare i kunskapsämne vid skolor för döva samt tre arvoden enligt löneklass 7 för blivande biträdande lärare vid dessa skolor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(11\,292 + 4\,168 + 204\,624 + 33\,876 =)$ 253 960 eller i runt tal 254 000 kronor, vilket innebär en ökning med 124 000 kronor i förhållande till innevarande års anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arvoden åt blivande lärare för blindas och dövas* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 254 000 kronor.

[245] 40. Kurser för personal m. fl. vid skolor för blindas och dövas.

Under vartdera av budgetåren 1955/56 och 1956/57 anvisades reservationsanslag å 12 000 kronor till Skolor för dövas: Utbildningskurs för vårdarinnor. Budgetåret 1957/58 uppfördes anslaget med samma belopp men för att möjliggöra en utvidgning av kursverksamheten att omfatta även andra personalkategorier rubricerades anslaget nu Skolor för dövas: Kurser för personal. På grund av reservation å anslaget uppfördes det för budgetåret 1958/59 med endast 6 000 kronor, samtidigt som det medgavs, att anslaget finge disponeras även till kurser för föräldrar till dövas förskolebarn.

Budgetåret 1957/58 anvisades till Kurs i anpassningsundervisning för lärare vid blindskolor ett reservationsanslag av 9 000 kronor. För budgetåren 1956/59 anvisades också årligen av delposten till övriga expenser i omkostnadsstaten för blindskolorna 2 000 kronor till kursverksamhet för blindas barns föräldrar.

Medelsanvisningarna för dessa och liknande ändamål har från och med innevarande budgetår sammanförts under ett gemensamt reservationsanslag, vilket med hänsyn till en beräknad reservation av i runt tal 11 000 kronor uppförts med 7 000 kronor. Reservationen utgjorde vid ingången av budgetåret 1959/60 17 105 kronor.

Skolöverstyrelsen äskar för budgetåret 1960/61 ett belopp av 32 000 kronor eller 25 000 kronor mer än som anvisats för innevarande år. Anslaget skulle enligt överstyrelsens förslag fördelas på följande ändamål.

1. Två kurser för personal	7 000
2. Kurser för föräldrar (två kurser å 4 500, fyra kurser å 2 000)	17 000
3. Två repetitionskurser för före detta yrkeselever vid skolorna för vuxna synskadade	3 000
4. Kurs i anpassningsundervisning	5 000
Summa	32 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas följande.

1—3. Kursverksamheten inom de här upptagna områdena har visat sig vara ytterst värdefull och intresset från deltagarnas sida har varit utomordentligt stort. Överstyrelsen räknar därför med en något utökad verksamhet under budgetåret 1960/61.

4. Sedan medel budgetåret 1957/58 anvisats för en kurs i anpassningsundervisning för lärare vid blindskolor, har en ökning av antalet anpassningskurser för nyblinda vuxna ägt rum och nya lärare har engagerats i denna kursverksamhet. Överstyrelsen finner det därför angeläget, att medel ställes till förfogande för en ny kurs i anpassningsundervisning för dessa nytillkomna lärare.

Departementschefen. Skolöverstyrelsens förslag föranleder ingen erinran från min sida. Jag förordar sålunda en ökning av förevarande anslag med 25 000 kronor till 32 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för personal m. fl. vid skolor för blinda och döva* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 32 000 kronor.

J. Yrkesundervisningen

[246] 1. Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 775 000	1 902 962
1958/59	2 311 000	2 267 207
1959/60 (statsliggaren s. 768)	2 559 000	
1960/61 (förslag)	3 716 600	

Överstyrelsen för yrkesutbildning hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 984 000 kronor. Förutom av vissa automatiska utgiftsökningar å i runt tal 57 700 kronor betingas höjningen av i huvudsak följande förslag.

1. Uppflyttning av överdirektörstjänsten i Bp 5 till generaldirektörstjänst i Bp 6.
2. Ställföreträdararvode till tjänsteman, som innehar förordnande att vara verkschefens ställföreträdare.
3. Förändring av byråchefstjänsterna å överstyrelsens fem byråer från Bo 1 till Bp 3.

Första byrån

4. Uppflyttning av en byrådirektörstjänst i Ao 24 till Ao 26 (chef för sektionen för arbetsmarknadsärenden och statistik).
5. Inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23.
6. Förändring av kassörstjänsten i Ae 15 till kamrerstjänst i Ae 19.
7. Inrättande av två assistenttjänster, en i Ae 15 och en i Ae 17.
8. Inrättande av en kanslisttjänst i Ae 13 (kassakontoret).

Andra byrån

9. Omändring av en förste konsulenttjänst i Ae 24 till en byrådirektörstjänst i ABp 26.
10. Ordinariesättning av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23.
11. Inrättande av en förste byråingenjörstjänst i Ae 23.
12. Inrättande av en byråingenjörstjänst i Ae 19.
13. Inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Tredje byrån

14. Uppflyttning av en assistenttjänst i Ae 17 till byråassistenttjänst i Ae 19.
15. Inrättande av en amanuensstjänst i reglerad befordringsgång (Ae 17).
16. Inrättande av en kontoristtjänst i Ae 9.

Fjärde byrån

17. Uppflyttning av en förste konsulenttjänst i Ao 23 till byrådirektörstjänst i Ao 24.
18. Inrättande av en konsulenttjänst i Ae 21 (för hushållsundervisningen).
19. Inrättande av två assistenttjänster (Ae 17).

Femte byrån

20. Inrättande av fyra lektorat, två i Ae 26 och två i Ae 24 samt avlöningsförstärkning, tillsammans åtta veckotimmar i AT 24.
21. Uppflyttning av en förste byråingenjörstjänst i Ao 21 till Ao 23.
22. Inrättande av en bibliotekarietjänst i Ae 19.
23. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 17.
24. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 15.

Sjätte byrån (föreslås inrättad genom uppdelning av andra byrån så, att dess verkstadsskolesektion ombildas till en särskild byrå)

25. Omändring av byrådirektörstjänsten i Ao 26 till undervisningsrådstjänst i Bp 3.
26. Uppflyttning av en förste byråingenjörstjänst i Ao 21 till Ao 23.
27. Inrättande av en byråingenjörstjänst i Ae 19.
28. Uppflyttning av en assistenttjänst i Ae 17 till byråingenjörstjänst i Ae 19.
29. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 15.
30. Inrättande av en amanuens tjänst i reglerad befordringsgång (Ae 17).

Fristående sektionen (för omskolningskurser för arbetslösa m. fl.)

31. Uppflyttning av en förste byråingenjörstjänst i Ae 21 till Ae 23.
32. Inrättande av en förste byråingenjörstjänst i Ae 21.
33. Uppflyttning av en assistenttjänst i Ae 17 till byråassistenttjänst i Ae 19.
34. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 15.

Sektionen för centralupphandling

35. Inrättande av en intendenttjänst i Ae 21.
36. Inrättande av en byråassistenttjänst i Ae 19.
37. Inrättande av en assistenttjänst i Ae 15.
38. Inrättande av en kontoristtjänst i Ae 9.

Personalbehov i övrigt m. m.

39. Förändring av tre amanuens-(byråsekreterar-)tjänster till förste byråsekreterartjänster i Ao 21.
40. Förändring av tre kanslibiträdestjänster i Ae 7 till kontoristtjänster i Ae 9.
41. Inrättande av en expeditionsvaktjänst i Ae 7.
42. Ordinariesättning, beräknad efter näst högsta löneklassen, av tre extra ordinarie kanslibiträdestjänster.

43. Inrättande av 14 skrivbiträdestjänster i reglerad befordringsgång.
44. Nyanställning av två biträden (lkl 3), sedan två från och med den 1 juli 1959 inrättade e. o. kanslibiträdestjänster tillsatts med ordinarie kontorsbiträden.
45. Ökning av anslagsposten till arvoden till experter och tillfällig personal m. m.

Ur överstyrelsens motivering för de framförda förslagen inhämtas bland annat följande.

9. På innehavaren av den å andra byrån inrättade förste konsulent-tjänsten i Ae 24 vilar en mångfald betydelsefulla arbetsuppgifter. Den teoretiskt-tekniska utbildningen har fått starkt ökad omfattning genom tillkomsten av nya undervisningsformer, delvis av försökskaraktär, och genom utbyggnad och omorganisation av befintliga tekniska undervisningsanstalter. Sålunda handhaves bland annat organiserandet av de särskilda påbygg-nadskurser, som med mycket goda resultat anordnats vid flera högre tekniska läroverk, närmast av denne befattningshavare. Denna arbetsupp-gift ställer mycket höga krav på ifrågavarande tjänsteman. Val av aktuella kursämnen från skilda tekniska områden och förhandlingar med närings-livets experter samt lärare förutsätter avancerade tekniska kunskaper, för-måga att överblicka tekniska områden och att inom dessa kunna följa den tekniska utvecklingen. Med hänsyn till skilda önskemål från näringslivets representanter och olika synpunkter hos tekniska experter angående ut-formningen av kursprogram måste förste konsulenten även besitta samar-betsförmåga och pedagogisk erfarenhet.

Vid de högre tekniska läroverken tillämpas nu nya undervisningsplaner, och livlig diskussion pågår angående önskvärd omfattning av olika ämnen, införandet av nya ämnen (exempelvis regleringsteknik) samt specialisering inom vissa facklinjer. Överstyrelsens medverkan har påkallats i fråga om planläggning av laboratorier och utarbetande av kompendier. De sistnämnda arbetsuppgifterna har blivit särskilt aktuella genom tillkomsten av nya läroverk. För att i nära samarbete med näringslivet lösa dessa arbetsupp-gifter har överstyrelsen trätt i kontakt med vissa industrier och tekniska verk och med dessa bildat arbetsutskott. Likaså har ett arbetsutskott orga-niserats med de tekniska läroverkens lärarförbund för utarbetande av kom-pendier. Den närmare ledningen av ifrågavarande verksamhet åvilar förste konsulenten. Nämnda mycket betydelsefulla arbetsuppgifter kan emellertid för närvarande icke fullföljas planenligt på grund av personalbrist.

Förste konsulenten har vidare av överstyrelsen ålagts att med den behö-righet som tillkommer byråchef handlägga samtliga frågor rörande sådana skandinaviska lärarkurser, som anordnas enligt det uppdrag överstyrelsen har fått genom nådigt brev den 28 maj 1959 (lärarkurser med bidrag från OECC). Det torde vara uppenbart, att Sverige måste delta i det internatio-nella samarbetet och i utbyte av erfarenheter, exemplifierat av bland annat nämnda skandinaviska kurser. Detta samarbete mellan olika europeiska länder och mellan europeiska länder och USA har redan fått en betydande omfattning.

Det är uppenbart, att angivna arbetsuppgifter fordrar såväl framstående tekniska som pedagogiska kvalifikationer. Den nuvarande lönegradsplace-ringen, Ae 24, är alldeles för låg för att tjänsten i längden skall kunna hållas

besatt med kompetent innehavare. Överstyrelsen föreslår därför, att förste konsulenttjänsten å andra byrån från och med budgetåret 1960/61 förändras till en byrådirektörstjänst i lönegrad ABp 26.

11. Överstyrelsen har under punkt 9 framhållit, att vissa ytterst angelägena arbetsuppgifter måste eftersättas på grund av personalbrist. Detta gäller bland annat samverkan med de högre tekniska läroverken i fråga om undervisningsplaner, planering av laboratorier, utarbetandet av kompendier m. m. samt samarbete med industrin i tekniska frågor m. m. Vidare har personalresurserna icke medgivit överstyrelsen att i tillräcklig utsträckning ägna uppmärksamhet åt de tekniska skolornas problem i fråga om kursplaner, läroböcker, lärarfrågor m. m. Dessa arbetsuppgifter kan icke i längden eftersättas, om undervisningen skall följa den tekniska utvecklingen. Tillräcklig personalförstärkning är därför nu oundgänglig. Som närmaste medarbetare vid handläggning av dylika ärenden bör byrådirektören i ABp 26 ha en högt kvalificerad tekniker med civilingenjörsexamen. Överstyrelsen föreslår därför inrättandet av en förste byråingenjörstjänst i Ae 23.

23. För skötseln av en rad uppgifter inom den reformpedagogiska verksamheten har överstyrelsen på femte byrån en konsulent i Ao 23. Denne ansvarar bland annat för produktionen av läroböcker och kompendier för yrkesundervisningen. Han har också överinseende över överstyrelsens bokdetalj, varifrån distribueras förutom av överstyrelsen framställd materiel även viss materiel från andra förlag. Förlagsverksamheten har under de senaste budgetåren kraftigt utvecklats, varvid produktionen av nya läroböcker och revideringar av äldre upplagor har blivit mycket arbetskrävande. Antalet kompendier för de särskilda påbyggnadskurserna vid de högre tekniska läroverken har ökat ansevärt (1958—59 utgavs cirka 50 stycken).

Liksom överstyrelsen ombesörjt granskning av samt utgivning av förteckning över filmer och bildband för yrkesundervisningen, avser överstyrelsen att göra en katalog över böcker och övningsmateriel, granskade och godkända för yrkesundervisningen. Hittills har endast en sporadisk granskning av läroböcker för yrkesundervisning kunnat ske med nu tillgängliga personella resurser.

På grund av vad ovan framförts är det ofrånkomligt, att arbetskraften för den reformpedagogiska verksamheten förstärkes, om icke väsentliga arbetsuppgifter, som bidrar till yrkesundervisningens effektivitet, skall helt eftersättas. Arbetsuppgifterna för innehavaren av ifrågavarande tjänst blir i första hand redaktionella och kommer bland annat att bestå av bearbetning av manuskript, läsning av korrektur, bevakning av leveranser från författare och tryckerier samt upprättande och kontinuerlig revidering av förteckningar över läroböcker och undervisningsmateriel. Medelsbehovet för denna tjänst beräknar överstyrelsen efter Ae 17.

29. En stor del av den inom den fristående sektionen befintliga personalens tid upptages för närvarande med rutinarbete, speciellt i fråga om undervisningsplaner. Med rutinärenden avses då exempelvis införandet av generella ändringar i samtliga undervisningsplaner inom ett visst yrkesområde, korrekturläsning, översändande av förebilder till undervisningsplaner m. m. Den föreslagne befattningshavaren avses i första hand sköta dylika rutinärenden. Assistentens kompetens bör emellertid vara sådan, att han även kan biträda vid handläggning av ärenden rörande undervisningsmateriel. Han bör därför ha god teknisk utbildning och helst erfarenhet som yrkeslärare. Överstyrelsen föreslår därför, att tjänsten placeras i Ae 15.

35. Verksamhetens omfattning för överstyrelsens centralupphandling har alltså stegrats i mycket snabb takt, vilket framgår av följande tablå:

År	Antal order	Inköpssumma
1955	5 200	4 850 000
1956	7 860	7 821 224
1957	11 344	14 300 760
1958	16 348	23 683 875
1959 (första halvåret) ...	16 025	24 500 000

Den personalförstärkning, som överstyrelsen erhållit de senaste åren, står ej i någon rimlig proportion till arbetsuppgifternas ökning. I första hand synes chefen för centralupphandlingen — byrådirektör i lönegrad Ao 24 — behöva avlastas en del av sin stora arbetsbörda. Innehavaren av den här föreslagna tjänsten bör därför självständigt kunna planera och verkställa inköp av maskiner och större anordningar för yrkesskolorna, besöka och förhandla med större leverantörer samt under sektionschefen handha den administrativa ledningen av sektionens personal och arbete.

38. Ansvällningen av antalet inköpsorder har bland annat medfört, att nödvändig kontroll av desamma måst eftersättas. Det merarbete som därigenom uppstått — korrespondens om rättelser o. dyl. — har blivit av mycket stor omfattning och delvis belastat inköpsassistenterna. Överstyrelsen anser det därför både nödvändigt och lämpligt att inrätta en kontoristtjänst. Denna befattningshavare skulle dels handha viss kontroll av inköpsorden, och dels självständigt handha och sköta korrespondensen med leverantörer och skolor angående prisändringar, annulleringar o. dyl.

45. Överstyrelsen finner det nödvändigt, att tillräckliga medel står till överstyrelsens förfogande för anlitande av sakkunskap i form av fackkonsulenter inom de olika byråernas verksamhetsområden. Den vidgade pedagogiska och konsulterande verksamhet, som från överstyrelsens sida är nödvändig inom de olika områdena, kräver ett mera kontinuerligt anlitande av konsulenter än vad som blir möjligt inom ramen för nu anvisade medel. Innevarande budgetår står ett belopp av 95 000 kronor till överstyrelsens förfogande till ersättningar åt konsulenter. För nästkommande budgetår räknar överstyrelsen med ett medelsbehov för detta ändamål av 215 000 kronor, vilket innebär en ökning av årets anslag med 120 000 kronor.

Ökningen av antalet avgångsklasser vid de högre tekniska läroverken medför en automatisk ökning av antalet examensombud och en därav betingad merkostnad av 2 000 kronor.

Årsarvodet per examensombud utgår från och med budgetåret 1957/58 med högst 450 kronor till ombud vid tekniskt gymnasium och tekniska fackskolan vid högre tekniska läroverket i Stockholm samt med högst 300 kronor till ombud vid övriga fackskolor. Överstyrelsen föreslår en höjning av arvoden till 500 respektive 325 kronor. Merkostnaderna härför torde kunna beräknas till 3 000 kronor.

Statskontoret har endast ansett sig kunna förorda följande personalförstärkningar från och med budgetåret 1960/61.

I enlighet med sin redan i utlåtande över fjolårets äskanden intagna ståndpunkt tillstyrker ämbetsverket förstärkning med en förste byråsekreterartjänst i Ae 21 på första byrån och en byråingenjörstjänst i Ag 19 vid fristående sektionen. För handläggningen av frågor rörande undervisningsplaner samt utarbetandet av kompendier och läroböcker för de högre tek-

niska läroverken och de tekniska skolorna, där man regelmässigt icke torde kunna påräkna någon medverkan från den privata förlagsverksamhetens sida, förordas inrättandet på andra byrån av en förste byråingenjörstjänst i 23 lönegraden vilken dock tills vidare torde böra uppföras på extra stat. Statskontoret vill ej heller motsätta sig inrättandet av en kanslibiträdets-tjänst i Ag 7 på denna byrå samt en extra assistenttjänst vid fristående sektionen för granskning av redovisningar rörande den vid omskolningskurserna disponerade materielen. Mot bakgrunden av den starkt ökade verksamheten vid sektionen för centralupphandling och i beaktande av den betydelse, som tillmätts dennas arbete i och för ett förbilligande och underlättande av utbyggnaden av såväl yrkesskolväsendet som det allmänna skolväsendet har statskontoret icke något att erinra mot att sektionen förstärkes med en tjänst som intendent i Ag 21 och en kontoristtjänst i Ag 9. I övrigt tillstyrkes tre nya biträdetsjänster i reglerad befordringsgång samt en uppräknig av anslagsposten till experter och tillfällig personal m. m. med förslagsvis 30 000 kronor.

En uppdelning av andra byrån genom verkstadsskolesektionens ombildning till en byrå bör enligt statskontorets mening icke ifrågakomma. I detta sammanhang framhålles, att, därest för ledningen av sagda sektion en dubbling av byråchefstjänsten å andra byrån anses erforderlig, frågan härom torde i särskild ordning böra underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Mot den beräknade merkostnaden av 2 000 kronor i anledning av ökat antal examensombud vid tekniska gymnasier och tekniska fackskolor synes icke något vara att erinra. Däremot kan statskontoret icke biträda förslaget om uppräknig av årsarvodena till ifrågavarande examensombud, vilka arvoden omprövats så sent som år 1957.

Statens lönenämnd har icke något att erinra mot bifall till förslaget om uppflyttning av assistenttjänsten under punkt 28 till byråingenjör i Ae 19 men kan icke biträda yrkandet om uppflyttning av assistenttjänsten under punkt 33. Mot lönesättningen för den under punkt 13 föreslagna tjänsten har lönenämnden ingen erinran.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i underdånig skrivelse den 20 november 1959 rörande medelsbehovet för budgetåret 1960/61 till omskolningsverksamheten meddelat, att antalet omskolningskurser (huvudsakligen av verkstadsskolekaraktär) för innevarande budgetår torde kunna uppskattas till cirka 500 och antalet fortbildningskurser för arbetslösa byggnadsgrovarbetare till omkring 140. För budgetåret 1960/61 beräknar arbetsmarknadsstyrelsen enligt under hand lämnad uppgift preliminärt att behov kommer att föreligga av en fördubbling av antalet omskolningskurser, d. v. s. cirka 1 000, och oförändrat antal fortbildningskurser. På grund av den stora omfattning, som verksamheten beräknas få nästa budgetår, måste en organisation av minst samma omfattning som den för innevarande budgetår beräknade uppehållas. För 1959/60 har till bestridande av överstyrelsens kostnader för personalökning i anledning av den ökade kursverksamheten — utöver i regleringsbrevet den 28 maj 1959 anvisade 125 000 kronor — medgivits ett anslagsöverskridande med 590 000 kronor avseende

tiden från och med den 1 september 1959 tills vidare under budgetåret. För budgetåret 1960/61 skulle enligt överstyrelsens beräkning erfordras 900 000 kronor till avlönande av personal för överstyrelsens administrerande av denna kursverksamhet.

Verksamheten medför också ökat behov av expensmedel för nästa budgetår. Kostnaden härför beräknas av överstyrelsen preliminärt komma att uppgå till 108 000 kronor.

Departementschefen. Frågan om yrkesutbildningens centrala ledning befinner sig allttjämt under utredning. Jag är därför icke beredd att medverka till några mera omfattande förändringar i överstyrelsens nuvarande organisation. En viss förstärkning av överstyrelsens personalresurser är emellertid ofrånkomlig, om ämbetsverket skall kunna på ett tillfredsställande sätt svara mot de krav, som den fortgående utbyggnaden av landets yrkes-skolväsende ställer.

Det är enligt min mening särskilt angeläget, att överstyrelsen har möjligheter att anpassa den tekniska yrkesutbildningen till den snabba utvecklingen på teknikens olika områden. Kursplaner och läroböcker måste kontinuerligt överses för att svara mot tidens krav och nya undervisningsformer måste prövas. Detta ställer stora krav på den härför närmast ansvariga personalen på överstyrelsens andra byrå. Av innehavaren av den nuvarande förste konsulenttjänsten på byrån krävs sådan teknisk och pedagogisk insikt och vidsträckt allmänorientering, att en uppflyttning av tjänsten i högre lönegrad synes väl motiverad. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, beräknar jag här medel för uppflyttning av denna tjänst till byrådirektörstjänst i lönegrad Ae 26 (p. 9) ävensom av en assistenttjänst i Ae 17 på samma byrå till byråingenjörstjänst i Ae 19 (p. 28). Jag tillstyrker vidare inrättande av en förste byråingenjörstjänst i lönegrad Ag 23 (p. 11), en assistenttjänst i Ae 13 och en kanslibiträdestjänst i Ae 7 (p. 13) på denna byrå.

Under hänvisning till vad jag i det följande kommer att anföra vid min anmälan av anslagspunkten J 22, beräknar jag nu medel på ämbetsverkets stat till avlönande av fyra lektorer i psykologi och pedagogik i lönegrad Ae 26 eller Ae 24 för yrkeslärarutbildningen (p. 20).

För biträde med bland annat redaktionella uppgifter i samband med läroboks- och kompendieutgivningen bör inrättas en befattning som assistent i lönegrad Ae 13 på femte byrån (p. 23).

Jag tillstyrker vidare, att sektionen för centralupphandling i enlighet med statskontorets förslag förstärkes med en intendent i lönegrad Ag 21 (p. 35) och en kontorist i Ag 9 (p. 38).

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit i nyss-nämnda sammanhang, beräknar jag även medel för omvandling av kassörstjänsten i Ae 15 på första byrån till kamrerartjänst i Ae 17 (p. 6).

Slutligen förordar jag en ytterligare ökning av biträdespersonalen genom inrättande av fyra nya biträdestjänster i reglerad befordringsgång (p. 43).

Anslagsposten till arvoden åt experter och tillfällig personal m. m. har i staten för innevarande budgetår uppförts med 332 000 kronor. Härav har 125 000 kronor beräknats för ersättning till personal för omskolningsverksamheten. I enlighet med överstyrelsens förslag torde för nästa budgetår anslagsmedlen för detta särskilda ändamål bära uppräknas med 775 000 kronor till 900 000 kronor. Beloppet bör ställas till överstyrelsens disposition först efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t. För att möjliggöra en viss utbyggnad av konsulentverksamheten förordar jag utöver nämnda belopp en uppräknings av denna post med 30 000 kronor.

Förslaget om en höjning av arvoden åt examensombud kan jag icke biträda.

Under hänvisning till vad jag sålunda förordat och med beaktande jämväl av utgiftsförändringar av i huvudsak automatisk natur beräknar jag anslagsbehovet för nästa budgetår till 3 716 600 kronor, vilket innebär en höjning med 1 157 600 kronor.

Anslaget torde bära fördelas på olika poster på sätt som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	819 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	11 000
3. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	1 137 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 321 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	385 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	43 000
Summa kronor	3 716 600

c) till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 716 600 kronor.

[247] 2. Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	260 200	262 855
1958/59	288 200	349 238
1959/60 (statsliggaren s. 770)	535 200	
1960/61 (förslag)	443 200	

Överstyrelsens för yrkesutbildning äskanden under detta anslag innebär, att anslaget för nästa budgetår höjes med 25 500 kronor enligt följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m. (nu 8 000)	of.
2. Reseersättningar (nu 106 000)	of.
3. Expenser (nu 216 700)	+ 147 000
4. Publikationstryck (nu 4 500)	+ 28 500
5. Kostnader för ämbetsverkets flyttning m. m. (nu 200 000)	— 150 000
	+ 25 500

Av ökningen under expensposten belöper 3 000 kronor på den av överstyrelsen beräknade kostnadsökningen för bränsle, lyse och vatten i överstyrelsens nya ämbetslokaler samt 110 000 kronor på inköp av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier, till en del avsedda för den av överstyrelsen under föregående anslagspunkt föreslagna utökade personalen. Höjningen under punkt 4 motiveras bland annat med behovet att utge en ny upplaga av broschyren »Yrkesutbildningen i Sverige», samt förslag om utgivande av en engelsk upplaga av samma broschyr.

Statskontoret har icke någon erinran mot den föreslagna uppräknings av delposten till bränsle, lyse och vatten. Beträffande delposten till övriga expenser anser sig ämbetsverket mot bakgrunden av belastningen för budgetåret 1958/59 i vad denna torde få anses belöpa å överstyrelsens ordinarie verksamhet, endast kunna tillstyrka en höjning med 8 000 kronor. Härutöver torde såsom engångsanslag böra beräknas medel för anskaffning av dels möbler m. m. i anledning av den av statskontoret förordade personalförstärkningen med 10 000 kronor, dels tre diktafoner med 3 000 kronor. Statskontoret biträder förslaget om utgivande av en ny upplaga av broschyren »Yrkesutbildningen i Sverige» och finner att anslagsposten till publikationstryck med utgångspunkt i de härför beräknade kostnaderna bör uppföras med 8 000 kronor.

Departementschefen. I avvaktan på närmare erfarenheter av de faktiska kostnaderna för bränsle, lyse och vatten i överstyrelsens nya lokaler beräknar jag oförändrat anslagsbelopp under delposten för detta ändamål. Beträffande delposten till övriga expenser anser jag mig blott kunna tillstyrka en höjning med 20 000 kronor. I likhet med vad som skett för innevarande budgetår bör under anslagsposten till expenser beräknas ett särskilt belopp för eventuellt uppkommande behov i samband med över-

styrelsens handhavande av omskolningskurser för arbetslösa. Det för innevarande budgetår för detta ändamål beräknade beloppet, 20 000 kronor, bör för nästa budgetår beräknas till 100 000 kronor och liksom för närvarande ställas till överstyrelsens förfogande först efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

För tryckning av en ny upplaga av den omförmälda broschyren torde anslagsposten till publikationstryck böra uppräknas med 8 000 kronor.

I det i årets stat upptagna anslagsbeloppet ligger ett beräknat engångsbelopp av 200 000 kronor för kostnader i samband med ämbetsverkets flyttning. Jag anser mig icke kunna tillstyrka, att ytterligare medel utöver anvisade 200 000 kronor anvisas för ändamålet.

Vid bifall till vad jag här förordat torde sålunda anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(535\,200 + 20\,000 + 80\,000 + 8\,000 - 200\,000 =)$ 443 200 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av
443 200 kronor.

[248] 3. **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	100 000	143 708
1958/59	140 000	153 952
1959/60 (statsliggaren s. 771)	140 000	
1960/61 (förslag)	200 000	

Detta anslag utgör för yrkesundervisningens del en motsvarighet till det för det allmänna skolväsendet avsedda reservationsanslaget till Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m.m. Reformverksamheten syftar till en effektivisering av såväl lärarutbildningen som yrkesundervisningen i allmänhet (propositionerna 1949: 167 och 1955: 139).

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 310 000 kronor och framhåller, att denna höjning är nödvändig, om överstyrelsen skall kunna genomföra de viktigaste av de projekt som redan nu kan förutses bli erforderliga under nästa budgetår.

Statskontoret föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Det är ytterst angeläget, att utvecklingen på det yrkespedagogiska området håller en någorlunda jämn takt med den snabba kvantitativa utbyggnaden av yrkesskolväsendet. Det synes mig därför vara ofrånkomligt, att överstyrelsen för yrkesutbildning får något ökade resurser för sin yrkespedagogiska reformverksamhet. Jag föreslår, att förevarande

anslag för nästa budgetår uppräknas med 60 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[249] **4. Högre tekniska läroverk: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	9 060 000	9 806 271
1958/59	11 856 000	11 672 076
1959/60 (statsliggaren s. 771)	14 097 000	
1960/61 (förslag)	16 506 000	

Läroverksorganisationen.

Innevarande budgetår är antalet läroverk 21 med tillhopa 241 avdelningar (statsliggaren s. 772 f.) och ett elevantal av omkring 5 800. På grund av tidigare fattade beslut kommer antalet avdelningar att under läsåret 1960/61 ökas med 18 varjämte det vid föregående års riksdag beslutade läroverket i Skövde kommer att bidra med 3 intagningsavdelningar. För läsåret 1960/61 kommer således antalet avdelningar att automatiskt växa med 21 till 262. Utöver denna automatiska ökning föreslår *överstyrelsen för yrkesutbildning* nu följande utbyggnad beträffande befintliga läroverk: vid vartdera läroverket i *Borlänge, Gävle, Göteborg, Hälsingborg, Härnösand, Luleå, Malmö* och *Skellefteå* inrättas ytterligare en avdelning av första klassen vid gymnasiet; vid läroverket i *Göteborg* inrättas vidare fackskollinjer för husbyggnadsteknik, väg- och vattenbyggnadsteknik, elkraftteknik och teleteknik med sammanlagt två klassavdelningar; vid läroverket i *Linköping* inrättas en verkstadsteknisk fackskollinje med en klassavdelning.

Beträffande förslagen anför överstyrelsen bland annat följande.

Läroverket i Borlänge, som började sin verksamhet läsåret 1957/58, omfattar läsåret 1959/60 ett gymnasium med maskin- och byggnadstekniska linjer och två parallellklasser av varje årskurs samt en 3-årig fackskola med maskinteknisk linje och en klass av varje årskurs. Antalet avvisade godkända till gymnasiet var första verksamhetsåret 31, andra läsåret 50 och beräknas stiga innevarande läsår. Läroverket har börjat uppföra en egen byggnad, som beräknas stå färdig till läsåret 1960/61. De nya lokalerna medger inrättande av ytterligare en parallellklass i gymnasiet.

Vid läroverket i Gävle, som innevarande år omfattar gymnasium med maskin- och byggnadstekniska linjer samt tre parallellklasser av årskurserna I och II och två parallellklasser av årskurs III, har lokalsvårigheter tidigare hindrat en utbyggnad av organisationen med en fjärde parallellklass. Från och med hösten 1960 föreligger emellertid icke längre något sådant hinder, varför överstyrelsen tillstyrker utbyggnaden. Antalet godkända inträdessökande, som avvisats på grund av platsbrist, var höstterminerna 1955—1959 respektive 32, 46, 95, 25 och 80.

Läroverket i Göteborg begär en utökning av gymnasiet med två parallellklasser samt ytterligare två klasser i fackskolan med en byggnadsteknisk och en elektroteknisk linje. Budgetåret 1959/60 omfattar detta läroverk ett gymnasium med sju linjer och med fem parallellklasser samt en 3-årig fackskola med maskinteknisk linje och en klass av varje årskurs. Totala antalet klasser är sålunda 18, varav 2 (klasserna I och II i fackskolan) med deltidundervisning. Antalet godkända inträdessökande, som måst avvisas på grund av platsbrist, har höstterminerna 1954—1958 varit respektive 54, 85, 141, 73 och 105.

Läroverket i Hälsingborg omfattar ett gymnasium med fyra klasser av varje årskurs samt fyra linjer, varav en linje, den kemitekniska, i klass III har en specialgren i livsmedelsteknik. Antalet godkända inträdessökande, som avvisats på grund av platsbrist, har under 5-årsperioden 1954—1958 uppgått till respektive 31, 42, 69, 34 och 107.

Läroverket i Härnösand hemställer om en utvidgning av läroverket med minst en eller om möjligt två parallellklasser. Läroverket omfattar innevarande budgetår ett gymnasium med fem facklinjer samt fyra parallellklasser av årskurserna I och II och tre parallellklasser av årskursen III (fyra klasser från och med 1960/61). Antalet godkända inträdessökande, som måst avvisas på grund av platsbrist, har under 5-årsperioden uppgått till respektive 53, 54, 48, 108 och 94.

Läroverket i Luleå, som endast omfattar gymnasium, begär utbyggnad av läroverket med en femte parallellklass. Antalet parallellklasser är nu fyra i årskurserna I och II och tre i årskurs III, vilket senare antal dock automatiskt ökar till fyra budgetåret 1960/61. En klass av årskurs I är förlagd till Kiruna. Antalet facklinjer är tre: byggnadsteknisk, elkraftteknisk och maskinteknisk. Den byggnadstekniska linjen har i årskurs III en väg- och vattenbyggnadsteknisk gren och den elkrafttekniska linjen har i samma årskurs en i industriell elektronik specialiserad gren. Planer föreligger på att i den maskintekniska linjen införa en gren, specialiserad i värme-, ventilations- och sanitetsteknik. Antalet på grund av platsbrist avvisade godkända inträdessökande var under 1954—1958 respektive 81, 43, 42, 88 och 71.

Även läroverket i Malmö begär utökning av läroverket med en parallellklass av gymnasiet, som för närvarande omfattar tre parallellklasser av varje årskurs. Antalet godkända sökande, som måst avvisas, uppgår för 5-årsperioden till respektive 56, 34, 105, 84 och 71. — Läroverket föreslår vidare, att den från och med budgetåret 1958/59 inrättade fackskolan med deltidundervisning blir 3-årig. — Överstyrelsen tillstyrker läroverkets framställning.

Läroverket i Skellefteå omfattar nu gymnasium med tre facklinjer och två klasser av varje årskurs. Under de senaste tre åren har endast cirka varannan godkänd sökande kunnat intagas.

I fråga om fackskolutbildning är Göteborg synnerligen missgynnad, om man jämför motsvarande utbildningsmöjligheter i Stockholm och framför allt Malmö. Överstyrelsen får därför tillstyrka, att den 3-åriga fackskolan vid läroverket i Göteborg utvidgas med två klasser av varje årskurs samt att därvid inrättas en husbyggnadsteknisk, en väg- och vattenbyggnadsteknisk, en elkraftteknisk och en teleteknisk linje. De två första åren läser de förstnämnda två linjerna samma ämnen och de två sistnämnda linjerna likaledes samma ämnen. Även sista året kan samundervisning i viss utsträckning äga rum.

Med hänsyn till Linköpings med omnejd karaktär av större industriort och industrins struktur anser överstyrelsen inrättandet där av en 3-årig verkstadsteknisk fackskollinje med deltidundervisning väl motiverad.

Överstyrelsen har vidare framlagt förslag om successivt upprättande av tre nya läroverk, nämligen dels från och med budgetåret 1960/61, eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t bestämmer, ett i vardera Kalmar och Halmstad, omfattande gymnasium med en byggnadsteknisk och en maskinteknisk linje samt tillsvidare två avdelningar av varje klass, dels ock från och med budgetåret 1961/62, eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t bestämmer, ett i Växjö med den organisation varom Kungl. Maj:t framdeles efter förslag av överstyrelsen vill bestämma. — Överstyrelsen har därvid upplyst följande.

Inom ett bälte, som omfattar östra och södra Småland, nordöstra Skåne och södra Halland, föreligger framställningar om inrättande av högre tekniska läroverk från följande städer, nämligen Västervik, Oskarshamn, Kalmar, Växjö, Ljungby, Hässleholm och Halmstad. I Hässleholm är det fråga om ombildning av därvarande tekniska skola till tekniskt läroverk.

Överstyrelsen har sig vidare bekant att i Kristianstad en kommitté arbetar med en utredning om inrättande av ett tekniskt läroverk i staden.

Över framställningarna från berörda städer har överstyrelsen inhämtat yttranden från länsstyrelserna i Kronobergs och Kalmar län samt arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har framhållit, att förutsättningarna för ett tekniskt läroverk i Växjö måste anses som synnerligen goda.

Länsstyrelsen i Kalmar län har yttrat sig över framställningarna från Västervik, Oskarshamn och Kalmar och finner därvid, att, sedan ett tekniskt läroverk inrättats i Linköping, Västervik icke bör före Oskarshamn eller Kalmar komma ifråga som förläggningssort för ett tekniskt läroverk. Beträffande valet mellan Oskarshamn och Kalmar förklarar länsstyrelsen, att den funnit övervägande skäl tala för att det nya läroverket inrättas i Kalmar. Om ett tekniskt läroverk skulle komma att upprättas i Växjö, kommer Kalmars beräknade upptagningsområde att minska och förskjutas norrut, med påföljd att skälen för läroverkets förläggning till Oskarshamn kommer att överväga.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför i ett första yttrande, avseende framställningarna från Växjö och städerna i Kalmar län, att det enligt styrelsens uppfattning finns tillräckligt underlag för rekrytering av elever till ett högre tekniskt läroverk i Växjö och att det dessutom finns utrymme för ett läroverk i Kalmar län. Styrelsen har därför inte funnit skäl att avgränsa rekryteringsområdena för Västervik, Oskarshamn och Kalmar under den förutsättningen att något läroverk inte kommer till stånd i Växjö.

Vad beträffar lokaliseringen av ett högre tekniskt läroverk i Kalmar län synes folkmängden i rekryteringsområdena tillräckligt stor för att bära upp ett högre tekniskt läroverk antingen i Kalmar eller i Oskarshamn, medan befolkningsunderlaget för Västervik synes för litet eller i varje fall avse-

vårt mindre än för de båda andra städerna. Ett högre tekniskt läroverk i Västervik skulle underlätta strävandena att stärka stadens näringsliv, vilket i och för sig är önskvärt. Denna synpunkt gäller emellertid med samma styrka även för Kalmar och Oskarshamn. Med hänsyn till befolkningens storlek i de olika rekryteringsområdena synes därför det högre tekniska läroverket böra förläggas antingen till Kalmar eller Oskarshamn.

Skillnaden i befolkningsunderlag mellan Kalmars och Oskarshamns rekryteringsområden är liten. Däremot är folkmängden inom Kalmars 60-minuterszon avsevärt större än inom Oskarshamns. Kalmars folkmängd är även betydligt större än Oskarshamns. Industrin i de båda städerna är däremot i stort sett av samma omfattning.

I vartdera rekryteringsområdet för de bägge städerna fanns höstterminen 1957 10 realskolor med i stort sett samma totala elevantal (Kalmarområdet cirka 4 000 och Oskarshamnsområdet cirka 3 800 elever). Inom Kalmars 60-minuterszon uppgick detta elevantal till cirka 2 400 och inom Oskarshamns resezon till cirka 1 000 elever.

Antalet elever, som kan bo i sina hem på läroverksorten, liksom antalet elever, som dagligen kan resa mellan hem och skola, blir större, om Kalmar väljes som förläggningsplats för läroverket, än om Oskarshamn väljes. Med hänsyn främst härtill anser arbetsmarknadsstyrelsen, att det högre tekniska läroverket i Kalmar län bör förläggas till Kalmar.

I ett senare yttrande, som berör samtliga nu aktuella städer, framhåller arbetsmarknadsstyrelsen bland annat, att det förhållandet att Ljungby sökt tillstånd att inrätta tekniskt läroverk icke inverkar på styrelsens tidigare ställningstagande. Endast en av orterna Hässleholm och Kristianstad synes för närvarande kunna ifrågakomma som lokaliseringsplats för ett tekniskt läroverk. Utgår man ifrån att tekniska läroverk nu eller framdeles kommer att inrättas i Halmstad och Växjö, ligger Kristianstad bättre till ur rekryteringssynpunkt än Hässleholm.

Arbetsmarknadsstyrelsen anser, att befolkningsunderlaget är tillräckligt för inrättandet av tekniska läroverk i Halmstad, Kalmar, Kristianstad och Växjö.

Skolöverstyrelsens yttrande berör endast framställningarna från Västervik, Oskarshamn, Kalmar och Växjö. Överstyrelsens slutsatser är, att elevunderlaget är otillräckligt för ett tekniskt gymnasium i Västervik, att elevunderlaget sannolikt är otillräckligt för ett tekniskt gymnasium i Oskarshamn samt att elevunderlaget är tillräckligt för ett tekniskt gymnasium i antingen Kalmar eller Växjö.

Överstyrelsen för yrkesutbildning anför för egen del bland annat följande.

Även om många och starka skäl talar för att den behövliga fortsatta utvecklingen av tekniska läroverksorganisationen så långt möjligt bör ske genom en utvidgning av befintliga läroverk, anser överstyrelsen det uteslutet att helt bygga på en sådan utväg. Från rent ekonomiska synpunkter måste beaktas, att man inte kan fullfölja utvidgningen på detta sätt utan i vissa fall rätt omfattande nybyggnader av de tekniska läroverken.

För nödvändigheten av upprättande av nya tekniska läroverk talar även, att vissa relativt tätt befolkade delar av vårt land ur ren avståndssynpunkt är missgynnade när det gäller tekniska läroverk. Så är fallet med det nu aktuella bältet, omfattande östra och södra Småland, nordöstra Skåne och

södra Halland. Ungdomarna i dessa områden har relativt lång resväg till närmast belägna tekniska läroverk, avstånd som i allmänhet endast torde överträffas för ungdom, som är bosatt i norra Värmland och Dalarna samt i Norrland. Det måste därför anses skäligt att, om nya tekniska läroverk skall upprättas, de förläggas så att de kommer att betjäna ifrågavarande områden.

Överstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om det kända faktum, att ett nytt tekniskt läroverk stimulerar tekniskt inriktad ungdom på läroverksorten och närliggande områden att söka till tekniskt läroverk i stället för till allmänt gymnasium.

Med hänsyn till att överstyrelsen bedömer det ytterst angeläget att snarast möjligt tillskapa ett nytt tekniskt läroverk för Stor-Stockholm och till att det visat sig svårt att erhålla kompetenta lärare till nyinrättade läroverk, har överstyrelsen icke funnit sig kunna förorda, att i dagens läge mer än tre nya läroverk upprättas inom det nu aktuella bältet. Överstyrelsen avstyrker inrättande av tekniska läroverk i Västervik och Ljungby samt att Hässleholms tekniska skola ombildas till statligt läroverk.

I fråga om sistnämnda skola framhåller överstyrelsen, att skolans uppgift är att utbilda den kategori av ingenjörer som i allmänhet med ett sammanfattande namn benämnes »institutsingenjörer». Som sådan fyller skolan en mycket stor och betydelsefull uppgift. Överstyrelsen kan vitsorda, att skolan är väl skött och att undervisningen ligger på ett högt plan. Skolan kan utan tvekan betecknas som en av de bästa tekniska skolorna. Ingenjörer av denna kategori är mycket välbehövliga i dagens och, såvitt överstyrelsen kan bedöma, även i framtidens samhälle. Överstyrelsen kan icke finna några skäl för att nu ändra på en skola, som så väl sköter den undervisning, vars mål den är avsedd att fylla. — Då frågan om att inrätta ett läroverk i Kristianstad ännu är under utredning har överstyrelsen icke tagit någon definitiv ställning härtill. Beträffande övriga föreslagna läroverk har överstyrelsen funnit rekryteringsunderlaget vara fullt tillräckligt för tekniska läroverk i Kalmar och Växjö samt andragit ytterligare skäl, som enligt överstyrelsens mening talar för dess förslag om inrättande av läroverk i dessa båda städer.

I fråga om *Halmstad* har överstyrelsen anført, att staden har cirka 39 000 invånare och sålunda är större än såväl Kalmar (30 000) som Växjö (23 000). Rekryteringsunderlaget torde vara fullt tillräckligt för ett tekniskt läroverk med minst tre parallellavdelningar. Industrin är väl företrädd. I staden finns ett allmänt läroverk och ett handelsgymnasium, vilket jämte förefintligheten av talrik industri torde komma att underlätta lärarekryteringen.

Det torde här böra nämnas, att mot överstyrelsens beslut i vad avsåge inrättande av högre tekniskt läroverk i Växjö reserverade sig fem ledamöter samt en ersättare.

Statskontoret har icke haft någon erinran mot att det vid 1959 års riksdag beslutade läroverket i Skövde börjar sin verksamhet nästa budgetår men ifrågasätter om läroverksorganisationen därutöver bör utvidgas med flera än fem nya intagningsavdelningar.

I fråga om inrättandet av *nya* tekniska läroverk har statskontoret anført i huvudsak följande.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har på grundval av den av Sveriges industriförbunds teknikerkommitté år 1957 framlagda prognosen beträffande behovet av läroverksingenjörer räknat med att 15 intagningsavdelningar behövde inrättas under de närmaste tre åren. De nu av överstyrelsen framlagda förslagen innebär emellertid en utökning av antalet intagningsklasser med 16 enbart under budgetåren 1960/61 och 1961/62. Överstyrelsen har härvidlag antytt, att vissa skäl talade för att behovet av läroverksingenjörer kunde vara större än teknikerkommittén beräknat. Enligt statskontorets uppfattning finns det dock för närvarande icke anledning att räkna med ett större behov av nya intagningsavdelningar än 15, allrahelst som arbetsmarknadsstyrelsen kommer att kartlägga det framtida ingenjörsbehovet.

Vad härefter angår spørgsmålet huruvida de ytterligare intagningsavdelningar, som sålunda erfordras, i sin helhet kan inrättas vid redan befintliga läroverk eller om nya läroverk måste upprättas, finner statskontoret möjlighet föreligga att genom en utbyggnad av de befintliga läroverken under de närmaste åren tillföra läroverksorganisationen minst 17 intagningsavdelningar.

Med hänsyn härtill ävensom till den omständigheten att betydande kostnader — mellan 400 000—500 000 kronor enbart för laboratorieutrustning vid varje nytt läroverk — kan undvikas genom att utbildningskapaciteten utökas inom ramen för de nuvarande läroverken, torde några nya läroverk icke för närvarande böra inrättas.

Även den omständigheten, att det för Stor-Stockholm planerade nya läroverket anses böra omfatta fem—åtta parallellavdelningar av första årskursen, synes tala för stark återhållsamhet.

A n s l a g s ä s k a n d e n.

1. *Avseende befintliga och beslutat läroverk.*

Avlöningskostnaderna under nästa budgetår för den nuvarande läroverksorganisationen med i det föregående redovisad utbyggnad m.m. har av *överstyrelsen för yrkesutbildning* beräknats komma att uppgå till 16 610 000 kronor, vilket innebär ett ökat medelsbehov av 2 513 000 kronor. Højningen är till ett belopp av cirka 1 530 000 kronor av automatisk natur och föranledd av löneklassuppflyttningar m.m. samt organisationens utbyggnad på grund av tidigare beslut.

Vad överstyrelsen i detta sammanhang föreslagit är i huvudsak följande.

1. Inrättande av en rektorstjänst vid högre tekniska läroverket i Skövde,
2. 32 nya lektorstjänster,
3. Inrättande av 22 nya adjunktstjänster i Ao 23,
4. Nyorganisation av teknisk biträdes- och vaktmästarpersonal,
5. Ökade kostnader för arvoden åt skolläkare m.m.,
6. Ökade kostnader för arvoden åt bibliotekarier,
7. Tio nya adjunktstjänster i Ae 23,
8. Ökade kostnader för timlärare m. fl. lärare,
9. Ökade kostnader för gymnastiklärare,
10. Ökade kostnader för biträdeshjälps på rektorsexpeditionerna.

Överstyrelsen — som i särskild skrivelse gjort framställning om den tidigare berörda utbyggnaden av läroverket i Gävle med en parallellavdelning, för vilken beräknats inrättandet av en lektorstjänst samt en total merkostnad för avlöningar å 52 000 kronor — har beträffande övriga nyss angivna äskanden anfört bland annat följande motiveringar.

2. Läsåret 1959/60 beräknas den för undervisningen i läroämnen erforderliga lärartjänstgöringen till cirka 9 900 veckotimmar. Vid bifall till förslagen utökning av läroverksorganisationen och med hänsyn till planerad differentiering beräknas timantalet i nämnda ämnen läsåret 1960/61 komma att omfatta cirka 11 200 veckotimmar.

Antalet lektorstjänster budgetåret 1959/60 är fastställt till 219. Under förutsättning att samtliga tjänster blir besatta — ett 30-tal torde dock komma att vara obesatta — och med i medeltal 21 veckotimmars undervisning per tjänst, skulle av det totala timantalet 46,5 % komma att falla på lektorer.

Överstyrelsen hemställer, att från och med budgetåret 1960/61 inrättas 31 nya lektorstjänster, varigenom antalet lektorstjänster skulle bli 250. Med samtliga dessa lektorstjänster besatta skulle härvid på lektorerna komma att falla 46,9 % av totala antalet veckotimmar i läroämnen. Förbättringen av lektorsandelen är sålunda synnerligen blygsam (0,4 %). Räkningar man med ökningen av antalet klasser (+ 31) blir det sålunda blott en lektorstjänst per ny klass.

4. I proposition 1959: 152 framlades vissa förslag om lönegradsplacering m. m. för olika slag av teknisk biträdespersonal. Det förutsattes i propositionen att vederbörande myndigheter i anslutning till anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 skulle framlägga förslag till lönegradsplacering av denna personal med ledning av de i propositionen redovisade grunderna.

För de högre tekniska läroverkens del faller den tekniska biträdespersonal, som ej enbart är sysselsatt med till skötseln av värmeanläggningen hörande göromål, på följande två i propositionen angivna grupper, nämligen vaktmästare m. fl. vid institutioner och instrumentmakarpersonal. För närvarande är läroverkens tekniska biträdespersonal, cirka 35 personer, i allmänhet placerad i 7 eller 8 lönegraden, dock att sex befattningshavare är placerade i lönegrad 9 (institutionsvaktmästare).

Frågan om de tekniska läroverkens tekniska biträdespersonal har blivit ett allvarligt problem, dels på grund av att tillräcklig sådan personal icke står till förfogande, dels ock på grund av den alltför låga lönesättningen. De i detta hänseende oeffterrättliga förhållandena har sedan flera år med skärpa påtalats från de tekniska läroverkens sida. Alla förslag från överstyrelsens sida om utökning av personalen och om bättre lönegradsplacering har avvisats under senare år med hänvisning till pågående utredning om teknisk biträdespersonal.

Tekniska läroverkens rektorsförening har nu anhållit att samtliga befattningar som laboratorievaktmästare i enlighet med propositionen 1959: 152 överföres till institutionstekniker i lönegrad A 9. Dessutom måste vid varje läroverk någon eller i vissa fall två eller flera av dessa befattningar överföras till befattningar som instrumentmakare i lönegrad A 11.

De tekniska läroverkens effektivitet är till stor del beroende av institutionernas standard och denna är i sin tur till stor del beroende av den anställda tekniska biträdespersonalens kompetens. Det är mycket stora värden

som omhändertages på de olika institutionerna. För att dessa värden icke skall förstöras måste kvalificerad personal anställas snarast möjligt.

Personal, som har instrumentmakarkompetens behövs framför allt vid de tekniska läroverk som har teletekniska, maskintekniska, verkstadstekniska samt kraft- och värmetekniska linjer. Men även för övriga områden inom ett tekniskt läroverks verksamhet gäller, att bland annat lärarna har lättare att få sina intentioner genomförda, om kvalificerad biträdespersonal finnes vid läroverket. Genom att personalen anser sig underbetald skapas vantrivsel i arbetet, vilket i sin tur återverkar på undervisningens effektivitet.

Under återopande av rektorsföreningens skrivelse och från läroverken inkomna förslag till organisationsplan för den tekniska biträdespersonalen föreslår överstyrelsen, att vid varje läroverk bör finnas minst en instrumentmakare i lönegrad A 11. Med undantag för nystartade läroverk och de allra minsta bör dessutom inrättas en eller flera tjänster som institutions-tekniker i A 9. I den mån särskilda tjänster som maskinist, värmeskötare eller eldare icke finns eller arvoden för sådant ändamål icke utgår, skulle å tjänsten i A 9 även falla arbetsuppgifter, omfattande bland annat handhavandet av skolans värme- och ventilationsanordningar. Vissa redan inrättade tjänster som maskinist (A 9), värmeskötare (A 8) och eldare (A 7) föreslås bibehållas.

Beträffande vaktmästarna med expeditionsvaktsgöromål anför överstyrelsen, att det för närvarande finnes en dylik befattningshavare vid varje läroverk, dock vid läroverket i Stockholm tre. De är placerade i lönegrad A 8 eller A 7, varjämte vid vissa läroverk särskilda arvoden utgår för tjänstgöring i samband med aftonundervisning m. m. Samtliga dessa tjänster föreslås nu placeras i A 8, med undantag för en av vaktmästarna i Stockholm, som fortfarande bör vara placerad i A 7. Dessa vaktmästares arbetsuppgifter är ungefär desamma som arbetsuppgifterna för vaktmästare vid allmänna läroverk m. fl. skolor. Vaktmästarna vid de allmänna läroverken är i den mån endast en sådan tjänst finns, placerade i A 8; vid vissa Stockholmsläroverk är även inrättade två tjänster i A 8. Enligt proposition 1959: 152 skall bland annat vaktmästarna vid realskolorna uppflyttas från A 7 till A 8. Som regel är även vaktmästarna vid folkskolor och försöks-skolor placerade i A 8. Den olika lönesättningen har skapat stark irritation och i hög grad försvårat de tekniska läroverkens möjligheter att i konkurrens med andra skolformer erhålla kompetent personal eller att behålla redan anställda vaktmästare. Det finns enligt överstyrelsens uppfattning icke något skäl för att behålla den lägre lönesättningen vid de högre tekniska läroverken. I enlighet med överstyrelsens förslag skulle sålunda vid läroverket i Stockholm finnas tre vaktmästare, två i A 8 och en i A 7, samt vid ettvart av övriga läroverk en vaktmästare i A 8. Därjämte bör vissa av nu utgående arvoden bibehållas.

Sammanfattningsvis innebär överstyrelsens förslag med avseende å den tekniska biträdes- och vaktmästarpersonalen vid de tekniska läroverken en ökning av antalet befattningshavare från 58 till 78 och en kostnadsökning med i runt tal 282 000 kronor. Två av de föreslagna nya tjänsterna hänför sig dock till det nya läroverket i Skövde.

Statskontoret har icke blivit övertygat om nödvändigheten av den ifrågasatta förstärkningen av vaktmästarorganisationen utan föreslår, att antalet

vaktmästare vid de redan befintliga läroverken hålles oförändrat budgetåret 1960/61. Läroverket i Skövde bör dock liksom fallet varit med tidigare nyinrättade läroverk förses med en vaktmästare för expeditivsvakts-göromål.

Med hänsyn till vad statskontoret anfört rörande utbyggnaden av läro-verksorganisationen torde antalet nya lektorstjänster kunna begränsas till 26. Vidare torde 15 nya adjunktstjänster i Ae 23 böra inrättas.

2. Avseende föreslagna nya läroverk.

Vid beräkning av avlöningskostnaderna för budgetåret 1960/61 har överstyrelsen för yrkesutbildning utgått från att följande befattningar inrättas, nämligen vid vartdera läroverket i Kalmar och Halmstad en rektor (Bp 1, avlöningsgrupp II), två lektorer, en instrumentmakare i Ao 11, en expeditivsvakt i Ao 8 samt en adjunkt i Ae 23. Sammanfattningsvis beräknas kostnaderna å avlöningsanslaget för vartdera läroverket till följande belopp för budgetåret 1960/61.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	109 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	32 000
4. Rörligt tillägg	23 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	3 000
	169 000

Överstyrelsen räknar med att särskilda uppbördsmedel avseende hyror etc. medför en inkomst vid vartdera läroverket av 3 000 kronor, varför de båda nya läroverken första verksamhetsåret skulle draga en sammanlagd kostnad av ($2 \times 166\,000 =$) 332 000 kronor på förevarande anslag.

Departementschefen. Vid min anmälan av förevarande anslag i fjolårets statsverksproposition lämnade jag en översikt över utbyggnaden av den tekniska läroverksorganisationen under den senaste femårsperioden, till vilken jag torde få hänvisa. Jag framhöll då, att det primära vid bedömningen av läroverksorganisationens omfattning icke vore en anpassning till det växande antalet ungdomar, utan det behov av läroverksingenjörer som kunde bedömas föreligga. På grundval av en av Sveriges industriförbunds teknikerkommitté år 1957 gjord utredning bedömde överstyrelsen den erforderliga ökningen av antalet intagningsavdelningar under de närmaste åren till 15 avdelningar, om efterfrågan på gymnasieingenjörer fram till 1975 skulle kunna täckas.

Antalet intagningsavdelningar uppgår innevarande budgetår till 92. Vid tillkomsten från och med höstterminen 1960 av det nya läroverk i Skövde, varom beslut fattades vid 1959 års riksdag, tillkommer ytterligare tre intagningsavdelningar, varigenom antalet skulle vara uppe i 95. För att fylla det på grundval av den nämnda prognosen beräknade behovet av intag-

ningsavdelningar skulle nu endast ett ytterligare tillskott av fem avdelningar vara erforderligt.

Överstyrelsen ger emellertid i årets anslagsäskanden uttryck åt den uppfattningen, att den snabba tekniska utvecklingen under de senaste åren, vilken av allt att döma kommer att fortsätta i minst samma takt, redan inneburit att den år 1957 gjorda prognosen saknar giltighet. Överstyrelsen har också i detta sammanhang framhållit det synnerligen stora och för varje år ökande behovet av läroverksingenjörer inom överstyrelsens verksamhetsområde, främst som lärare vid olika slag av yrkesskolor. Även inom det allmänbildande skolväsendet anlitas läroverksingenjörer i ökad utsträckning såsom lärare.

Frågan om den tekniska läroverksorganisationens omfattning bör emellertid också ses i ett vidare sammanhang. De tekniska läroverkens gymnasielinjer utgör ett viktigt led i våra samlade resurser för utbildningen på gymnasiestadiet och ett betydelsefullt alternativ till det allmänbildande gymnasiet med dess allt starkare elevtillströmning. Sedd från denna synpunkt kommer frågan om de tekniska läroverkens utbyggnad att te sig väsentligen annorlunda än om man, som tidigare skett, huvudsakligen lägger snävt begränsade behovssynpunkter på utbyggnadsfrågan. Genom den av skolöverstyrelsen i samarbete med överstyrelsen för yrkesutbildning gjorda utredningen om gymnasiets kvantitativa utveckling under tiden fram till 1965 har denna fråga belysts.

Av utredningens siffermaterial kan utläsas, att medan elevantalet i det allmänbildande gymnasiet — med Stockholm undantaget — under åren 1948—1958 ökat från 18 290 till 41 028 eller med 124,3 procent, har elevantalet vid de tekniska läroverkens gymnasielinjer, trots den relativt sett betydande utbyggnaden av dessa skolor, framför allt under de tre sista åren av perioden, endast ökat från 2 426 till 4 281 eller med 76,5 procent. Den relativa tillströmningen av elever till de tekniska gymnasiernas intagningsavdelningar har under samma tidrymd ökat från 2,01 till 3,65 procent av totala antalet gossar inom respektive årskull.

Utredningen visar emellertid vidare, att man under de närmaste åren har att räkna med fortsatt kraftig ökning av tillströmningen till såväl de allmänna gymnasierna som fackgymnasierna. Antalet elever i de sistnämnda (d. v. s. högre tekniska läroverk, handelsgymnasier och folkskoleseminarier) beräknas sålunda öka från cirka 7 800 år 1956 till cirka 15 250 år 1965. Eftersom seminarieorganisationen beräknas minska måste, om den hittillsvarande proportionen mellan den allmänbildande och den fackutbildande gymnasieorganisationen skall bibehållas, hela den beräknade ökningen falla på de tekniska läroverken och handelsgymnasierna. Skolöverstyrelsens statistiska kontor har gjort ett försök till schematisk beräkning av lärjunge-

antalet vid de tekniska gymnasierna fram till år 1965 och har därvid räknat med fortsatt stegring av den relativa tillströmningen till denna gymnasieform. Enligt denna beräkning skulle elevantalet i intagningsklasserna (fackskolorna här ej medräknade) öka från 1 951 elever höstterminen 1959 till 3 178 elever höstterminen 1965.

Härav kan den slutsatsen dragas, att man vid bibehållande av nuvarande genomsnittsantal av 28 elever per intagningsklass vid de tekniska gymnasierna skulle behöva öka antalet sådana klasser från nuvarande 70 till 113 hösten 1965 för att kunna möta den beräknade elevtillströmningen. Detta skulle med andra ord innebära, att de högre tekniska läroverken under de närmaste sex åren behövde utvidgas med 43 intagningsavdelningar enbart för gymnasiet. Fackskolornas behov av utbyggnad beröres ej av den refererade utredningen.

Även om det ligger nära till hands att uppfatta olika uppskattningar av det framtida behovet av läroverksingenjörer som det primära vid bedömningen av läroverksorganisationens omfattning, kan man likväl inte bortse från den ur samhällelig synpunkt ogynnsamma situation, som kan uppstå, om den starka expansionen på gymnasiet skulle falla helt på det allmänbildande gymnasiet. Medan de tekniska gymnasierna meddelar en grundläggande yrkesutbildning, måste det stora flertalet av de studenter, som utexamineras från de allmänbildande gymnasierna, erhålla sin egentliga yrkesutbildning vid högre läroanstalter, av vilka många redan nu har svårigheter att taga emot det stora antalet inträdessökande. Den allmänna höjningen av kunskapsstandarden hos vår ungdom, som blir en följd av den ökade tillströmningen till gymnasierna, bör också genom en rikare differentiering av gymnasieundervisningen kunna komma olika grenar av samhällslivet direkt tillgodo.

Mot bakgrunden av överstyrelsens uttalanden rörande 1957 års prognos om behovet av läroverksingenjörer och vad jag här anför i fråga om gymnasieexpansionen anser jag det vara klart, att alla möjligheter till en fortsatt utbyggnad av den tekniska läroverksorganisationen bör tillvaratagas. Detta bör i främsta rummet ske genom att nya parallellavdelningar inrättas vid befintliga läroverk, där så låter sig göra. På grundval av föreliggande ansökningar härom förordar jag sålunda för egen del, att med början läsåret 1960/61 nya parallellavdelningar av varje årskurs å gymnasiet inrättas vid följande högre tekniska läroverk, nämligen en avdelning vid ettvar av läroverken i Borlänge, Gävle, Hälsingborg, Luleå, Malmö och Skellefteå samt två nya parallellavdelningar vid vardera läroverket i Göteborg och Härnösand. Vidare tillstyrker jag i enlighet med överstyrelsens förslag, att två nya parallellavdelningar av fackskolan inrättas i Göteborg och en i Linköping, varav de i Göteborg skall omfatta följande fyra nya facklinjer,

nämligen husbyggnadsteknisk, väg- och vattenbyggnadsteknisk, elkraftteknisk och teleteknisk, samt den i Linköping en ny verkstadsteknisk linje.

Vid utbyggnaden av läroverksorganisationen är det emellertid angeläget att också beakta lokaliseringssynpunkter. Det finns alltså delar av vårt land, som är dåligt tillgodosedda, när det gäller tillgång till tekniska läroverk. I sådana landsdelar är naturligtvis risken särskilt stor för en snedbelastning av gymnasieorganisationen, varför det är särskilt motiverat att bereda möjligheter till teknisk gymnasieutbildning inom dessa områden. Såsom överstyrelsen påvisat sträcker sig ett sådant område över södra Halland och sydöstra Sverige. Åtskilliga kommuner i denna del av riket har också, som framgått av den tidigare redogörelsen, gjort framställningar om upprättande av högre tekniska läroverk. Förutom de tidigare nämnda orterna har numera även Kristianstads stad anhållit att ett högre tekniskt läroverk förläggas till staden. För nästa budgetår är jag emellertid inte beredd att föreslå, att mer än ett nytt läroverk upprättas. Det bör i enlighet med överstyrelsens förslag förläggas till Halmstad. Frågan om var i sydöstra Sverige ytterligare läroverk av ifrågavarande slag bör upprättas anser jag — med hänsyn till de delade meningar som råder om förläggningsorten — böra ytterligare utredas av överstyrelsen för yrkesutbildning i samråd med skolöverstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och berörda regionala och lokala myndigheter. Resultatet härav torde kunna redovisas i överstyrelsens för yrkesutbildning anslagsäskanden för budgetåret 1961/62.

Jag förordar således inrättande från och med budgetåret 1960/61, eller den senare tidpunkt Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, av ett högre tekniskt läroverk i Halmstad, i enlighet med överstyrelsens förslag. Det bör omfatta gymnasium med maskin- och byggnadstekniska linjer samt tills vidare två parallellklasser av varje årskurs.

Vid bifall till vad jag nu förordat, ökas antalet intagningsavdelningar för nästa budgetår med 15, vartill kommer de tre avdelningarna i Skövde. Hela antalet intagningsavdelningar skulle således komma att utgöra 110, varav 84 å gymnasiet.

Jag övergår så till överstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår rörande de befintliga läroverken jämte det beslutade läroverket i Skövde och därmed sammanhängande förslag.

Mot överstyrelsens förslag att rektorstjänsten vid läroverket i Skövde placeras i lönegrad Bp 1, avlöningsgrupp II, har jag ingen erinran (p. 1). Med hänsyn till den ökning av de nuvarande läroverkens organisation, som föranledes av tidigare fattade beslut och av mig här förordade utvidgningar, bör antalet nya lektorat vid de befintliga läroverken och det nya läroverket i Skövde för nästa budgetår bestämmas till 34 (p. 2). I enlighet med hittills tillämpade principer föreslår jag, att fyra adjunktstjänster i Ae 23 ordinarie-sättes på de i propositionen 1956: 63 s. 110 angivna villkoren (p. 3).

På grund av organisationens tillväxt ökas automatiskt kostnaderna för arvoden åt skolläkare och skolsköterskor (p. 5) samt bibliotekarier (p. 6). Uppräkning av anslaget med tillhoppa 7 000 kronor bör ske på denna grund.

Överstyrelsen har föreslagit, att tio nya adjunktstjänster inrättas i Ae 23 (p. 7). Med hänsyn till vad jag nyss föreslagit i fråga om antalet lektorstjänster och till av mig förordad utbyggnad av läroverksorganisationen bör tolv adjunktstjänster i Ae 23 inrättas.

De ökade kostnaderna för timlärare i läroämnena, gymnastiklärare och biträdeshjälp på rektorsexpeditionerna (p. 8, 9 och 10) är av huvudsakligen automatisk natur. Jag anser mig emellertid för dessa ändamål böra räkna med en något lägre höjning än överstyrelsen föreslagit, främst med hänsyn till att antalet timlärartimmar kan förväntas bli något mindre än överstyrelsen förutsatt.

Jag är icke beredd biträda det av överstyrelsen framlagda förslaget till helt ny organisation av den tekniska biträdes- och vaktmästarpersonalen (p. 4) utan anser mig endast kunna tillstyrka inrättandet av en ny vaktmästartjänst i Ao 7 för läroverket i Skövde samt av två extra ordinarie vaktmästartjänster för laboratorierna vid läroverken i Uppsala respektive Östersund. Frågan om lönegradsplaceringen av teknisk biträdespersonal torde få prövas i annat sammanhang.

Kostnaderna för ett nytt läroverk i Halmstad beräknar jag för budgetåret 1960/61 till i runt tal 150 000 kronor. Jag förordar därvid, såvitt gäller tjänster på personalförteckningen, att följande tjänster inrättas vid läroverket, nämligen en rektorstjänst i Bp 1, avlöningsgrupp II, två lektorstjänster i Ao 26 eller 24, en vaktmästartjänst i Ao 7 samt en adjunktstjänst i Ae 23.

På grundval av vad jag här föreslagit, beräknar jag, med beaktande jämväl av övriga automatiska utgiftsförändringar samt förändringar under inkomstposten hyror och hyresersättningar m. m. den sammanlagda höjningen av förevarande avlöningsanslag för nästa budgetår till 2 409 000 kronor, vilket innebär, att anslaget bör uppföras med $(14\,097\,000 + 2\,409\,000 =) 16\,506\,000$ kronor. Anslaget torde böra fördelas på utgifts- och inkomstposter på sätt som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) besluta, att i Halmstad skall från och med budgetåret 1960/61 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, successivt upprättas ett högre tekniskt läroverk under villkor, att staden åtager sig tillhandahålla för läroverket erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall, motsvarande kontant ersättning;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

c) godkänna följande avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	7 919 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a) Arvoden åt skolläkare m. m., förslagsvis	66 000
b) Arvoden åt bibliotekarier, förslagsvis	26 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	6 290 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	2 083 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	285 000
Summa kronor	16 669 300

Särskilda uppbördsmedel

Hyror och hyresersättningar m. m.	163 300
Nettoutgift kronor	16 506 000

d) till *Högre tekniska läroverk*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 16 506 000 kronor.

[250] 5. Högre tekniska läroverk: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 050 000	1 146 108
1958/59	1 298 000	1 254 539
1959/60 (statsliggaren s. 778)	1 643 000	
1960/61 (förslag)	1 761 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att detta anslag, i vad det avser *befintliga läroverk* och det beslutade läroverket i Skövde, för nästa budgetår höjes med 257 000 kronor enligt följande sammanställning samt med ytterligare 52 000 kronor, därest under föregående punkt angivna två nya läroverk upprättas, eller med tillhopa 309 000 kronor.

1. Ökade kostnader för reseersättningar till examensombud (nu 23 000)	+	3 000
2. Ökade kostnader för rese- och flyttningserättningar (nu 20 300)	+	9 700
3. Ökade kostnader för bränsle, lyse och vatten (nu 649 000)	+	98 000
4. Ökade kostnader för övriga expenser (nu 660 000)	+	117 000
5. Ökning av anslagsposten till ersättning för borttagna elev- avgifter (nu 281 200)	+	32 300
6. Højning av posten särskilda uppbördsmedel (nu 61 200) ..	—	3 000
		+ 257 000

Ur överstyrelsens framställning inhämtas beträffande förslaget under punkten 4 följande.

4. I anslagsäskanden för 1960/61 har de under budgetåret 1958/59 i gång varande läroverken under denna delpost begärt sammanlagt 711 500 kronor, varav 474 000 kronor för städningskostnader och 237 500 kronor för annat ändamål. För läroverken i Trollhättan, Uppsala och Östersund räknar överstyrelsen därjämte med ett behov av sammanlagt 75 000 kronor. I samtidigt lämnade uppgifter anger läroverken motsvarande kostnader budgetåret 1958/59 till 361 000 respektive 188 800 kronor, eller sammanlagt 549 800 kronor. Anslaget för budgetåret 1958/59 var 507 000 kronor. Överstyrelsen har dock av den av överstyrelsen disponerade andelen av anslagsposten till expenser delvis täckt denna brist.

För budgetåret 1959/60 disponerar läroverken, inräknat läroverken i Trollhättan, Uppsala och Östersund, sammanlagt 660 000 kronor, varav cirka 2/3, eller 440 000 kronor, kan beräknas bli erforderligt för städningskostnader. Överstyrelsen disponerar visserligen ett belopp av 50 000 kronor under expensanslaget att användas för bland annat oförutsedda utgifter. Överstyrelsen räknar emellertid med att av detta belopp behöva minst hälften för sådana utgifter, som icke har något direkt samband med läroverkens mera ordinarie verksamhet, nämligen för kostnader i samband med privatistexamen och i samband med särskilda påbyggnadskurser. För den ordinarie verksamheten inklusive i samband med densamma uppkommande oförutsedda behov torde läroverken därför 1959/60 knappast kunna få härav disponera mer än cirka 25 000 kronor för övriga expenser.

Såsom tidigare anförts räknar överstyrelsen med att antalet klassavdelningar skall öka från 241 budgetåret 1959/60 till 272 budgetåret 1960/61. Ökningen uppgår till cirka 13 %. Denna ökning drager självfallet med sig ökade kostnader för övriga expenser. Utgår man från, enligt vad ovan sagts, att för den ordinarie verksamheten 1959/60 till läroverkens förfogande skulle stå cirka (660 000 + 25 000 =) 685 000 kronor, skulle enbart en automatisk ökning med 13 % innebära en kostnadsökning av cirka 90 000 kronor. Härtill kommer, att ett nytt läroverk (Skövde) inrättas från och med budgetåret 1960/61 med allt vad det innebär ifråga om nyanskaffning av sådan materiel, som skall betalas ur posten till övriga expenser. Läroverken i Borlänge och Karlstad, som började sin verksamhet i provisoriska lokaler budgetåret 1957/58, kommer att till 1959/60 flytta in i för ändamålet uppförda byggnader, vilket i sin tur medför en i det närmaste femdubbling av städningskostnaderna. Även andra läroverk har fått större

lokaler. Städningskostnaderna ökar härigenom. Överstyrelsen vill i detta sammanhang särskilt understryka, att kostnaderna för renhållning av laboratorielokaler ställer sig betydligt högre än motsvarande kostnader för vanliga klassrum.

Läroverken begär som ovan angivits 474 000 kronor för städningskostnader, vartill kommer 35 000 kronor för läroverken i Trollhättan, Uppsala och Östersund. Då dessa kostnader till övervägande del hänför sig till städ-löner, som regleras genom kollektivavtal, torde någon nedskärning av dessa kostnader knappast vara möjlig. Överstyrelsen räknar med ett belopp för ändamålet av 502 000 kronor, häri då inräknat 5 000 kronor för städning i det nya läroverket i Skövde.

Vad angår andra kostnader än städningskostnader vill överstyrelsen särskilt framhålla, att läroverken har stort behov av anskaffning eller förnyelse av kontorsteknisk utrustning. Överstyrelsen vill även peka på de under senaste åren starkt stegrade kostnaderna för annonsering, vilket har sin grund i, förutom de höjda annonstaxorna, nödvändigheten att i en utsträckning, som tidigare icke kunnat tänkas, annonsera efter lärare. Det är ju särskilt i de naturvetenskapliga och tekniska ämnena som lärarbristen är kännbarast. Ett flertal annonser för varje lärartillsättning är numera mycket vanligt. Annonskostnaderna är ju utgifter, som läroverken själva ej kan reglera.

För andra kostnader än städningskostnader torde de begärda beloppen kunna reduceras något. Överstyrelsen föreslår, att för ändamålet beräknas 265 000 kronor, häri då inräknat 15 000 kronor för läroverket i Skövde.

Överstyrelsen föreslår vidare att det belopp, som står till överstyrelsens disposition, höjes från 50 000 till 60 000 kronor.

Överstyrelsen föreslår sålunda, att delposten till övriga expenser uppföres med $(502\,000 + 265\,000 + 60\,000 =) 827\,000$ kronor, vilket skulle innebära en anslagshöjning av $[827\,000 - (660\,000 + 50\,000) =] 117\,000$ kronor.

Därest *nya läroverk* från och med nästa budgetår upprättas i Halmstad och Kalmar har överstyrelsen beräknat, att utgifterna för omkostnader ökar med följande belopp för vartdera läroverket.

1. Bränsle, lyse och vatten	+ 10 000
2. Övriga expenser	+ 15 000
3. Ersättning för borttagna elevavgifter	+ 2 000
4. Särskilda uppbördsmedel	— 1 000
	+ 26 000

För två nya läroverk uppgår således kostnadsökningen under anslaget till sammanlagt 52 000 kronor.

Departementschefen. De av överstyrelsen beräknade anslagshöjningarna under punkterna 1, 2 och 5 samt inkomstökningen under punkt 6 är av automatisk natur och föranleder ingen erinran från min sida. Däremot anser jag mig med hänsyn till belastningen av delposten till bränsle, lyse och vatten icke böra räkna med någon höjning av denna post (p. 3). Be-

träffande delposten till övriga expenser (p. 4) kan jag endast tillstyrka en uppräknings med 50 000 kronor.

Under föregående anslagspunkt har jag förordat att ett nytt läroverk inrättas i Halmstad från och med nästa budgetår. För detta ändamål föreslår jag en höjning av anslaget i enlighet med överstyrelsens beräkningar med sammanlagt 26 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med $(3\,000 + 9\,700 + 32\,300 - 3\,000 + 50\,000 + 26\,000 =)$ 118 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 761 000 kronor.

[251] **6. Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	440 000	405 207
1956/57	770 000	745 497
1957/58	1 095 000	1 098 250
1958/59	1 535 000	1 277 436
1959/60 (statsliggaren s. 779)	2 095 000	
1960/61 (förslag)	2 230 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att detta reservationsanslag, i vad det avser *befintliga läroverk* och det beslutade läroverket i Skövde, för nästa budgetår höjes med 395 000 kronor till 2 490 000 kronor enligt följande sammanställning samt med ytterligare 271 000 kronor, därest nya läroverk upprättas i Halmstad och Kalmar.

1. Böcker, samlingar och undervisningsmateriel (nu 155 000 kronor)	+ 30 000
2. Materiel m. m. till laborationer (nu 165 000 kronor)	+ 40 000
3. Laboratorieutrustning m. m. (nu 1 695 000 kronor)	+ 325 000
	+ 395 000

Ur överstyrelsens motivering för dessa förslag inhämtas bland annat följande.

1—2. Under dessa poster har av de budgetåret 1958/59 i gång varande läroverken begärts sammanlagt $(173\,000 + 195\,500 =)$ 368 500 kronor. För de nya läroverken i Trollhättan, Uppsala och Östersund beräknar överstyrelsen vidare sammanlagt 26 000 kronor. Om man dessutom för det blivande läroverket i Skövde räknar att för dessa ändamål skulle erfordras sammanlagt $(4\,000 + 4\,000 =)$ 8 000 kronor, skulle totalbeloppet bli $(368\,500 + 26\,000 + 8\,000 =)$ 402 500 kronor eller en ökning i jämförelse med innevarande budgetår av 82 500 kronor.

På grund av pågående utvidgning föreligger ett ökat behov av anslag för ändamål, varom här är fråga. Kostnadsstegringen för denna materiel har fortsatt och uppgår till icke obetydliga belopp. För att kunna upprätt-

hålla samma standard vid läroverken fordras en ökning av anslaget. Då nuvarande standard på intet sätt är hög — snarast ligger den under vad som får anses försvarligt med hänsyn till teknikens utveckling — finner överstyrelsen det nödvändigt att begära medel även för viss standardförbättring. Överstyrelsen anser dock, att vissa nedskärningar kan göras i de begärda beloppen, samt räknar med ett anslag för verksamheten i allmänhet (inberäknat läroverken i Skövde, Trollhättan, Uppsala och Östersund) på sammanlagt 390 000 kronor, varav 185 000 för böcker m.m. och 205 000 kronor för materiel m. m. till laborationer. Kostnadsökningen skulle bli 30 000 kronor å anslagsposten 1 och 40 000 kronor å anslagsposten 2.

3. Från de under budgetåret 1958/59 i gång varande läroverkens sida har begärts sammanlagt cirka 3 303 000 kronor. I några fall rör det sig om en planläggning för flera år framåt. Räknar man med 100 000 kronor för ett vart av de nya läroverken i Trollhättan, Uppsala och Östersund och 125 000 kronor för det blivande läroverket i Skövde, skulle totalsumman bli 3 728 000 kronor.

Vid granskning av de olika läroverkens uppgifter om begärd utrustning har överstyrelsen kunnat konstatera följande. I stort sett kan man säga, att avsedd utrustning är nödvändig. Av statsfinansiella skäl är det väl dock icke möjligt att nu tilldela samtliga läroverk hela de av styrelserna begärda anslagen. I vissa fall kan även upprustningsprogrammet utsträckas över två eller flera år. Vid genomgången har överstyrelsen funnit, att vissa nyanskaffningar bör kunna uppskjutas något, varigenom en fördelning av erforderligt belopp på flera budgetår synes möjlig. Överstyrelsen föreslår, att för budgetåret 1960/61 beräknas ett sammanlagt belopp av 1 920 000 kronor, att disponeras av läroverken. Härav är 125 000 kronor beräknat för det nya läroverket i Skövde. Avdrages detta belopp, uppgår ökningen för de i gång varande läroverkens mera ordinarie verksamhet till (1 920 000 — 125 000 — 1 695 000 =) 100 000 kronor. Tager man hänsyn till den pågående utbyggnaden av redan befintliga läroverk samt nödvändigheten av att öka standarden på laboratorierna med hänsyn till teknikens snabba utveckling, kan överstyrelsen icke finna annat än att kostnadsökningen är blygsam.

Därest *nya läroverk* från och med nästa budgetår upprättas i Halmstad och Kalmar föreslår överstyrelsen att för varje läroverk beräknas ett belopp av ytterligare 135 500 kronor, varav 4 000 kronor under vardera av posterna Böcker, samlingar och undervisningsmateriel samt Materiel m. m. till laborationer, 125 000 kronor under posten Laboratorieutrustning samt ett belopp av 2 500 kronor till överstyrelsens disposition.

Beträffande äskandena rörande den befintliga läroverksorganisationen anser sig *statskontoret* endast kunna förorda en höjning med 17 000 respektive 18 000 kronor i vad det gäller punkterna 1 och 2. Angående kostnaderna för laboratorieutrustning erinrar ämbetsverket att posten uppräknats med sammanlagt 1 420 000 under budgetåren 1956/60, då sex nya läroverk inrättats. I beaktande av den betydande ökning av medelstildelningen som sålunda skett, håller statskontoret före, att läroverkens utrustningsbehov bör kunna tillgodoses inom ramen för det nuvarande anslaget. Posten föreslås uppförd med oförändrat belopp eller — för den händelse tillkomsten

av läroverket i Skövde skulle anses motivera en anslagshöjning — ett endast med 50 000 kronor höjt belopp.

Departementschefen. Under hänvisning till de betydande höjningar av detta anslag som ägt rum under de senaste åren samt till förefintlig medelsreservation, anser jag mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka någon ökad medelsanvisning i vad gäller befintliga läroverk och det beslutade läroverket i Skövde utan ansluter mig till den av statskontoret uttalade uppfattningen och förordar härvidlag oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår.

Vid bifall till förslaget om inrättande av ett nytt läroverk i Halmstad torde emellertid en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 135 000 kronor bli erforderlig. Detta belopp torde böra fördelas med 125 000 kronor på anslagsposten till laboratorieutrustning m.m. och med 5 000 kronor på vardera anslagsposterna till böcker, samlingar och undervisningsmateriel samt materiel m.m. till laborationer.

Jag förordar sålunda en höjning av anslaget med 135 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m.m.*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av
2 230 000 kronor.

[252] **7. Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	62 000	27 950
1958/59	62 000	32 333
1959/60 (statsliggaren s. 780)	1 000	
1960/61 (förslag)	60 000	

Med hänsyn till den vid ingången av budgetåret 1958/59 föreliggande reservationen av något mer än 70 000 kronor på detta anslag har det för innevarande budgetår uppförts endast med ett nominellt belopp av 1 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 100 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till reservationsmedelsbehållningen å anslaget vid ingången av innevarande budgetår föreslår jag, att det för nästa budgetår upptages med 60 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser beträffande kursverksamheten och anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[253] 8. **Konstfackskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 026 000	1 163 362
1957/58	1 092 000	1 133 666
1958/59	1 300 000	1 185 273
1959/60 (statsliggaren s. 781)	1 312 500	
1960/61 (förslag)	1 375 500	

Kostnaderna för konstfackskolan fördelas mellan staten och Stockholms stad enligt grunder, som i propositionen 1945:296 underställts riksdagen för godkännande. I enlighet med vad i nämnda proposition förutsatts har grunderna för fördelning av kostnaderna mellan staten och staden sammanfattats och preciserats i ett mellan parterna ingånget avtal. I fråga om avtalets ursprungliga lydelse torde få hänvisas till s. 2 ff. i propositionen 1946:143. Enligt överenskommelse mellan parterna har, räknat från och med den 1 juli 1947, vidtagits vissa av den statliga löneregleringen påkallade jämkningar i avtalets avfattning, vilka Kungl. Maj:t för sin del godkänt genom beslut den 19 mars 1948 (jfr propositionerna 1947:102 och 1948:92).

Den 18 januari 1957 har Kungl. Maj:t uppdragit åt en särskilt tillkallad sakkunnig att utreda frågan om fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för konstfackskolan och därmed sammanhängande spörsmål, med uppdrag tillika att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad om de ändringar av avtalet, vartill utredningen kan ge anledning (jfr 1957 års VIII ht s. 657 och 658). Denna utredning har ännu inte slutförts. Från såväl statens som stadens sida har ifrågavarande avtal uppsagts till upphörande med utgången av juni 1960.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 60 900 kronor till 1 373 400 kronor. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsförändringar med i runt tal 49 500 kronor — föranledda bland annat av ökad intagning av elever vid teckningslärarinstitutet — av förslag om inrättande av en vaktmästartjänst i Ae 7 vid konstfackskolan. Bidraget från Stockholms stad har av överstyrelsen upptagits med oförändrat belopp, 236 920 kronor.

I underdånig skrivelse den 8 oktober 1959 har överstyrelsen tillika gjort framställning i fråga om den personal, som erfordras för skötseln av de fasta maskinanläggningarna i konstfackskolans nybyggnad.

Vidare har *Svenska fotografers förbund* anhållit om inrättande av en fackläartjänst i fotografi vid konstfackskolan. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har förklarat sig icke ha något att erinra häremot.

Stockholms stadsfullmäktige har anmält, att i förslag till stadens utgifts- och inkomststat för år 1960 uppförts ett förslagsanslag till Konstfackskolan på 188 200 kronor, avseende stadens bidrag för andra halvåret 1960.

Departementschefen. I avvaktan på resultatet av den nyssnämnda utredningen förutsätter jag, att överenskommelse kommer att träffas med

Stockholms stad om att det nu uppsagda avtalet om kostnadsfördelningen mellan staten och Stockholms stad skall få giltighet jämväl för budgetåret 1960/61. Vid anslagsberäkningen har jag med hänsyn till utlåntagandet från Stockholms stadsfullmäktige ansett mig böra räkna med oförändrat bidrag från stadens sida.

Mot beräkningen av de automatiska utgiftsförändringarna har jag ingen erinran. Utöver den därav betingade anslagsökningen är jag icke beredd tillstyrka någon annan uppräknings av anslaget än den som föranledes av inrättande av ytterligare en tjänst utöver den nuvarande maskinisttjänsten för skötseln av de fasta maskinanläggningarna vid skolan. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter vederbörlig klassificering av anläggningarna fastställa lönegrader och tjänstebenämningar för båda de berörda tjänsterna. Jag föreslår en uppräknings av anslaget med i runt tal 13 500 kronor med hänsyn härtill.

Vid bifall till vad jag nu förordat torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(1\,312\,500 + 49\,500 + 13\,500 =) 1\,375\,500$ kronor, att fördelas på olika poster på sätt som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för konstfackskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	530 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	37 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	854 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	187 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	27 500
Summa kronor	1 637 300

Särskilda uppbördsmedel

1. Elevavgifter, <i>förslagsvis</i>	22 000	
2. Avkastning av Sjöstedtska fonden	2 880	
3. Bidrag från Stockholms stad, <i>förslagsvis</i>	236 920	261 800
Nettoutgift kronor		1 375 500

- b) till *Konstfackskolan*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 375 500 kronor.

[254] 9. Konstfackskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	99 300	97 370
1957/58	111 800	100 604
1958/59	250 000	123 934
1959/60 (statsliggaren s. 783)	250 000	
1960/61 (förslag)	200 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår att anslaget för nästa budgetår sänkes med 50 000 kronor, motsvarande en för innevarande budgetår under delposten till övriga expenser beräknad engångsanvisning för täckande av kostnader i samband med konstfackskolans flyttning. Övriga poster även-
som de särskilda uppbördsmedlen, innefattande bland annat bidraget från Stockholms stad, beräknar *överstyrelsen* till oförändrade belopp.

Departementschefen. I enlighet med vad *överstyrelsen* anfört torde anslagsposten till expenser för nästa budgetår böra sänkas med 50 000 kronor till 324 000 kronor. Av detta belopp bör i likhet med vad som gällde för budgetåret 1958/59 ett belopp av 120 000 kronor beräknas under delposten till bränsle, lyse och vatten samt återstoden för övriga expenser.

Under hänvisning till vad jag under föregående anslagspunkt anfört rörande bidraget från Stockholms stad, beräknar jag i övrigt icke någon förändring med avseende å förevarande anslag. Det bör således uppföras med ett med 50 000 kronor till 200 000 kronor minskat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstfackskolan: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[255] 10. Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 075 900	885 361
1958/59	375 900	715 146
1959/60 (statsliggaren s. 783)	276 000	
1960/61 (förslag)	80 000	

Under detta anslag har, utom för den ordinarie anskaffningen av undervisningsmateriel m. m., för ettvarvt av budgetåren 1957/60 även beräknats medel för statens bidrag till kostnaderna för inredning, inventarier och undervisningsmateriel till konstfackskolans nybyggnad. Medel för sist-nämnda ändamål har sålunda för budgetåret 1957/58 upptagits med 1 000 000 kronor och för budgetåret 1958/59 med 300 000 kronor och för innevarande budgetår med 200 000 kronor eller med tillhoppa 1 500 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning, som tills vidare räknar med oförändrat

bidrag från Stockholms stad under budgetåret 1960/61, anser sig under förevarande anslag icke kunna tillstyrka annat än oförändrat belopp för den ordinarie materielanskaffningen eller 76 000 kronor.

Departementschefen. För innevarande budgetår har anvisats ett engångsbelopp av 200 000 kronor till utrustning av konstfackskolans nybyggnad. För den ordinarie anskaffningen av undervisningsmateriel har beräknats ett belopp av 76 000 kronor. Med hänsyn till de kostnadsstegringar, som kan förutses, synes anslaget för detta senare ändamål för budgetåret 1960/61 böra uppföras med ett till 80 000 kronor avrundat belopp, vilket innebär en total minskning av medelsanvisningen under anslaget med 196 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

[256] 11. Understöd åt handelsgymnasier

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 079 000	2 308 924
1958/59	2 606 000	2 481 964
1959/60 (statsliggaren s. 783)	3 037 000	
1960/61 (förslag)	3 547 000	

Nuvarande bestämmelser rörande handelsgymnasier

Statsunderstött handelsgymnasium skall omfatta tvåårig kurs, byggd på realexamen eller motsvarande kunskapsmått. Därjämte kan anordnas fyraårig kurs med aftonundervisning, grundad på samma kunskapsmått, samt ettårig studentkurs. — Förutom rektorstjänst skall vid varje gymnasium, till det antal Kungl. Maj:t bestämmer, finnas ordinarie ämneslärtjänster och ordinarie övningslärtjänster. Vidare må anställas extra ordinarie lärare, läraraspiranter, extra lärare och timlärare. Antalet extra ordinarie ämneslärtjänster, för vilka statsbidragsunderlaget beräknas efter högre lönegrad än Ae 19, bestämmas av Kungl. Maj:t. I övrigt bestämmas antalet extra ordinarie lärtjänster av överstyrelsen för yrkesutbildning. Rektor och ordinarie ämneslärare åtnjuter lön motsvarande vad som utgår efter lönegrad ABp 25 respektive Ao 23. Icke-ordinarie ämneslärare åtnjuter lön motsvarande vad som utgår till icke-ordinarie adjunkt vid allmänt läroverk, därest läraren med avseende å teoretisk utbildning är behörig till ordinarie lektors- eller adjunktstjänst vid allmänt läroverk. Arvode åt timlärare beräknas i enlighet med vad Kungl. Maj:t särskilt bestämmer om tillämpning av timtaxan i fråga om handelsgymnasiernas timlärare. Lön åt övningslärare utgår efter lönegrad, som Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmer. Ordinarie och extra ordinarie lärtjänster skall regleras för pension i statens pensionsanstalt. — *Statsbidraget*, som hänför sig till de klassavdelningar vid handelsgymnasium, för vilka statsbidrag enligt

Kungl. Maj:ts beslut må utgå, utgör 60 procent av gymnasiets kostnader, dels för lön åt ordinarie och extra ordinarie lärare samt de icke-ordinarie lärare, till vilkas lön eller arvode statsbidrag må utgå enligt beslut av överstyrelsen för yrkesutbildning, dels för fortlöpande pensioneringsavgifter. Föreligger särskilda skäl må dock statsbidraget utgå med högre belopp än 60 procent av bidragsunderlaget. Det sammanlagda statsbidraget till handelsgymnasierna för visst budgetår får emellertid icke överstiga 70 procent av det totala bidragsunderlaget för gymnasierna. Förskott å statsbidrag för löpande budgetår utgår med högst 90 procent av statsbidraget för det senast förflutna budgetåret eller, om förskott ej utgått föregående budgetår, högst 90 procent av 60 procent av de beräknade lönekostnaderna för det löpande budgetåret. Det sistnämnda gäller även för det fall, att klassavdelning nyinrättats vid gymnasium.

Beträffande organisationen av de statsunderstödda klassavdelningarna vid de tjuguen nu statsbidragsberättigade handelsgymnasierna torde få hänvisas till sammanställningen i statsloggaren (s. 784).

Förslag om ändrade bestämmelser

I enlighet med av Kungl. Maj:t den 18 januari 1957 givet uppdrag har överstyrelsen för yrkesutbildning verkställt översyn av gällande bestämmelser rörande handelsgymnasierna. I anslutning till anslagsäskandena för budgetåret 1958/59 avgav överstyrelsen förslag till ändringar av nämnda bestämmelser i de avseenden överstyrelsen funnit anledning därtill föreligga. Beträffande dessa förslag, som ånyo framförts i samband med anslagsäskandena för nästa budgetår, torde få hänvisas till prop. 1958: 1, VIII ht s. 652 och till handlingarna i ärendet.

Anslagsberäkning

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 613 000 kronor till 3 650 000 kronor. Därvid har för genomförande av föreslagen ändring av statsbidragsgrunderna beräknats 70 000 kronor. Överstyrelsen anholder vidare, att från förevarande anslag måtte anvisas 30 000 kronor för anordnande av särskilda påbyggnadskurser i handel.

För den nuvarande gymnasieorganisationen beräknar överstyrelsen kostnaderna för slutreglering av statsbidraget, avseende budgetåret 1959/60, samt förskott, avseende budgetåret 1960/61, till 3 300 000 kronor, vilket innebär en automatisk höjning med 263 000 kronor.

I övrigt betingas höjningen av följande förslag rörande ökning *dels* av antalet statsunderstödda klassavdelningar vid gymnasier, som nu åtnjuter statsbidrag, *dels ock* av antalet statsbidragsberättigade gymnasier.

1) Göteborgs stads handelsgymnasium med aftonundervisning

Parallellavdelning av klass 1 av fyraårig kurs (nu 1 + 1 + 1 + 1).

2) Malmö

Parallellavdelning av klass 1 av tvåårig kurs (nu 4 + 4).

3) *Stockholm*

Två parallellavdelningar av klass 1 av tvåårig kurs (nu 7 + 7).

4) *Sundsvall*

En avdelning av ettårig kurs (nu 0).

5) *Umeå*

En avdelning av klass 1 av ny fyraårig kurs.

6) *Västerås*

Parallellavdelning av klass 1 av tvåårig kurs (nu 1 + 1).

En avdelning av ettårig kurs (nu 0).

7) *Trollhättan och Uppsala*

En avdelning av vardera första och andra klassen av tvåårig kurs (nu 0) ävensom, i Uppsala, en avdelning av en ettårig kurs.

Av framställningen i vad den rör dessa förslag inhämtas bland annat följande.

1. *Göteborgs stads handelsgymnasium med aftonundervisning* väntar ökad tillströmning av elever till klass 1. För att tillgodose detta planeras en parallellavdelning av klass 1. Överstyrelsen anser sig med anledning härav böra räkna med statsbidrag även för denna avdelning.

2. Vid *Malmö handelsgymnasium* har läsåret 1957/58 på grund av platsbrist 63 inträdessökande och 1958/59 87 sökande måst avvisas. I början av juli hade inkommit 241 ansökningar, varför en femte parallellavdelning av klass 1 utan statsbidrag kommer att inrättas redan höstterminen 1959. Gymnasiet beräknar med erfarenhet av det gängse bortfallet av studerande under första året att någon femte parallellavdelning av klass 2 inte behöver inrättas. Överstyrelsen tillstyrker statsbidrag till en femte parallellavdelning av klass 1 från och med höstterminen 1960.

3. Vid *Stockholms stads handelsgymnasium* utgjorde antalet inträdessökande till den tvååriga kursen 366 stycken 1957 och 355 1958. I år har 472 sökande anmält sig. Överstyrelsen finner sig liksom förra året med anledning härav böra tillstyrka statsbidrag till de båda nya parallellavdelningarna.

4. *Sundsvalls handelsgymnasium* anser sig böra återuppta den i slutet av 40-talet nedlagda ettåriga fackkursen för studenter. Såsom överstyrelsen föregående år framhållit har antalet avdelningar av ettårig fackkurs för studenter inte ökat i på långt när samma proportion som antalet avdelningar av de tvååriga kurserna. De nya avdelningar av den ettåriga kursen vartill statsbidrag beviljats för budgetåren 1958/59 och 1959/60 ändrar inte detta förhållande i någon nämnvärd grad. Härtill kommer att för närvarande ingen ettårig kurs för studenter finns i Norrland. Överstyrelsen vill varmt tillstyrka statsbidrag till avdelningen.

5. *Umeå handelsgymnasium* hänvisar till det stora antal sökande som läsåret 1958/59 ej kunde beredas plats i klass 1 av den tvååriga kursen samt till en beräknad kraftig ökning av antalet ungdomar som avlägger realexamen våren 1960. Överstyrelsen anser sig böra tillstyrka statsbidrag till avdelningen bland annat av det skälet att inga möjligheter att avlägga handelsgymnasieexamen genom kvällsstudier för närvarande finns i Norrland.

6. Vid *Västerås handelsgymnasium* har stadsfullmäktige i Västerås be-

slutat åtaga sig kostnaden för en ettårig fackkurs utan statsbidrag redan från och med höstterminen 1959. Med hänvisning till vad som tidigare anförts beträffande utbyggnaden av de tvååriga kurserna i förhållande till de ettåriga anser överstyrelsen starka skäl tala för inrättande av en ettårig fackkurs vid Västerås handelsgymnasium. Till den tvååriga kursen utgjorde antalet inträdessökande 72 stycken 1957 och 86 stycken 1958. I år utgör det 96 stycken. Starka skäl för en utbyggnad även av den tvååriga kursen föreligger sålunda. Överstyrelsen tillstyrker statsbidrag för båda avdelningarna.

7. Styrelserna för handelsgymnasierna i *Trollhättan* och *Uppsala* hemställer om statsbidrag för budgetåret 1960/61. Dessa handelsgymnasier började sin verksamhet år 1955 och står genom olika Kungl. Maj:ts resolutioner under överstyrelsens inseeende. Gymnasierna är organiserade med tvååriga kurser. Enligt underhandsuppgifter har för läsåret 1959/60 antalet inträdessökande uppgått till respektive 80 och 87.

Behovet av dessa handelsgymnasier är sålunda väl ådagalagt och med hänsyn till den princip, efter vilken statsbidrag för nya handelsgymnasier beviljats de senaste åren, tillstyrkes statsbidrag från och med 1960/61.

I Uppsala planeras även från och med höstterminen 1960 en ettårig fackkurs för studenter. Med hänvisning till bifogad utredning och vad som ovan anförts beträffande statsbidrag till sådana kurser i Sundsvall och Västerås anser överstyrelsen även i detta fall starka skäl tala för inrättande av en fackkurs och tillstyrker statsbidrag även för denna avdelning.

Överstyrelsen har härjämte överlämnat en framställning från styrelsen för Malmö handelsgymnasium angående statsbidrag till en vid gymnasiet anordnad ettårig påbyggnadskurs på grundval av genomgången handels-gymnasiutbildning.

I detta sammanhang torde även få anmälas att styrelsen för Sveriges handelsgymnasiers riksförbund gjort framställning rörande åtgärder till förbättrande av handelsgymnasiernas ställning, i vilken framställning överstyrelsen för yrkesutbildning instämt.

Statskontoret hänvisar i frågan om en översyn av gällande bestämmelser rörande handelsgymnasierna till ett av ämbetsverket den 26 september 1957 avgivet utlåtande. Förslaget om anvisande av medel till särskilda påbyggnadskurser i handel avstyrkes under framhållande att för handelsgymnasierna andra önskemål torde ha större aktualitet.

Statskontoret tillstyrker, att de hittills icke statsunderstödda handelsgymnasierna i *Trollhättan* och *Uppsala* får statsbidrag från och med nästkommande budgetår till de tvååriga kurserna. Ämbetsverket föreslår vidare en viss förstärkning i fråga om antalet ettårskurser och tillstyrker sålunda statsbidrag till sådan kurs i Västerås och i Sundsvall. Vidkommande de tvååriga kurserna anser statskontoret en successiv utbyggnad med statsbidrag av Stockholmsgymnasiet böra ske och tillstyrker för nästkommande budgetår statsbidrag till en ny intagningsavdelning. Även till Västeråsgymnasiet synes, enligt statskontoret, statsbidrag böra utgå till ny parallellavdelning av den tvååriga kursens första klass. Någon utbyggnad här-

utöver av handelsgymnasieorganisationen finner sig statskontoret icke kunna tillstyrka.

Departementschefen. Ehuru starka skäl kan sägas tala för en reformering av bestämmelserna rörande handelsgymnasierna och en förbättring av bidraget till denna skolform i den av överstyrelsen föreslagna riktningen, är jag, med hänsyn till det statsfinansiella läget, inte heller i år beredd att tillstyrka att föreliggande förslag till ändrade bestämmelser genomföres. Jag anser mig inte heller böra förorda, att medel anvisas till anordnande av föreslagna påbyggnadskurser i handel.

Med hänsyn till de stora årskullarna samt önskvärldheten av att i tillräcklig omfattning leda in det ökande antalet utbildningssökande också på andra utbildningsvägar än dem som det allmänna gymnasiet representerar är emellertid en fortsatt utbyggnad av den befintliga organisationen angelägen. Jag förordar därför, att statsbidrag från och med nästa budgetår skall utgå till kostnaderna för samtliga de avdelningar, som enligt överstyrelsens nu framlagda förslag bör komma i åtnjutande av sådant bidrag.

Handelsgymnasierna i Trollhättan och Uppsala har med utgången av innevarande läsår varit i verksamhet under fem år, varför jag tillstyrker, att de blir statsbidragsberättigade från och med nästa budgetår i den omfattning överstyrelsen för yrkesutbildning föreslagit.

Statsbidrag till den vid Malmö handelsgymnasium anordnade ettåriga påbyggnadskursen anser jag mig icke kunna förorda.

Mot den av överstyrelsen beräknade automatiska kostnadsökningen av 263 000 kronor har jag ingen erinran. Vid bifall till vad jag i det föregående anfört, skulle det ökade medelsbehovet härutöver uppgå till i avrundat tal 247 000 kronor, innebärande en höjning av anslaget med (263 000 + 247 000 =) 510 000 kronor till 3 547 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt handelsgymnasier* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 547 000 kronor.

[257] 12. Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	27 000	28 261
1958/59	30 000	29 433
1959/60 (statsliggaren s. 785)	35 000	
1960/61 (förslag)	42 000	

Från detta anslag bestrides från och med budgetåret 1958/59 dels kostnaderna för avgångsexamen från handelsgymnasierna, dels ock kostnaderna för handelsgymnasieexamen för elever från enskild undervisning.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 10 000 kronor. Härav belöper 7 000 kronor på ökade kostnader

till följd av ett växande antal examinander samt av överstyrelsen beslutade arvodeshöjningar. Överstyrelsen hemställer vidare om vissa höjningar också av de av Kungl. Maj:t fastställda arvoden, som utgår för skilda uppgifter i samband med examen. Dessa höjningar skulle medföra en ytterligare kostnadsökning för statsverket med sammanlagt omkring 3 000 kronor.

Departementschefen. Den föreslagna höjningen är delvis av automatisk natur och föranleder i denna del ingen erinran från min sida. Den arvodeshöjning varom överstyrelsen hemställt kan jag däremot icke förorda. Anslaget bör sålunda uppräknas med 7 000 kronor till 42 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 kronor.

[258] **13. Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	81 300	67 050
1958/59	92 300	92 300
1959/60 (statsliggaren s. 786)	92 300	
1960/61 (förslag)	95 000	
1. Bidrag till uppehållande av verksamheten vid bergsskolan i Filipstad		90 680
2. Bidrag till kostnaden för pension åt f. d. vaktmästaren vid bergsskolan i Falun Fredrik Edvard Skoog		1 620
		Summa kronor 92 300

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår anhöll Jernkontoret om statsbidrag enligt för bergsskolan förmånligare grunder samt framlade en plan för omorganisation av undervisningen vid skolan. För innebörden av omorganisationen lämnades en närmare redogörelse i 1959 års statsverksproposition, VIII ht, s. 599.

Jernkontoret upprepar i underdånig framställning om anslag för budgetåret 1960/61 sin anhållan om ändrade bidragsgrunder samt anmäler att dess fullmäktige icke funnit det möjligt att utan stöd av det begärda, förhöjda statsbidraget genomföra den tillämnade omorganisationen.

Överstyrelsen för yrkesutbildning finner icke någon anledning frånga sin föregående år framförda mening, att statsbidrag till bergsskolan i Filipstad bör utgå efter i huvudsak samma grunder som statsbidragen till Lennings textiltkniska institut i Norrköping och textilinstitutet i Borås, och beräknar i anslutning härtill statsbidraget till avlöningar för nästa budgetår till

178 044 kronor. Bidraget till verksamheten i allmänhet beräknar överstyrelsen till 31 300 kronor och slutligen tillstyrker överstyrelsen statsbidrag med 14 000 kronor till kostnader för anskaffande av stadigvarande undervisningsmateriel.

Statskontoret finner icke anledning till ändrat ställningstagande med avseende å statsbidragsgrunderna och utgår från att någon uppräknig av anslaget icke bör ifrågakomma i vidare mån än som kan föranledas av automatiska utgiftsökningar. Statskontoret tillstyrker en uppräknig av anslaget med 1 400 kronor i anledning av den från och med den 1 januari 1959 genomförda löneförhöjningen.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka höjning av statens bidrag till ifrågavarande skola med högre belopp än 2 700 kronor, varav 2 668 kronor belöper på den förut angivna anslagsposten 1 samt 32 kronor på anslagsposten 2. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 95 000 kronor.

[259] 14. Bidrag till textilinstitutet i Borås

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	238 000	275 095
1958/59	262 000	253 372
1959/60 (statsliggaren s. 787)	262 000	
1960/61 (förslag)	266 000	

Kungl. Maj:t har den 1 juni 1956 meddelat bestämmelser angående statsbidrag till textilinstitutet i Borås och Lennings textiltekniska institut i Norrköping att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57. Bestämmelserna (statsliggaren s. 787) innebär i huvudsak följande.

Statsbidrag till textilinstitut utgår till avlöningar m. m., till verksamheten i allmänhet samt till anskaffande av stadigvarande undervisningsmateriel. Statsbidrag till avlöningar m. m. utgår med 78 procent av på visst sätt fastställt bidragsunderlag. Statsbidrag till verksamheten i allmänhet och till anskaffande av stadigvarande undervisningsmateriel utgår med två tredjedelar av de bidragsunderlag, som Kungl. Maj:t och riksdagen för varje budgetår bestämmer.

Såsom villkor för statsbidrag gäller a) att undervisningen vid institutet bedrivs i överensstämmelse med av överstyrelsen för yrkesutbildning meddelade bestämmelser; b) att institutet, i den utsträckning och under de villkor som överstyrelsen efter hörande av vederbörande skolstyrelser bestämmer, ombesörjer undervisning, såvitt gäller institutet i Borås, i de tex-

tiltekniska fackämnena å den textilt tekniska gymnasielinjen vid tekniska läroverket i Borås och, såvitt gäller institutet i Norrköping, i de textilt tekniska och färgeritekniska fackämnena å de textilt tekniska samt färgeri- och appreturtekniska gymnasielinjerna vid tekniska läroverket i Norrköping, allt i den mån nämnda fackämnen ingår i institutets egna kurser; och skall därvid i största möjliga utsträckning gemensam undervisning äga rum för elever på gymnasielinje och vid institutet inskrivna elever.

Länsstyrelsen äger under budgetåret utanordna förskott intill ett belopp av 90 procent av det statsbidrag, som för budgetåret beräknas tillkomma institutet. Slutlig utbetalning av statsbidrag må verkställas först sedan överstyrelsen för yrkesutbildning vitsordat, att föreskrivna statsbidragsvillkor blivit uppfyllda.

Sedan Älvsborgs läns landstingskommun beslutat att från den 1 januari 1957 inträda som huvudman för textilinstitutet, har Kungl. Maj:t den 1 februari samma år utfärdat vissa bestämmelser i anledning härav.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår att anslaget för nästa budgetår höjes med 30 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Avlöningar m. m. (nu 180 000)	+ 22 000
2. Verksamheten i allmänhet (nu 42 000)	+ 8 000
	+ 30 000

Förutom en uppräknings av posten till avlöningar (p. 1) med belopp motsvarande de generella lönehöjningarna m. m. för statstjänstemän — i runt tal 4 000 kronor — har överstyrelsen föreslagit, att bidragsunderlaget vid beräkning av lönebidraget ökas på så sätt att kostnaderna för full tjänstgöring i stället för som nu är fallet 7/10 tjänstgöring skall utgöra bidragsunderlag för en facklärarbefattning i mönsterkomposition i lönegrad 15: 17 samt att bidragsunderlaget för timlärare på grund av planerad utökning av undervisningen uppräknas från för närvarande 12 625 kronor till 28 000 kronor. Statsbidragsökningen skulle vid bifall till dessa förslag bli i avrundat tal 16 000 kronor.

Förslaget under punkt 2 grundar sig på en av textilinstitutets styrelse upprättad stat, enligt vilken statsbidraget till institutet i denna del beräknats till 91 163 kronor mot för innevarande budgetår utgående 42 000 kronor. Den begärda ökningen uppgår således till (91 163 — 42 000 =) 49 163 kronor. Överstyrelsen har emellertid funnit sig icke kunna förorda en uppräknings av denna post med mer än 8 000 kronor.

Statskontoret, som anser det icke böra komma i fråga att nu överväga någon utvidgning av bidragsunderlaget, tillstyrker endast sådan uppräknings av statsbidraget, som är motiverad på grund av automatiska kostnadsökningar.

Departementschefen. Jag har icke funnit skäl tillstyrka annan uppräknings av detta anslag för nästa budgetår än som kan anses motsvara inträff-

fade automatiska kostnadsökningar. På denna grund bör anslaget höjas med 4 000 kronor till 266 000 kronor, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 266 000 kronor.

[260] **15. Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	191 000	197 495
1958/59	210 000	220 921
1959/60 (statsliggaren s. 787)	210 000	
1960/61 (förslag)	190 000	

Beträffande statsbidrag till detta institut gäller under närmast föregående anslagspunkt redovisade bestämmelser.

Det för budgetåret 1959/60 anvisade anslaget skall enligt Kungl. Maj:ts beslut disponeras på följande sätt.

1. Avlöningar m. m., <i>förslagsvis</i>	134 000
2. Verksamhet i allmänhet	46 000
3. Anskaffande av stadigvarande undervisningsmateriel	30 000
Summa kronor	210 000

Styrelsen för institutet har meddelat, att den under rådande förhållanden inom textilbranschen sett sig föranlåten att indraga spinn- och vävmästarbefattningarna vid institutet, varigenom viss besparing uppstår. Den specialundervisning, som de båda mästararna uppehållit, måste emellertid delvis fullgöras av timplärare.

Överstyrelsen för yrkesutbildning beräknar med hänsyn till vad styrelsen anført för budgetåret 1960/61 bidragsunderlaget avseende avlöningar m. m. till 146 509 kronor. Enligt gällande grunder för beräkning av statsbidrag till institutet ger detta ett belopp av i avrundat tal 114 000 kronor, vilket är 20 000 kronor mindre än som utgår för innevarande budgetår. Beträffande bidragsunderlagen i övrigt har överstyrelsen icke funnit skäl till ändringar, vilket innebär att jämväl statsbidragen bör utgå med oförändrade belopp.

Statskontoret finner i likhet med överstyrelsen för yrkesutbildning förevarande anslag böra minskas med 20 000 kronor.

Departementschefen. Som jag i föregående års statsverksproposition framhållit har den under senare år inträdda förändringen av textilindustriens läge medfört ändrade betingelser för textilinstitutens verksamhet. I synnerhet synes detta gälla verksamheten vid Lennings textiltekniska institut. Med anledning härav har statens sakrevision företagit en granskning av verksamheten vid de båda textilinstituten, varvid sakrevisionen kommit

till bland annat den slutsatsen, att en omorganisation av ifrågavarande utbildning borde tagas under övervägande. Med hänsyn till vad sålunda framkommit torde den tillämnade utredningen rörande textilinstituten böra få ett något vidare syfte än jag med mitt uttalande i denna fråga i fjolårets statsverksproposition avsåg. Mot den föreslagna minskningen av förevarande anslag för nästa budgetår har jag ingen erinran utan hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[261] **16. Bidrag till driften av centrala yrkesskolor**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	11 000 000	13 835 259
1958/59	15 100 000	17 473 644
1959/60 (statsliggaren s. 788)	17 815 000	
1960/61 (förslag)	21 365 000	

Ur detta anslag skall enligt gällande bestämmelser bestridas statsbidrag till driftkostnader vid följande slag av centrala yrkesskolor, nämligen centrala verkstadsskolor, statsunderstödda sjömansskolor, de kommunala tekniska skolorna i Hässleholm, Katrineholm och Örnsköldsvik ävensom de andra skolor och kurser, som Kungl. Maj:t i särskild ordning bestämmer. Föreskrifter om statsbidrag är meddelade i kungörelsen 1957: 480 (ändrad 1958: 361 och 1959: 376). Gällande bestämmelser innebär i huvudsak följande.

För driften av centrala verkstadsskolor utgår statsbidrag till kostnaderna för *avlöning* åt rektor och fast anställd yrkeslärare samt åt vikarier för dessa befattningshavare ävensom åt andra timlärare i princip med belopp som motsvarar skolans samtliga minimilönekostnader. Rektors, fast anställd yrkeslärares samt timlärares löner har i fråga om beloppen knutits till löneklass å löneplan A i statens löneförordning respektive timarvode enligt timlärarkungörelsen. Förändringarna i löneläget för statstjänstemännen påverkar således automatiskt de författningsenligt utgående bidragen till avlöning åt lärare vid dessa skolor.

Utom till lönekostnader utgår statsbidrag bland annat till *övriga kostnader* med ett belopp av 8 000 kronor för år och yrkesavdelning.

Till driften av *övriga centrala yrkesskolor* utgår statsbidrag till heltidskurs med normalläsår till *avlöning* åt rektor och lärare med belopp som enligt huvudregeln skall motsvara hela avlöningskostnaden och som är maximerat till vissa normalbelopp, vilka motsvarar lönebeloppen enligt vissa löneklasser å löneplan A i statens löneförordning. Statsbidrag utgår vidare till *övriga kostnader* med följande belopp: vid

kurs för industri och hantverk av verkstadsskolekaraktär med 8 000 kronor för år, vid kurs för handel samt kurs för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär med 1 500 kronor för år samt vid kurs för husligt arbete med 2 000 kronor för år. Statsbidragen till deltidskurser och till ersättning åt föreläsare beröres under närmast följande anslagspunkt.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 4 330 000 kronor till 22 145 000 kronor med den fördelning av höjningen som framgår av följande sammanställning.

1. Ökat medelsbehov på grund av verksamhetens utbyggnad och andra automatiskt verkande faktorer	+ 3 550 000
2. Ökat medelsbehov vid föreslagen höjning av bidraget till övriga kostnader med hänsyn till sedan 1955 inträffade förändringar i priser och löner	+ 726 600
3. Ökade kostnader vid inrättandet av ytterligare fem ämneslärartjänster vid centrala verkstadsskolor	+ 49 860
	+ 4 326 460
	eller avrundat + 4 330 000

Överstyrelsen har vidare föreslagit förbättrade grunder för ersättning åt vikarier för rektor samt fast anställda yrkeslärare och ämneslärare.

Ur överstyrelsens framställning inhämtas beträffande de olika förslagen bland annat följande.

2. Statsbidraget till övriga kostnader ersätter tidigare utgående bidrag till komplettering av stadigvarande undervisningsmateriel samt till underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel. Det avses också (prop. 1955: 139, s. 92) utgöra bidrag till vissa administrationskostnader. I de senare ingår till väsentlig del lönekostnader. Lönerna har stigit väsentligt sedan förslaget om bidragsbeloppens storlek framlades för 1955 års riksdag. Prisutvecklingen är i detta sammanhang av betydelse, eftersom bidraget även skall möjliggöra för skolorna att underhålla undervisningsmaterielen och ersätta försliten sådan. Genom förmedling av överstyrelsens centrala upphandling kan skolorna i viss omfattning erhålla stadigvarande undervisningsmateriel till priser som ligger under detaljhandelspriserna. Prisutvecklingen torde därför i detta sammanhang kunna belysas med kommerskollegii äldre partiprisindex, vars totalsiffra stigit från 302 i februari 1955 — den månad då prop. nr 139 framlades — till 320 i juni 1959. För maskiner och transportmedel är siffrorna respektive 226 och 263.

Överstyrelsen anser det synnerligen befogat, att bidraget till övriga kostnader nu ökas med hänsyn till de inträffade förändringarna av priser och löner. Höjning på denna grund synes böra ske med omkring 15 procent. Bidraget har, när det gäller kurser för handel samt för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär ävensom för husligt arbete från början satts lägre än som kan anses skäligt. En ytterligare justering uppåt av bidragen för dessa kurser bör därför ske med omkring 10 procent. Överstyrelsen föreslår, att de i det föregående omnämnda beloppen för olika kurser på grund av vad sålunda anförts höjes till respektive 9 200, 1 900 och 2 500 kronor.

3. Vid de centrala verkstadsskolorna i Örebro och å Sandö finns särskilda ämnesläartjänster. Enligt av Kungl. Maj:t den 28 juli 1958 meddelade bestämmelser utgår lön till dessa enligt samma regler som gäller för yrkeslärare. Full tjänstgöring utgör 27 veckotimmar under 39 veckor av läsåret.

Behov av att anställa ämneslärare gör sig gällande vid flera centrala verkstadsskolor. För att ämneslärare med erforderlig kompetens skall kunna erhållas behövs en med skolväsendet i övrigt jämförlig löneställning. Ämneslärare kommer att behöva anställas för att bestrida undervisning förutom i yrkesteoretiska ämnen även i vissa allmänna ämnen. I och med enhetsskolans utbyggnad kommer i allt mera ökad omfattning det nionde årets skolplikt att få fullgöras vid de centrala verkstadsskolorna, oftast såsom ett första led i en flerårig utbildning.

Ämneslärarna vid de centrala verkstadsskolorna bör erhålla lön, som lägst motsvarar lönegrad 19. Vad angår undervisningsskyldigheten, bör full tjänstgöring anses föreligga, om ämneslärare undervisar i medeltal 24 veckotimmar.

Behörig till här avsedd ämnesläartjänst bör den vara, som efter ingenjörsexamen vid högre tekniskt läroverk förvärvat minst två års kvalificerad praktik i näringslivet och fullgjort minst fyra terminers läartjänstgöring, omfattande minst halv tjänstgöring, samt med godkända vitsord genomgått antingen av överstyrelsen för yrkesutbildning anordnad pedagogisk kurs för utbildning av blivande ämneslärare i yrkesteoretiska ämnen eller av skolöverstyrelsen anordnad lärarutbildningskurs för läroverksingenjörer, dock med vissa möjligheter till dispens från dessa villkor. Det torde böra ankomma på överstyrelsen att medge inrättande av ämnesläartjänst vid central verkstadsskola.

Överstyrelsen förutsätter att övergången till ämneslärarsystem kommer att ske successivt och räknar för nästa budgetår endast med ett behov av ytterligare fem tjänster, vilket förutsattes medföra en kostnadsökning med i runt tal 50 000 kronor.

Statskontoret avstyrker höjningen av bidragsbeloppen till övriga kostnader på de skäl ämbetsverket anført i sitt utlåtande över närmast följande anslagspunkt.

Övriga förslag finner statskontoret innebära en upprepning av förslag som framförts i anslagsäskandena för budgetåret 1959/60, och hänvisar till vad ämbetsverket i yttrande över dessa äskanden anført. Mot förslaget om inrättande av ämnesläartjänster hade ämbetsverket i och för sig intet att erinra men ansåg dock medgivande i varje särskilt fall böra lämnas av Kungl. Maj:t. Höjning av ersättningen till vikarie för fast anställd yrkeslärare borde icke ifrågakomma. Däremot hade statskontoret i princip icke något att erinra mot ett tillmötesgående av överstyrelsens förslag om gottgörelse till fast anställd yrkeslärare, som vikarierade för rektor.

Statskontoret har icke något att erinra mot vad överstyrelsen anført rörande den automatiska höjningen av anslaget.

Departementschefen. Någon ökning av de bidrag, som för närvarande utgår ur detta anslag, anser jag mig inte kunna tillstyrka. Jag räknar således

endast med sådana anslagshöjningar som föranledes av verksamhetens utbyggnad.

Överstyrelsens förslag angående ämneslärtjänster vid centrala verkstadsskolor ger jag min anslutning i princip. Till frågorna om löneställning och tjänstgöringsskyldighet är jag dock inte beredd att nu taga ställning. Vid bifall till förslaget att inrätta ifrågavarande tjänster torde bemyndigande böra lämnas Kungl. Maj:t att besluta i dessa hänseenden samt att meddela övriga i samband med tjänsternas inrättande erforderliga bestämmelser. Tills vidare torde det böra bero på Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall, om tjänst av ifrågavarande slag skall inrättas. Såsom överstyrelsen anfört, bör för budgetåret 1960/61 räknas med tillkomsten av högst fem tjänster.

Jag förordar att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 3 550 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning från och med budgetåret 1960/61, meddela de bestämmelser, som föranledes av vad jag anfört rörande ämneslärtjänster vid centrala verkstadsskolor;

b) till *Bidrag till driften av centrala yrkesskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 21 365 000 kronor.

[262] 17. Bidrag till driften av lokala yrkesskolor

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	34 000 000	41 280 792
1958/59	42 000 000	48 248 837
1959/60 (statsliggaren s. 790)	55 000 000	
1960/61 (förslag)	80 000 000	

Bestämmelserna rörande statsbidragsgrunderna för de lokala yrkesskolorna finns i kungörelsen 1957:480 (ändrad 1958:361 och 1959:376) och innebär, såvitt gäller driftbidrag, i huvudsak följande.

Kommunala yrkesskolor: Till *heltidskurs* utgår statsbidrag dels med 78 procent av en beräknad normallönekostnad, dels med visst årligt belopp till övriga kostnader, nämligen 8 000 kronor till kurs för industri och hantverk av verkstadsskolkaraktär eller kurs, som bedömes eljest vara av sådan art, att den bör föras till denna grupp, 1 000 kronor till kurs för handel samt kurs för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär, samt 1 500 kronor till kurs för husligt arbete. Den beräknade normallönekostnaden utgör för industri- och hantverkskurser 4/3 av lönen enligt löneklass 17, för handelskurser och andra övervägande teoretiska kurser 4/3 av lönen enligt löneklass 20 och för husligt arbete 4/3 av lönen enligt löneklass 16. Statsbidrag till *deltidskurs* utgår med nio kronor 85 öre

per undervisningstimme; dock att, då särskilda skäl föreligger, bidrag må utgå med högst 14 kronor 60 öre. Till *inbyggd skola* inom industri och hantverk utgår statsbidrag för teoriundervisning enligt samma grunder som till deltidskurs samt för undervisning i yrkesarbete med ett belopp av högst 13 000 kronor. Statsbidrag till ersättning åt *föreläsare* utgår med 75 procent av verkliga kostnaden, dock högst 25 kronor för föreläsningstimme, när rese- och traktamentsersättning icke utgår till föreläsare, och högst 50 kronor för föreläsningstimme, när sådan ersättning utgår.

Enskilda yrkesskolor: Enskilda yrkesskolor indelas i statsbidragshänseende i två grupper, A-skolor och B-skolor. Kungl. Maj:t bestämmer till vilken grupp skola skall hänföras. Till A-skola utgår statsbidrag efter samma grunder som gäller för lokal yrkesskola. Till B-skola utgår statsbidrag med belopp, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 27 000 000 kronor till 82 000 000 kronor. Højningen hänför sig till följande förslag.

1. Ökat medelsbehov på grund av skedd och väntad utbyggnad	+ 25 000 000
2. Højning av statsbidraget till övriga kostnader vid heltidskurser	+ 1 470 000
3. Højning av statsbidraget till deltidskurser från 9 kronor 85 öre respektive 14 kronor 60 öre per undervisningstimme till 10 kronor respektive 14 kronor 90 öre	+ 324 000
4. Statsbidrag till inbyggda skolor och företagsskolor inom handelns och det husliga arbetets område	+ 200 000
	+ 26 994 000

Ur överstyrelsens motivering för dessa anslagshøjningar inhämtas bland annat följande.

1. Yrkesskolväsendets utbyggnad har skett avsevärt mycket snabbare än man hade anledning att antaga då frågan om utbyggnaden behandlades 1955. Med ledning av inkomna ansökningar kan det beräknas, att statsbidrag för innevarande budgetår kommer att beviljas med omkring 74 000 000 kronor, och det kan förväntas att summan för budgetåret 1960/61 inte kommer att understiga 87 000 000 kronor.

Deltidskurser kommer emellertid icke alltid till stånd i den omfattning, som skolorna planerat. Maximeringsreglerna för statsbidraget till lärarlöner vid heltidskurser medför också att i vissa fall icke hela det såsom högstbelopp beviljade bidraget kan uttagas. Då slutrekvisitionerna inges först efter budgetårets utgång kommer anslagsbelastningen i viss omfattning att falla på ett följande budgetår.

Emellertid ger de anförda siffrorna vid handen, att en avsevärd uppräknings av anslaget är erforderlig. Vid oförändrade bidragsgrunder torde anslagsbehovet, med beaktande av vad i övrigt ovan anförts, icke komma att understiga 80 000 000 kronor, vilket således innebär en automatisk kostnadsökning med 25 000 000 kronor.

2. Överstyrelsen har under föregående punkt på därom anförda skäl föreslagit, att statsbidraget till övriga kostnader vid heltidskurser vid centrala yrkesskolor ökas. Samma skäl för en höjning av detta bidrag föreligger även i fråga om lokala yrkesskolor, och överstyrelsen föreslår att bidraget — som nu är 8 000 kronor vid kurs för industri och hantverk av verkstads-skolkaraktär, 1 000 kronor vid kurs för handel samt för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär och 1 500 kronor vid kurs för husligt arbete per år och till heltidskurs med normalläsår — höjes till respektive 9 200, 1 250 och 1 900 kronor. Merkostnaderna för genomförandet av detta förslag kan beräknas till omkring $(900 \times 1\,200 + 600 \times 250 + 600 \times 400 =)$ 1 470 000 kronor.

3. Överstyrelsen har i det föregående föreslagit höjning av statsbidraget till övriga kostnader vid heltidskurser. Den för sådana kostnader beräknade andelen av statsbidraget för deltidskurser — respektive 1 och 2 kronor — bör också ökas med hänsyn till ökade löner (administration) och ökade priser på varor och tjänster i övrigt. Överstyrelsen föreslår en höjning med respektive 15 öre och 30 öre per undervisningstimme. Bidragsbeloppen skulle därvid komma att uppgå till, lägst, $(9.85 + 0.15 =)$ 10 kronor och, högst, $(14.60 + 0.30 =)$ 14 kronor 90 öre.

För budgetåret 1958/59 har statsbidrag beviljats till deltidskurser, omfattande i runt tal 1 920 000 undervisningstimmar. För i runt tal 245 000 undervisningstimmar av dessa har högre bidrag än det lägsta beviljats. Beräknat sålunda, att lägsta bidragsbeloppet utgår för $(1\,920\,000 - 245\,000 =)$ 1 675 000 timmar och högsta för 245 000 timmar skulle det ökade medelsbehovet bli $(1\,675\,000 \times 0.15 + 245\,000 \times 0.30 =)$ 324 750 kronor eller avrundat 324 000 kronor.

4. 1952 års yrkesutbildningssakkunniga föreslog i sitt betänkande om yrkesutbildningen (SOU 1954: 11), att statsbidrag skulle kunna utgå, förutom till företagsskolor och inbyggda skolor för industri och hantverk, även till företagsskolor och inbyggda skolor för handel och för husligt arbete. Vad det husliga arbetets område beträffar syntes de sakkunniga därmed också avse sådana arbetsområden som sjukhus, hotell och restauranger. Överstyrelsen tillstyrkte i sitt utlåtande över betänkandet att, i den mån intresse härför kunde yppa sig, försök skulle göras med inbyggda kurser även för nu angivna områden. Föredragande departementschefen ansåg sig emellertid på denna punkt inte kunna följa de sakkunnigas förslag (prop. 1955: 139, s. 95).

De inbyggda skolorna, liksom företagsskolorna, har kommit att få stor betydelse för yrkesutbildningen inom industri och hantverk. Från företrädare för handeln och för områden med speciellt kvinnliga yrkesutövare har i många fall framställningar och förfrågningar gjorts angående möjligheterna att i former, liknande den inbyggda skolans (och företagsskolans), ordna yrkesutbildning. Överstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om två vid 1959 års riksdag väckta likalydande motioner (I: 77 och II: 110) i syfte bland annat att utvidga systemet med inbyggda skolor till att omfatta även det husliga området. Det torde också böra erinras om att överstyrelsen den 30 oktober 1957 hemställt att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens medgivande till att statsbidrag får utgå för vid inbyggd skola anordnad utbildning av sjukvårdsbiträden. Statsverkets kostnader för en i inbyggda skolans form anordnad planerlig yrkesutbildning blir relativt avsevärt mindre än för övrig heltidsundervisning. Det är angeläget, att

varje möjlighet att skapa ökade resurser att meddela yrkesutbildning tillvaratages. Företagens medverkan är därvid av stor betydelse. Överstyrelsen hemställer därför, att förslag förelägges riksdagen om att statsbidrag även får utgå till inbyggda skolor och företagsskolor inom handelns och det husliga arbetets område, det sistnämnda området då inkluderande även vårdyrken.

Överstyrelsen föreslår, med beaktande av storleken av det statsbidrag, som utgår för inbyggd skola inom industri och hantverk, och de förslag, som på sin tid framlades av yrkesutbildningssakkunniga, att statsbidrag till kostnaderna för undervisning i yrkesarbete må utgå med till inbyggd skola för handel 13 000 kronor för år och avdelning samt till inbyggd skola för husligt arbete m. m. 10 800 kronor för år och avdelning.

Till kostnaderna för teoriundervisning i de nyssnämnda inbyggda skolorna bör statsbidrag, liksom när det gäller inbyggd skola inom industri och hantverk, utgå enligt 38 § statsbidragskungörelsen.

Till enskild skola (företagsskola), som meddelar såväl undervisning i yrkesarbete som undervisning i teori, föreslår överstyrelsen, att statsbidrag utgår med 14 500 kronor respektive 13 000 kronor för år och avdelning.

Statsbidragsgivningen till inbyggda skolor och företagsskolor inom handel och inom det husliga arbetets område torde till att börja med icke kunna förväntas få någon större omfattning. Medelsbehovet beräknas till 200 000 kronor.

Statskontoret konstaterar, att den av överstyrelsen för yrkesutbildning beräknade automatiska ökningen av anslaget för nästa budgetår med 25 000 000 kronor innebär en höjning av nu utgående anslag med mer än 45 procent. Statskontoret uttalar härom vidare följande.

Gentemot beräkningen synes i och för sig icke vara något att erinra. Statskontoret får emellertid framhålla, att 1955 års riksdagsbeslut innebar, att statsmakterna förordade en fördubbling av antalet heltidsavdelningar i yrkesskolor från cirka 1 000 läsåret 1949/50 till cirka 2 000 år 1970 (se närmare prop. 1955: 139, s. 19 ff). Den snabba takten i yrkesutbildningens expansion kommer att få till följd, att de två anslagen för driften av lokala och av centrala yrkesskolor för nästa budgetår komma att uppgå till tillsammans omkring 100 000 000 kronor. Departementschefen beräknade 1955 att kostnaderna för lokala och centrala yrkesskolor i utbyggnadens slutskede — alltså 1969/70 — skulle uppgå till cirka 54 000 000 kronor (nämnda prop., s. 105). Då riksdagens beslut om statsbidragsgrunderna fattats från förutsättningar beträffande statsverkets ekonomiska engagemang, som ändrats så avsevärt, bör enligt statskontorets mening en omprövning av bidragsgrunderna verkställas.

Förslaget om en höjning av bidragsbeloppen till övriga kostnader vid heltidskurser avstyrkes av statskontoret, som icke heller beträffande statsbidraget till deltidskurser finner sig kunna biträda överstyrelsens förslag. Ämbetsverket erinrar om att statsmakterna vid 1958 års A-riksdag biträdde förslaget om en uppräknings med hänsyn till lönehöjningen för statstjänstemän åren 1957 och 1958. Vad gäller överstyrelsens hemställan om bidrag till inbyggda skolor och företagsskolor inom handelns och det husliga arbe-

tets områden erinras, att statskontoret i utlåtande den 17 september 1958 över då gjord hemställan av samma innehåll uttalade, att ett frångående av den ståndpunkt, som intogs vid 1955 års riksdag icke borde ifrågakomma utan starka skäl härför. Vad överstyrelsen anfört vore enligt ämbetsverkets mening alltför knapphändigt för att kunna ligga till grund för ett ändrat ställningstagande. Då överstyrelsen enligt statskontorets mening icke heller nu närmare klarlagt härmed sammanhängande frågor, avstyrkes förevarande förslag.

I detta sammanhang torde till behandling böra upptagas följande särskilda framställningar om statsbidrag m. m., nämligen dels av föreningen Handarbetets vänner rörande tilläggsbidrag till föreningens vävskola för läsåret 1958/59 samt efterskänkande av visst återfordrat statsbidragsförskott, dels av samma förening rörande tilläggsbidrag för budgetåret 1959/60, dels ock slutligen av styrelsen för Grafiska institutet rörande ökat statligt stöd till institutets verksamhet.

Beträffande de av *föreningen Handarbetets vänner* gjorda framställningarna inhämtas av handlingarna bland annat följande.

Föreningen Handarbetets vänner driver en vävskola, som främst har till ändamål att utbilda vävlärarinnor. Denna vävskola är numera det enda vävlärrarinneseminariet i landet.

Vävskolan åtnjuter statsbidrag enligt för enskild yrkesskola, grupp A, stadgade grunder, d. v. s. samma grunder som gäller för lokal kommunal yrkesskola. Statsbidraget jämte övriga inkomster täcker emellertid inte kostnaderna för undervisningen, varför föreningen under en följd av år åsamkats en förlust av i genomsnitt cirka 40 000 kronor per år. Föreningen, som hittills täckt dessa förluster dels med inkomster från sin kommersiella verksamhet, dels genom upptagande av inteckningslån i en föreningen tillhörig fastighet, har anhållit, att till vävskolan må, räknat från och med den 1 juli 1958, utgå statsbidrag såsom till central yrkesskola eller, därest detta icke är möjligt, ett extra statsbidrag för läsåret 1958/59 med 25 000 kronor. Vidare har föreningen anhållit, att av statskontoret återfordrad del av till föreningen utbetalat förskott å statsbidrag för budgetåret 1956/57, numera uppgående till 7 992 kronor 40 öre, må efterskännas. Detta belopp hänför sig till pensionsavgifter för vävlärarinnor, lön till föreståndare för vävskolans garn- och materielförråd samt del av lön till föreningens direktör för administrativt arbete vid skolan. Enligt föreningen är, vid godkännande av kravet på återbetalning av förskotterade statsbidrag, liknande krav avseende budgetåren 1957/59 att befara.

Överstyrelsen för yrkesutbildning tillstyrker efterskänkande av det återfordrade beloppet och anför i övrigt bland annat följande.

Enligt den stat över beräknade inkomster och utgifter för skolan under tiden den 1 juli 1958—den 30 juni 1959, som är bifogad framställningen, beräknas en förlust på 46 500 kronor uppstå på skolans verksamhet.

Det är av stor betydelse, att skolan kan fortsätta sin verksamhet och icke tvingas av ekonomiska skäl att nedlägga denna. Föreningens styrelse beräknar de bidragsberättigade lönerna för lärare i heltidskurser vid skolan till 88 000 kronor, vartill enligt gällande grunder statsbidrag kan beräknas komma att utgå med något över 68 000 kronor. För att erhålla bidrag, som skulle täcka hela lärarlönen, skulle erfordras ytterligare i runt tal 20 000 kronor. Överstyrelsen tillstyrker, att föreningen Handarbetets vänner vävskola för budgetåret 1958/59 utöver eljest enligt gällande statsbidragskungörelse utgående belopp tilldelas statsbidrag med högst 20 000 kronor för täckande av den del av skolans verksamhet, som icke täckes av eljest utgående statsbidrag, kursavgifter och övriga inkomster. Även fortsättningsvis och intill dess skolans ställning såsom lärarutbildningsanstalt närmare klarlagts synes tilläggsbidrag av här angivet slag böra utgå.

Att förklara skolan såsom central yrkesskola torde med hänsyn till bestämmelserna i 48 § statsbidragskungörelsen icke vara möjligt. Hinder torde dock icke föreligga för att enskild yrkesskola tilldelas statsbidrag utöver vad som följer av gällande statsbidragskungörelse. Sälunda har Kungl. Maj:t efter riksdagens medgivande under en följd av år tilldelat Sveriges urmakareförbunds yrkesskola i Borensberg, som liksom föreningen Handarbetets vänner vävskola är hänförd till grupp A, statsbidrag med vissa belopp för gäldande av den del av avlöningskostnader och övriga kostnader för verksamheten vid skolan, som icke täckes av eljest utgående statsbidrag, kommunalt bidrag, kursavgifter eller inkomster av försäld produktion.

Statskontoret finner uppenbart, att statsbidrag författningsenligt icke kan utgå till löner åt annan personal än lärare och icke heller till kostnader för pensionsavgifter. Vad angår frågan om efterskänkande av det återfordrade beloppet uttalar statskontoret den uppfattningen, att beslut härom icke lär kunna fattas i administrativ ordning. Beträffande föreningens hemställan att dess vävskola skall bli förklarad som central yrkesskola eller — därest detta icke vore möjligt — att skolan skall erhålla tilläggsanslag, framhåller statskontoret bland annat, att enligt gällande statsbidragskungörelse endast kommunal yrkesskola synes kunna förklaras som central yrkesskola samt att beviljande av tilläggsanslag till skolan kräver riksdagens medverkan.

Riksräkenskapsverket anser sig icke böra tillstyrka föreningens hemställan om tilläggsanslag och efterskänkande av för högt utbetalat statsbidrag för budgetåret 1956/57.

Härefter har, som förut nämnts, föreningen anhållit om ett extra statsbidrag med 25 000 kronor jämväl för budgetåret 1959/60. Enligt vad som i samband med denna anhållan klart framgått är ett dylikt extra bidrag en oundgänglig förutsättning för att föreningen skall kunna fortsätta att driva den ifrågavarande utbildningsverksamheten.

I fråga om den av styrelsen för *Grafiska institutet* gjorda ansökningen inhämtas av handlingarna bland annat följande.

Grafiska institutet har till uppgift främst att utbilda kvalificerade företags- och arbetsledare för den grafiska industriens behov. Som huvudman för institutet står en stiftelse med bland annat landets ledande tryckeri- och tidningsföretag som stiftare. Från och med budgetåret 1956/57 har institutet åtnjutit statsbidrag enligt för enskild yrkesskola, grupp A, stadgade grunder.

Institutet har alltsedan sin begynnelse arbetat i nära kontakt med konstfackskolan (tidigare tekniska skolan), i vars lokaler — tidigare å Mäster Samuelsgatan och numera å Valhallavägen — det blivit inrymt. Hyran för de för institutets verksamhet erforderliga lokalerna, omkring 825 m², har av byggnadsstyrelsen beräknats till 71 000 kronor för år. Institutets styrelse har anhållit, att byggnadsstyrelsen måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning om att hyresbeloppet så fastställas, att institutet har ekonomisk möjlighet att erlagga detsamma.

Byggnadsstyrelsen har som sin mening framhållit, att ett eventuellt stöd bör, på sätt hittills skett, öppet redovisas såsom ett direkt statsbidrag.

Överstyrelsen för yrkesutbildning tillstyrker, att Grafiska institutet, utöver enligt gällande statsbidragskungörelse utgående belopp, tills vidare tilldelas statsbidrag med högst 31 000 kronor per år.

Departementschefen. Utbyggnaden av yrkesskolväsendet har, som statskontoret framhållit, skett i en avsevärt hastigare takt än som kunde förutses vid beslutet om yrkesskolväsendets utbyggnad år 1955. Med hänsyn till samhällets snabbt växande krav på väl utbildad arbetskraft ävensom det starka allmänna intresset av att motverka riskerna för arbetslöshet, vilken som regel i första hand drabbar utbildade kategorier, är dock detta förhållande att hälsa med tillfredsställelse. Den av överstyrelsen för yrkesutbildning beräknade automatiska ökningen av detta anslag för nästa budgetår, 25 000 000 kronor, föranleder ingen erinran från min sida.

Vad gäller frågan om statsbidrag till inbyggda skolor och företagsskolor synes skäl tala för en utvidgning av gällande bidragsområde på så sätt, att statsbidrag må kunna utgå till en i den inbyggda skolans form anordnad yrkesutbildning på det husliga arbetets område. För en i dylik form anordnad utbildning talar bland annat det förhållandet, att den i vad gäller såväl erforderliga investeringar som den årliga driften är relativt sett föga kostnadskrävande. Härtill kommer att på det husliga området, till vilket jag liksom överstyrelsen för yrkesutbildning hänför vårdyrkena, praktiska svårigheter ofta föreligger att i annan form anordna ändamålsenlig utbildning. I detta sammanhang må särskilt framhållas behovet av utbildning inom sjukvårdens område. Jag förordar därför, att

statsbidrag skall kunna utgå till inbyggd skola inom det husliga arbetets område med ett belopp av högst 10 800 kronor för år och avdelning. Beträffande andra ändamål än utbildning av personal för sjukvård anser jag dock att bidrag endast skall utgå efter Kungl. Maj:ts medgivande för varje särskilt fall. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande nu ifrågavarande utbildning. Denna torde under budgetåret 1960/61 icke komma att få någon större omfattning och torde för övrigt, i den mån den växer fram, kunna medföra en viss avlastning av den i skolmässiga former bedrivna yrkesutbildningen.

De av föreningen Handarbetets vänner gjorda ansökningarna bör ses mot bakgrund av den reform på den husliga utbildningens område, varom jag, såsom i annat sammanhang anförts, har för avsikt att förorda att förslag förelägges 1960 års riksdag. Denna reform berör bland annat utbildningen av lärare på det textila området. Intill dess reformen genomförts är det emellertid synnerligen angeläget att föreningen Handarbetets vänner kan fortsätta sin utbildningsverksamhet. På grund härav och med hänsyn tagen till föreningens ekonomiska förhållanden har jag funnit det nödvändigt att tidigare föreslå Kungl. Maj:t att för innevarande budgetår tilldela föreningen ett särskilt bidrag av 25 000 kronor, att utgå från det under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget till Extra utgifter, vilket förslag Kungl. Maj:t biträtt. Motsvarande bidrag torde för påföljande budgetår, intill dess den av föreningen bedrivna utbildningen ersättes av i annan ordning bedriven utbildning, böra få utgå från förevarande anslag. Därest riksdagen inte har någon erinran däremot, torde vidare föreningen Handarbetets vänner befrias från skyldigheten att återbetala det tidigare omförmälda, av statskontoret återfordrade statsbidragsbeloppet för budgetåret 1956/57 å 7 992 kronor 40 öre ävensom de belopp avseende senare budgetår, som på motsvarande grunder skulle kunna återfordras.

Övriga under detta anslag framförda förslag anser jag mig inte kunna biträda.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning från och med budgetåret 1960/61, meddela de bestämmelser, som kan föranledas av vad jag föreslagit rörande statsbidrag till inbyggda skolor för huslig utbildning;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att beträffande föreningen Handarbetets vänner meddela beslut i fråga om förhöjt statsbidrag m. m. i enlighet med vad jag i det föregående anförte;

c) till *Bidrag till driften av lokala yrkesskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 000 kronor.

[263] 18. Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	10 000 000	14 936 037
1958/59	12 000 000	22 062 156
1959/60 (statsliggaren s. 791)	33 000 000	
1960/61 (förslag)	40 000 000	

Från detta anslag utgår bidrag till kommuner och landstingskommuner till kostnaderna för dels anskaffande av lokaler för yrkesskolväsendet, dels anskaffande av den första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel till yrkesskolor, dels ock anskaffande av lokaler för elevhem samt inventarier och inredning till dylika lokaler. Bestämmelser om dessa statsbidrag är meddelade i kungörelsen 1957: 480 (ändrad 1958: 361 och 1959: 376) om statsbidrag till yrkesskolor.

Såsom närmare redovisats under punkten 209, föreslår *överstyrelsen för yrkesutbildning* att anslaget för nästa budgetår höjes med 18 000 000 kronor till 51 000 000 kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört i det föregående under punkten 209 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor.

[264] 19. Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	91 000	48 753
1958/59	100 000	79 838
1959/60 (statsliggaren s. 791)	80 000	
1960/61 (förslag)	80 000	

Ur detta anslag utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser bidrag till vid centrala och lokala yrkesskolor anordnade kurser för utbildning av elektriska installatörer med behörighet, som avses i kungörelsen 1939: 219 angående behörighet att vid elektriska starkströmsanläggningar utföra installationsarbeten, ävensom fortbildningskurser för personer, som redan förvärvat sådan behörighet, därav högst två kurser för utbildning av driftledare m. fl. vid elektriska distributionsföretag. Anslaget må icke överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 20 000 kronor med hänsyn till att en utvidgning av kursverksamheten kan komma ifråga.

Departementschefen. Anslaget synes mig böra för nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp. Därest vid överstyrelsens närmare planering av utbildningen för budgetåret 1960/61 medelsåtgången beräknas bli större än anslagsbeloppet, skall planen för kursverksamheten underställas Kungl. Maj:t för prövning av frågan om eventuellt anslagsöverskridande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

[265] **20. Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	61 500	58 939
1958/59	65 500	56 430
1959/60 (statsliggaren s. 791)	60 000	
1960/61 (förslag)	50 000	

Under denna rubrik har sedan budgetåret 1955/56 medel anvisats till ettårig utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter. Anslaget disponeras av överstyrelsen för yrkesutbildning för anordnande vid slöjdföreningens skola i Göteborg av avsedd utbildning i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen 1955:139 angivna riktlinjer.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 65 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till att det vid ingången av detta budgetår förelåg en betydande reservation å anslaget, anser jag en medelsanvisning för budgetåret 1960/61 av 50 000 kronor vara tillfyllest. Jag föreslår således att förevarande anslag sänkes med 10 000 kronor till 50 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[266] **21. Kurser för utbildning av preparatriser m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 54 700 kronor. Anslagsbeloppet disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till svenska preparatrisföreningen för anordnande av en kurs i vardera Stockholm och Uppsala för preparatriselever ..	34 200
2. Bidrag till svenska laboratrisföreningen för anordnande av fortbildning av laboratriser	20 500
Summa kronor	54 700

Bestämmelser rörande anslaget har meddelats genom beslut av Kungl. Maj:t den 28 maj 1959.

Svenska preparatrisföreningen har anhållit, att statsbidrag till föreningen för utbildning av preparatriser måtte utgå även för nästa budgetår. Föreningen har därvid meddelat, att den avser att under nämnda budgetår anordna en utbildningskurs för preparatriselever i vardera Stockholm, Göteborg och Umeå. För ändamålet har beräknats statsbidrag med 76 230 kronor.

Svenska laboratrisföreningen har för bedrivande jämväl under budgetåret 1960/61 av fortbildning av laboratriser anhållit om bidrag med 30 000 kronor.

Medicinska fakulteten vid Lunds universitet har framhållit, att den vidareutbildning på grundval av laborantskola, som avses komma till stånd, ännu ej fått den utformning och den omfattning, att det ökande behovet av välutbildade preparatriser härigenom kan tillgodoses. Fakulteten har livligt tillstyrkt, att preparatrisföreningen tilldelas anslag för utbildning av preparatriser i Lund och Malmö.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har beträffande den förstnämnda framställningen tillstyrkt, att statsbidrag må utgå, dock endast till anordnande av två kurser, en i Stockholm och en i Lund. Den sistnämnda framställningen har överstyrelsen, efter hörande av medicinalstyrelsen, tillstyrkt.

Medicinalstyrelsen har funnit angeläget, att preparatrisföreningen — in- till dess laborantskolorna får möjlighet att utbilda tillräcklig mängd histopatologiska laboratriser — får fortsätta sin kursverksamhet i oförminskad omfattning. Medicinalstyrelsen, som ej funnit en utökning av kursverksamheten motiverad, tillstyrker, att bidrag må utgå till föreningen med 50 820 kronor för anordnande av en kurs i vardera Stockholm och Lund.

Departementschefen. Den i annan ordning statsunderstödda utbildningen av laboratoriepersonal av nu ifrågavarande slag är alltjämt i sitt begynnelsekede och av otillräcklig omfattning. Med hänsyn till det växande behovet av välutbildad personal av det slag det här gäller förordar jag, att statsbidrag till de ifrågavarande föreningarna på nu gällande villkor och med samma belopp som för närvarande må utgå jämväl under nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildning av preparatriser m.m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 54 700 kronor.

[267] **22. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen.** Den 28 februari 1959 har 1955 års sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning framlagt betänkandet »Utbildning av lärare i yrkesämnena för industri och hantverk samt handel» (SOU 1959: 8). Be-

tänkandet har varit föremål för remissbehandling och ärendet är för närvarande under beredning i ecklesiastikdepartementet. Jag avser att senare, i anslutning till vissa av de i betänkandet framlagda förslagen, föreslå, att proposition i ämnet förelägges 1960 års riksdag. I avvaktan härpå torde i riksstatsförslaget under här använd rubrik böra uppföras ett preliminärt beräknat belopp av 3 915 000 kronor för bland annat de ändamål, till vilka medel för innevarande budgetår anvisats på åttonde huvudtiteln under anslagen G 30, J 22 och J 23. Dessa tre anslag är för närvarande upptagna med tillhoppa 3 163 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 3 915 000 kronor.

[268] **23. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	16 500	14 050
1958/59	18 000	19 575
1959/60 (statsliggaren s. 794)	18 000	
1960/61 (förslag)	18 000	

Detta anslag användes till resestipendier åt lärare vid läroanstalter, som står under överstyrelsens för yrkesutbildning inseende. Bestämmelser rörande ifrågavarande stipendier har meddelats i kungörelsen 1958: 595.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 47 000 kronor, varav 10 000 kronor avses möjliggöra för överstyrelsen att utbetala ersättning åt deltagare i internationella kurser och konferenser på yrkesutbildningens område ävensom att anvisa reseförskott åt deltagare i av OEEC anordnade dylika konferenser i sådana fall, där kostnaderna slutligt helt eller delvis bestrides av OEEC. I anslutning till detta förslag hemställer överstyrelsen också om sådan ändring av kungörelsen 1958: 595, att resestipendium skall kunna utdelas utan hinder av att ansökning ingives senare än den 1 mars.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna biträda överstyrelsens förslag om särskild medelsanvisning och ändrade bestämmelser för att möjliggöra stipendiering i särskild ordning för deltagande i internationella kurser och konferenser.

Jag kan ej heller tillstyrka ökat anslag för nästa budgetår utan förordar att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

[269] **24. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.** Under denna rubrik har från och med innevarande budgetår sammanförts de tidigare anslagen till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare och Främjande av lärlingsutbildning inom muraryrket m. m. För ifrågavarande ändamål har under de senaste fem åren anvisats följande belopp.

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	450 000	640 690
1956/57	930 000	1 004 927
1957/58	1 325 000	1 155 931
1958/59	1 400 000	1 219 733
1959/60 (statsliggaren s. 794)	1 690 000	

Enligt gällande bestämmelser beviljas statsbidrag för *lärlingsutbildning hos hantverksmästare* med 1 500 kronor (grundbidrag) för varje lärling samt, om lärlingen beredes tillfälle att med bibehållen lärlingslön deltaga i teoriundervisning av viss omfattning, med ett tilläggsbidrag av 1 000 kronor (kurstillägg). Det förra beloppet utanordnas med 800 kronor efter första utbildningsåret, med 400 kronor efter andra utbildningsåret och med 300 kronor efter utbildningstidens slut, sedan lärlingsombud styrkt att utbildningen bedrivits ändamålsenligt. Kurstillägget utbetalas sedan lärlingen genomgått den föreskrivna teoriundervisningen. Antalet bidragsrum bestämmes för varje budgetår av riksdagen. Under budgetåren 1950/56 höjdes antalet bidragsrum successivt från 300 till 600 och samma antal stod till förfogande budgetåret 1956/57. För budgetåret 1957/58 höjdes antalet bidragsrum till 800 och för budgetåret 1958/59 till 900.

Statsbidraget till *lärlingsutbildning inom muraryrket, byggnadsträarbetaryrket m. m.*, som under en följd av år utgått med 900 kronor per lärling, har från och med innevarande budgetår höjts till 1 100 kronor för varje lärling. Beloppet utanordnas med 800 kronor efter första utbildningsåret och med 300 kronor efter utbildningstidens slut sedan de av överstyrelsen utsedda lärlingsombuden insänt intyg rörande utbildningen. Antalet bidragsrum för denna lärlingsutbildning har under budgetåren 1956/59 varit 300.

För innevarande budgetår har hela antalet bidragsrum till lärlingsutbildning bestämts till 1 200, varav 1 050 beräknats för lärlingsutbildning hos hantverksmästare och 150 för utbildning av lärlingar inom olika byggnadsyrken.

Till *lärlingsombud* utgår ersättning med 45 kronor per lärlings utbildningsår och, om ombudet är bosatt å annan ort än den, där utbildningen äger rum, även resekostnadsersättning enligt klass C i allmänna resereglementet samt traktamente med 12 kronor per dag för resor i den omfattning överstyrelsen må föreskriva.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 275 000 kronor till 1 965 000 kronor. Höjningen grundar sig på av överstyrelsen föreslagna ändringar av nuvarande förhållanden i följande avseenden. 1) Bidragsbeloppen höjes, grundbidraget med 500 kronor till 2 000 kronor och kurstillägget med 200 kronor till 1 200 kronor. 2) Ersättningen till lärlingsombuden höjes från 45 till 75 kronor per år.

Överstyrelsen föreslår vidare, att bidragsrummens antal skall bestämmas av Kungl. Maj:t samt att antalet för budgetåret 1960/61 utökas med 50 för lärlingsutbildning inom byggnadsföretagen, en ökning, som av överstyrelsen icke i och för sig beräknas kräva någon höjning av anslaget.

Lärlingsrådet för hotell och restauranger har anhållit om en sådan ändring i gällande bestämmelser rörande lärlingsutbildningen, att statsbidrag för utbildning av lärlingar skulle kunna utgå jämväl inom restaurangnäringen. Det gäller här utbildning av kockar, kallskänkor och servitörer. Framställningen innebär, att gällande bestämmelser skulle ändras så att statsbidrag kunde utgå till annan utbildning än utbildning hos hantverksmästare samt även i fall, då lärotiden är kortare än 3 år. I restaurangnäringen räknar man med en utbildningstid av 2 år.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har ingen erinran att göra mot tanken att utsträcka möjligheten att erhålla statsbidrag till lärlingsutbildning även till andra områden än de som av tradition förts till hantverket. Det torde för övrigt vara mycket svårt att klart definiera vad som avses med hantverk. Överstyrelsen anser det naturligt att all ordnad lärlingsutbildning, som leder fram till en bestämd och klart fixerad yrkeskompetens, bör stödjas enligt samma normer, och tillstyrker därför framställningen.

Överstyrelsen tillstyrker likaså, att statsbidrag skall kunna utgå jämväl vid en tvåårig lärotid.

Departementschefen. Det ånyo framförda förslaget om höjning av bidragsbelopp och ersättningar till lärlingsombud är jag icke beredd att tillstyrka. Jag anser mig icke heller böra förorda någon ändring av nuvarande bestämmelser i vad avser bidragsområde och utbildningstid.

För nästa budgetår förordar jag ett oförändrat antal bidragsrum eller 1 200 med rätt för överstyrelsen för yrkesutbildning att, i likhet med vad som gäller för innevarande år, disponera samtliga bidragsrum för de olika slagen av lärlingsutbildning i enlighet med föreliggande behov. Utifrån dessa förutsättningar torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp eller 1 690 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 690 000 kronor.

[270] **25. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	20 000	16 228
1958/59	25 000	13 640
1959/60 (statsliggaren s. 795)	10 000	
1960/61 (förslag)	5 000	

Ur detta reservationsanslag må, då bedömning av gesällprov äger rum på annan ort än vederbörandes bostadsort och på grund därav föranleder

reskostnad, utgå bidrag till reskostnad och traktamente dels åt ordförande och ledamöter i granskningsnämnd inom hantverksdistrikt, dels ock åt granskningsman, som deltagar i granskning av gesällprov, anordnad enligt av Sveriges hantverks- och småindustriorganisation godkänt granskningsförfarande. Bidraget utgår högst med belopp, motsvarande reskostnadsersättning enligt reseklass C allmänna resereglementet och traktamente med 18 kronor för dag. Nu angivna bestämmelser äger jämväl tillämpning beträffande lärling, som företager resa för avläggande av gesällprov på annan ort än anställningsorten.

Överstyrelsen för yrkesutbildning redovisar en kraftig ökning av antalet godkända gesällprov under året 1958. Behovet av bidrag har emellertid under senare år visat sig mindre än beräknat. Med hänsyn till att en reservation av 16 463 kronor förelåg på anslaget vid ingången av budgetåret 1959/60 anser överstyrelsen, att man för budgetåret 1960/61 bör kunna räkna med att det endast erfordras ett anslag å 5 000 kronor.

Departementschefen. Mot den föreslagna minskningen av detta anslag för nästa budgetår från 10 000 till 5 000 kronor har jag ingen erinran utan hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

[271] 26. Resestipendier för yrkesutbildning

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	70 000	67 120
1958/59	80 000	77 440
1959/60 (statsliggaren s. 796)	84 000	
1960/61 (förslag)	84 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 26 000 kronor till 110 000 kronor. Højningen föranledes av önskemål om en förbättring av nu utgående traktamenten samt om högre stipendiebelopp och större antal stipendier.

Departementschefen. Någon højning av ifrågavarande anslag anser jag mig icke kunna tillstyrka. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier för yrkesutbildning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 84 000 kronor.

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.**[272] 1. Bidrag till folkbibliotek**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	9 847 000	10 351 665
1958/59	10 797 000	10 777 827
1959/60 (statsliggaren s. 796)	7 174 700	
1960/61 (förslag)	7 455 800	

Anslaget var till och med budgetåret 1958/59 rubricerat Bidrag till folk- och skolbibliotek. Från och med innevarande budgetår har anslagsposten till skolbibliotek utbrutits ur förevarande anslag och uppförts såsom ett särskilt anslag i samband med övriga anslag under skolväsendet. Detta har inneburit en minskning av anslaget med 4 091 000 kronor.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 745 100 kronor i enlighet med följande sammanställning.

1. Folk-, studiecirkel-, sjukhus-, truppförbands- och sjömansbibliotek (nu 6 273 700): automatisk ökning med anledning av beräknad höjning av lokala biblioteksanslag	+ 300 000
2. Centralbibliotek (nu 680 000): höjning av det särskilda centralbiblioteksbidraget	+ 370 000
3. Vandringsbiblioteksverksamhet m. m. vid landsbiblioteken (nu 52 000)	+ 80 000
4. Resekostnadsersättning och traktamente vid biblioteksinspektion från lands- och centralbibliotek (nu 28 000)	+ 1 100
5. Bibliotekskurser (nu 83 500)	+ 14 000
6. Rationaliseringsundersökning vid folkbiblioteken (nu 20 000): delposten utgår	— 20 000
Summa ökning kronor	745 100

Av överstyrelsens framställning i ärendet inhämtas i övrigt bland annat följande.

1. De av överstyrelsen för budgetåret 1958/59 utbetalade bidragen uppgår till i runt tal 5 883 000 kronor, vilket innebär, att det i riksstaten beräknade beloppet överskridits med i runt tal 15 000 kronor eller 20 000 kronor mindre än vad överstyrelsen i föregående riksdagspetita preliminärt

räknade med. Under förutsättning att överstyrelsens beräkningar i övrigt skall visa sig tillförlitliga, kan det för budgetåret 1959/60 anvisade beloppet med ledning härav beräknas bli underskridet med 20 000 kronor. För budgetåret 1960/61 har man att räkna med en fortsatt ökning av de kommunala bidragen och därmed av bidragsunderlaget för statsbidragen. Överstyrelsen beräknar den härav föranledda automatiska ökningen till 320 000 kronor och den totala ökningen av delposten till $(320\,000 - 20\,000 =)$ 300 000 kronor.

2. Överstyrelsen föreslår, att det särskilda centralbiblioteksbidraget fastställs till högst 50 000 kronor. Därutöver torde tilläggsbidrag om sammanlagt 80 000 kronor böra utgå enligt samma grunder som nu, bland annat till centralbibliotek, som bedriver utlåning utanför det egna länet. I de minsta länen torde å andra sidan centralbiblioteksbidraget icke böra utgå med sitt högsta belopp. Det bör ankomma på skolöverstyrelsen att i varje särskilt fall bestämma beloppets storlek. Med beaktande av sistnämnda synpunkt kan det totala anslagsbehovet nedsättas med 30 000 kronor och beräknas till $(20 \times 50\,000 - 30\,000 + 80\,000 =)$ 1 050 000 kronor. Ökningen i förhållande till innevarande år utgör $(1\,050\,000 - 680\,000 =)$ 370 000 kronor.

3. För vandringsbiblioteksverksamhet m. m. vid de fyra landsbiblioteken utgår för närvarande ett belopp av 13 000 kronor per bibliotek. Som följd av överstyrelsens förslag i fråga om centralbiblioteksbidraget bör beloppet höjas med samma belopp som detta eller 20 000 kronor. Merkostnaden för de fyra biblioteken blir alltså 80 000 kronor.

4. Delposten till resekostnadsersättning och traktamente vid biblioteksinspektion från lands- och centralbibliotek har uppräknats med hänsyn till de höjda traktamentskostnaderna.

5. Delposten till bibliotekskurser har uppräknats med 12 000 kronor med hänsyn till överstyrelsens under punkten Lärares fortbildning gjorda förslag om en höjning till 20 kronor av traktamentet till kursdeltagare.

En ökning med 2 000 kronor är dessutom behövlig med hänsyn till att Svenska bokförläggareföreningen beslutat att från den 1 januari 1959 icke längre kostnadsfritt ställa böcker till förfogande för den mönstersamling, som ligger till grund för undervisningen i uppslagsböcker och litteraturkännedom vid biblioteksskolan.

Den sammanlagda ökningen utgör alltså $(12\,000 + 2\,000 =)$ 14 000 kronor.

6. Rationaliseringsundersökningen vid folkbiblioteken, som påbörjades 1958, beräknas programenligt bli färdig under innevarande budgetår.

Statskontoret är icke berett att tillstyrka de föreslagna höjningarna av det särskilda centralbiblioteksbidraget och anslaget till vandringsbiblioteksverksamhet m. m. Icke heller kan ämbetsverket biträda yrkandet under punkt 5 om medelsökning med 2 000 kronor för inköp av uppslagsböcker till biblioteksskolan, vilken kostnad bör bestridas inom ramen för tillgängligt anslagsbelopp. Medelsberäkningarna under punkterna 1 och 4 har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Malmö stads biblioteksnämnd har i en särskild framställning anhållit, att Malmö stadsbibliotek för budgetåret 1960/61 beviljas ett bidrag om 60 000 kronor för sin verksamhet som länecentral.

Skolöverstyrelsen erinrar i sitt yttrande över framställningen från Malmö

stadsbibliotek om att överstyrelsen senast i sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 framlagt förslag om lånecentralverksamheten.

Överstyrelsen har för sin del intet att erinra mot att nuvarande tilläggsbidrag till Malmö stadsbibliotek för viss lånecentralverksamhet, vilket bidrag utgör 20 000 kronor, höjes till 50 000 kronor enligt överstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1958/59. Detta förutsätter emellertid en höjning av det tillgängliga beloppet för tilläggsbidrag från 80 000 kronor till 110 000 kronor, om icke de med tilläggsbidragen avsedda övriga ändamålen skall bli eftersatta.

Riksbibliotekarien vitsordar behovet av den av Malmö stadsbibliotek bedrivna lånecentralverksamheten, samt tillstyrker, att biblioteket för denna sin verksamhet tilldelas understöd av statsmedel. Jämväl *överbibliotekarien vid universitetet i Lund* tillstyrker framställningen.

Departementschefen. Med hänsyn till de betydande kostnader, som är förenade med det framlagda förslaget rörande bidragsgivningen till centralbibliotek och vandringsbiblioteksverksamheten m.m. vid landsbiblioteken, kan jag inte tillstyrka någon ändring av nuvarande bidragsgrunder.

Med anledning av framställningen rörande lånecentralverksamheten vid Malmö stadsbibliotek vill jag erinra om att biblioteket för denna sin verksamhet erhåller ett bidrag av 20 000 kronor ur det av skolöverstyrelsen disponerade beloppet för tilläggsbidrag. Jag är inte beredd att förorda någon ökning av medelsramen för dylika bidrag. I den mån så skulle visa sig vara möjligt har jag däremot inte något att erinra emot att stödet åt lånecentralverksamheten vid Malmö stadsbibliotek ökas genom en omfördelning inom ramen för de av överstyrelsen disponerade medlen för tilläggsbidrag.

I överensstämmelse med vad jag uttalat i annat sammanhang, kan jag inte heller i vad avser bibliotekskurser förorda någon anslagsökning för höjda traktamenten. Kostnaderna för inköp av uppslagsböcker till biblioteksskolan torde få bestridas inom ramen för tillgängliga medel.

I övrigt har jag inte något att erinra mot beräkningen av anslaget, vilket således bör höjas med $(300\,000 + 1\,100 - 20\,000 =)$ 281 100 kronor till 7 455 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1960/61
anvisa ett förslagsanslag av 7 455 800 kronor.

[273] 2. Bidrag till föreläsningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	955 000	884 395
1958/59	955 000	862 325
1959/60 (statsliggaren s. 799)	955 000	
1960/61 (förslag)	955 000	

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår i fråga om föreläsningsverksamheten ett sammanförande av det obetecknade anslaget till Bidrag till föreläsningsverksamhet å 955 000 kronor och förslagsanslaget till Resekostnadsersättning åt föreläsare å 300 000 kronor. Överstyrelsen föreslår vidare att anslaget betecknas såsom förslagsanslag samt att vissa förändringar av bidragskonstruktionen göres. Anslaget höjes i förhållande till nuvarande medelsanvisning med 481 500 kronor och höjningen fördelas på anslagsposter enligt följande sammanställning.

1. Bidrag till föreläsningsförbundens föreläsningsverksamhet (nu 425 000)	— 5 000
2. Bidrag till studieförbundens föreläsningsverksamhet (nu 320 000)	— 110 000
3. Bidrag till folkbildningsförbundens kursverksamhet (nu 130 000)	+ 20 000
4. Bidrag till föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet (nu 30 000)	+ 16 500
5. Bidrag till föreläsnings- och folkbildningsförbundens administrationskostnader (nu 50 000)	+ 35 000
6. Bidrag till föreläsares rese- och traktamentskostnader (nu 300 000)	+ 515 000
7. Bidrag till resekostnadsersättning åt inspektör för föreläsnings- och folkbildningsförbund (ny anslagspost)	+ 10 000
Summa ökning kronor	481 500

För anordnande av föreläsningar utgår för närvarande statsbidrag till centralbyråer, föreläsningsförbund, lokala föreläsningsanstalter, studieförbund och militärförband. För de i längre folkbildningskurser och ämneskurser ingående föreläsningarna utgår bidrag till folkbildningsförbund. I vissa fall utgår endast bidrag till täckande av arvodeskostnader, medan i andra fall bidrag dessutom erhålles för såväl rese- som traktamentskostnader. Beloppen per föreläsningstimme är varierande.

Till lokal föreläsningsanstalt utgår sålunda, utöver resekostnadsersättning för högst 30 av anstalten anordnade föreläsningar per budgetår, statsbidrag med högst 35 kronor för varje under ett och samma budgetår anordnad föreläsning upp till ett antal av 10 och med högst 15 kronor för varje under budgetåret därutöver anordnad föreläsning. Föreläsningsförbund erhåller för anordnande av föreläsningar bland annat i kommuner, där föreläsningsanstalt ej finnes, bidrag med högst 35 kronor för varje föreläsning samt resekostnadsersättning. Till föreläsningsverksamhet vid truppförband utgår understöd av statsmedel med — från och med föregående budgetår — högst 65 kronor för varje enkel föreläsning och högst 90 kronor för varje dubbelföreläsning samt resekostnadsersättning och trak-

tamente. För längre folkbildningskurs utgör statsbidraget högst 500 kronor för 30 timmars kurs, med tillägg av högst 10 kronor för överskjutande timme upp till 60 timmar, och för ämneskurs, omfattande minst 10 och högst 20 undervisningstimmar, högst 20 kronor för undervisningstimme. Beträffande de av studieförbunden i samband med lokalt eller centralt organiserat studiearbete anordnade föreläsningarna är statsbidragets belopp ej fixerat i de av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut fastställda bestämmelserna.

Skolöverstyrelsen upprepar sina i samband med anslagsäskandena för föregående och innevarande budgetår framställda förslag till förenkling och förenhetligande av statsbidragsbestämmelserna. Då överstyrelsens förslag såväl i fråga om bidragsgrunderna som kostnadsberäkningen under anslagsposterna 1—3 samt 5 och 6 överensstämmer med det förslag, som i detalj redovisades vid anmälan av förevarande anslag i 1958 års statsverksproposition (s. 688 f.) må här blott hänvisas till den därvid lämnade redogörelsen.

Beträffande anslagsposten 4. Bidrag till föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet hemställer *chefen för försvarsstaben*, att den upptages med oförändrat belopp, eller 30 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* föreslår, att bidrag utgår till högst 900 föreläsningar per år, varav högst 300 enkelföreläsningar samt beräknar ett belopp av $(300 \times 65 \text{ kronor} + 300 \times 90 \text{ kronor} =) 46\,500$ kronor under denna anslagspost.

Departementschefen. Jag är icke heller i år beredd att förorda bifall till skolöverstyrelsens ånyo framförda förslag till förenkling och förenhetligande av statsbidragsgrunderna för föreläsningsverksamheten. Medel till resekostnadsersättning och — såvitt gäller föreläsare vid truppförbanden — traktamente bör sålunda liksom hittills beräknas under ett särskilt såsom förslagsanslag betecknat anslag. Vidare bör bidrag till s. k. cirkelföreläsningar alltså jämt utgå av de anslagsmedel, som anvisas under posten 2.

Jag kan inte biträda förslaget om statsbidrag till resekostnadsersättning åt inspektor för föreläsnings- och folkbildningsförbund.

Förevarande anslag bör således för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till föreläsningsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 955 000 kronor.

[274] 3. Resekostnadsersättning åt föreläsare

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	300 000	304 327
1958/59	300 000	326 312
1959/60 (statsliggaren s. 800)	300 000	
1960/61 (förslag)	325 000	

Såsom jag vid anmälan av närmast föregående anslag anført, torde medel till här ifrågavarande ändamål liksom hittills böra upptagas under ett särskilt förslagsanslag. Med hänsyn till föreliggande uppgifter om anslagsbelastningen synes en uppräknig böra ske med 25 000 kronor till 325 000 kronor och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resekostnadsersättning åt föreläsare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[275] **4. Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	192 000	190 275
1958/59	204 000	204 000
1959/60 (statsliggaren s. 800)	204 000	
1960/61 (förslag)	204 000	

Skolöverstyrelsen föreslår i förhållande till innevarande budgetårs medelsanvisning för här avsedda ändamål en ökning med 29 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Bidrag till centralbyråer (nu 135 000) + 10 000
2. Folkbildningsförbundens konsulentverksamhet (nu 69 000) + 19 000

Av skolöverstyrelsens framställning framgår bland annat följande.

1. De fyra centralbyråerna anholder om ett bidrag för budgetåret 1960/61 med sammanlagt 168 000 kronor.

Föregående år föreslog överstyrelsen i avvaktan på resultatet av vissa överläggningar mellan centralbyråerna angående rationaliseringsåtgärder endast en begränsad höjning av ifrågavarande anslagspost. Då dessa överläggningar fortfarande pågår, vill överstyrelsen för budgetåret 1960/61 föreslå en mindre höjning av anslagsposten Bidrag till centralbyråer från 135 000 till 145 000 kronor, vilken höjning motiveras av de öknings av utgifter för löner och pensionsavgifter, som inträffat sedan nuvarande bidrag fastställdes.

2. Överstyrelsen vill liksom tidigare år understryka vikten av att kvalificerade krafter anställas som bildningskonsulenter. För närvarande måste bildningsförbunden tillskjuta betydligt mer än det belopp, som utgår i statsbidrag, för att överhuvudtaget kunna få behålla de konsulenter, de har anställda. Med hänsyn härtill och till de senaste årens lönestegringar upprepar överstyrelsen sin tidigare hemställan, att bidraget per heltidsanställd konsulent höjes till 8 000 kronor. Bidragsunderlaget blir då 16 000 kronor eller lika med det bidragsunderlag, som föreslås av överstyrelsen för instruktörer inom ungdomsorganisationer och instruktörer för upplysning i alkoholfrågan.

Överstyrelsen har tidigare föreslagit, att bidrag måtte utgå till samtliga verkssamma bildningskonsulenter och med hänvisning härtill begärt medel till ytterligare en heltidsanställd och två halvtidsanställda konsulenter. Genom inrättandet av de tre kombinerade folkhögskollärartjänster, som

överstyrelsen enligt kungl. brev den 18 april 1958 ägt placera, har läget beträffande bildningskonsulenttjänsterna förändrats så, att en nedskärning nu kan göras i det hänseendet, att behovet av ytterligare medel inskränker sig till att gälla endast en heltidsanställd konsulent, nämligen i Jönköpings län. Bildningskonsulenter är för närvarande verksamma i 15 län. Härav är tre konsulenttjänster kombinerade med folkhögskollärartjänst, nämligen i Skaraborgs, Värmlands och Gävleborgs län, halvtidstjänster är inrättade i Gotlands och Västmanlands län och heltidstjänster i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Blekinge, Älvsborgs, Örebro, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län. Till samtliga tjänster med undantag av den i Jönköpings län utgår statsbidrag. Överstyrelsen finner skäligt att statsbidrag utgår till avlönande även av den i Jönköpings län sedan 1957 anställda konsulenten.

Medelsbehovet för folkbildningsförbundens konsulentverksamhet skulle för nästkommande budgetår uppgå till ($11 \times 8\,000 =$) 88 000 kronor, vilket innebär en höjning av här ifrågavarande anslagspost med 19 000 kronor.

Departementschefen. I avvaktan på resultatet av pågående undersökningar av möjligheterna att rationalisera verksamheten är jag inte beredd att förorda någon ökning av bidraget till centralbyråer.

Vid anmälan av förevarande anslag i 1956 års statsverksproposition (s. 688) utgick dåvarande departementschefen från att bidragsunderlaget för beräkning av bidraget till bildningskonsulents avlöningskostnader skulle vara detsamma som för ungdoms- och nykterhetsinstruktörer (12 000 kronor) och föreslog en höjning av maximibidraget per heltidskonsulent från 5 000 kronor till 6 000 kronor. Förslaget vann riksdagens bifall. Vid 1957 års riksdag bifölls ett förslag, att bidragsunderlaget för ungdoms- och nykterhetsinstruktörer ävensom för bildningskonsulenter borde höjas med hänsyn till inträffade lönestegringar från 12 000 kronor till 13 800 kronor. Maximibidraget per heltidskonsulent kom då att uppgå till 6 900 kronor. Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskan den för budgetåret 1960/61 liksom för innevarande budgetår föreslagit en höjning av bidragsunderlaget för såväl ungdoms- och nykterhetsinstruktörer som bildningskonsulenter till 16 000 kronor, vilket innebär, att maximibidraget för de senare skulle komma att uppgå till 8 000 kronor. Jag är icke heller nu beredd att tillstyrka en dylik höjning av bidragsunderlaget för någon av de nämnda konsulent- eller instruktörskategorierna.

Jag anser mig icke heller kunna biträda förslaget om ett ökat antal bidrag till bildningskonsulenter.

På grund av det anförda finner jag anslaget böra för nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 204 000 kronor.

[276] 5. Bidrag till studieförbund

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 145 000	2 145 000
1958/59	2 245 000	2 245 000
1959/60 (statsliggaren s. 800)	2 345 000	
1960/61 (förslag)	2 545 000	

Av anslaget må sammanlagt högst 20 000 kronor beviljas på landsbygden verksamma studieförbund såsom särskilda bidrag för bildningspropaganda på landsbygden. Återstoden skall användas för bidrag till studieförbunden för organisations- och administrationskostnader.

Skolöverstyrelsen föreslår under detta anslag en höjning med 1 000 000 kronor. Höjningen avser bidraget till studieförbunden för organisations- och administrationskostnader.

Av överstyrelsens framställning i övrigt framgår i huvudsak följande.

Den av studieförbunden planerade centrala verksamheten har under budgetåret 1960/61 beräknats dra en kostnad av 9,6 miljoner kronor. För denna söker förbunden i enlighet med fastställda principer statsbidrag med 50 procent, d. v. s. med 4,8 miljoner kronor. Som jämförelse kan nämnas att den centrala statsbidragsberättigade verksamheten budgetåret 1957/58 kostade 7,4 miljoner kronor och att härav statsbidraget uppgick till 2 125 000 kronor. Av siffrorna från budgetåret 1957/58 kan också utläsas, att knappt 30 procent av dessa utgifter täckts med statsbidrag, trots att staten i princip accepterat ett bidrag med hälften av de totala kostnaderna. Ett uttalande i den riktningen gjordes bland annat av departementschefen i 1953 års statsverksproposition. Ett vidmakthållande av denna regel borde för budgetåret 1960/61 resultera i ett anslag om 4,8 miljoner kronor, medan däremot ett fasthållande vid nuvarande anslagsstorlek skulle medföra att den statliga andelen ytterligare minskade. Förbundens arbetsbörda centralt har självfallet ökat i samband med den vidgade verksamheten. I första hand har man tvingats avdela alltmer arbetskraft för administrativa uppgifter och detta innebär, att det procentuellt sett minskade statliga stödet drabbar förbundens tydliga strävan att stimulera kvaliteten i fältarbetet.

Överstyrelsen vill understryka följande.

1. Ökning av antalet studiecirklar och fritidsgrupper medför automatiskt ett behov av fler anställda för granskning av den rapporterade verksamheten.

2. Denna granskning och kontroll är en nödvändig förutsättning för att åstadkomma önskade begränsningar av studiecirkelverksamheten.

3. En vittutgrenad verksamhet med krav på god kvalitet lokalt och regionalt förutsätter en livlig reseverksamhet.

4. Nya studieämnen medför krav på nytt studiematerial.

5. Behovet av studieledarkurser växer, eftersom den snabba ökningen av antalet studiecirklar medför att man lokalt ofta måste engagera handledare, som inte har erfarenhet av vuxenundervisning eller tidigare kontakt med folkbildningsarbetets bärande idéer och arbetsmetoder.

6. Begynnande och angelägen folkbildningsforskning samt ökad kontakt med forskningen på det vuxenpedagogiska området i USA skapar behov av spridningsmöjligheter för information om nyheter inom studieförbunden. Detta behov tillgodoses bäst med hjälp av studieledarkurser.

Överstyrelsen finner det i nuvarande läge vara av allra största värde, att studieförbunden ges ökade resurser för en utbyggnad av den centrala verksamheten. Även om det i nuvarande statsfinansiella läge icke är möjligt att på en gång höja bidraget i sådan utsträckning, att bidraget skulle utgå i den omfattning som förutsattes av 1944 års folkbildningssakkunniga är det dock nödvändigt, att bidraget ökas på ett sådant sätt, att anslaget med anledning av verksamhetens ökade omfattning höjes med 500 000 kronor.

Överstyrelsen finner det också synnerligen angeläget, att förbunden ges ökade möjligheter att bygga ut den pedagogiska verksamheten. Bidrag utgår främst till anställande av personal med pedagogiska uppgifter, planering av studieledarutbildning, samt centralt och lokalt anordnade metodikkurser. Överstyrelsen har tidigare framfört förslag om bidrag med högst tre fjärdedelar till kostnaderna för pedagogisk verksamhet. Då överstyrelsen nu ånyo för fram detta förslag sker detta därför att överstyrelsen såväl som folkbildningsorganisationerna anser att ett ökat stöd för den vuxenpedagogiska verksamheten är en av de mest angelägna reformerna inom folkbildningsarbetet. Överstyrelsen beräknar den härför erforderliga anslagsökningen till 500 000 kronor.

Sammanlagt föreslås sålunda en höjning av bidraget med 1 000 000 kronor.

Departementschefen. Skolöverstyrelsens förslag om ändrade bidragsgrunder för den pedagogiska verksamheten kan jag inte tillstyrka. Studiecirkelverksamhetens kvalitativa inriktning bör kunna främjas med tillämpning av nuvarande bidragsgrunder, exempelvis genom att inom ramen för det till 50 procent maximerade bidraget kostnaderna för pedagogisk verksamhet ges en mera framträdande ställning vid bedömande av bidragsunderlaget.

Med hänsyn till den fortsatta ökningen av studieförbundens arbetsuppgifter anser jag mig kunna föreslå en höjning av bidraget till förbundens organisations- och administrationskostnader med 200 000 kronor under förutsättning att anslaget till bidrag till verksamheten vid studiehjem (jfr p. 279 i det följande) — för närvarande uppfört med 75 000 kronor — i enlighet med besparingsutredningens förslag indrages från och med nästa budgetår. Genom den föreslagna anslagshöjningen torde ökade möjligheter uppkomma för studieförbunden att på annat sätt än genom den avskaffade bidragsformen främja studiehemmens verksamhet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 2 545 000 kronor.

[277] 6. Bidrag till studiecirkelverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	6 350 000	10 673 518
1958/59	9 000 000	10 947 239
1959/60 (statsliggaren s. 801)	9 000 000	
1960/61 (förslag)	11 000 000	

Enligt kungörelsen 1947: 508 utgår statsbidrag till studiecirkelverksamhet för närvarande enligt följande grunder, nämligen för *allmän studiecirkel* med högst hälften av kostnaden för handledararvode och studiemateriel, dock med högst 7 kronor 50 öre för studietimme, och för *ungdomscirkel* med högst tre fjärdedelar av kostnaden för handledararvode och studiemateriel, dock med högst 11 kronor för studietimme. Alltsedan budgetåret 1952/53 har statsbidraget dessutom varit begränsat till sammanlagt högst 300 kronor för studiecirkel och budgetår. Som villkor för statsbidrag gäller — om skolöverstyrelsen ej medgiver undantag — att studietiden skall utgöra minst tjugu studietimmar fördelade på minst tio sammankomster och att antalet deltagare i varje sammankomst skall utgöra minst fem.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 2 000 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Höjning föranledd av verksamhetens ökade omfattning ..	+ 1 950 000
2. Överflyttning av kostnaderna för s. k. studiecirkelföreläsningar från anslaget Bidrag till föreläsningsverksamhet ..	+ 50 000
Summa ökning kronor	2 000 000

Av skolöverstyrelsens framställning inhämtas bland annat följande.

Studiecirkelverksamheten har under de senaste åren ökat kraftigt i omfattning. Under budgetåret 1958/59 synes dock en stabilisering av verksamheten ha kommit till stånd. Nettoutgiften för detta budgetår har i jämförelse med föregående budgetår ökat med omkring 270 000 kronor. Denna ökning är den minsta under de år statsbidrag utgått till studiecirkelverksamheten. En bidragande orsak till denna stabilisering av verksamheten har de av överstyrelsen den 14 april 1958 utfärdade nya anvisningarna för erhållande av statsbidrag till studiecirkelar utgjort. Enligt dessa anvisningar ställs större krav än tidigare på studiecirkelar i ämnen med mer betydande inslag av praktiskt övningsarbete varjämte vissa hobbybetonade studiecirkelar undantages från statsbidrag. Dessutom utgår i regel ej statsbidrag till studiecirkelar i yrkesbetonade ämnen, om yrkesskola på platsen anordnar sådan kursverksamhet.

De av överstyrelsen erkända studieförbunden har genom den av Samverkande bildningsförbunden tillsatta pedagogiska nämnden i samråd med överstyrelsen handlagt frågor rörande godkännande av sådana studiecirkelar, som beröres av dessa anvisningar. Nämnden har under det gångna året varit restriktiv i sin bedömning av studiecirkelar och har endast godkänt cirka 250 studiecirkelar med betydande inslag av praktiskt utövande verksamhet.

Enligt av överstyrelsen inhämtade uppgifter synes under föregående år de samhällsbetonade studierna ha ökat kraftigt i omfattning. Sålunda uppges Arbetarnas bildningsförbund, att denna ämnesgrupp ökat med 25 procent i jämförelse med föregående år och en liknande tendens rapporteras från andra studieförbund.

Överstyrelsen vill vidare framhålla, att genom den företagna ändringen av 26 § kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 508) angående statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet kommer samma undantagande från statsbidrag som nu gäller för allmänna studiecirkelar att kunna tillämpas även för ungdomscirkelar, vilket torde komma att medföra en viss minskning i belastningen av anslaget.

Överstyrelsen föreslår liksom föregående år förändrade bidragsgrunder för Bidrag till föreläsningsverksamhet. I samband med denna omläggning föreslår överstyrelsen att bidraget till s. k. studiecirkelföreläsningar överflyttas till här ifrågakommande anslag. En sådan överflyttning skulle medföra en betydande administrativ förenkling.

Statskontoret uttalar, att i avvaktan på verkningarna av olika kostnadsbegränsade åtgärder någon anslagshöjning med anledning av den beräknade utvidgningen av studiecirkelverksamheten icke nu bör ifrågakomma. Icke heller kan statskontoret biträda förslaget om överflyttning av kostnaderna för studiecirkelföreläsningar.

Statskontoret föreslår, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med oförändrat belopp, eller med 9 miljoner kronor.

Departementschefen. På grund av de kraftigt stegrade anspråken på statsbidrag till studiecirkelverksamheten har olika åtgärder vidtagits i syfte att begränsa medelsåtgången. Således har skolöverstyrelsen den 14 april 1958 utfärdat nya anvisningar enligt vilka dels större krav har ställts på allmänna studiecirkelar med ett mera betydande inslag av praktiskt arbete, dels vissa cirkelar utesluts från statsbidrag. Genom kungörelsen 1959: 310 om ändrad lydelse av 26 § kungörelsen 1947: 508 angående statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet har de ifrågakommande anvisningarna blivit tillämpliga även beträffande ungdomscirkelar. Kungl. Maj:t har vidare genom beslut den 5 juni 1959 anbefallt skolöverstyrelsen att efter samråd med vederbörande studieförbund vidtaga lämpliga åtgärder för ytterligare undantagande från statsbidrag av studiecirkelar med betydande inslag av praktiskt utövad verksamhet. I skrivelse den 27 november 1959 har överstyrelsen med anledning härav anmält att den icke funnit möjligheter föreligga till ytterligare undantagande från statsbidrag av nämnda slag av studiecirkelar.

Såsom skolöverstyrelsen i sina anslagsäskanden framhållit, torde de redan vidtagna åtgärderna ha medverkat till att en stabilisering av verksamheten ägt rum. Därmed torde också en dämpning i vad avser anspråken på statsmedel ha skett, vilket framgår av den i förhållande till tidigare år relativt ringa ökningen av anslagsbelastningen för budgetåret

1958/59. Med hänsyn till anslagets belastning synes ökningen av anslaget för nästa budgetår böra beräknas till 2 000 000 kronor.

Såsom jag vid anmälan av anslaget till bidrag till föreläsningsverksamhet anfört, bör medel till de s. k. cirkelföreläsningarna även i fortsättningen anvisas under nämnda anslag.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört, föreslår jag en uppräknings av detta anslag med 2 000 000 kronor till 11 000 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

[278] 7. Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	181 000	165 271
1958/59	226 000	235 503
1959/60 (statsliggaren s. 801)	226 000	
1960/61 (förslag)	227 000	

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 89 000 kronor i enlighet med följande sammanställning, vari tillika anges medelsanvisningen under de olika delposterna innevarande budgetår.

	Anslag 1959/60	Av överstyrelsen förordad höjning
1. Bidrag till Arbetarnas bildningsförbund för bildningsverksamhet bland sjömän	40 000	20 000
2. Bidrag till Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse för bildningsverksamhet bland sjömän	5 000	—
3. Bidrag till Svenska fiskarens studieförbund för bildningsverksamhet bland fiskare	7 500	7 500
4. Bidrag till kursverksamhet bland samerna ..	5 000	—
5. Bidrag till anordnande av universitetscirklar	50 000	—
6. Bidrag till utgivande av tidskrifter	24 000	1 000
7. Bidrag till Musikfrämjandet	15 000	—
8. Bidrag till kurs- och konferensverksamhet .	24 500	10 500
9. Stöd åt försöksverksamhet och undersökningar inom det folkliga bildningsarbetet	10 000	35 000
10. Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygiensk upplysningsverksamhet	45 000	15 000
Summa ökning kronor		89 000

Av skolöverstyrelsens motivering för ökningen under anslagsposten 6 framgår bland annat följande.

Från och med budgetåret 1959/60 kommer de två tidigare med statsmedel understödda folkbildningstidskrifterna *Folklig kultur* och *Tidskrift för föreläsningsverksamheten* att sammanslås och utkomma under namnet *Folkbildningsarbetet*.

Under budgetåret 1959/60 utgår bidrag med högst 8 000 kronor till *Folklig kultur* och med högst 2 000 kronor till *Tidskrift för föreläsningsverksamheten*. Med anledning av tidigare noterade underskott anhöll huvudmännen inför nu löpande budgetår om en höjning av bidraget med 3 000 kronor per tidskrift. Överstyrelsen fann sig då böra tillstyrka en höjning med sammanlagt 5 000 kronor.

För den tidskrift som nu förberedes kalkylerar man med ett mindre stödbehov än för de två tidigare tillsammans. Tidskriftens ledning anhåller att tidningen måtte tilldelas ett bidrag om 11 000 kronor och överstyrelsen finner skäl förorda att ett bidrag av denna storleksordning utgår.

Till tidskriften *Studiekamraten* föreslår överstyrelsen oförändrat bidrag med 14 000 kronor.

Statskontoret anser, att anslaget för budgetåret 1960/61 bör uppföras med oförändrat belopp, eller med 226 000 kronor.

Departementschefen. Jag är endast beredd att föreslå en höjning av detta anslag med 1 000 kronor, avsedda som stöd åt tidskriften *Folkbildningsarbetet*. Vid bifall härtill bör anslaget uppföras med (226 000 + 1 000 =) 227 000 kronor. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 227 000 kronor.

[279] 8. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	200 000	200 000
1958/59	200 000	200 000
1959/60 (statsliggaren s. 802)	200 000	
1960/61 (förslag)	300 000	

Av detta anslag skall till riksförbundet Sveriges hemgårdar utgå ett belopp av 24 000 kronor såsom bidrag till bestridande av förbundets administrationskostnader under budgetåret.

Riksförbundet Sveriges hemgårdar anhåller, att anslaget till verksamheten vid hemgårdar för budgetåret 1960/61 höjes till 325 000 kronor och att en viss del av statsbidraget, dock högst 12 procent, får användas som administrationsbidrag till förbundets sekretariat.

Riksförbundet anför, att hemgårdarnas antal nu är 50, vilket innebär att antalet jämfört med föregående år ökat med 8. Under kalenderåret

1958 har förbundet genom en fortlöpande insamling av statistiska uppgifter sökt fastställa frekvensen och intensiteten i verksamheten. 40 gårdar har i 3 841 kontinuerligt arbetande grupper haft cirka 59 630 deltagare. Av grupperna har 612 med 13 241 deltagare arbetat bland barn i åldern 11 år eller yngre. 1 795 grupper med 24 632 deltagare har som deltagare haft ungdom i åldern 12—24 år. Utöver gruppverksamheten har gårdarna i öppen verksamhet organiserad för ungdomsgrupper registrerat 502 010 besök.

Hemgårdarna uppskattar sitt medelsbehov för 1960/61 till 4 174 365 kronor. De kommunala anslagen beräknas uppgå till 2 223 918 kronor samt inkomsterna av deltagaravgifter till 466 128 kronor. Inkomster i form av statsbidrag till fritidsgrupper och studiecirkelar uppskattas till 216 808 kronor. Genom gåvor och från fondmedel beräknas 123 240 kronor inkomma. Från försäljningar, årsfester, viss servering o. s. v. beräknas en inkomst uppgående till 363 520 kronor. Ytterligare erforderliga medel uppskattas till 780 751 kronor. Som bidrag härtil samt för sitt kanslis verksamhet anhåller hemgårdsrörelsen om 325 000 kronor i statsbidrag.

Enligt *skolöverstyrelsens* mening utför hemgårdsrörelsen med sitt arbete i stora tätorter, sin kontakt med socialt svag ungdom och med dessas anförvanter och genom sin fasta målsättning ett för vårt samhälle ytterst värdefullt ungdomsfostrande arbete. Överstyrelsen hyser förståelse för rörelsens ekonomiska svårigheter, som bland annat medför, att i rörelsen engagerade personer genomgående pressas av en stor arbetsbörda och verkar under svåra ekonomiska villkor. Överstyrelsen anser dock, att en anslagshöjning med 100 000 kronor bör kunna ge en god stimulerande effekt för arbetets utvecklande.

Överstyrelsen föreslår sålunda med stöd av ovan anförda, att bidraget till verksamheten vid hemgårdar för budgetåret 1959/60 höjes med 100 000 kronor till 300 000 kronor och att en viss del av statsbidraget, dock högst 36 000 kronor, får användas för bestridande av kostnaderna för förbundets sekretariat.

1958 års besparingsutredning har i sitt betänkande beträffande hemgårdarna och studiehemmen uttalat, att den vid dessa bedrivna verksamheten tjänar syften som i och för sig är gagneliga och värda stöd från det allmännas sida. Det är dock enligt utredningens uppfattning tveksamt, om stöd bör lämnas i form av statsbidrag, då bidragsbeloppen är så obetydliga, att de knappast kan vara av egentlig betydelse. Utredningen förordar därför att statsbidragen i fråga — eventuellt efter någon övergångstid — skall upphöra att utgå.

Skolöverstyrelsen framhåller i sitt remissyttrande över besparingsutredningens förslag, att de kommunala anslag, som gårdarna erhåller, nästan helt lämnas för att främja gårdarnas förskole- och barndaghemsverksamhet. För det i egentlig mening ungdomsfostrande arbetet utgår jämförelsevis obetydligt kommunalt stöd. Statsbidraget har enligt överstyrelsens mening fått en nyckelställning i arbetet, därigenom att det användes för pedagogiskt inriktad verksamhet. Enligt överstyrelsens bestämda uppfattning

skulle ett borttagande av statsbidraget eller en sänkning därav medföra från pedagogisk synpunkt orimligt olyckliga verkningar för hemgårdsrörelsens möjligheter att nå och varaktigt positivt påverka ungdom.

Socialstyrelsen kan inte tillstyrka, att statsbidragen för hemgårds- och studiehemsverksamheten slopas.

Länsstyrelsen i Örebro län kritiserar starkt förslaget om indragning av bidragen och anser, att de avsedda utgiftsposterna borde höra till de sista, som kommer i fråga för indragning.

LO betecknar förslaget om indragning av bidragen till hemgårdar och studiehem som förkastligt samt tillbakavisar bestämt de motiv som legat till grund för förslaget.

Riksförbundet Sveriges hemgårdar framhåller, att hemgårdarna i kampen mot ungdomsbrottslighet, ungdomsfylleri och vanart är en av samhällets verksamaste medhjälpare.

I mycket stor utsträckning finansieras verksamheten genom frivilliga gåvor. För de gårdar, som ej har kommun till huvudman, utgör statsbidraget ett utomordentligt värdefullt stöd, och en katastrofal situation skulle uppstå för vissa gårdar i den händelse statsbidraget skulle upphöra att utgå.

Förbundet erinrar vidare om betydelsen av det bidrag som utgår till dess sekretariat. Förbundets expedition har kunnat förstärkas. Härigenom har bland annat kontaktverksamheten med de anslutna gårdarna kunnat ökas. Ledarutbildningen har fått en stor plats i förbundets verksamhet. Indrages statsbidraget medför detta enligt förbundets mening, att den centrala organisation som under en följd av år byggts upp med välvilligt stöd från statsmakternas sida helt kommer att raseras.

Departementschefen. Som framgår av de inledningsvis lämnade uppgifterna utgör det till hemgårdarna utgående statsbidraget en relativt liten del av de totala kostnaderna för hemgårdsverksamheten. Det har emellertid i remissutlåtandena över besparingsutredningens förslag kraftigt understrukits, att även detta begränsade stöd är av stort värde. I synnerhet torde detta gälla den betydande del av gårdarna, som inte har kommun som huvudman. Det synes därjämte, i detta fall som i många andra, förhålla sig så, att det statliga stödet utöver sin ekonomiska betydelse är en stimulans för de på området verksamma och även därigenom bidrager till hemgårdsrörelsens utveckling. Att hemgårdarna — i synnerhet om man ser dem mot bakgrunden av dagens ungdomssituation — är en från samhällets synpunkt värdefull tillgång, har från flera håll understrukits i de föreliggande remissutlåtandena. Med hänsyn härtill anser jag att det knappast vore välbetänkt att nu draga in det statliga stödet till hemgårdarna. Jag har fastmer funnit det angeläget att vid anslagsavvägningarna noga pröva möjligheterna att inrymma ett något ökat stöd åt verksamheten och

anser mig kunna förorda en höjning av anslaget för nästa budgetår med 100 000 kronor. Mot att högst 36 000 kronor av anslaget användes till bestridande av kostnaderna för riksförbundet Sveriges hemgårdars sekretariat har jag ingen erinran.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till verksamheten vid hemgårdar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 300 000 kronor.

[280] 9. Utbildning av ungdomsledare

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	803 000	687 268
1958/59	878 000	1 007 758
1959/60 (statsliggaren s. 802)	953 000	
1960/61 (förslag)	1 353 000	

Detta anslag är nu fördelat sålunda:

1. Bidrag till regionala och centrala kurser för ungdomsledare ..	885 000
2. Till skolöverstyrelsens disposition för anordnande av kurser för ungdomsledare	18 000
3. Till skolöverstyrelsens disposition för anordnande av försökskurs för ungdomsledare	50 000
Summa kronor	953 000

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 1 308 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Bidrag till regionala och centrala kurser för ungdomsledare	+ 915 000
2. Bidrag till specialkurser för ungdomsledare (ny anslagspost)	+ 378 000
3. Till skolöverstyrelsens disposition för anordnande av längre ungdomsledarkurs	+ 15 000
Summa ökning kronor	1 308 000

Den förordade anslagshöjningen grundar sig i första hand på förslag av skolöverstyrelsens planeringskommitté för de stora årskullarna, vilken den 15 april 1959 framlagt förslag rörande utbildning av ungdomsledare.

Av överstyrelsens framställning inhämtas bland annat följande.

1. *Skolöverstyrelsens planeringskommitté* har bland annat undersökt omfattningen av den statsunderstödda ungdomsledarutbildningen samt behovet av ytterligare utbildning genom regionala och centrala kurser.

De statsunderstödda ungdomsledarkursernas omfattning under budgetåren 1954/59 framgår av följande sammanställning.

	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59
Antalet kurser	193	237	274	522	673
Deltagarantalet	4 943	9 325	7 399	14 210	17 908
Antalet deltagardagar	20 220	22 134	24 481	46 553	57 110

Av kommitténs enkät till samtliga ungdomsorganisationer hösten 1958 framgick, att antalet ungdomsledare år 1957 var 149 490. För år 1959 räknade sammanslutningarna med ett behov av 172 000 ledare. I den kommunalt organiserade fritidsverksamheten arbetade år 1955 därjämte drygt 2 100 ledare.

Med hänsyn till att ledarna enligt uppgifter från organisationerna i allmänhet inte stannar i tjänst mer än 4—5 år, föreligger för ungdomsorganisationerna ett rekryteringsbehov av cirka 34 000 ledare per år.

Ungdomsorganisationerna redovisade i enkätsvaren för år 1959 behov av 397 centrala kurser med ett beräknat deltagarantal av 11 668 och 1 547 840 kronor som beräknad kostnad. Beträffande regionala kurser anmälde ett behov av 2 024 kurser med 58 844 deltagare och 1 677 913 kronor i kostnader.

Om den regel tillämpas, som av ungdomsorganisationerna själva angivits som norm, nämligen att grundutbildningen bör innefatta 2—3 regionala veckoslutskurser och en central veckokurs, innebär det med hänsyn till bestämmelsen i författningen, att kurserna får ha högst 40 deltagare, att det för att tillgodose det omedelbara nyrekryteringsbehovet årligen behöver anordnas 2 125 regionala kurser och 850 centrala kurser. Tages hänsyn till att cirka 50 procent av ledarna saknar möjlighet att delta i centrala kurser på grund av försörjningsplikt och dylikt, är det kvarstående minimi-behovet 425 centrala kurser för allmän grundutbildning.

Kommittén betonar, att de centrala och regionala kurserna enbart är grundutbildande och att den fortbildande kursverksamheten måste tillgodoses genom andra utbildningsformer.

Kommittén föreslår, att skolöverstyrelsen på grundval av kommitténs beräkningar måtte göra framställning om nödvändiga utvidgningar av bidraget till den allmänna ungdomsledarutbildningen.

Skolöverstyrelsen delar planeringskommitténs uppfattning, att det statliga stödet till den allmänna ledarutbildningen bör ökas. Det måste enligt överstyrelsens mening anses som en synnerligen angelägen och betydelsefull uppgift att stödja denna ledareskolning på sådant sätt, att antalet utbildade ledare i rimlig mån motsvarar ungdomsorganisationernas behov.

För budgetåret 1960/61 har 53 ungdomsorganisationer anmält behov av bidrag med sammanlagt 2 638 880 kronor. Mot bakgrund av planeringskommitténs utredning och remissyttrandena över denna finner överstyrelsen dessa äskanden vara realistiska och väl motiverade. Med hänsyn till meddelade sparsamhetsdirektiv föreslår överstyrelsen dock, att anslagsposten Bidrag till regionala och centrala kurser för ungdomsledare för budgetåret 1960/61 begränsas till 1 800 000 kronor.

2. *Planeringskommittén* konstaterar, att det nuvarande stödet åt ungdomsledarutbildning endast i mycket begränsad utsträckning tillgodoser behovet av specialledarskolning. Behovet av specialledare är gemensamt för samtliga organisationer. Idrottsrörelsen behöver ledare för en mängd specialidrotter, scoutrörelsen och friluftorganisationerna behöver lägerledare och idrottsledare, jordbrukarungdomen ledare för odlingsverksamhet, de religiösa ungdomsrörelserna, nykterhetsungdomen och en rad andra organisationer har stort behov av specialledare i t. ex. sång, musik och dramatik. Samtliga ungdomsrörelser behöver särskilt utbildade ledare för sin organiserade gruppverksamhet.

Den ökade aktivitet, som de olika anslagen till ungdomens förenings- och

fritidsverksamhet medfört, har enligt organisationernas mening sin grund i de aktiva grupparbetsformerna. Dessa förutsätter god tillgång på ledare med specialkunskaper i olika ämnen. För att tillgodose detta behov bör som komplement till de allmänna ungdomsledarkurserna bidrag utgå till specialkurser för lokalt verksamma ledare.

Kurserna bör helt inriktas på de lokalt arbetande ledarna och ha till uppgift att ge instruktioner och övning i olika praktiska ämnen. Metodiska anvisningar för ifrågavarande ämnen bör även meddelas.

Erfarenheterna från de allmänna ungdomsledarkurserna har visat, att det är ändamålsenligt att låta ungdomssammanslutningarna själva svara för utbildningen, varför dessa bör ha huvudmannskapet också för de lokala specialkurserna. Specialkurserna skall stå öppna även för andra än den anordnande organisationens medlemmar, och bör med fördel kunna organiseras i samverkan mellan olika lokala grupper.

Bidragsgrunderna bör i princip ansluta sig till dem, som gäller för de allmänna regionala och centrala kurserna.

Erfarenheterna av specialledarutbildning inom skilda ungdomssammanslutningar ger, enligt kommitténs överläggningar med organisationerna, anvisningar om att utbildningen under specialkurserna bör vid varje kurs begränsas till ett ämnesområde och metodiska anvisningar för detta. Härigenom får kurserna den koncentration som är nödvändig för att ge en relativt grundlig fackutbildning inom varje specialområde.

För att göra specialutbildningen effektiv bör kurserna spridas över flera kurssamlingar. Dessa bör dock samtliga ligga inom en tidrymd av högst 12 veckor. Mellan kurssamlingarna skall deltagarna aktivt delta i ungdomsarbetet inom det ämnesområde som kursen omfattar.

Skolöverstyrelsen, som inhämtat yttranden från berörda myndigheter och organisationer, tillstyrker det framlagda förslaget. Överstyrelsen anser, att inom det nu starkt differentierade ungdomsarbetet finns ett påtagligt behov av ett stort antal specialutbildade ledare. Överstyrelsen föreslår, att under en särskild anslagspost, benämnd Bidrag till specialkurser för ungdomsledare, för budgetåret 1960/61 anvisas ett belopp av 378 000 kronor.

Statskontoret erinrar om att anslaget till utbildning av ungdomsledare sedan budgetåret 1954/55 successivt uppräknats till inemot det tredubbla beloppet. Härigenom har en betydande utvidgning av ifrågavarande utbildningsverksamhet möjliggjorts. Sålunda har antalet deltagare i med statsbidrag anordnade kurser stigit från omkring 5 000 under budgetåret 1954/55 till icke mindre än omkring 18 000 under budgetåret 1958/59. Å andra sidan torde en viss stagnation numera ha inträtt med avseende å bland annat den med statligt stöd bedrivna fritidsverksamheten för ungdom. Statskontoret kan därför icke biträda förslaget om ytterligare ökning av medelsanvisningen under förevarande anslag. Detta bör följaktligen enligt ämbetsverkets mening för budgetåret 1960/61 uppföras med oförändrat belopp, varvid fördelningen av anslagsmedlen icke torde kunna göras på grundval av föreliggande förslag.

Departementschefen. Detta anslag har för innevarande budgetår ökats med 75 000 kronor till 953 000 kronor och har nu nått en storlek som

möjliggör en utbildningsverksamhet av betydande omfattning. Det problem, som bristen på grundutbildning för ungdomsledare tidigare utgjorde, har därmed i väsentlig utsträckning kunnat begränsas. Av de undersökningar, som skolöverstyrelsens planeringskommitté gjort, synes dock framgå, att de nuvarande möjligheterna att anordna grundläggande utbildning likväl inte är tillräckliga för att utbildningsbehovet skall bli tillgodosett. Ehuru förevarande anslag redan nått en avsevärd höjd, har jag, mot bakgrunden av de synnerligen värdefulla insatser, som göres av ungdomsorganisationerna, funnit det angeläget att detta anslag ytterligare höjes för att ge organisationerna ökat stöd i deras ungdomsfostrande arbete. Jag förordar därför en uppräknings av anslaget för nästa budgetår med 400 000 kronor, vilket belopp bör läggas till anslagsposten till regionala och centrala kurser för ungdomsledare, dock med rätt för Kungl. Maj:t att på förslag av skolöverstyrelsen medgiva att en del av beloppet må disponeras för utbildningsverksamhet i annan form, om så prövas vara av väsentlig betydelse för främjande av det med anslaget avsedda syftet.

Vid bifall till den av mig föreslagna höjningen av anslaget skulle detta för nästa budgetår uppföras med $(953\,000 + 400\,000 =) 1\,353\,000$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av ungdomsledare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 353 000 kronor.

[281] 10. Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 800 000	3 177 543
1958/59	3 000 000	3 568 991
1959/60 (statsliggaren s. 803)	3 000 000	
1960/61 (förslag)	3 400 000	

Enligt kungörelsen 1954: 575 utgår statsbidrag för anordnande av fritidsgrupp dels med högst hälften av kostnader för handledning och materiel, dock högst med 4 kronor 50 öre per medlem, dels ock med 2 kronor per medlem för lokalkostnad och därmed jämförlig utgift. Gruppen skall bestå av lägst fem, högst tjugufem medlemmar och dess verksamhet skall omfatta minst tjugu timmar, fördelade på minst tio sammankomster. Statsbidraget utgår till studieförbund eller kommun, som åtagit sig att vara huvudman för fritidsverksamheten.

Utvecklingen av antalet grupper och deltagare sedan anslagets tillkomst framgår av följande sammanställning.

	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59
Fritidsgrupper .	9 608	20 188	31 789	47 926	44 041
Deltagarantal . .	148 504	297 879	489 196	745 591	579 235

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 700 000 kronor.

Överstyrelsen anför bland annat följande.

I anvisningar för gruppverksamheten utfärdade den 28 februari 1958 föreskrev överstyrelsen att fritidsgrupp för att vara statsbidragsberättigad skall arbeta under minst tio veckor och att ingen samtidigt får tillhöra mer än två sådana grupper. Som en följd av organisationernas tillämpning av anvisningarna har gruppverksamhetens omfattning minskat under budgetåret 1958/59 jämfört med närmast föregående år. Överstyrelsen följer nu med uppmärksamhet utvecklingen för att utröna om, såsom vissa sammanslutningar gjort gällande, de nuvarande anvisningarna kommer att äventyra gruppverksamhetens uppfostrande verkningar. Från organisationshåll framhålls bland annat, att arbetet bland de svårangepassade ungdomarna är kostsammare för lokalföreningarna än det reguljära grupparbetet och att nya grupper bland dessa ungdomar är ytterst svåra att hålla samman under så pass lång tid som tio veckor.

Överstyrelsen föreslår, att åldern för deltagare i fritidsgrupper, för vilka statsbidrag kan utgå, från och med budgetåret 1960/61 sänkes från för närvarande 12 år till 10 år. Överstyrelsen uppskattar det med anledning av den föreslagna ålderssänkningen ökade medelsbehovet till cirka 250 000 kronor.

Överstyrelsen hemställer vidare, att av äskat belopp få användas högst 35 000 kronor för främjande av försöksverksamhet och undersökningar rörande ungdomens fritidsverksamhet.

Med ledning av medelsförbrukningen under budgetåret 1958/59 och med hänsyn tagen till förut nämnda förslag hemställer överstyrelsen, att anslaget Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet för budgetåret 1960/61 uppföres med 3 700 000 kronor.

Statskontoret framhåller under hänvisning till övervägandena i samband med tillkomsten av nuvarande bidragsbestämmelser, att det synes uteslutet, att på grundval av föreliggande uppgifter nu överväga någon ändring av åldersgränsen för deltagande i fritidsgrupp. Statskontoret anser sig ej heller kunna biträda det ånyo framförda förslaget om disponerande av medel för främjande av försöksverksamhet och undersökningar rörande ungdomens fritidsverksamhet. I avvaktan på närmare erfarenheter av de av skolöverstyrelsen år 1958 vidtagna åtgärderna i kostnadsbesparande syfte bör anslaget uppföras med oförändrat belopp, eller med 3 000 000 kronor.

Departementschefen. Jag är inte beredd att förorda bifall till skolöverstyrelsens förslag om sänkning av åldern för deltagare i statsbidragsberättigade fritidsgrupper. Inte heller kan jag tillstyrka förslaget om anvisande av medel för försöksverksamhet och undersökningar rörande ungdomens fritidsverksamhet.

Med hänsyn till anslagsbelastningen för budgetåret 1958/59 förordar jag

en uppräknig av anslaget med 400 000 kronor till 3 400 000 kronor. Jag förordar, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

[282] **11. Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	487 900	364 808
1958/59	574 000	427 482
1959/60 (statsliggaren s. 803)	574 000	
1960/61 (förslag)	674 500	

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 606 800 kronor. Överstyrelsen anför bland annat följande.

Anslaget för budgetåret 1959/60 är avsett för 40 instruktörsbidrag uppgående till högst 14 350 kronor vardera. Kungl. Maj:t fördelar bidragen efter förslag av överstyrelsen mellan ungdomsorganisationerna utanför idrottsrörelsen. Under budgetåret 1958/59 tilldelades 6 ungdomssammanslutningar eller grupp av sådana vardera två instruktörer medan 28 organisationer respektive grupper av sammanslutningar har tilldelats vardera en instruktör.

För budgetåret 1960/61 har 53 sammanslutningar anmält behov av 101 instruktörsbidrag. Enligt överstyrelsens mening skulle flertalet av dessa bidrag kunna beviljas om erforderliga medel vore tillgängliga.

Med hänsyn till instruktörernas betydelsefulla roll för ledarutbildningen och deras betydelse för mot den föreningslösa ungdomen riktad aktivitet, vilken är särskilt nödvändig i dagens situation, vore det i och för sig rimligt att organisationernas åskanden helt bifölles. Med hänsyn till meddelade sparsamhetsdirektiv har överstyrelsen underkastat ansökningarna en särskilt noggrann granskning. Enligt överstyrelsens mening skulle en höjning av antalet instruktörsbidrag med 32 från nuvarande 40 till 72 vara en lämplig utökning, vilken skulle leda till en betydande förstärkning av organisationernas resurser i det ungdomsfostrande arbetet varigenom tillgången på ungdomsinstruktörer mer realistiskt än vad nu är fallet skulle komma att motsvara det aktuella behovet av instruktörer. På grundval av överstyrelsens förslag skulle för budgetåret 1960/61 18 ungdomssammanslutningar eller grupp av sådana kunna tilldelas vardera en instruktör, 13 organisationer eller samlarbetsgrupper tilldelas 2 instruktörer medan 4 tilldelas 3 bidrag och ytterligare 4 organisationer eller samlarbete sådana skulle erhålla vardera 4 instruktörsbidrag. Erinras må att Sveriges riksidrottsförbund via tionde huvudtiteln för närvarande erhåller statsbidrag för anställande av 15 instruktörer.

Rekryteringen av lämpliga personer för instruktörsbefattningarna försvåras för närvarande av att bidraget inte anpassats till den allmänna löneutvecklingen vilket medfört att en rad organisationer med svag ekonomi inte kan betala vad en kompetent kraft kostar. Överstyrelsen, som ålagts att pröva instruktörernas kompetens, har med oro funnit att ett flertal

ungdomssammanslutningar nu av ekonomiska skäl ser sig nödsakade att överväga att som instruktörer anställa personer utan den pedagogiska och metodiska orientering som instruktörerna hittills vanligen haft.

För närvarande utgår bidrag till instruktörerna med högst 10 350 kronor eller med tre fjärdedelar av 13 800 kronor. Överstyrelsen föreslår att det högsta belopp, varpå statsbidrag får beräknas, höjes till 16 000 kronor och att statsbidraget härigenom maximalt höjes från 10 350 kronor till 12 000 kronor. Till instruktörernas rese- och traktamentskostnader utgår därtill för närvarande bidrag med 4 000 kronor per år och instruktör. Med hänsyn till kostnadsökningarna i samband med reseverksamheten föreslår överstyrelsen, att detta bidrag höjes till 4 400 kronor per år och instruktör eller till 22 kronor (nu 20 kronor) per »fältarbetsdag» under högst 200 dagar. Motsvarande bestämmelser föreslår överstyrelsen i annat sammanhang skola tillämpas beträffande statsbidrag till avlöning m. m. till instruktörer inom nykterhetsorganisationer.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställer överstyrelsen, att medel för budgetåret 1960/61 anvisas för 72 instruktörsbidrag vilket innebär ett anslagsbehov av $72 \times (12\,000 + 4\,400) = 1\,180\,800$ kronor.

Statskontoret anser sig icke kunna biträda förslaget om ökade bidrag till avlönings- och resekostnader för instruktörerna inom ungdomsorganisationerna. Ämbetsverket är ej heller berett tillstyrka ökning av antalet instruktörsbidrag.

Departementschefen. Jag har tidigare vid anmälan av anslaget till Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet förklarat, att jag icke vore beredd tillstyrka en höjning av bidragsunderlaget för här ifrågakvarande instruktörer.

Med hänsyn till att det, som jag tidigare framhållit, är angeläget att ungdomsorganisationernas resurser ökas som ett led i samhällets åtgärder för att främja en sund utveckling bland ungdomen, förordar jag, att medel anvisas för bidrag till ytterligare sju instruktörer. Sammanlagda antalet instruktörsbidrag kommer därigenom att ökas från 40 till 47.

Anslaget torde sålunda böra upptagas med $(47 \times 10\,350 + 47 \times 4\,000) =$ avrundat 674 500 kronor, vilket innebär en höjning med 100 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 674 500 kronor.

[283] 12. Bidrag till Centraförbundet för nykterhetsundervisning

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	800 000	800 000
1958/59	900 000	900 000
1959/60 (statsliggaren s. 803)	860 000	
1960/61 (förslag)	860 000	

Det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till centralförbundet är uppdelat på två anslagposter; av dessa avser den ena å 500 000 kronor bidrag till förbundets verksamhet och den andra å 360 000 kronor bidrag till förbundets organisationskostnader. Den förra anslagsposten har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Centralförbundet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 95 000 kronor till 955 000 kronor, varav 600 000 kronor beräknats till förbundets verksamhet och 355 000 kronor till dess administrationskostnader.

Av förbundets framställning inhämtas bland annat följande.

Höjningen av verksamhetsbidraget hänför sig till viss del till föreläsningssamheten, vilken under senare år av brist på medel måst inskränkas både till omfattningen och i fråga om bidragsnormerna. Förbundet anser det angeläget att den återfår sin tidigare omfattning. Därtill kommer att kostnaderna för en oförändrad verksamhet ökas genom höjda traktementskostnader och genom att föreläsningssamheten i annan föreläsningssamhet höjts, vilket tvingat förbundet att från och med den 1 januari 1959 höja även sina arvoden. Kurskostnaderna ökar automatiskt genom stigande inackorderings- och arvodeskostnader. Dessutom ökar förbundets kostnader för de s. k. länskurserna på grund av att bidrag från kommuner och landsting under de senaste åren inte kunnat erhållas i tillräcklig omfattning. För filmverksamhet beräknas en höjning som skulle möjliggöra inspelande av en undervisningsfilm för skolbruk. Likaså förberedes nya planscher och bildband.

Någon utökning av personalen har ej skett sedan 1954. De ökade lönekostnaderna beror på de allmänna lönestegringarna, löneklassuppflyttningar enligt de regler, som gäller för statens befattningshavare, samt till en mindre del på lönegradsuppflyttningar.

Omfattande arbetsuppgifter har däremot tillkommit i och med att förbundet övertog ledningen av verksamheten i de lokalkommittéer från kampanjen Ansvar och nykterhet, som var beredda att fortsätta efter den 1 juli 1956. Sedan verksamheten i dessa kommittéer börjat avtona, har förbundet på grund av de gynnsamma erfarenheterna börjat organisera andra former av lokala kontaktorgan. Samtidigt har länsombuden fått ökade uppgifter. Den utvidgade verksamheten genom länsombud och lokala kontaktorgan har förbundet måst försöka klara utan förstärkning av personalen. Det betraktas som en svaghet att inte en funktionär kunnat avdelas, som i hudsak fått syssla med de centrala uppgifterna på detta område.

Skolöverstyrelsen tillstyrker centralförbundets äskanden.

Statskontoret är icke berett att biträda förslaget om ökad medelsanvisning till centralförbundets verksamhet.

1958 års besparingsutredning har förordat att åt skolöverstyrelsen måtte uppdragas att upptaga överläggningar med centralförbundet och berörda nykterhetssammanslutningar rörande samordning och rationalisering av upplysningsverksamheten.

I yttrande häröver har *skolöverstyrelsen* framhållit, att den redan nu

eftersträvar att tillgodose de av utredningen framlagda önskemålen, men att överstyrelsen det oaktat avser att upptaga förnyade överläggningar med organisationerna i frågan.

Departementschefen. De av besparingsutredningen förordade överläggningarna bör enligt min mening komma till stånd.

Beträffande medelsanvisningen under detta anslag anser jag, att någon ändring inte bör ske vare sig av bidraget till centralförbundets verksamhet eller av bidraget till dess organisationskostnader. Anslaget bör således upptagas med oförändrat belopp, 860 000 kronor, och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 860 000 kronor.

[284] **13. Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 360 100	1 194 025
1958/59	1 454 100	1 536 693
1959/60 (statsliggaren s. 804)	1 454 100	
1960/61 (förslag)	1 554 000	
Detta reservationsanslag är nu fördelat på följande poster.		
1. <i>Grundbidrag till nykterhetsorganisationer m. fl.</i>		400 000
2. <i>Speciella bidrag:</i>		
A. Samfällid upplysnings- och propagandaverksamhet	90 000	
B. Nykterhetsfrämjande verksamhet för barn och ungdom	285 000	
C. Upplysning i alkoholfrågan på arbetsplatser och för hemmen	110 000	
D. Publiceringsverksamhet i alkoholfrågan	75 000	
E. Upplysningsverksamhet bland speciella befolkningskategorier	90 000	650 000
3. <i>Bidrag till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan</i>		369 100
<i>Anm.</i> Härav må utgå såsom bidrag till:		
a) Avlöning	269 100	
b) Resekostnadsersättning och traktamente	100 000	
4. <i>Bidrag till internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande</i>		9 000
5. <i>Till Kungl. Maj:ts disposition</i>		25 000
6. <i>Till skolöverstyrelsens disposition för samordning av instruktörsverksamheten</i>		1 000
	Summa kronor	1 454 100

Var och en av anslagsposterna har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Grundbidrag utgår nu dels till fyra samarbetsorgan med vissa fixerade belopp, dels till enskilda organisationer med belopp, som står i viss relation till organisationens medlemsantal.

Antalet instruktörsbidrag uppgår till 25. Till avlöning åt instruktör utgår bidrag med belopp, motsvarande tre fjärdedelar av instruktörens årslön, dock högst 10 350 kronor för helt budgetår; till Sveriges lärares nykterhetsförbund och Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund utgår emellertid bidrag, motsvarande vederbörande instruktörs hela årslön, dock att bidrag till vardera förbundet ej får överstiga 13 800 kronor för helt budgetår. Bidraget till resekostnadsersättning och traktamente åt instruktör uppgår till högst 4 000 kronor för helt budgetår.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en ökning av anslaget med 680 750 kronor enligt följande sammanställning.

1. Grundbidrag	+ 220 000
2. Speciella bidrag	+ 350 000
3. Bidrag till instruktörer	+ 110 550
4. Till överstyrelsens disposition för samordning av instruktörsverksamheten	+ 200
Summa ökning kronor	680 750

Av överstyrelsens motiveringar för höjningarna inhämtas bland annat följande.

1. Anslagsposten för grundbidrag fastställdes 1954 till 291 000 kronor och höjdes 1956 till 306 000 kronor och 1958 till 400 000 kronor. De nämnda höjningarna har motiverats med att organisationerna ökat sitt medlemsantal och med att en ny organisation ansetts berättigad till grundbidrag. Härtill bör emellertid läggas, att grundbidragets realvärde med hänsyn till löne- och kostnadsökningar har betydligt minskats sedan 1954. En höjning synes därför påkallad, redan om man vill behålla anslaget vid dess tidigare effektivitet och ännu mera om man vill öka densamma.

För budgetåret 1960/61 har nykterhetsorganisationerna under olika motiveringar begärt en sammanlagd höjning av grundbidragen med 460 000 kronor till 860 000 kronor, alltså mer än fördubbling.

2. Anslagsposten till speciella bidrag utgick budgetåret 1954/55 med 825 000 kronor, åren 1955/56 och 1956/57 med 525 000 kronor och utgår sedan budgetåret 1957/58 med 650 000 kronor.

Nykterhetsorganisationerna har inkommit med preliminära ansökningar för budgetåret 1960/61 med cirka 1 700 000 kronor. Det bör emellertid observeras, att bidragen under denna rubrik inte är begränsade till nykterhetssällskapen utan också utnyttjas av politiska ungdomsorganisationer, kvinnoorganisationer, länkorganisationer, försvarsstabens upplysningsavdelning m. fl. Efterfrågan på dessa bidrag är alltså betydligt större än vad som framgår av nykterhetsrörelsens anslagsäskanden. Under de hittills förflutna åren, sedan denna bidragsform tillkom år 1954, har tillgången inte

något år ens tillnärmelsevis motsvarat efterfrågan, detta trots att de bidragssökande organisationerna i regel själva måst tillskjuta minst lika stora belopp som statsbidragen. Ofta har organisationernas egna bidrag varit avsevärt större än statsbidragen.

Enligt överstyrelsens mening är det för närvarande ytterst angeläget, att det förebyggande nykterhetsarbetet intensifieras. Härvidlag synes den utåtriktade verksamhet, som bedrivs med stöd av de speciella bidragen, i första hand böra understödjas. Överstyrelsen föreslår därför en höjning av anslagsposten från 650 000 kronor till 1 000 000 kronor eller med 350 000 kronor.

3. Överstyrelsen föreslår

att bidragsunderlaget för instruktörerna för upplysning i alkoholfrågan höjes från högst 13 800 kronor till högst 16 000 kronor,

att bidrag till instruktörernas rese- och traktamentskostnader höjes från 20 kronor till 22 kronor per dag och maximibidraget per instruktör från 4 000 kronor till 4 400 kronor,

att bidraget till instruktören hos Sveriges lärares nykterhetsförbund får för kompetent lärare utgå med tre löneklasser över innehavd lön, dock högst 25 000 kronor samt

att antalet instruktörer ökas från 25 till 28.

Det ökade medelsbehovet för instruktörsverksamheten blir enligt ovanstående förslag 110 550 kronor.

Statskontoret har under hand inhämtat, att under förevarande anslag vid utgången av budgetåret 1958/59 förelåg en reservation av 280 071 kronor, varav 211 382 kronor ej var disponerade. Av sistnämnda belopp hänförde sig 19 297 kronor till anslagsposten till speciella bidrag, 170 670 kronor till anslagsposten till bidrag till instruktörer samt 21 415 kronor till anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition.

Statskontoret har vidare under hand inhämtat, att nykterhetsorganisationernas medlemsantal under år 1958 ökat med cirka 21 000 till 328 000 eller med cirka 7 procent. Sagda ökning, som i stort sett motsvarar medlemsökningen under år 1957, är enligt ämbetsverkets mening icke av den storleksordning, att tillräckliga skäl föreligger för en uppräknings anslagsposten till grundbidrag.

Myndigheten anser, att en ytterligare omfördelning inom anslagsposten till speciella bidrag bör kunna ske. Någon höjd medelsanvisning bör icke vara påkallad för budgetåret 1960/61.

Statskontoret anser sig icke heller kunna biträda förslagen om höjning av bidragsbeloppen för varje instruktör eller ökning av antalet instruktörsbidrag. Detsamma gäller förslaget om höjning av anslagsposten till överstyrelsens disposition för samordning av instruktörsverksamheten. Sammanfattningsvis förordar statskontoret, att förevarande anslag för budgetåret 1960/61 uppföres med oförändrat belopp, eller med 1 454 100 kronor.

I särskild skrivelse den 22 april 1959 har *Svenska landstingsförbundets styrelse* hemställt om vidgade statliga stödåtgärder beträffande nykterhetsupplysning och annan nykterhetsfrämjande verksamhet. Vidare har *Sve-*

riges nykterhetssällskaps representantförsamling och De kristna samfundens nykterhetsrörelse i gemensam skrivelse den 21 oktober 1959 understrukit angelägenheten av att förevarande anslag ökas i den utsträckning som skolöverstyrelsen föreslagit i sina anslagsäskanden.

Departementschefen. I likhet med skolöverstyrelsen anser jag det angeläget, att det förebyggande nykterhetsarbetet intensifieras. Med hänsyn härtill föreslår jag, att det för speciella bidrag avsedda beloppet, för närvarande 650 000 kronor, uppräknas med 100 000 kronor, vilka bör disponeras till i första hand ökade insatser för nykterhetsfrämjande åtgärder för barn och ungdom ävensom till upplysningsverksamhet på arbetsplatser. I övrigt är jag inte beredd att tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, vilket således för nästa budgetår bör upptagas med (1 454 100 + 100 000 =) 1 554 100 kronor eller i avrundat tal 1 544 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m.m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 554 000 kronor.

[285] **14. Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	15 000	15 000
1958/59	15 000	15 000
1959/60 (statsliggaren s. 806)	15 000	
1960/61 (förslag)	15 000	

Anslaget står till skolöverstyrelsens förfogande, att av överstyrelsen disponeras för utbetalning till Svenska nykterhetsfrämjandet, riksförening för bekämpande av alkoholmissbruk och alkoholsjukdomar, vilken äger använda de utbetalade medlen för bestridande av föreningens organisationskostnader. Bidrag ur anslaget utgår med lika stort belopp, som riksföreningen visar sig ha erhållit från annat håll för bestridande av föreningens organisationskostnader och övriga utgifter under budgetåret, dock att bidraget ej må överstiga 15 000 kronor.

Skolöverstyrelsen tillstyrker i likhet med föregående år en höjning av anslaget med 5 000 kronor till 20 000 kronor.

Departementschefen. Någon höjning av förevarande anslag anser jag mig icke kunna förorda. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[286] 15. Studiehjälsnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	130 000	145 290
1958/59	148 400	150 084
1959/60 (statsliggaren s. 806)	160 300	
1960/61 (förslag)	167 000	

Studiehjälsnämnden föreslår en höjning av anslaget med 5 100 kronor.

Av nämndens framställning framgår, att löneökningar av automatisk natur samt förslag om uppflyttning av förste byråsekreterartjänsten från Ae 21 till Ae 23 och av en kansliskrivartjänst från Ae 10 till förste kansliskrivartjänst i Ae 12 beräknats medföra kostnadsökningar med 8 100 kronor. En minskning med 3 000 kronor beräknas emellertid uppkomma i medelsbehovet för ersättningar åt granskningsmän till följd av förslag att överflytta beslutanderätten i ärenden rörande stipendier till eleverna i årskurserna 8 och 9 i försöksskolorna från studiehjälsnämnden till de lokala skolstyrelserna.

Statens lönenämnd anser sig inte kunna biträda förslagen om lönegradsuppflyttningar.

I detta sammanhang torde böra redovisas vissa av 1958 års besparingsutredning framförda förslag rörande studiehjäls administration.

Utredningen föreslår, att beslutanderätten i stipendieärenden flyttas över på samma lokala organ som nu har att besluta om allmänna och särskilda studiebidrag samt att nämndens handläggning av studielånen decentraliseras.

Samtidigt med att dessa åtgärder vidtages bör studiehjälsnämndens befogenheter vidgas genom att skolöverstyrelsens och överstyrelsens för yrkesutbildning uppgifter rörande studiehjälsfrågor överföres till nämnden.

Utredningen föreslår vidare, att i samband med decentraliseringen till lokala organ studiehjälsnämndens personalorganisation blir föremål för översyn, varvid möjligheterna av en kanslimässig sammanslagning av nämnden och garantilånenämnden även bör beaktas.

Av remissyttrandena över besparingsutredningens förslag framgår, att *skolöverstyrelsen* anser det tveksamt, om en decentralisering av stipendieärendena till skolstyrelserna kan ske med bibehållande av den nuvarande enhetliga bedömningen. Med hänsyn till mängden av ärenden vid den centrala handläggningen bör dock undersökas, om icke uppgifterna kan anförtros annat lämpligt organ, t. ex. länskolnämnderna. Enligt överstyrelsens mening bör dess befattning med stipendierna för folkhögskolans elever bibehållas.

Studiehjälsnämnden tillstyrker utredningens förslag i den del som gäller decentralisering av beslutanderätten i stipendieärenden avseende elever i årskurserna 8 och 9 i försöksskolan. I övrigt ställer sig nämnden avvi-

sande till de framlagda förslagen med hänvisning främst till att rättvisesynpunkterna bäst tillgodoses vid central handläggning.

Statens organisationsnämnd kan endast tillstyrka omprövning av bestämmelserna om handläggning av stipendieärenden för försöksskolans elever.

Överstyrelsen för yrkesutbildning tillstyrker den föreslagna decentraliseringen av stipendieärendena.

Av övriga remissinstanser har *Svenska landskommunernas förbund* tillstyrkt men *SACO* avstyrkt utredningens förslag.

Departementschefen. Det av besparingsutredningen framlagda förslaget syftar till en avsevärd förändring av studiehjälpens administration. Vid genomförande av förslaget skulle beslutanderätten i stipendie- och studielåneärenden så gott som helt överflyttas till lokala organ. I likhet med flera av de remissmyndigheter, som yttrat sig över förslaget, kan jag icke finna, att avgörande motiv föreligger för en dylik åtgärd. Det synes mig framförallt tveksamt, om en decentralisering till skolstyrelser och rektorer skulle kunna ske med bibehållande av den enhetlighet i bedömningen som under nuvarande förhållanden är möjlig. Vidare synes det vara synnerligen ovisst, huruvida omläggningen skulle öppna vägen för besparingar för det allmänna. Även efter ett genomförande av förslaget skulle betydande arbetsinsatser bli erforderliga från studiehjälpensnämndens sida i syfte att åstadkomma en så enhetlig praxis som möjligt. Ett betydande antal av de mera svårbedömbara ärendena skulle antagligen dessutom komma att underställas nämnden. Särskilt beträffande studielånen skulle med största sannolikhet en del svårlösta praktiska problem uppstå. Till dessa hör frågan, hur den erforderliga överblicken över medelsåtgången skulle erhållas. Med nuvarande centrala handläggning är det förhållandevis lätt att tillse, att låne-medel finnes tillgängliga vid de olika i författningen angivna ansöknings-tillfällen samt att den för ändamålet anvisade låneramen icke överskrides.

Av anförda skäl anser jag mig endast i ett avseende kunna förorda ett genomförande av besparingsutredningens förslag. Med hänsyn till studiehjälpensnämndens remissyttrande anser jag det nämligen befogat att överväga ett överflyttande till skolstyrelserna av beslutanderätten i ärenden rörande stipendier till elever i årskurserna 8 och 9 vid försöksskolorna. Dessa ärenden är till sin natur avsevärt enklare än övriga ärenden, då de inte innefattar någon prövning av studielämpligheten samt avser en enhetlig grupp av elever, där beloppen ej behöver differentieras med hänsyn till elevernas ålder. En dylik överflyttning medför, att studiehjälpensnämnden avlastas ärenden, som under de närmaste åren kommer att öka väsentligt i antal.

Med anledning av vad här anförts rörande stipendierna i försöksskolan torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de författningsänd-

ringar som föranledes av omläggningen. Genom att prövningen av stipendieärenden för elever i försöksskolan inte längre förlägges till studiehjälpsnämnden, bortfaller vissa kostnader för granskningsmän. Då emellertid antalet dylika ärenden från andra skolor ökar, har studiehjälpsnämnden i sina anslagsäskanden beräknat en kostnadsminskning med endast 3 000 kronor. Enligt senare lämnade uppgifter, synes dock ökningen i antalet stipendier, som skall prövas av nämnden, komma att bli större än enligt de tidigare beräkningarna. För undvikande av anslagsöverskridanden torde därför posten till ersättningar till granskningsmän böra minskas med endast 1 000 kronor till 31 000 kronor.

De av nämnden i äskandena för nästa budgetår föreslagna lönegradsuppflyttningarna kan jag inte tillstyrka.

Med hänsyn tagen till vissa utgiftsstegringar av automatisk natur torde anslaget i dess helhet för nästa budgetår böra höjas med 6 700 kronor till 167 000 kronor samt fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för studiehjälpsnämnden, att tillämpas från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	40 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. .	82 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 700
6. Ersättningar till granskningsmän, <i>förslagsvis</i>	31 000
Summa kronor	167 000

- b) till Studiehjälpsnämnden: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 167 000 kronor.

[287] 16. Studiehjälpsnämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	23 000	22 591
1958/59	27 000	26 935
1959/60 (statsliggaren s. 807)	30 000	
1960/61 (förslag)	34 000	

Studiehjälpsnämnden föreslår en ökning av anslaget med 4 000 kronor med hänsyn dels till ökade kostnader för tryckning av blanketter, dels till nödvändig förnyelse av kontorsmateriel.

Departementschefen. Jag tillstyrker den föreslagna höjningen av förevarande anslag med 4 000 kronor till 34 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiehjälpnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 kronor.

[288] **17. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	100 000	110 830
1958/59	110 000	125 260
1959/60 (statsliggaren s. 807)	125 000	
1960/61 (förslag)	155 000	

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1953 skall från och med budgetåret 1953/54 tills vidare för varje studielån, som beviljas ur statens lånefond för universitetsstudier och ur studielånefonden, utgå ett belopp av 10 kronor till generalpoststyrelsen såsom ersättning för dess bestyr med ifrågasvarande lånerörelse. Ersättningen bestrides från förevarande anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 125 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till det ökade antalet beviljade lån torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 30 000 kronor till 155 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 155 000 kronor.

[289] **18. Statens biografbyrå: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	154 900	156 989
1958/59	174 300	168 459
1959/60 (statsliggaren s. 807)	192 200	
1960/61 (förslag)	199 500	

Direktören för biografbyrån föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 7 300 kronor. Höjningarna sammanhänger med löneökningar av automatisk natur. Ordinariesättning av en kontorsbiträdestjänst beräknas dessutom medföra viss omfördelning mellan anslagsposterna för avlöningar till ordinarie tjänstemän och till icke-ordinarie personal.

Departementschefen. I likhet med direktören för biografbyrån beräknar jag avlöningsanslaget till 199 500 kronor, vilket innebär en höjning med

7 300 kronor. Anslaget torde bära fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	105 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	71 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 100
Summa kronor	199 500

b) till Statens biografbyrå: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 199 500 kronor.

[290] 19. Statens biografbyrå: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	14 300	14 973
1958/59	14 800	15 821
1959/60 (statsliggaren s. 808)	14 800	
1960/61 (förslag)	15 000	

Direktören för biografbyrån hemställer om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till 15 000 kronor avrundat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens biografbyrå: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[291] 20. Bidrag till barnfilmkommittén

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	41 000	41 000
1958/59	35 000	35 000
1959/60 (statsliggaren s. 808)	35 000	
1960/61 (förslag)	35 000	

Barnfilmkommittén åtnjöt under åren 1949—1954 årligt bidrag till sin verksamhet ur åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter. Under förevarande rubrik upptogs därefter på riksstaten för budgetåret 1954/55 ett reservationsanslag av 5 000 kronor (vartill kom 3 000 kronor av ett för kalenderåret 1954 anvisat bidrag av 6 000 kronor ur extrautgiftsanslaget). För budgetåret 1955/56 höjdes riksstatsanslaget med 6 000 kronor till 11 000 kronor. Genom den 1957 beslutade ändringen i nöjesskatteförfordningen (kungörelsen 1957: 125) förutsattes såsom villkor för skattebefrielse för filmer, som visas på barnfilmmatinéer och i barnfilmklubbar godkännande av barnfilmjuryn, vilket fick till följd att juryns verksamhet måste kraftigt utökas. Utöver det på riksstaten för 1957/58 anvisade anslaget å 16 000 kronor anvisades å tilläggsstat ytterligare 25 000 kronor nämnda budgetår. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 35 000 kronor.

Barnfilmkommittén anholder om oförändrat anslagsbelopp för nästkommande budgetår. Kommittén har vid uppgörandet av sitt förslag räknat med att till nästa år kunna överföra en reservation av omkring 11 500 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kommitténs förslag torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 35 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnfilmkommittén* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

L. Gymnastiska centralinstitutet

[292] 1. Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	536 300	497 093
1959/60 (statsliggaren s. 809)	539 400	
1960/61 (förslag)	562 100	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet föreslår att detta anslag för nästa budgetår höjes med 33 200 kronor enligt följande sammanställning.

1. Inrättande av en laboratur i Bo 1 i kroppsövningarnas fysiologi vid fysiologiska institutionen med samtidig indragning av docenturen i fysiologi, särskilt arbetsfysiologi i Ae 24.
2. Inrättande av två laboratoriebiträdestjänster i reglerad befordringsgång vid fysiologiska institutionen.
3. Förändring av en tjänst som laboratoriebiträde i Ae 9 vid fysiologiska institutionen till tjänst som laboratorieassistent i Ao 11.
4. Överflyttning till anslagsposterna till avlöning till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg av medel för en befintlig tjänst som förste amanuens i Ae 19 (halvtid) vid fysiologiska institutionen med samtidig minskning av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t (ökning 3 068 kronor).

Härjämte har *styrelsen för industrifysiologiska avdelningen* — en med gymnastiska centralinstitutet samarbetande och till institutet lokalmässigt anknuten institution — i särskild framställning föreslagit inrättande från och med den 1 juli 1960 av en personlig professur i arbetsfysiologi för medicine doktorn Nils Lundgren. Enligt förslaget bör professuren förläggas till den fysiologiska institutionen vid gymnastiska centralinstitutet eller vid universitet eller högskola i Stockholm. Lundgren bör vidare erhålla uppdrag att uppehålla tjänst som föreståndare för avdelningens verksamhet. De med professuren förenade kostnaderna, vilka för tiden den 1 juli 1960 — den 31 december 1967 avses skola bestridas av reserverade medel, tillgängliga för styrelsen, bör enligt förslaget senast från och med den 1 januari 1968 övertagas av staten.

Över denna framställning har utlåtanden avgivits av *kanslern för rikets universitet*, *direktionen över gymnastiska centralinstitutet* och *statens medi-*

cinska forskningsråd. Kanslern och direktionen tillstyrker det framlagda förslaget. Kanslern föreslår därjämte, att en utredning sker beträffande den framtida organisationen av den industrifysiologiska verksamheten. Forskningsrådet, som vitsordar dr Lundgrens kompetens till en professur i arbetsfysiologi, tillstyrker att en professur i ämnet inrättas men föreslår att frågan om till vilket lärosäte en sådan tjänst bör förläggas ytterligare utredes.

Beträffande direktionens förut nämnda anslagsäskanden må framhållas bland annat följande.

Punkt 1. Vid gymnastiska centralinstitutet är från och med den 1 juli 1954 inrättad en docentur i fysiologi, särskilt arbetsfysiologi. Innehavare av docenturen är sedan samma tidpunkt medicine kandidaten Per Olof Åstrand. Enligt gällande bestämmelser upphör Åstrands förordnande med utgången av december 1960, varefter tjänsten skall återbesättas med ny innehavare.

Direktionen, som anser det synnerligen angeläget, att Åstrand även i fortsättningen kan förbli knuten till institutet, har föreslagit inrättande av en laboratur i kroppsövningarnas fysiologi med samtidig indragning av docenturen. Till stöd för detta förslag har direktionen anfört i huvudsak följande.

Med sin speciella utbildning och intresseriktning har Åstrand under sin hittillsvarande tid vid institutet utfört ett synnerligen förtjänstfullt arbete som omfattat såväl forskning som undervisning. — Åstrand har dessutom genom sin forskning kommit att betyda oerhört mycket för hela den svenska idrotten. Mer än någon annan forskare inom detta område har han lyckats skapa kontakt direkt med de utövande idrottsmännen. Detta har i viss utsträckning haft betydelse för fysiologiska institutionens arbete genom att idrottsmännen gärna ställt sig till förfogande som försökspersoner. Framför allt har dock kontakten haft till följd, att idrottsmän och ledare kunnat få del av de nyaste fysiologiska rönen ifråga om träningsmetoder och livsvanor. Det vore beklagligt om Åstrand icke kunde fortsätta denna sin verksamhet icke endast för den tävlingsbetonade idrotten utan kanske i ännu högre grad för den motionsbetonade fysiska aktiviteten, som i hög grad är beroende av saklig propaganda.

Punkt 2. För närvarande bestrides kostnaderna för en tjänst som förste amanuens vid fysiologiska institutionen från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Enligt institutet bör dessa kostnader, som uppgår till 10 488 kronor, från och med nästa budgetår bestridas från anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal respektive till rörligt tillägg. Förslaget medför en kostnadsökning med 3 068 kronor.

Punkt 3. Vid institutets fysiologiska institution finns för närvarande en tjänst som laboratoriebiträde i Ae 9. Direktionen föreslår, att tjänsten omvandlas till tjänst som laboratorieassistent i Ao 11.

Departementschefen. Såsom av det föregående framgått föreligger två framställningar om inrättande av högre tjänster inom ämnesområdet fysio-

logi vid gymnastiska centralinstitutet. Direktionen har sålunda hemställt om inrättande av en laboratur i kroppsövningarnas fysiologi med samtidig indragning av en nu befintlig, tidsbestämd docentur i fysiologi, särskilt arbetsfysiologi. Därjämte har styrelsen för industrifysiologiska avdelningen föreslagit inrättande av en personlig professur i arbetsfysiologi för medicine doktorn N. Lundgren.

Jag anser mig inte kunna tillstyrka direktionens förslag om en laboratur. Med hänsyn till vad direktionen anfört om angelägenheten av att innehavaren av den nuvarande docenturen, medicine kandidaten Per Olof Åstrand, även efter förordnandetidens utgång får vara knuten till institutets fysiologiska institution, föreslår jag emellertid, att för Åstrand inrättas en personlig, icke tidsbestämd docenttjänst i Ae 24. Vid bifall till förslaget bör den nuvarande docenttjänsten indragas. Anordningen medför sålunda inte någon kostnadsökning. I personalförteckningen för institutet bör vidtagas vederbörlig ändring i anledning av vad jag nu föreslagit.

Jag anser mig inte kunna biträda förslaget om en personlig professur i arbetsfysiologi.

Frågan om omvandling av en nu befintlig tjänst som laboratoriebiträde i Ae 9 till tjänst som laboratorieassistent torde få prövas i annat sammanhang.

Kostnaden för tjänsten som förste amanuens torde i enlighet med direktionens förslag från och med nästa budgetår böra bestridas från anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg.

För innevarande budgetår är på riksstaten under rubriken Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m. uppfört ett obetecknat anslag av 18 300 kronor. Av anslaget avser 7 600 kronor lärararvoden m. m. vid bland annat föredrag och specialundervisning, fjäll- och sommarövningar samt liknande ändamål. För förhyrning av sim- och idrottshallar och för badavgifter har beräknats 10 700 kronor. Övervägande praktiska skäl talar enligt min mening för att något särskilt anslag för ifrågavarande undervisning m. m. i fortsättningen inte bör uppföras på riksstaten. Medel i erforderlig utsträckning för nu berörda ändamål torde i stället från och med nästa budgetår böra beräknas under institutets avlönings- och omkostnadsanslag. Jag föreslår, att ett belopp av 7 600 kronor från och med nästa budgetår redovisas under avlöningsanslaget som en ny, förslagsvis betecknad anslagspost till Arvoden m. m. vid särskild undervisning i idrott och gymnastik. Anslagsposten torde icke böra utan Kungl. Maj:ts medgivande få överskridas. Under omkostnadsanslaget bör från och med samma budgetår redovisas ett belopp av 10 700 kronor såsom en likaledes förslagsvis betecknad anslagspost till Lokaler m. m. för särskild undervisning i idrott och gymnastik. Icke heller denna anslagspost torde utan Kungl. Maj:ts medgivande böra få överskridas.

Utöver vad jag nu förordat räknar jag icke med några andra ändringar beträffande avlöningsanslaget än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 562 100 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1960/61, vidtaga den ändring i personalförteckningen för gymnastiska centralinstitutet, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	181 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .	271 800
4. Arvoden m.m. vid särskild undervisning i idrott och gymnastik, <i>förslagsvis</i>	7 600
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	71 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 000
Summa kronor	562 100

c) till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 562 100 kronor.

[293] 2. **Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	158 400	143 205
1959/60 (statsliggaren s. 810)	158 100	
1960/61 (förslag)	169 800	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet föreslår att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 1 000 kronor till 159 100 kronor. Höjningen, som avser delposten till övriga expenser, motiveras av ökade kostnader för städning.

Departementschefen. Delposten till övriga expenser torde böra uppräknas med av direktionen föreslaget belopp, 1 000 kronor. Under hänvisning till

vad jag vid min behandling av institutets avlöningsanslag anført och föreslagit i fråga om uppförande under omkostnadsanslaget av en ny anslagspost till Lokaler m. m. för särskild undervisning i idrott och gymnastik, beräknar jag här medel för detta ändamål, 10 700 kronor. Sammanlagt förordar jag alltså en höjning av anslaget med 11 700 kronor till 169 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 169 800 kronor.

[294] **3. Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	44 000	49 744
1959/60 (statsliggaren s. 811)	41 000	
1960/61 (förslag)	41 000	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet hemställer, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 10 000 kronor. *Direktionen* framhåller, att de ökade apparatkostnaderna gör det nödvändigt med en ökning av den del av anslaget, som avser fysiologiska institutionen (nu 20 000 kronor).

Departementschefen. Jag är icke beredd att förorda någon höjning av detta anslag. Anslaget bör för nästan budgetår uppföras med oförändrat belopp, 41 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

[295] 1. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	191 500	199 649
1959/60 (statsliggaren s. 811)	181 500	
1960/61 (förslag)	150 000	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Bidrag till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon	111 500
2. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker i övrigt	70 000
Summa kronor	181 500

1. Bidrag till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon. *Samfundet för Svenskt biografiskt lexikons utgivande* hemställer — i avvaktan på förslag från 1958 års utredning angående Svenskt biografiskt lexikon rörande samfundets framtida verksamhet — att bidraget för nästa budgetår till följd av utgiftsstegringar hänförliga till 1959 års lönerreglering och löneklassuppflyttning för redaktionssekreteraren höjes med 2 500 kronor till 114 000 kronor. Av samfundets framställning framgår, att en anslagsbehållning av i runt tal 23 000 kronor förelåg vid utgången av budgetåret 1958/59. Enligt samfundet förklaras denna behållning i huvudsak av att arvoden till bibliografer och artikelförfattare på grund av utgivningsverksamhetens läge inte kunnat utnyttjas.

2. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker i övrigt. Den av 1957 års riksdag beslutade omläggningen av bidragsgivningen till vetenskapliga tidskrifter och arbeten på de teologiska och humanistiska samt medicinska och odontologiska områdena har i enlighet med ett av Kungl. Maj:t i 1958 års statsverksproposition framlagt förslag utsträckts till att avse även sådana samhälls- och rättsvetenskapliga publikationer, till vilkas utgivande bidrag till och med budgetåret 1957/58 utgått från förevarande anslagspost. Anslagsposten är nu uppförd med 70 000 kronor och står till Kungl. Maj:ts förfogande för bidrag till sådan publiceringsverksamhet, som icke kan hänföras till nyss angivna områden.

Musikaliska akademien föreslår i sina petita för nästa budgetår, att under förevarande anslag upptages en särskild post på 20 000 kronor såsom bidrag till Svenska samfundet för musikforskning för utgivande av en serie med äldre svenska musikverk, Monumenta musicae svecicae.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 10 september 1959 framhållit, att tryckningskostnadernas stegring från 1954 kan beräknas till 16,5 procent. Enligt överstyrelsens mening bör hänsyn tagas till denna kostnadsökning vid beräkningen för budgetåret 1960/61 av anslagsbeloppet till understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker i övrigt.

Departementschefen. Jag vill först erinra om att frågan om fortsatt statligt stöd åt den personhistoriska forskning och publiceringsverksamhet, som för närvarande representeras av Svenskt biografiskt lexikon, utredes av särskilda, den 25 april 1958 tillkallade sakkunniga.

Under anslagsposten till bidrag till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon förelåg — såsom samfundet framhållit — vid utgången av budgetåret 1958/59 en behållning av i runt tal 23 000 kronor. Då behållningen vid utgången av innevarande budgetår på grund av utgivningsverksamhetens läge — genom besparingar under vissa utgiftsposter — kan väntas stiga ytterligare och medelsåtgången för vissa utgiftsändamål nästa budgetår synes kunna begränsas, har jag beräknat medelsbehovet under förevarande anslagspost för nästa budgetår till 80 000 kronor. Jag vill i sammanhanget erinra om att Kungl. Maj:t för innevarande budgetår, liksom för budgetåren 1956/57—1958/59, fastställt särskild stat för dispositionen av bidraget till lexikonets utgivande. Dylik stat torde böra fastställas jämväl för nästa budgetår.

Vad därefter gäller anslagsposten till understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker i övrigt räknar jag för nästa budgetår med oförändrad medelsanvisning, 70 000 kronor.

Då jag icke heller anser mig kunna tillstyrka någon särskild medelsanvisning för utgivande av Monumenta musicae svecicae, bör vid bifall till vad jag sålunda förordat ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(80\,000 + 70\,000 =)$ 150 000 kronor. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en minskning av anslaget med 31 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[296] 2. Bidrag till nämnden för svensk språkvård

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	20 000	20 000
1959/60 (statsliggaren s. 812)	20 000	
1960/61 (förslag)	20 000	

Nämnden hemställer, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 34 000 kronor. I sin motivering framhåller nämnden, bland annat, att den är i starkt behov av högre statsbidrag om den i fortsättningen skall kunna effektivt fullgöra sin uppgift att följa det svenska språkets utveckling och utöva en rådgivande och språkvårdande verksamhet samt därvid även samarbeta med språknämnderna i Danmark, Finland och Norge. Under senare år har nämnden erhållit anslag från Konung Gustaf VI Adolfs 70-årsfond. För budgetåret 1959/60 beviljades nämnden 32 000 kronor ur fonden, men beloppet angavs uttryckligen vara slutanslag.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nämnden för svensk språkvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[297] 3. Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	140 500	144 200
1959/60 (statsliggaren s. 813)	160 000	
1960/61 (förslag)	170 000	

Statens medicinska forskningsråd föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 40 000 kronor till 200 000 kronor. Höjningen betingas av följande förslag:

- 1) höjning av posten till resekostnadsersättning och traktamente åt ledamöter av rådet, dess publiceringsnämnd och dess försvarsmedicinska nämnd (nu 14 000 kronor) med 1 000 kronor;
- 2) höjning av posten till ersättningar för särskilda utredningar (nu 52 000 kronor) med 39 000 kronor.

Av rådets framställning inhämtas beträffande förslaget under p u n k t 2 bland annat följande.

Arvode till rådets ledamöter har alltsedan rådets tillkomst 1945 varit oförändrat (500 kronor per år). För arbetsutskottets fem ledamöter tillkommer dock viss ersättning för varje behandlad ansökan i utskottet. Genom rådets ökade verksamhet har, framhåller rådet, arbetsbelastningen på de

enskilda ledamöterna stigit i så hög grad att man för närvarande kan påstå, att arvodet för ledamotskap i rådet är symboliskt och på intet sätt motsvarar det arbete som nedlägges. Arvodet till ledamöterna i statens trafik-säkerhetsråd är 1 800 kronor per år, vartill kommer en ersättning av 30 kronor för varje sammanträde. Då arbetsbelastningen för medicinska forskningsrådets ledamöter icke synes understiga den för ledamöterna i statens trafiksäkerhetsråd anser medicinska forskningsrådet det motiverat, att arvodet till ledamöterna i medicinska forskningsrådet uppräknas med 1 600 kronor till 2 100 kronor, vilket skulle medföra en höjning av posten med $(16 \times 1\,600 =)$ 25 600 kronor. Från förevarande post utgår även arvoden till ledamöterna i försvarsmedicinska nämnden, publiceringsnämnden och till särskilt anlitade sakkunniga samt ersättningar för särskilda utredningar. Dessa arvoden har varit oförändrade sedan rådets tillkomst och en höjning av dem är enligt rådet högst angelägen. Rådet anser även att en fortsatt ökning av rådets verksamhet motiverar en höjning av ersättningarna för särskilda utredningar. Totalt beräknar rådet anslagsbehovet under posten till 91 000 kronor, vilket innebär en höjning av posten med 39 000 kronor.

Departementschefen. Detta anslag torde för nästa budgetår böra höjas med 10 000 kronor till 170 000 kronor. Jag vill erinra om att riksdagen i anledning av propositionen 1959: 105 bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela beslut i fråga om den närmare dispositionen av de för budgetåret 1959/60 anvisade förslagsanslagen till forskningsrådets förvaltningskostnader. Om riksdagen ej har något att erinra däremot, synes det även i fortsättningen böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut om de olika förvaltningsanslagens disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

[298] **4. Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 925 000	3 685 934
1959/60 (statsliggaren s. 813)	5 050 000	
1960/61 (förslag)	5 600 000	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Medicinsk forskning	4 865 000
2. Medicinsk publiceringsverksamhet	185 000
Summa kronor	5 050 000

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *statens medicinska forskningsråd* om en anslagshöjning med 4 462 600 kronor enligt följande sammanställning:

1. Medicinsk forskning, med undantag av den försvarsmedicinska (nu 4 425 000)	+ 2 735 000
2. Försvarsmedicinsk forskning (nu 440 000)	+ 1 712 600
3. Medicinsk publiceringsverksamhet (nu 185 000)	+ 15 000
Summa kronor	4 462 600

Medicinsk forskning med undantag av den försvarsmedicinska. Forskningsrådet har anfört bland annat följande.

Universitetsutredningen framlade i sitt senaste betänkande (SOU 1958: 32) detaljerade beräkningar över forskningsrådets anslagsbehov under de närmaste åren. Rådet anser inte, att de grunder förändrats, på vilka detta anslagsbehov beräknats, och rådet utgår därför i sina anslagsäskanden för nästa budgetår från universitetsutredningens program. Anspråken på rådets forskningsmedel är i ständigt stigande. Under budgetåret 1956/57, då rådet förfogade över 2 500 000 kronor, inlämnades ansökningar om 3 240 000 kronor, och under budgetåret 1957/58, då rådet förfogade över 3 000 000 kronor, inlämnades ansökningar om 5 254 000 kronor. Utbyggnaden av institutioner och kliniker vid de medicinska lärosätena har givit möjligheter till vidgad forskningsverksamhet. Särskilt den stora utbyggnaden av medicinska fakulteten i Göteborg liksom av tandläkarinstitutet i Umeå börjar nu avspegla sig på den medicinska forskningens område. Utbyggnaden av andra medicinska institutioner fortsätter också — den medicinska högskolan i Umeå har just börjat sin verksamhet — och anspråken på rådets forskningsmedel kommer därför även i fortsättningen att snabbt växa.

Rådet har under hela sin verksamhetstid uppmärksammat *alkoholfrågan* och har genom en särskild nämnd för alkoholforskning sökt stimulera forskning på detta område. Behovet av ett mer intensifierat stöd åt alkoholforskningen har aktualiserats under de senaste åren, då efter de förändringar i lagen om rusdrycksförsäljningen, som genomfördes 1955, de kliniska och sociala alkoholskadeverkningarna betydligt ökat. — Ett kliniskt fält, där samhällsutvecklingen utvisar ett snabbt ökande behov av medicinsk forskning utgör *åldringsvården*. Ökade kunskaper om åldrandet och om ålderdomens sjukdomar är nödvändiga för att samhällets sjukvård och socialvård skall få den mest ändamålsenliga och effektiva utformningen och inriktningen. Inom rådet har en särskild subkommitté, bildad på förslag av 1952 års åldringsvårdsutredning, arbetat med uppgift att samordna och planera den geriatriska forskningen. Subkommittén beräknar anslagsbehovet från rådet för denna forskning till 625 000 kronor årligen. Härtill kommer de engångsanslag, som erfordras för komplettering och anskaffning av laboratorieutrustning. — På uppdrag av forskningsrådets samarbetsdelegation har rådet tillsatt en subkommitté för *arbetsfysiologisk och arbetspsykologisk forskning*. Denna kommitté har ännu inte slutfört sitt arbete men har under hand inkommit med förslag till vissa forskningsprojekt. Kostnaderna för de hittills föreslagna projekten beräknas uppgå till 75 000 kronor årligen under en 5-årsperiod. De förslag, som utarbetas inom subkommittén, gäller i första hand fältundersökningar inom olika näringsgrenar över ålderns inflytande och anpassningen till olika fysiska och psy-

kiska arbetskrav. — År 1956 anbefallde Kungl. Maj:t statens medicinska forskningsråd att verkställa utredning och inkomma med förslag, hur en ökad forskning rörande *tobaksrökningens biologiska verkningar* borde organiseras och om storleken av härför behövliga medel. I maj 1958 redovisade rådet den genomförda utredningen och föreslog därvid, att en intensifierad forskning rörande tobaksrökens sammansättning och medicinska verkningar skulle igångsättas. Rådet beräknade anslagsbehovet för detta arbete under de närmaste två åren till cirka 1 000 000 kronor. Chefen för ecklesiastikdepartementet anförde med anledning av detta förslag, att han fann den ifrågasatta forskningen vara av mycket stor betydelse men att tillräckliga skäl inte förelåg för anvisande av särskilda medel på riksstaten för ändamålet. Rådet hade att i vedertagen ordning pröva, om medel borde anvisas för tobaksforskning inom ramen för det till rådets disposition stående anslaget. I anslutning härtill vill rådet nämna, att rådet under hösten 1958 inrättat en nämnd för tobaksforskning, i vilken ingår representanter för bland andra riksföreningen mot cancer och AB Svenska tobaksmonopolet. Nämnden har rådets uppgift att följa utvecklingen och genom olika initiativ främja forskning rörande tobakens biologiska verkningar. — För att följa utvecklingen inom den *odontologiska forskningens* område har rådet en särskild odontologisk nämnd. Rådet vill i detta sammanhang nämna, att en av de tre särskilda forskartjänster, som tillkommit budgetåret 1959/60, placerats inom ämnesområdet odontologi. — Ett annat område, som uppvisar ett ökande behov av anslagsmedel från rådet är *veterinärmedicinen*. Inom detta område befinner sig forskningen i stark utveckling, och behov har även anmälts om rådets stöd — exempelvis i form av en forskartjänst — för bildande av särskilda veterinärmedicinska forskarenheter.

Departementschefen har i enlighet med universitetsutredningens förslag anmodat statens medicinska forskningsråd att i samråd med läroanstalterna framlägga preciserade förslag rörande *överflyttning till lärosätenas fasta personalorganisation* av sådana av rådet bekostade arvodestjänster, som tillgodoser ett permanent behov. För att kunna bedöma, vilka tjänster som bör överflyttas, undersöker rådet för närvarande personalbehovet vid varje enskild institution. Då denna prövning ännu icke är avslutad är rådet inte nu berett att ge en sammanställning över samtliga de arvodestjänster, som är av sådan permanent art att de lämpligen bör överföras på fast stat. Rådet vill dock redan nu föreslå, att vissa arvodestjänster vid den av statens naturvetenskapliga, tekniska och medicinska forskningsråd gemensamt drivna masspektrometerenheten vid karolinska institutets kemiska institution överföres till karolinska institutets stat. Därest denna överföring genomföres, kommer medicinska forskningsrådets anslagsbehov att minska med cirka 25 000 kronor.

Försvarsmedicinsk forskning. Försvarsmedicinska nämnden har i skrivelse till medicinska forskningsrådet bland annat framhållit, att den nuvarande medelstilldelningen för den försvarsmedicinska forskningen — för budgetåret 1959/60 440 000 kronor — endast ger nämnden möjlighet att i synnerligen begränsad omfattning angripa aktuella försvarsmedicinska problem. För nästa budgetår hemställer nämnden om en ökning av medelsanvisningen till försvarsmedicinsk forskning med 1 712 600 kronor till 2 152 600 kronor. Därvid har nämnden beräknat ett medelsbehov av 233 000 kronor för forskning inom området för kemisk krigföring, av

260 400 kronor för forskning inom området för biologisk krigsföring, av 261 800 kronor för strålskyddsforskning, av 301 000 kronor för brännskedeforskning, av 125 000 kronor för forskning rörande blodkonservering, av 200 000 kronor för forskning rörande mekanismen vid chock, av 291 400 kronor för psykologisk-farmakologiska och psykologisk-psykiatriska undersökningar samt av 480 000 kronor för forskning inom andra områden, studieresor m. m.

Forskningsrådet har — såsom inledningsvis anförts — hemställt om en ökning av medelsanvisningen till den försvarsmedicinska forskningen med samma belopp som nämnden begärt. Rådet har understrukt angelägenheten av att en utredning snarast kommer till stånd rörande organisationen av hela den försvarsmedicinska forskningen i vårt land och den samverkan som bör råda mellan försvarsmedicinska nämnden, flyg- och navalmedicinska nämnden och försvarets forskningsanstalt.

Medicinsk publiceringsverksamhet. För att kunna möta de alltmer ökade anspråken på anslag till medicinsk publiceringsverksamhet hemställer forskningsrådet om en höjning av förevarande anslagspost för nästa budgetår med 15 000 kronor till 200 000 kronor.

Sveriges folkpensionärers riksorganisation har i särskild skrivelse hemställt, att åtgärder vidtages för främjande av forskning rörande åldrandets processer och sjukdomar.

Departementschefen. Den redogörelse, som jag i det föregående lämnat för medicinska forskningsrådets anslagsäskanden, visar klart att behovet av anslagsmedel till forskning på skilda medicinska områden är betydande. Jag anser mig emellertid icke mer än i viss utsträckning kunna tillmötesgå rådets förslag om anslagshöjning. Anslaget torde för nästa budgetår böra höjas med 550 000 kronor till 5 600 000 kronor. Härvid har jag inte räknat med någon ökad medelstilldelning för försvarsmedicinsk forskning. Jag vill här erinra om, att denna forskning för närvarande är föremål för särskild utredning. Under karolinska institutets avlöningsanslag har jag beräknat medel för nästa budgetår för bestridande av vissa personalkostnader vid institutets masspektrometriavdelning, vilka kostnader medicinska forskningsrådet nu svarar för. Överförandet av dessa kostnader innebär en reell förstärkning av förevarande anslag med cirka 21 000 kronor.

Anslaget bör liksom för närvarande uppdelas på två anslagsposter, en till medicinsk forskning och en till medicinsk publiceringsverksamhet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av forskningsrådet besluta angående anslagsmedlens fördelning på de nämnda anslagsposterna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 600 000 kronor.

[299] 5. Humanistisk forskning

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 125 000	1 125 000
1959/60 (statsliggaren s. 812)	1 300 000	
1960/61 (förslag)	1 450 000	

Humanistiska fondens nämnd har genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1959 den 1 juli samma år ombildats till statens humanistiska forskningsråd.

Statens humanistiska forskningsråd hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 225 000 kronor till 1 525 000 kronor i enlighet med 1955 års universitetsutrednings förslag (jfr prop. 1959: 105, s. 180 ff.).

Departementschefen. Jag föreslår, att detta anslag höjes med 150 000 kronor till 1 450 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att — liksom nu är fallet — bestämma storleken av det belopp, som av anslaget bör ställas till forskningsrådets förfogande för bestridande av rådets förvaltningskostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Humanistisk forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kronor.

[300] 6. Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	30 000	29 970
1959/60 (statsliggaren s. 815)	45 000	
1960/61 (förslag)	50 000	

Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd har genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1959 den 1 juli samma år ombildats till statens råd för samhällsforskning.

Statens råd för samhällsforskning hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 5 000 kronor till 50 000 kronor. Rådet har vid sin uppskattning av medelsbehovet följt den beräkning, som framlagts av 1955 års universitetsutredning (jfr prop. 1959: 105, s. 187 ff.).

Departementschefen. I enlighet med rådets förslag bör detta anslag för nästa budgetår uppräknas med 5 000 kronor till 50 000 kronor. Såsom jag föreslagit i det föregående torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framtiden meddela beslut angående den närmare dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[301] 7. Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	530 000	489 721
1959/60 (statsliggaren s. 815)	910 000	
1960/61 (förslag)	1 160 000	

Statens råd för samhällsforskning hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 355 000 kronor till 1 265 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Socialvetenskaplig forskning (nu 370 000)	+	95 000
2. Socialvetenskaplig publiceringsverksamhet (nu 60 000) ...	+	15 000
3. Rättsvetenskaplig forskning (nu 110 000)	+	20 000
4. Rättsvetenskaplig publiceringsverksamhet (nu 40 000)	+	5 000
5. Psykologisk och pedagogisk forskning (nu 290 000)	+	190 000
6. Psykologisk och pedagogisk publiceringsverksamhet (nu 40 000)	+	30 000
Summa kronor		355 000

De av rådet föreslagna medelsanvisningarna för budgetåret 1960/61 för här angivna ändamål överensstämmer med 1955 års universitetsutrednings förslag (jfr prop. 1959: 105, s. 187 ff.).

Departementschefen. Jag anser mig böra förorda, att under detta anslag för nästa budgetår anvisas 1 160 000 kronor. Detta innebär i förhållande till innevarande budgetårs anslag en ökning med 250 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av forskningsrådet besluta angående anslagsbeloppets fördelning på de av rådet föreslagna anslagsposterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 160 000 kronor.

[302] 8. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	107 300	93 947
1959/60 (statsliggaren s. 814)	130 000	
1960/61 (förslag)	131 800	

Naturvetenskapliga forskningsrådet hemställer, att rådets anslag till förvaltningskostnader för nästa budgetår höjes med 51 300 kronor till 181 300 kronor enligt följande sammanställning.

1. Ersättningar för särskilda utredningar (nu 34 000)	+	17 000
2. Ersättning åt sekreterare och annan personal, sjukvård, expenser m. m. (nu 79 200)	+	34 300
Summa kronor		51 300

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Punkt 1. Ur denna anslagspost utgår ersättningar av olika slag. Den största posten utgöres av ersättningar till rådets ledamöter för utredning av anslagsärenden. Ersättningen per ärende har sedan 1954 utgjort 60 kronor. Rådet anser en höjning av ersättningen till 70 kronor väl motiverad. Antalet anslagsärenden kommer även att öka, varför rådet beräknar anslagsbehovet för budgetåret 1960/61 för ifrågavarande ärenden jämte ersättningar för ärenden rörande doktorsavhandlingar till 45 000 kronor. Ur anslagsposten utgår vidare ersättningar till rådets ledamöter för speciella utredningar — t. ex. i anledning av remisser — med omkring 100 kronor per ärende. Anslagsbehovet för nästa budgetår för denna typ av utredningar samt för ersättningar till sakkunniga utanför rådet beräknas till 1 200 kronor. I fortsättningen räknar rådet med att få utbetala ersättningar till särskilda sakkunniga för sakkunnigutlåtanden vid tillsättning av kvalificerade forskartjänster. Rådet beräknar ett belopp av 800 kronor för varje tillsättningsärende eller tillhoppa 4 800 kronor för budgetåret 1960/61.

Punkt 2. Ur denna anslagspost utgår för närvarande bland annat arvode till en biträdande sekreterare. Denne tjänstgör dels hos statens naturvetenskapliga forskningsråd, dels hos statens råd för atomforskning. Det är emellertid enligt rådets mening nödvändigt, att den biträdande sekreteraren helt anställs för naturvetenskapliga forskningsrådets räkning, vilket för rådets del innebär ett ökat anslagsbehov för nästa budgetår av 12 900 kronor. Den biträdande sekreterarens arvode motsvarar för närvarande lön enligt 23 löneklassen men föreslås för nästa år höjt till ett belopp motsvarande lön enligt 24 löneklassen. Detta medför ett ökat medelsbehov av 1 400 kronor. Vidare föreslås en uppräkningspost med 15 000 kronor för tillfällig arbetskraft och med 3 200 kronor för expenser. Den automatiska ökningen av anslagsposten uppskattas till 1 800 kronor.

Departementschefen. Detta anslag torde böra uppräknas med 1 800 kronor, motsvarande en automatisk utgiftsökning. Jag beräknar hela anslaget för nästa budgetår till 131 800 kronor. Det torde — såsom jag föreslagit i det föregående — få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela beslut angående den närmare dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 131 800 kronor.

[303] 9. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	3 755 000	3 693 734
1959/60 (statsliggaren s. 814)	5 100 000	
1960/61 (förslag)	5 650 000	

Statens naturvetenskapliga forskningsråd hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 2 100 000 kronor till 7 200 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Naturvetenskaplig forskning (nu 4 500 000)	+ 2 050 000
2. Naturvetenskaplig publiceringsverksamhet (nu 600 000)	+ 50 000
Summa kronor	+ 2 100 000

I sin framställning anför rådet bland annat följande om aktuella problem inom den naturvetenskapliga forskningen.

Eftersom den motivering, som framlades i 1955 års universitetsutrednings senaste betänkande (SOU 1958: 32) och i rådets yttrande över detta, fortfarande äger full giltighet, synes det icke behövt att här gå in på ytterligare detaljmotivering. Flera nya vetenskapsområden kan emellertid anföras, vilkas betydelse växt under det senast förflutna året eller vilkas behov ytterligare konkretiserats. Ett sådant exempel är *naturvetenskaplig rymdforskning*. Rådet har tagit initiativ till upprättande av en kommitté för att bevaka detta områdes utveckling från svenska synpunkter. Hittills har inga särskilda medel härför beviljats, men önskemål härom kan säkerligen väntas. Rymdforskning är ett så utomordentligt dyrbart forskningsområde, att vi tills vidare ej kan tänka på ett självständigt forskningsprogram. Det finns dock goda möjligheter för oss att inom vissa begränsade områden göra insatser genom samarbete med andra nationer. Detta kan ske till rimliga kostnader. — Ett annat område är grundforskningsproblem, som har anknytning till *strålkonsivering och strålsterilisering av livsmedel och läkemedel*. Naturvetenskapliga forskningsrådet är representerat inom statens råds för atomforskning strålningsbiologidelegation och har redan haft anledning att lämna bidrag till vissa grundforskningsuppgifter inom strålningsbiologien. — Det *geofysiska året* blev från vetenskaplig synpunkt en mycket stor framgång. Under detta insamlades ett utomordentligt värdefullt primärmaterial. Under lång tid framåt kommer en omfattande bearbetning av materialet att bli nödvändig. — Den *marinbiologiska forskningen* har ett väl motiverat behov av förbättring av sina arbetsmöjligheter. — Under senare delen av budgetåret 1960/61 kommer *forskningslaboratoriet i Studsvik* sannolikt att kunna påbörja verksamheten. Det kan antagas, att de forskningsarbeten, som är avsedda att bedrivas där, kommer att behöva förberedas under det här aktuella budgetåret, vilket kan väntas komma att medföra ansökningar om medel för apparatur och eventuellt också för vissa förberedande arbeten. — Upprättandet av *biologiska fältstationer* är ett aktuellt problem. Rådet tillsatte självt en kommitté 1957 för utredning av ärendet. 1958 fick byggnadsstyrelsen Kungl. Maj:ts uppdrag att utreda frågan om erforderliga lokaler. Rådet räknar med att bevilja medel för forskning vid dessa stationer och för speciell apparatur i anslutning till aktuella forskningsprojekt.

Rådet har redan tidigare vid flera tillfällen omnämnt det svenska intresset för det förberedelsearbete, som utförs beträffande upprättande av ett *internationellt astronomiskt storobservatorium i Sydafrika*. Denna fråga har förts avsevärt framåt under det senaste halvåret och kommer under alla förhållanden att ställa ökade krav på bidrag från rådet. — Det internationella samarbetet är även i andra former väsentligt för den svenska vetenskapens utveckling. Rådet deltagar därför i ett projekt som kan betecknas som ett experiment, nämligen att för någon tid stationera en *vetenskaplig-teknisk attaché i Moskva*. Erfarenheterna från en motsvarande funktionärs verksamhet i Washington har varit så positiva, att det finns all anledning antaga, att mycket värdefullt material skulle kunna anskaffas och betydelsefulla kontakter knytas via en motsvarande person i Moskva.

Rådets centrala uppgift är visserligen i främsta rummet att stödja den rena grundforskningen. All erfarenhet visar emellertid, att denna forskning förr eller senare avkastar för den praktiska verksamheten betydelsefulla resultat. Många gånger är emellertid sambandet mellan grundforskning och dess tillämpningar omedelbart klart och näraliggande i tiden. Frågan om *grundvattnets utnyttjande* blir som bekant i många trakter ett allt betydelsefullare och samtidigt alltmera svårbemästrat problem. Rådet deltagar i ett omfattande forskningsprojekt för klarläggande av vissa faktorer rörande Kristianstadsslättens hydrologi. — Ett annat forskningsprojekt av jämförbar karaktär gäller undersökningar av *luftföroreningar* i Göteborg. I de stora industriländerna är luftens förorening ett svårt hälsoproblem. I själva verket vet man utomordentligt litet om hur dessa föroreningar uppkommer. Bekämpningsåtgärderna görs därför i stor utsträckning på måfå.

Rådet har i ett flertal år stött den *masspektrometriavdelning*, som finns vid karolinska institutets kemiska institution. Senast den 28 maj 1959 beviljade rådet 50 000 kronor för denna verksamhet. Då denna är av stort värde för forskare inom ett flertal av de discipliner rådet ger medel till och då ett fortsatt behov av verksamheten föreligger, tillstyrker rådet att den framställning som gjorts av karolinska institutet beaktas.

Rådet har gjort en beräkning av det genomsnittliga beloppet per beviljat forskningsanslag. Enligt en i rådets framställning intagen tabell har anslagens genomsnittsbetopp i stort sett varit konstant. Antalet av rådet beviljade anslag har följaktligen ökat i proportion till forskningsanslagets storlek.

Rådet anför bland annat följande om den *naturvetenskapliga publiceringsverksamheten*.

En ökning av delposten till naturvetenskaplig forskning medför — ehuru med en viss eftersläpning — krav på en uppräknig av delposten till naturvetenskaplig publiceringsverksamhet. Från denna delpost utgår anslag även till översättnings- och redaktionsverksamhet. Översättningsverksamheten avser endast översättning från ryska språket av vetenskapliga publikationer. Det är troligt, att ifrågavarande översättnings- och redaktionstjänst behöver utbyggas något, med hänsyn till bland annat en önskan att bättre utnyttja den ryska forskningens resultat. Bland nya projekt, som kan väntas ställa större anspråk på publiceringsanslaget, är ett av OEFC framlagt förslag att med bidrag delvis från OEFC utgiva universitetsläroböcker i vissa naturvetenskapliga ämnen.

Departementschefen. För nästa budgetår förordar jag en höjning av detta anslag med 550 000 kronor till 5 650 000 kronor. Under karolinska institutets avlöningsanslag har jag beräknat medel för bestridande av vissa personalkostnader vid institutets masspektrometriavdelning, vilka kostnader naturvetenskapliga forskningsrådet nu svarar för. Överförandet av dessa kostnader innebär en reell förstärkning av förevarande anslag med ca 21 000 kronor.

Liksom för innevarande budgetår bör anslagsmedlen fördelas på två anslagsposter, en till naturvetenskaplig forskning och en till naturvetenskaplig publiceringsverksamhet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av forskningsrådet besluta angående denna fördelning.

För innevarande budgetår är under rubriken Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat uppfört ett reservationsanslag av 25 000 kronor. Jag anser att något särskilt anslag för ändamålet i fortsättningen inte bör uppföras på riksstaten. Det torde i stället böra ankomma på forskningsrådet att i vedertagen ordning pröva, i vad mån medel bör inom ramen för den till rådets disposition stående anslagsposten till naturvetenskaplig publiceringsverksamhet anvisas för publicering av djuphavsexpeditionens resultat. Vid utgången av innevarande budgetår förefintlig behållning under reservationsanslaget till Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat torde böra tillgodoföras förutnämnda anslagspost.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 650 000 kronor.

[304] **10. Atomforskning.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	4 375 000	4 692 994
1959/60 (statsliggaren s. 817)	5 240 000	
1960/61 (förslag)	5 740 000	

Atomkommittén har genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1959 den 1 juli samma år ombildats till statens råd för atomforskning.

Statens råd för atomforskning hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 760 000 kronor till 7 000 000 kronor.

I sin framställning berör rådet vissa aktuella forskningsområden och anför därvid i huvudsak följande.

I sitt betänkande »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32) föreslog 1955 års universitetsutredning, att anslaget till atomforskning för budgetåret 1960/61 borde bestämmas till 7 000 000 kronor. Rådet finner det synnerligen angeläget, att universitetsutredningens förslag realiseras. I nämnda betänkande framhölls bland annat (s. 155), att rådsanslagen borde

dimensioneras så, att råden inom respektive områden kunde anslå medel även för anskaffande av större forskningsapparatur. Statens råd för atomforskning understryker vikten härav och framhåller att atomforskningen kräver särskilt kostnadskrävande apparatur.

Universitetsutredningen pekade särskilt på att *strålningsbiologien och radiofysiken* ännu icke kunnat få tillräcklig medelstilldelning från anslaget till atomforskning. Detta gäller fortfarande. Dessa områden har stort intresse även för övriga forskningsråd, och ett nära samarbete med dessa har etablerats. I många avseenden — t. ex. när det gäller arbeten med fria radikaler — sträcker sig betydelsen av vunna resultat långt utöver den omedelbara strålskyddsfysikens krets. Vi har i vårt land åtskilliga kvalificerade forskare, som arbetar med hithörande problem, och det är angeläget, att de ej alltför mycket hindras av knapphet på medel. En mängd intressanta och för samhället betydelsefulla problem väntar här på bearbetning. — Under budgetåret 1959/60 och framöver kommer forskningsarbeten rörande de genetiska verkningarna av joniserande strålning att utföras i större omfattning än tidigare, vilket blivit möjligt genom tillkomsten av ett särskilt laboratorium för denna verksamhet inom karolinska institutets område, laboratoriet för strålningsgenetik (zoologiska avdelningen), vilket enligt beslut av Kungl. Maj:t i administrativt avseende skall vara underställt statens råd för atomforskning. För budgetåret 1959/60 har atomkommittén anvisat cirka 112 000 kronor till driften av detta laboratorium. Det är rådets förhoppning att kunna öka medelstilldelningen till laboratoriet för budgetåret 1960/61.

I samarbete med andra intresserade forskningsråd har statens råd för atomforskning börjat stödja vissa sidor av forskningen rörande *strålkonservering och strålsterilisering av livsmedel, farmaceutika m. m.* Ännu har icke några större anslag anvisats för detta ändamål. För budgetåret 1959/60 har för nämnda ändamål anvisats 70 000 kronor. Successivt kommer dock troligen större anslag att behövas. — *Kärnfysiken* har sedan gammalt krävt de största medelsanvisningarna från atomkommitténs sida. Så kommer även att bli fallet under överblickbar tid. De stora insatser, som gjorts under efterkrigstiden, har icke minskat det aktuella behovet av forskning inom detta fält utan tvärtom stimulerat till nya ansträngningar. Detta gäller högenergifysiken men även studiet av kärnan, kärnkrafterna och elementarpartiklarna. Genom det intresse fusionsreaktionerna tilldragit sig har sådana områden som plasmafysik, elektromagnetiska fält och magnetohydrodynamik ytterligare fått stigande omedelbar betydelse för tillämpad kärnfysik. — Undersökningar, som hänför sig till *kärnkemien*, utgör den näst största sektorn inom rådets verksamhetssfär. Till kärnkemi har då räknats vissa undersökningar på gränsen mot kärnfysik samt tillämpningar av typen isotopseparation samt likaledes undersökningar av strålningskemisk art. Från olika håll har krävts ökade insatser på tillämpningsområden inom kemiens olika grenar med betydelse för atomforskningen. Detta synes också mycket befogat, men atomkommittén har hittills sett sig nödsakad att koncentrera sig på de centralt kärnkemiska problemen i förhoppning att övriga områden kommer att stimuleras av industrien och av andra forskningsfrämjande institutioner.

Inom här förevarande anslagsram skall även kostnaderna för *rådets administration* bestridas. Rådet utgår ifrån att liksom hittills storleken av det belopp, som av reservationsanslaget bör ställas till förfogande härför, beslutas av Kungl. Maj:t.

Departementschefen. Jag vill till en början erinra om vad jag vid min behandling av Uppsala universitets avlöningsanslag anført i fråga om Gustaf Werners institut för kärnkemi. Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med 5 740 000 kronor. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en höjning av anslaget med 500 000 kronor. Jag vill erinra om, att jag under tekniska högskolornas avlönings- och materielanslag beräknat medel för vissa personal- och materielkostnader vid institutionen för fysikalisk kemi vid tekniska högskolan i Stockholm respektive institutionen för kärnkemi vid Chalmers tekniska högskola, vilka kostnader för närvarande bestrides från anslaget till atomforskning. Överförandet av dessa kostnader innebär en reell förstärkning av förevarande anslag med cirka 122 000 kronor.

Liksom nu torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av det belopp, som av anslaget bör ställas till forskningsrådets förfogande för bestridande av rådets förvaltningskostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Atomforskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 740 000 kronor.

[305] 11. Europeiskt samarbete inom kärnforskningen

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	2 700 000	3 255 582
1959/60 (statsliggaren s. 818)	3 200 000	
1960/61 (förslag)	3 300 000	

Detta förslagsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet på kärnforskningens område (CERN) enligt den överenskommelse härom, som träffats mellan ett antal europeiska stater, däribland vårt land. Överenskommelsen, som trädde i kraft år 1954, är bindande för medlemsstaterna t. o. m. år 1961 (se 1954 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 570 ff). Samarbetet under de första sju åren avser bland annat uppbyggande av ett europeiskt kärnforskningsinstitut i Genève.

Statens råd för atomforskning hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 800 000 kronor. Därvid anför rådet i huvudsak följande.

Arbetet på CERN:s budget för år 1960 har framskridit så långt, att det nästan med säkerhet kan sägas, att budgeten för detta år kommer att uppgå till 65 miljoner schweizerfrancs. Slutlig ställning till budgetförslaget för år 1960 tages dock först i december 1959. Eftersom det för de flesta medlemsländerna är av betydelse att redan nu veta något om den sannolika kostnaden även för år 1961 har CERN:s administration gjort en uppskattning av detta års budget. Även denna kommer sannolikt att uppgå till omkring 65 miljoner schweizerfrancs. Det synes därför vara riktigt att vid beräkningen av Sveriges bidrag till CERN för budgetåret 1960/61 räkna med ett belopp av 65 miljoner schweizerfrancs. Hittills har Sveriges bidragsandel

utgjort 4,85 procent. Vid senaste councilsammanträdet beviljades Österrike medlemskap i CERN, som därmed omfattar 13 länder i stället för som tidigare 12. Detta kommer formellt att medföra en viss minskning av Sveriges bidragskvot med ett par tiondels procent. Å andra sidan har ett par stater ej uppfyllt sina ekonomiska förpliktelser mot CERN, vilket kan komma att ställa ökade ekonomiska krav på övriga medlemsstater. Ytterligare kan anföras, att bidragskvoten, som gäller för tre år i sänder, skall beräknas för åren 1960, 1961 och 1962. Sveriges procenttal kan därför nu ej exakt angivas. Det kan dock endast röra sig om smärre förändringar. I avvaktan på den exakta siffran synes det riktigast att räkna med hittills gällande 4,85 procent.

Då Sveriges bidrag sålunda beräknas till 4,85 procent av 65 miljoner schweizerfrancs, blir den på vårt land fallande kostnaden för budgetåret 1960/61 ej fullt 3,8 miljoner kronor. Med hänsyn till att även kostnaderna för svenska representanters deltagande i sammanträden med CERN och dess kommittéer skall bestridas ur anslaget torde emellertid detta för nästa budgetår böra beräknas till 3,8 miljoner kronor.

Vid konventionens undertecknande 1953 beräknades kostnaderna för uppbyggandet av CERN-laboratoriet till cirka 140 miljoner kronor. I detta belopp ingick även kostnaden för synkrocyklotronen, som togs i bruk i början av år 1958. Kostnaderna har emellertid stigit sedan år 1953 och torde numera kunna uppskattas till cirka 350 miljoner kronor. — En fråga, som man naturligtvis ställer sig, är varför kostnaden för CERN blivit så mycket högre än man räknade med i början av 1950-talet, när planläggningen gjordes. Speciellt frågar man sig kanske, varför driftkostnaderna blivit så mycket högre. Orsakerna är flera. Kostnadsstegringen sammanhänger delvis med den försämring av penningvärdet, som skett sedan år 1954 och som medfört höjda löne- och materielkostnader. Kostnaderna för uppbyggnaden av protonsynkrotronen kunde vid starten icke beräknas med någon större grad av exakthet. Förnyade beräkningar utvisar därför betydligt högre kostnader. Den tekniska utveckling, som skett under de senaste fem åren, påverkar därjämte kostnaderna i särskilt hög grad. Rådet är av den meningen, att, även om kostnaderna för Sveriges deltagande i CERN blivit höga och högre än vad ursprungligen beräknats, värdet av CERN:s arbete redan är så stort, att någon tveksamhet om ett helhjärtat deltagande häri från svensk sida icke är befogad.

Departementschefen. Enligt vad jag under hand inhämtat har vid sammanträde i CERN:s finanskommitté och dess råd den 1 och 2 december 1959 fastställts dels medlemsstaternas bidragskvoter för vart och ett av åren 1960, 1961 och 1962, dels CERN:s budget för år 1960. Denna budget slutar, såsom tidigare beräknats, på 65 miljoner schweizerfrancs. För Sveriges del utgör bidragskvoten för vart och ett av åren 1960, 1961 och 1962 4,23 procent. Med hänsyn härtill kan medelsbehovet under förevarande anslag för förra hälften av nästa budgetår uppskattas till 1 650 000 kronor. Då det enligt vad som härjämte meddelats mig finns anledning räkna med minst samma medelsbehov för senare hälften av budgetåret, har jag ansett mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 300 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för
budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000
kronor.

[306] **12. Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	240 000	240 000
1959/60 (statsliggaren s. 818)	240 000	
1960/61 (förslag)	240 000	

Tillkomsten av ifrågavarande institut grundar sig på en av Nordiska rådet vid dess femte session i Helsingfors 1957 antagen rekommendation. I propositionen 1957:119 har en redogörelse lämnats för institutets organisation och uppgifter m. m. Här torde blott få erinras om att de årliga kostnaderna för institutet beräknades till 650 000 svenska kronor; räknat efter de nordiska ländernas invånarantal skulle Sverige för täckande av dessa kostnader lämna ett årligt anslag av 240 000 kronor. Institutet påbörjade sin verksamhet hösten 1957. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med förutnämnda belopp, 240 000 kronor.

Statens råd för atomforskning hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 240 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

[307] **13. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	367 300	363 507
1959/60 (statsliggaren s. 816)	486 500	
1960/61 (förslag)	516 800	

Flyg- och navalmedicinska nämnden hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 159 300 kronor enligt följande sammanställning.

Nya tjänster

Navalmedicinska avdelningen vid karolinska institutet:

- 1) två forskningsläkare i Ae 24 med samtidig indragning av en befattning som forskningsläkare med arvode motsvarande lön enligt A 24;

Flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet:

2) en forskare med arvode motsvarande lön enligt A 24;

Flyg- och navalmedicinska avdelningen vid universitetet i Lund:

3) en forskare med arvode motsvarande lön enligt A 24,

4) en ingenjör med arvode motsvarande lön enligt A 17,

5) ett laboratoriebiträde i reglerad fordringsgång;

Flyg- och navalmedicinska avdelningen vid gymnastiska centralinstitutet:

6) en institutionstekniker i Ae 9;

Uppflyttning av tjänster

7) en ingenjör i Ae 19 till driftingenjör i Ae 21 vid flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet,

8) en försöksassistent i Ag 14 till ingenjör i Ae 19 vid navalmedicinska avdelningen vid karolinska institutet;

Övriga förslag

9) extraordinariesättning av tre tjänster som instrumentmakare i Ag 11 och en tjänst som laboratoriesköterska i Ag 9,

10) anslagsökning på grund av ändrad lönegradsplacering av laboratorerna (+ 14 600),

11) uppräknings av posten till Ersättning till tillfällig arbetskraft (+ 5 064),

12) kompensation för höjda folkpensionsavgifter (+ 6 100),

13) rörligt tillägg (+ 9 500).

Nämnden anför bland annat följande.

Trots att statsmakterna alltsedan nämndens tillkomst år 1946 ställt väsentligt ökade materiella och personella resurser till förfogande för nämnden, har den snabba tekniska och militära utvecklingen på det flyg- och navalmedicinska området skapat allt flera högaktuella och svårforcerade problem, som icke kan lösas inom ramen för nuvarande resurser.

Nämnden har därför funnit det angeläget att upprätta sina forskningsprogram i intimt samarbete med berörda intressenter för att på så sätt kunna angripa åtminstone några av de mest aktuella och viktigaste forskningsproblemen. Sålunda har nämnden i samarbete med representanter för flygvapnet, luftfartsstyrelsen, Saab och SAS inventerat behovet av *flygmedicinsk forsknings- och försöksverksamhet* för de närmaste fem till tio åren. En inom nämnden tillsatt särskild kommitté har framlagt förslag till organisation av den *experimentalpsykologiska forskningsverksamhet*, som befunnits aktuell. Vidare har chefen för flygvapnet till nämnden överlämnat en inom flygledningen gjord sammanställning av aktuella *flygmedicinska problem* ävensom förslag till vissa allmänna riktlinjer för gränsdragningen mellan nämndens och flygvapnets egen verksamhet på dessa områden. Civilflygets representant i nämnden har gjort en utredning om behovet av *flygmedicinsk forskning inom trafikflyget*. Beträffande det *navalmedicinska forskningsbehovet* har en inom nämnden tillsatt kommitté framlagt förslag

till forskningsplan för de närmaste fem till tio åren. Samtliga dessa inventeringar har klart visat, att mängden av trängande forskningsproblem är så stor, att det vore orealistiskt att uppföra mer än en liten del av desamma på ett forskningsprogram för en period av fem till tio år.

På förslag av 1955 års universitetsutredning i betänkandet SOU 1958: 32 har de statliga forskningsråden genom beslut vid 1959 års riksdag erhållit en betydande förstärkning av sina resurser. Universitetsutredningen har inte ansett sig kunna taga ställning till frågan om den försvarsmedicinska forskningen utan föreslagit att en särskild kommitté skulle tillsättas med uppdrag att företa en förutsättningslös utredning om organisationen av denna forskning. Härigenom har flyg- och navalmedicinska nämnden inte fått del i denna upprustning av forskningsresurserna. Medan de statliga anslagen till forskningsråden under perioden 1946/47—1959/60 tredubblats, har anslagen till flyg- och navalmedicinska nämnden endast något mer än fördubblats. Än mera påtaglig blir eftersläpningen, om man jämför budgetåren 1955/56—1959/60. Under dessa år har forskningsrådets anslag fördubblats, medan nämndens anslag endast ökat med knappt 40 procent. De av nämnden framförda förslagen till anslagsäskanden bör ses bland annat mot bakgrunden härav.

Nämnden vill i detta sammanhang erinra om att dess verksamhet också skall tillgodose trafikflygets och det civila dykeriväsandets behov och vill kraftigt understryka, att ett bifall till nämndens förslag på intet sätt föregriper en eventuell utredning rörande den försvarsmedicinska forskningens organisation. Detta har också vitsordats av statens medicinska forskningsråd och chefen för flygvapnet i yttranden över nämndens petita för budgetåret 1959/60.

Utredningen rörande den försvarsmedicinska forskningen — tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1959 — har i yttrande över nämndens anslagsäskanden framhållit, att den flyg- och navalmedicinska forskningen under alla förhållanden kräver en förstärkning, varför det enligt utredningens mening vore olyckligt, om den pågående utredningen skulle lägga hinder i vägen för en upprustning av nämnden under den tid utredningen pågår. Förstärkningarna bör emellertid enligt utredningen få en sådan utformning, att de icke föregriper utredningens förslag. Utredningen förordar särskilt en förstärkning av resurserna för experimentalpsykologisk forskning inom flygmedicinen. För att de stora och dyrbara apparatur- och instrumentanläggningar, som nämnden förfogar över, skall bli effektivt utnyttjade, bör enligt utredningen den tekniska personalen vid nämnden förstärkas.

Departementschefen. Jag anser mig i nuvarande läge endast kunna biträda nämndens förslag om personalförstärkning i så måtto, att jag förordar en uppräknig av anslagsposten till Ersättning till tillfällig arbetskraft med 5 100 kronor till 80 100 kronor.

Förslaget om ändrad lönegradsplacering av en tjänst som försöksassistent i Ag 14 vid navalmedicinska avdelningen vid karolinska institutet torde få prövas i annat sammanhang. Förslaget om uppflyttning i lönegrad av en tjänst som ingenjör i Ae 19 anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 516 800 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 30 300 kronor, varav 25 200 kronor är automatisk ökning. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för flyg- och navalmedicinska nämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	3 000
2. Ersättning till tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	80 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	365 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	60 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 300
Summa kronor	516 800

b) till *Flyg- och navalmedicinska nämnden*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 516 800 kronor.

[308] 14. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	24 000	18 459
1959/60 (statsliggaren s. 816)	26 000	
1960/61 (förslag)	26 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden föreslår, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 3 000 kronor till 29 000 kronor. Av höjningen avser 2 000 kronor anslagsposten till expenser och 1 000 kronor anslagsposten till inköp av litteratur.

I sin motivering framhåller nämnden, att medelsbehovet under ifrågavarande anslagsposter, som nu är uppförda med respektive 10 000 kronor och 5 000 kronor, står i direkt relation till antalet forskartjänster. Vid bifall till nämndens förslag om ytterligare sådana tjänster blir enligt nämnden en förstärkning av dessa anslagsposter nödvändig.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 26 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg- och navalmedicinska nämnden*: Omkostnader för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

[309] 15. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	250 000	208 006
1959/60 (statsliggaren s. 817)	200 000	
1960/61 (förslag)	200 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 120 000 kronor enligt följande sammanställning:

	Ökning
1. Driftkostnader (nu 120 000)	105 000
2. Stipendier för flyg- och navalmedicinska studier utomlands	
m. m. (nu 20 000)	15 000
Summa kronor	120 000

I sin motivering framhåller nämnden, att avlöningsanslaget ökat från 53 000 kronor budgetåret 1947/48 till 486 500 kronor budgetåret 1959/60. Under samma tid har driftkostnadsposten ökat från 75 000 kronor till 120 000 kronor. Enligt nämndens mening kan således en påtaglig eftersläpning konstateras på materielsidan. Antalet forskartjänster hos nämnden utgjorde budgetåret 1947/48 tre och budgetåret 1959/60 nio. Redan mot bakgrunden härav, framhåller nämnden, skulle sålunda en tredubbling av 1947/48 års driftkostnadsanslag till ($3 \times 75\,000 =$) 225 000 kronor vara motiverad för den egna forskningspersonalens behov. Ingen hänsyn har härvid enligt nämnden tagits till penningvärdets fall sedan budgetåret 1947/48. Härtill kommer ett enligt nämndens mening synnerligen angeläget behov av medel för utläggande av forskningsutgifter även på forskare utanför nämnden.

Utredningen rörande den försvarsmedicinska forskningen har i sitt yttrande över nämndens anslagsäskanden förordat, att nämnden genom en höjning av forskningsanslaget sättes i tillfälle att lägga ut forskningsutgifter även på forskare utanför nämnden.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 200 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[310] 16. Särskilda forskartjänster. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 635 000 kronor. Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för 24 forskartjänster i lönegraden

Ae 24 inom medicinsk forskning, samhällsforskning, naturvetenskaplig forskning och atomforskning. Forskartjänsterna tillsättes för en tid av tre år av kanslern för rikets universitet efter förslag av vederbörande forskningsråd.

Statens medicinska forskningsråd, statens råd för samhällsforskning, statens naturvetenskapliga forskningsråd och statens råd för atomforskning har för nästa budgetår hemställt, att sammanlagt 20 nya forskartjänster inrättas med följande fördelning.

- 1) sju tjänster för medicinsk forskning (nu 18),
- 2) en tjänst för samhällsforskning (nu en),
- 3) sju tjänster för naturvetenskaplig forskning (nu tre),
- 4) fem tjänster för atomforskning (nu två).

Forskningsrådets äskanden ansluter sig till 1955 års universitetsutrednings förslag angående det antal tjänster, som borde finnas inrättade budgetåret 1960/61 (jfr prop. 1959: 105, s. 217 f.). Äskandena innebär en kostnadsökning av i runt tal 568 000 kronor. Härtill kommer vissa automatiska utgiftsökningar under anslaget, sammanlagt 49 900 kronor.

Departementschefen. Tanken på sådana särskilda forskartjänster, som kunde placeras även utanför universitets- och högskoleorganisationen, förverkligades först inom det medicinska ämnesområdet. Under budgetåren 1955/56—1958/59 fanns nämligen ett antal s.k. forskningsläkartjänster inrättade. På förslag av 1955 års universitetsutredning har från och med innevarande budgetår systemet med särskilda forskartjänster utbyggt och avser förutom medicinsk forskning även naturvetenskaplig forskning, atomforskning och samhällsforskning. Systemet med de särskilda forskartjänsterna utgör enligt min mening ett av de mest betydelsefulla instrumenten för strävandena att stimulera forskning på aktuella områden. I detta sammanhang vill jag erinra om att förste innehavaren av den särskilda forskartjänst för samhällsforskning, som inrättades i fjol, enligt beslut av statens råd för samhällsforskning skall forska inom ämnet kriminologi.

För nästa budgetår anser jag mig böra förorda, att sammanlagt sju nya särskilda forskartjänster inrättas med placering i lönegraden Ae 24. Av de nya tjänsterna bör en reserveras för medicinsk forskning, tre för naturvetenskaplig forskning, två för atomforskning och en för samhällsforskning. Därest behov därav skulle uppkomma torde Kungl. Maj:t — liksom nu — böra äga att inom ramen för det sammanlagda antalet forskartjänster besluta om jämkning i fördelningen mellan de olika forskningsområdena.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 884 400 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 249 400 kronor. Av ökningen är omkring 49 900 kronor av automatisk karaktär. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

P e r s o n a l f ö r t e c k n i n g
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ae 19

	Lönegrad
31 forskare	Ae 24;

b) godkänna följande stat för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

S t a t

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	734 700	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	132 300	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	14 700	881 700

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	300	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 400	2 700

Summa kronor 884 400

c) till *Särskilda forskartjänster* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 884 400 kronor.

[311] 17. Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	222 800	222 800
1959/60 (statsliggaren s. 821)	231 300	
1960/61 (förslag)	243 000	

Styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond hemställer, efter förslag av forskningsinstitutets nämnd, att anslaget för nästa budgetår höjes med 57 700 kronor till 289 000 kronor enligt följande sammanställning.

Uppflyttning av tjänster

- 1) en förste forskningsingenjör (A 23—A 24),
- 2) en instrumentmakare till förste instrumentmakare (A 11—A 13),

- 3) två tekniska assistenter till laboratorieassistenter (A 9—A 11),
- 4) en institutionsvaktmästare till institutionstekniker (A 8—A 9),
- 5) två laboratoriebiträden (A 7—A 9).

Övriga förslag

- 6) ersättning till karolinska sjukhuset för lön åt en förste underläkare och en översköterska (40 000),
- 7) löneklassuppflyttningar (1 700),
- 8) vikariatsersättningar (350),
- 9) pensionsavgifter och avgifter till allmänna sjukförsäkringen (4 000),
- 10) kompensation för höjda folkpensionsavgifter (4 400).

Av styrelsens framställning framgår att de i 6) omnämnda båda tjänsterna anses erforderliga för institutets föreståndare för dennes forskningsarbete vid karolinska sjukhusets reumatologiska avdelning.

Departementschefen. Styrelsens förslag om höjning av löneställningen för en förste forskningsingenjör anser jag mig böra biträda. Jag beräknar sålunda medel för arvode, motsvarande lön enligt lönegrad A 24. Förslagen under punkterna 2—5 torde inte böra prövas i detta sammanhang. Till bestridande av automatiskt ökade löne- och pensionskostnader m. m. bör beräknas 10 300 kronor.

Jag är icke beredd att föreslå någon särskild medelsanvisning för de i styrelsens framställning upptagna, under punkten 6 redovisade befattningarna.

Vid bifall till vad jag förordat bör hela anslaget för nästa budgetår höjas med 11 700 kronor till 243 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 243 000 kronor.

[312] **Bidrag till oceanografiska institutet**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	141 900	142 850
1959/60 (statsliggaren s. 821)	141 900	
1960/61 (förslag)	149 600	

Styrelsen för oceanografiska institutet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 60 600 kronor till 202 500 kronor enligt följande sammanställning.

1. Inrättande av en befattning som laborator i marin geologi med arvode motsvarande lönegrad B 1,
2. inrättande av en befattning som kartriterska med arvode motsvarande lönegrad A 7,

3. uppflyttning av en befattning som laborator (A 26—B 1),
4. uppflyttning av en befattning som assistent (A 14—A 17),
5. 1959 års generella lönehöjning (+ 1 884),
6. löneklassuppflyttningar (+ 1 986),
7. vikariatsersättningar (— 519).

Departementschefen. Styrelsens förslag under punkten 3 om höjning av löneställningen för laboratorsbefattningen vid institutet anser jag mig böra biträda. Härvid förutsätter jag dels att vid tillsättning av ifrågavarande befattning kommer att gälla samma kompetenskrav som för laborator vid universitet, dels att i befattningen skall ingå undervisningsskyldighet vid universitetet i Göteborg av samma omfattning som gäller för laborator vid universitet. Jag beräknar till följd av detta ställningstagande erforderliga medel för den föreslagna arvodeshöjningen, 4 300 kronor. Styrelsens förslag under punkterna 1, 2 och 4 anser jag mig inte kunna biträda. Till bestridande av automatiskt ökade avlöningskostnader torde böra beräknas 3 350 kronor. Vid bifall till vad jag föreslagit bör hela anslaget för nästa budgetår höjas med ett avrundat belopp av 7 700 kronor till 149 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till oceanografiska institutet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 149 600 kronor.

[313] 19. Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	130 000	130 000
1959/60 (statsliggaren s. 821)	130 000	
1960/61 (förslag)	130 000	

Detta anslag har varit uppfört å riksstaten från och med budgetåret 1955/56 (VIII ht p. 372; SU 8 p. 170; Rskr 8). Vid ingången av nämnda budgetår ombildades Stockholms högskolas meteorologiska institut till ett internationellt meteorologiskt institut under en särskild styrelse men med bibehållen anknytning till högskolan. Institutet har till uppgift dels att bedriva forskning i meteorologi och därmed sammanhängande ämnen samt att främja internationellt samarbete på meteorologiens område, dels att svara för den akademiska undervisningen och forskningen i meteorologi vid Stockholms högskola. Institutet erhåller i egenskap av meteorologiskt institut vid Stockholms högskola medel å högskolans stat, för innevarande budgetår beräknade till cirka 107 000 kronor. För särskilda forskningsuppdrag tillföres institutet medel genom kontrakt eller särskilda anslag från vissa institutioner, fonder och internationella organisationer. Dessa medel uppskattas för innevarande budgetår till i runt tal 820 000 kronor. Hyreskostnader och kostnader för underhåll av lokal belastar statens allmänna fastig-

hetsfond. Förevarande anslag är avsett att garantera institutet en erforderlig basorganisation av icke alltför liten kapacitet.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 har *styrelsen för internationella meteorologiska institutet* hemställt, att anslaget måtte uppräknas med 51 000 kronor till 181 000 kronor med hänsyn till den allmänna fördyringen och till nödvändigheten av en förstärkning av institutets basorganisation.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 mars 1959 har samma dag tillkallats särskilda sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med utredning beträffande organisationen av undervisningen och forskningen vid universitet och högskolor i ämnet meteorologi (*meteorologiutredningen*). Denna utredning omfattar även internationella meteorologiska institutet i Stockholm. I yttrande över styrelsens anslagsäskanden har utredningen bland annat framhållit, att de begärda anslagsförstärkningarna icke synes var av sådan innebörd, att de medför några organisatoriska förändringar med avseende på institutets verksamhet. Ett bifall till de framlagda förslagen skulle därför enligt utredningen icke kunna anses föregripa utredningens kommande förslag.

Departementschefen. Jag anser mig inte kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 130 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 130 000 kronor.

[314] **20. Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek.** Detta förslagsanslag är uppfört på riksstaten sedan budgetåret 1954/55. För innevarande budgetår har anvisats 1 015 000 kronor (statsliggaren s. 821). Ur anslaget utgår ersättning åt de svenska författarna för utlåningen genom landsbibliotek, statsunderstödda folkbibliotek samt skolbibliotek av enligt gällande auktorrättsliga lagstiftning rättsskyddade verk av svensk författare. Enligt gällande grunder utgår ersättningen med ett sammanlagt belopp, motsvarande tre öre för varje hemlån och tolv öre per volym av det totala antalet referensböcker som på en gång är i bruk inom här ifrågavarande bibliotek. Av nämnda tre öre per hemlån och tolv öre per referensexemplar tillfaller i regel två öre respektive åtta öre vederbörande författare, medan återstoden i huvudsak går till gemensamma ändamål för de svenska författarna, främst understöd och pensioner. Sedan det sammanlagda belopp som skall utgå ur anslaget fastställts, skall beloppet avsättas till en särskild diversemedelsfond, benämnd Sveriges författarfond. Fonden förvaltas av statskontoret, medan de till fonden avsatta medlen disponeras av ett särskilt organ, styrelsen för Sveriges författarfond.

Styrelsen för Sveriges författarfond föreslår att anslaget för nästa budgetår höjes med 885 000 kronor till 1 900 000 kronor. Av höjningen avser 200 000 kronor ett förslag om särskild ersättning för utlåning av översatta verk, 600 000 kronor ett förslag om höjning av bibliotek ersättningen från tre till fem öre, 80 000 kronor ett förslag om höjning av ersättningen för referensböcker från 12 till 20 öre samt 5 000 kronor automatisk utgiftstegring på grund av beräknat ökat utnyttjande av referensböcker.

Av framställningen i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Ersättning för översatta verk. Vid flera tidigare tillfällen har styrelsen framfört förslag om en utvidgning av bibliotek ersättningarna till att även gälla översättarna. Styrelsen har härvid starkt understrukt, att översättarkåren utgör en utpräglad låglönegrupp, vars betydande insatser för det svenska kulturlivet ingalunda uppskattas efter förtjänst. Frågan har även upptagits motionsvägen vid 1958 och 1959 års riksdagar, dock utan annat resultat än en rekommendation från statsutskottet till Kungl. Maj:t att i samband med anslagsavvågningarna pröva, om utrymme på riksstaten framdeles kunde beredas för detta ändamål. Styrelsens och motionärernas förslag har emellertid ännu icke föranlett någon åtgärd. — Av skäl som styrelsen tidigare utförligt utvecklat, bör en ersättning för utlåning av översatt litteratur tills vidare begränsas till den del som skall utgå enligt styrelsens bestämmande, medan direkt till översättaren utgående författarpenning för närvarande ej skulle förekomma. — Styrelsen hemställer, att under anslaget för budgetåret 1960/61 beräknas ett belopp, motsvarande ett öre för varje i de statsunderstödda folk- och skolbiblioteken utlånad volym, som översatts till svenska språket. Beloppet uppskattas till 200 000 kronor. Den totala utlåningen i dessa bibliotek under år 1960 beräknas till 50 000 000 volymer, fördelade på 30 000 000 volymer originalverk och 20 000 000 volymer översättningar.

Höjning av bibliotek ersättningen. I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår anförde styrelsen, att en höjning av bibliotek ersättningen från tre till fyra öre skulle motsvara den ökning i det allmänna löneläget som skett för tjänstemän i allmän och enskild tjänst under åren 1954—58. För att bereda författarna en rimlig kompensation för penningvärdesförsämringen och styrelsen större möjligheter att verksamt stödja författarna föreslår styrelsen, att ersättningsbeloppet per utlånad volym för nästa budgetår höjes från tre till fem öre. I analogi med gällande grunder skulle ersättningen åt författare utgå med tre öre för varje boklån upp till 50 000 boklån och med två öre för varje överskjutande boklån. Resten skulle tillfalla fonden. En höjning av bibliotek ersättningen med två öre skulle för nästa budgetår innebära en höjning av anslaget med $(30\,000\,000 \times 0,02 =) 600\,000$ kronor.

Höjning av ersättningen för referensböcker. För utnyttjande av referensexemplar i bibliotekens handboksamlingar utgår för närvarande ersättning med 12 öre per volym. Av samma skäl som styrelsen anført beträffande höjningen av bibliotek ersättningen föreslår styrelsen en höjning av ersättningen för referensböcker från 12 öre till 20 öre. Detta skulle medföra en ökning av anslaget för nästa budgetår med 80 000 kronor.

Ökat utnyttjande av referensböcker. Ersättningen för utnyttjande av referensböcker uppgick budgetåret 1957/58 till 112 510

kronor och budgetåret 1958/59 till 116 735 kronor. För innevarande budgetår har medelsbehovet beräknats till 115 000 kronor. Vid ett oförändrat belopp av 12 öre för varje volym uppskattar styrelsen ersättningen för nästa budgetår till 120 000 kronor. Höjningen blir alltså 5 000 kronor.

Beträffande författarpenningens minimibelopp — för närvarande tio kronor — erinrar styrelsen om att statsutskottet vid 1959 års riksdag uttalade, att minimibeloppet av praktiska och administrativa skäl borde höjas till förslagsvis 100 kronor. Enligt styrelsens mening kan vissa skäl anföras för en höjning av minimibeloppet, men övervägande, psykologiska skäl talar mot en höjning. För författarna är, understryker styrelsen, inte enbart det ekonomiska utbytet betydelsefullt utan även det förhållandet, att det bland bibliotekens låntagare finns ett intresse för deras verk. Enligt styrelsens mening bör även det förhållandet tillmätas betydelse, att ett belopp oftast återkommer år från år. Från den synpunkten synes enligt styrelsen småbeloppen icke vara så bagatellartade som det först kan tyckas. Skulle likväl en höjning av minimibeloppet anses böra genomföras, bör enligt styrelsens mening höjningen i vart fall vara måttlig och förslagsvis stanna vid 25 kronor.

Statskontoret framhåller i frågan om ersättning åt översättare, att ämbetsverket anser sig sakna anledning att frånga sin tidigare intagna ståndpunkt, att särskilda medel icke bör beräknas för ändamålet. Enligt ämbetsverket har nämligen styrelsen för författarfonden möjlighet att av fondens kollektiva del lämna stöd åt översättare.

Statskontoret erinrar vidare om att ämbetsverket i utlåtande över styrelsens förslag för budgetåret 1959/60 om en höjning av författarpenningen från tre till fyra öre fann det tveksamt, om förslaget borde vinna bifall. Statskontoret pekade därvid på att statsmakternas beslut om folkpensionen borde reducera behovet av ökade medel från fondens kollektiva del. Beträffande den för nästa budgetår föreslagna höjningen från tre till fem öre framhåller ämbetsverket, att en sådan höjning skulle innebära en 50-procentig ökning av ersättningen för det stora flertalet författare. Den föreslagna reduktionen skulle nämligen icke drabba mer än fem procent av dem, som nu uppbär författarpenning. Skäl för en sådan höjning anser statskontoret icke föreligga. Skulle en höjning av författarpenningen anses böra komma i fråga, synes enligt ämbetsverkets mening i första hand böra övervägas att åstadkomma denna inom ramen för tillgängliga anslagsmedel. Då författarpenningen numera endast tar i anspråk omkring en tredjedel av anslaget, kan enligt statskontoret vissa skäl tala för en sådan omfördelning. Ämbetsverket framhåller vidare, att vid en höjning av författarpenningen även delar av öretal synes kunna komma i fråga. Minimigränsen för författarpenningen bör enligt statskontorets mening sättas till förslagsvis 100 kronor.

I en kompletterande skrivelse den 14 november 1959 har *styrelsen för författarfonden* i anledning av statskontorets utlåtande anfört bland annat följande.

För de berörda grupperna framstår den nuvarande ordningen för bibliotekstersättning såsom uppbyggd på en rättsgrundsats, nämligen den att författaren i princip skall ha rätt till ersättning för biblioteksutlåning liksom för annat utnyttjande av verket: utgivning, offentlig uppläsning o. s. v. Denna uppfattning kan visserligen sägas vara ett anteciperande av det förslag till lagstiftning i ämnet, som väntas inom kort komma att föreläggas riksdagen, men man torde ha rätt att påstå, att statsmakternas beslut om bibliotekstersättnings införande på sin tid likaledes i mycket innebar ett dylikt anteciperande, och ett genomförande av förslaget kommer i det hänseendet att te sig som en formell bekräftelse på något som redan är vedertaget och erkänt. I vart fall har styrelsen ansett denna uppfattning om bibliotekstersättnings grund vara så auktoritativ, att styrelsen — även utan uttryckliga direktiv i det hänseendet — ansett den föra med sig vissa bestämda begränsningar i styrelsens möjligheter att förfoga över fondens fria del. Styrelsen har sålunda inte ansett det möjligt att lämna understöd eller dylikt till personer, som ej kunnat vara mottagare av direkt utgående bibliotekstersättning, s. k. författarpenning, och som alltså i princip står utanför kretsen av ersättningsberättigade. Även de medel, som samlas i den fria delen av fonden, utgör otvivelaktigt en del av ersättningen för folk- och skolbibliotekens utlåning, och styrelsen har sett som sin uppgift att så att säga omdirigera en del av denna ersättning, så att den inte utgår automatiskt efter utlåningsfrekvensen utan även efter andra fördelningsgrunder, såsom verkens litterära förtjänst, författarens aktuella behov av hjälp o. s. v. Men kretsen av ersättningsberättigade har styrelsen icke ansett sig kunna vidga. — Denna uppfattning om biståndsverksamhetens begränsning har flera viktiga tillämpningar. Understöd kan sålunda inte utgå till Finlands svenskspråkiga författare, ehuru deras böcker utlånas på rikssvenska bibliotek och deras allmänna situation synnerligen väl motiverar ett stöd. Ej heller kan komma i fråga författare, som ej ger ut böcker utan som producerar sig på annat sätt, såsom i dagspress och radio eller för teatern. Styrelsen har vidare ej ansett sig kunna stödja författare, som ger ut böcker av det slag, att de blott undantagsvis förekommer på folk- och skolbibliotek; det kan gälla grundvetenskapliga verk eller eljest arbeten av mycket speciell art, såsom viss undervisningslitteratur. Slutligen har styrelsen inte ansett, att översättare kan komma i fråga, ehuru för deras del behovet av stipendier och annan uppmuntran, nödhjälp och ålderspensioner är mycket kännbart. — Naturligtvis ligger det i statsmakternas hand att bryta igenom den princip, på vilken det nuvarande systemet för bibliotekstersättning bygger, och giva ändrade direktiv för medlens användning. Men om man inte vill rubba grundsatsen om en ersättning baserad på en rätt till honorar även för utlåning — och därmed rubba även grundlinjerna i det aktuella lagförslaget — bör en hjälp till översättarna inte tagas från vad som tillkommer originalförfattarna utan byggas upp vid sidan av ersättningen till dessa och — så långt det finnes möjligt och lämpligt — utformas analogt med denna.

Departementschefen. I rådande läge finner jag det icke möjligt att inrymma andra utgiftsökningar under förevarande anslag än sådana, som är av automatisk karaktär. Jag beräknar hela anslaget för nästa budgetår till

1 020 000 kronor. Detta innebär en anslagsökning med 5 000 kronor, som hänför sig till ökat utnyttjande av referensböcker. Med hänsyn till vad författarfondens styrelse anført i sin kompletterande skrivelse anser jag mig inte böra föreslå en sådan lösning av frågan om ersättning för översatta verk, att stöd åt översättare skulle komma att utgå från författarfondens s. k. kollektiva del. Inte heller är jag för närvarande beredd att förorda någon höjning av författarpenningens minimibelopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 020 000 kronor.

[315] **21. Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst.** Ur detta anslag utdelas belöningar eller s. k. meritstipendier för högklassigt litterärt skapande. Pensioner och understöd av övervägande social karaktär åt författare skall bestridas med härför tillgängliga medel ur den i föregående punkt omnämnda författarfonden. Meritstipendierna utdelas av Kungl. Maj:t efter förslag av styrelsen för denna fond. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 100 000 kronor har disponerats av Kungl. Maj:t genom beslut den 13 november 1959.

Styrelsen för Sveriges författarfond hemställer att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med författarfondens styrelse förordar jag för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning, 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[316] **22. Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** Detta anslag, som utgått alltsedan budgetåret 1936/37, höjdes av riksdagen från och med budgetåret 1955/56 från 4 800 kronor till 6 000 kronor och från och med budgetåret 1959/60 till 7 000 kronor. För nästa budgetår föreslår jag att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 7 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

[317] **23. Statens konstråd**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	14 800	14 195
1959/60 (statsliggaren s. 822)	14 800	
1960/61 (förslag)	14 800	

Statens konstråd hemställer om en höjning av anslaget för nästa budgetår med 39 200 kronor enligt följande sammanställning:

1. Arvode till ordföranden (nu 1 500)	+ 2 000
2. Arvoden till de sex ledamöterna och nationalmuseirepresen- tanten (nu 5 040)	+ 9 660
3. Arvode till sekreteraren (nu 4 200)	+ 21 600
4. Expenser (nu 4 060)	+ 5 940
Summa kronor 39 200	

Såsom motivering för den äskade höjningen anföres, att en ökning av anslaget till konstnärlig utsmyckning i enlighet med konstrådets under näst-följande anslagsrubrik framlagda förslag skulle medföra en motsvarande ökning av konstrådets arbete.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 14 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens konstråd* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 14 800 kronor.

[318] 24. Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	200 000	171 767
1959/60 (statsliggaren s. 822)	200 000	
1960/61 (förslag)	200 000	

Statens konstråd hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 400 000 kronor till 600 000 kronor.

Konstrådet erinrar i sina anslagsäskanden om de vid 1937 års riksdag beslutade riktlinjerna för rådets verksamhet, enligt vilka i byggnadsanslaget till varje nybyggnad skulle inräknas medel för konstnärlig utsmyckning, i allmänhet icke understigande en procent av byggnadskostnaderna. Enligt rådets mening synes det vara uteslutande av statsfinansiella skäl, som det ursprungligen beslutade systemet icke följts. Något minskat behov av medelsanvisning för ifrågavarande ändamål har nämligen icke åberopats av statsmakterna som motivering för den lägre medelstillelningen.

Rådet framhåller vidare, att 1948 års konstitredning i sitt slutbetänkande (SOU 1956: 13) föreslagit en återgång till 1937 års system samt därjämte en utvidgning av bidragsverksamheten till att omfatta konstnärlig utsmyckning även av vissa andra byggnader än rent statliga. Detta förslag har tillstyrkts av konstrådet. Om konstitredningens förslag i nuvarande statsfinansiella situation skulle anses vara alltför kostnadskrävande bör emellertid enligt rådets mening såsom en första etapp på vägen mot för-

slagets förverkligande ett realiserande av 1937 års principbeslut icke ligga utom möjligheternas gräns. Såsom en övergång till den av konstutredningen föreslagna ordningen bör förevarande reservationsanslag för nästa budgetår höjas från 200 000 kronor till 600 000 kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört vid min behandling av reservationsanslaget till Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m. (anslagspunkten B 19) beräknar jag för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[319] **25. Teaterrådet**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	10 000	7 134
1959/60 (statsliggaren s. 822)	10 000	
1960/61 (förslag)	10 000	

Teaterrådet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 3 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Teaterrådet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[320] **26. Bidrag till samfundet De nio.** Detta anslag torde för nästa budgetår i enlighet med en av samfundet gjord framställning böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till samfundet De nio* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

N. Diverse

[321] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond.** Anslagen är nu uppförda med respektive 29 000 kronor, 15 023 000 kronor, 1 742 000 kronor och 1 364 000 kronor. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 41 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 19 169 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 2 031 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 573 000 kronor.

[322] 5. **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 25 400 kronor. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 22 100 kronor.

[323] **6. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	37 000	38 270
1959/60 (statsliggaren s. 823)	37 000	
1960/61 (förslag)	38 000	

Vetenskapsakademien beräknar i sina anslagsäskanden medel till en ny årsavgift, nämligen 100 dollars i årsavgift till internationella unionen för teoretisk och tillämpad mekanik, samt till höjning av årsavgiften till internationella unionen för vetenskaplig radio från 250 till 500 dollars. Tillika anholder akademien, att i de fall, då höjningar av årsavgifter kommer att ske, medel måtte få tagas i anspråk härför ur förevarande anslag. Vidare hemställer akademien, att medel måtte anvisas såsom bidrag till de olika nationalkommittéernas utgifter för expenser med 1 000 kronor för varje kommitté och såsom bidrag till bestridande av resekostnader för svenska representanter vid deltagande i ifrågavarande sammanslutningars sammanträden med 1 500 kronor.

Statens medicinska forskningsråd anholder att få ingå som medlem i Council for International Organizations of Medical Sciences och äskar samtidigt medel till bestridandet av kostnaderna för årsavgiften till denna organisation, 500 dollars.

Riksföreningen mot cancer äskar medel till höjning av föreningens årsavgift till Union International contre le Cancer med 100 dollars till 500 dollars.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, svenska nationella kommittén av The International Council of Museums, Samfundet för religionshistorisk forskning, universitetet i Uppsala — med tillstyrkan av universitetskanslern, *svenska kommittén för internationellt historiskt samarbete* och *svenska nationalkommittén för hushållsundervisning* hemställer om oförändrad medelsanvisning till årsavgifter till de av dem representerade sammanslutningarna.

Departementschefen. Jag tillstyrker vetenskapsakademiens framställning om medelsanvisning för svensk anslutning till internationella unionen för teoretisk och tillämpad mekanik. Akademiens förnyade förslag om anvisande av medel till de olika nationalkommittéernas utgifter för expenser och till höjning av årsavgiften till internationella unionen för vetenskaplig radio anser jag mig inte böra förorda. Jag är ej heller beredd att biträda det av statens medicinska forskningsråd framställda förslaget. Framställningen om ökad medelsanvisning till riksföreningen mot cancer tillstyrker jag. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget för nästa budgetår ökas med 1 000 kronor till 38 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

[324] **7. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 135 000 kronor. Därav avses, såsom framgår av statsliggaren (s. 825), 110 000 kronor för svenska institutet i Rom m. m. och 25 000 kronor för svenska institutet i Athen.

Styrelserna för vederbörande institut har var för sig hemställt om oförändrad medelsanvisning.

Departementschefen. Med biträdande av föreliggande förslag förordar jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 135 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 135 000 kronor.

[325] **8. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 11 000 kronor, disponeras på följande sätt.

1. Bidrag med 350 kronor för månad till avlönande av bibliotekarie vid nordiska avdelningen vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris	4 200
2. Anskaffande av svensk litteratur åt omförmälda avdelning ...	2 800
3. Biträdeshjälp åt bibliotekarien vid flyttning av biblioteket ...	4 000
	Summa kronor 11 000

Riksbibliotekarien räknar för nästa budgetår med oförändrad medelsanvisning under anslagsposterna 1 och 2 samt med bortfall av anslagsposten 3. Medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda till sammanlagt 7 000 kronor.

Departementschefen. Riksbibliotekariens beräkningar har ej givit mig anledning till erinran. Förevarande anslag bör sålunda för nästa budgetår sänkas med 4 000 kronor till 7 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksgälden

att till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

[326] **9. Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** Detta anslag har från och med budgetåret 1953/54 upptagits med 10 500 kronor.

Styrelsen för svenska studenthemmet i Paris hemställer, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 25 500 kronor, innebärande en anslagsökning med 15 000 kronor. Den begärda ökningen avses såsom bidrag till det årliga underhållet av hemmets fastighet och inventarier. Styrelsen har därvid uppgivit, att de fondmedel, som avsetts för ändamålet, till följd av en serie omständigheter utanför styrelsens kontroll reducerats så kraftigt, att de ej längre kunde motsvara sitt ursprungliga syfte.

Byggnadsstyrelsen, som finner det angeläget att studenthemmet vidmakthålles i gott skick, har intet att erinra mot storleken av det för ändamålet äskade beloppet.

Statskontoret föreslår för sin del, att den föreliggande framställningen om medel till underhåll av studenthemmet icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Departementschefen. Någon medelsanvisning till studenthemmets underhåll är jag ej beredd att förorda. Anslaget bör därför för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 10 500 kronor, avseende bidrag till avlöning av studenthemmets föreståndare. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

[327] **10. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 375 000 kronor och disponeras på följande sätt.

1. Bidrag till svenska institutet för stipendier m. m.	210 000
2. Bidrag till Sverige-Amerika stiftelsen för stipendier åt tre amerikanska och en kanadensisk studerande för studier vid svenska universitet och högskolor	18 000
3. Bidrag till Tessinsällskapet för Institut Tessin i Paris	25 000
4. Resebidrag vid Uppsala universitet	25 000
5. Resebidrag vid Lunds universitet	25 000
6. Resebidrag vid Göteborgs universitet	15 000
7. Resebidrag vid karolinska mediko-kirurgiska institutet	17 000
8. Resebidrag vid medicinska högskolan i Umeå	2 000
9. Resebidrag vid Stockholms högskola	15 000
10. Resebidrag vid tandläkarhögskolan i Stockholm	3 500
11. Resebidrag vid tandläkarhögskolan i Malmö	2 500
12. Resebidrag vid tekniska högskolan i Stockholm	10 000
13. Resebidrag vid Chalmers tekniska högskola	7 000
Summa kronor	375 000

Styrelsen för svenska institutet hemställer för nästa budgetår om en höjning av anslagsposten 1 med 174 100 kronor enligt följande sammanställning.

a) stipendieverksamheten (nu 169 835)	50 550
b) lektorsverksamheten (nu 33 400)	63 000
c) föreläsarutbytet (nu 6 450)	5 550
d) kurs- och konferensverksamhet (nu 0)	15 000
e) kulturutbyte med Sovjetunionen (nu 0)	40 000
Summa kronor	174 100

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat följande.

Stipendieverksamheten. De för innevarande budgetår till stipendieverksamhet beräknade medlen avses för sammanlagt 38 stipendier, fördelade på 21 länder. Institutets styrelse hemställer nu om medel till nio nya stipendier, varav två för folkhögskoleungdom. Kostnaderna härför beräknas till 40 550 kronor. Vidare äskas 10 000 kronor såsom bidrag till täckande av de fördyrade levnadskostnaderna för vissa stipendiater. Av de föreslagna nya stipendierna avses tre för länder inom Europa, ett för Asien, två för Nordafrika och ett för Centralafrika. De två nya folkhögskolestipendierna avses fördelade på något av följande länder, nämligen Belgien, Storbritannien, Holland eller Tyskland. Såsom skäl för den föreslagna utökningen av stipendieverksamheten åberopas främst, att förutnämnda länder för sin del tagit initiativ till ökat stipendiatutbyte.

Lektorsverksamheten. Den för denna verksamhets del begärda anslagsökningen motiveras främst med behovet av löneförstärkningar vid lektoraten i Frankrike, Italien, Schweiz, Storbritannien, Tyskland och USA.

Föreläsarutbytet. Sådant utbyte äger för närvarande rum med Frankrike, Nederländerna, Storbritannien och Tyskland. Kostnaderna härför har enligt styrelsen under senare år uppgått till cirka 12 000 kronor och institutet har därför måst tillskjuta egna medel för ändamålet.

Kurs- och konferensverksamhet. De härför äskade medlen avses för att i större utsträckning än hittills möjliggöra anordnandet av kurser och seminarier för gästande utländska studiegrupper.

Kulturutbyte med Sovjetunionen. Ett stort antal förfrågningar om studie- och forskningsmöjligheter i Sverige har enligt styrelsen inkommit från Sovjetunionen och andra östeuropeiska länder. Med anledning härav framlägges nu ett kulturutbytesprogram, kostnadsberäknat till cirka 40 000 kronor. Programmet avser såväl stipendieverksamhet som gästföreläsar- och forskarutbyte. Sex stipendier föreslås, varav fyra för universitetsstuderande och två för folkhögskolestuderande. Kostnaderna för stipendieverksamheten belöper sig till omkring 26 000 kronor, medan återstoden av kostnaderna för programmet, cirka 14 000 kronor, hänförs sig till gästföreläsar- och forskarutbyte.

Sverige-Amerika stiftelsen hemställer om höjning av anslagsposten 2 med 3 600 kronor till 21 600 kronor. Den begärda uppräkningsen avser en höjning av stipendierna, motiverad med de ökade levnadskostnaderna.

Styrelsen för Tessinsällskapet äskar oförändrad medelsanvisning under anslagsposten 3. Beträffande anslagsposterna 4 — 11, om

sammanlagt 105 000 kronor, föreslår *universitetskanslern* en höjning med 25 000 kronor, medan *överstyrelsen för de tekniska högskolorna* ifråga om anslagsposterna 12 och 13, om sammanlagt 17 000 kronor, föreslår en höjning med 4 000 kronor. Till stöd härför åberopas den stora betydelsen av att universitetens och högskolornas lärare beredes tillfälle att företaga resor för deltagande i vetenskapliga kongresser och symposier utomlands. Därjämte framhålles, att internationella kontakter med hänsyn till den snabba utveckling, som forskningen inom flertalet vetenskapsgrenar för närvarande genomgår, är nödvändiga för att sätta forskaren i stånd att följa den senaste händelseutvecklingen inom sitt område.

Musikaliska akademien hemställer om anvisande av 4 000 kronor för lärar- och elevutbyte med konservatorier i utlandet. Akademien framhåller därvid, att en sådan utbytesverksamhet enligt dess mening är att betrakta som ett normalt led i kontaktverksamheten med det internationella musikkivet.

Departementschefen. Förevarande anslag har visat sig vara av synnerligen stor betydelse för främjandet av våra kulturella förbindelser med utlandet. För nästa budgetår finner jag en viss uppräknig av anslaget erforderlig för att möjliggöra en utvidgning av de förbindelser det här gäller till att avse jämväl Sovjetunionen. I anslutning härtill förordar jag, att anslaget för nästa budgetår höjes med 40 000 kronor till 415 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta om den närmare dispositionen av anslaget, varjämte Kungl. Maj:t bör äga besluta angående dispositionen av uppkomna eller uppkommande reservationer å de olika anslagsposterna. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av
415 000 kronor.

[328] **11. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 325 000 kronor och disponeras på följande sätt.

1. Nordiska docentstipendier	50 100
2. Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete	25 000
3. Bidrag till svenska föreningen Norden för lektoratsverksamhet	80 000
4. Bidrag till svenska föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet, abnormundervisningsväsendet och folkhögskolorna mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland	25 000
5. Anordnande av nordiskt-akademiskt lärarutbyte	1 000

6. Bidrag till Nordens skolresetjänst för främjande av skolresor och skolungdomsutbyten mellan de nordiska länderna	5 000
7. Bidrag till gemensam nordisk journalistutbildning	22 900
8. Bidrag till vetenskapsakademien för bestridande av vissa kostnader förenade med det nordiska samarbetet på marinbiologiens område	26 000
9. Bidrag till inköp av svensk litteratur till isländska riksbiblioteket	2 000
10. Bidrag till svenska föreningen Norden för verksamheten inom föreningens historiska och geografiska facknämnder ..	3 000
11. Bidrag till svenska institutet till avlöning åt en lektor i svenska språket vid universitetet i Reykjavik	7 500
12. Bidrag till svenska landsavdelningen av nordiska sommaruniversitetet för svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte	35 000
13. Till Kungl. Maj:ts disposition	42 500
	Summa kronor 325 000

Universitetskanslern hemställer om en höjning av *anslagsposten 1* med 28 900 kronor dels för en ökning av stipendiernas belopp från 16 700 kronor till 25 776 kronor, motsvarande lön enligt löneklass 24, löneplan A, ortsgrupp 3, och dels för eventuellt uppkommande löneökningar i övrigt. *Svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete* förordar höjning av *anslagsposten 2* med 20 000 kronor. Den begärda ökningen hänför sig till delposten till bidrag till anordnande av gruppresor för studerande vid svenska universitet och högskolor till de övriga nordiska länderna. *Föreningen Nordens centralstyrelse* äskar oförändrad medelsanvisning under *anslagsposterna 3 och 10*. Härjämte hemställer centralstyrelsen om ökning av *anslagsposten 4* med 10 000 kronor för möjliggörande av ökat lärarutbyte. *Styrelsen för Nordens skolresetjänst* äskar oförändrad medelsanvisning under *anslagsposten 6*. Enligt uppgift från *utrikesdepartementet* ifrågasättes ingen ändring av *anslagsposten 7*. Den svenska underkommittén under *Nordiska kollegiet för marinbiologi* anholder om höjning av *anslagsposten 8* med 5 700 kronor, varav 2 500 kronor för en intensifiering av upprättandet av fauna- och floraförteckningar och 3 200 kronor för svenskt deltagande i en biologilärarkurs i Bergen sommaren 1960. *Svenska landsavdelningen av nordiska sommaruniversitetet* anholder om ökning av *anslagsposten 12* med 28 800 kronor för svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte i Norge sommaren 1960 och för en intensifiering av verksamheten överhuvud taget. *Styrelsen för stiftelsen för föreningen Nordens institut på Biskops-Arnö* anholder om ett statsbidrag av 25 000 kronor för den del av institutets verksamhet, som avser kortare kurser, seminarier, symposier, konferenser m.m. *Skolöverstyrelsen* förklarar institutets uppgift och verksam-

het i de avseenden det här gäller vara av stor betydelse för nordiska samarbetssträvanden och nordiskt kulturliv och tillstyrker därför styrelsens framställning. *Nordiska kulturkommissionens svenska avdelning* — vars verksamhet till stor del hittills bekostats med medel från den under förevarande anslag uppförda anslagsposten 13 — äskar, att en särskild anslagspost av 78 000 kronor uppföres för avdelningens räkning under förevarande anslag. Därjämte hemställer avdelningen att anslagsposten 13 uppföres med 100 000 kronor, innebärande en ökning med 57 500 kronor. Vidare framlägges ifråga om medelstilldelningen till det nordiskt-kulturella samarbetet förslag om vissa ändringar av teknisk art. Till stöd för sina förslag om ökad medelstilldelning åberopar avdelningen främst den fortgående expansionen på det nordiska samarbetsområdet. Därjämte framhålles, att kulturkommissionen av såväl nordiska rådet som nordiska undervisningsministermötet pålægges utredningsuppgifter i växande omfattning.

Departementschefen. Förevarande anslag har för innevarande budgetår höjts med 25 000 kronor till 325 000 kronor. Med hänsyn till det ständigt ökande internordiska samarbetet inom olika verksamhetsgrenar anser jag mig böra föreslå en höjning av anslaget med 50 000 kronor till 375 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i fråga om dispositionen av anslaget, varjämte Kungl. Maj:t alltjämt bör äga besluta angående dispositionen av uppkomna eller uppkommande reservationer å de olika anslagsposterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kronor.

[329] **12. Avsättning till svensk-finska kulturfonden.** Under hänvisning till vad jag vid anmälan i fjol anförte ifråga om detta anslag, nu 2 500 000 kronor, föreslår jag, att detsamma för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till svensk-finska kulturfonden* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 2 500 000 kronor.

[330] **13. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 1 003 000 kronor och disponeras på följande sätt.

1. Årsbidrag till Unesco	855 000
2. Deltagande i sammanträden med Unescos styrelse m. m. . .	30 000
3. Deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samband med Unesco	20 000
4. Svenska Unescorådets verksamhet	98 000
Summa kronor	1 003 000

Den för innevarande budgetår fastställda staten för svenska Unescorådet återfinnes å s. 831 i statsliggaren.

Svenska Unescorådet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 123 000 kronor till 1 126 000 kronor, och beräknar därvid medelsbehovet på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Årsbidrag till Unesco	835 000
2. Kostnader för deltagande i generalkonferensens sammanträde år 1960	30 000
3. Kostnader för deltagande i sammanträden med Unescos styrelse	30 000
4. Kostnader för deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samband med Unesco	20 000
5. Kostnader för medverkan i vissa med Unesco samarbetande internationella organisationer och i av dessa anordnade konferenser m. m. (ny anslagspost)	15 000
6. Kostnader för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt (ny anslagspost)	78 000
7. Kostnader för svenska Unescorådets verksamhet	118 000
Summa kronor	1 126 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. Sveriges årsbidrag till Unesco är beroende av den av Unescos generalkonferens fastställda årsbudgeten och av den av FN fastställda bidragskvoten för medlemsstaterna. För år 1960 beräknas årsbidraget av Unescorådet till i runt tal 835 000 kronor (motsvarande 161 374 dollars).

2. Unescos generalkonferens sammanträder enligt stadgan endast vartannat år. Sammanträdet år 1960 kommer att äga rum i Paris i november och december. Unescorådet finner det angeläget, att Sverige vid generalkonferensen representeras av fem delegater, fem experter och en sekreterare. Unescostadgan förutsätter nämligen, att delegationerna till generalkonferensen bör bestå av fem delegater jämte erforderligt antal experter.

5. Denna nya post avses för att bestrida kostnaderna för Sveriges medverkan i bland annat den internationella konstnärsorganisationen, det internationella teaterinstitutet och det internationella musikerådet, till vilka sammanslutningar Sverige anslutit sig under de senaste åren. Kostnaderna i samband härmed har hittills delvis bestritts från posten till kostnader för deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samarbete med Unesco, vilket avsevärt minskat möjligheterna för Sverige att sända svenska representanter till dylika konferenser m. m. inom andra Unescos verksamhetsområden.

6. Vid sammanträde i New Dehli 1956 beslöt Unescos generalkonferens att som ett särskilt 10-årsprojekt vidtaga åtgärder för att få till stånd dels ökade ömsesidiga kunskaper om förhållandena i Österlandet (Asien och Nordostafrika) och Västerlandet (Europa och Amerika), dels ökad ömsesidig förståelse för livsformer och kulturvärden i dessa områden. Projektet har erhållit den svenska benämningen Östern-Västernprojektet. I början av 1958 tillsatte svenska Unescorådet en rådgivande kommitté, under ordförande-

skap av professorn Hilding Eek, med uppgift att inledningsvis utreda och föreslå lämpliga former för Sveriges medverkan i projektet. Kommittén har nu uppdragit riktlinjer för Sveriges medverkan i projektet. Enligt dessa riktlinjer skall till en början litteratur och annat material om Asien införskaffas och sammanställas, varjämte förteckningar över experter, föreläsare, föreningar och institutioner, som kan väntas medverka i projektet, skall upprättas. Vidare skall för olika av projektet berörda kategorier anordnas föreläsningar, seminarier, kontaktkonferenser och studieresor. Därjämte skall förutsättningarna för ett vidgat forskarutbyte med Asien utredas. Den publik, som man framför allt avser att vända sig till, utgöres av lärare och studerande vid universitet och högskolor, läroverkslärare, bibliotekarier, journalister m. fl.

7. Den för innevarande budgetår av Kungl. Maj:t fastställda staten slutar på 98 000 kronor. Unescorådet föreslår, att posten ökas med 20 000 kronor enligt följande sammanställning.

Dagarvode och ersättning för mistade löneförmåner åt rådets ordinarie ledamöter och ersättare för dem samt av rådet tillkallade sakkunniga ävensom resekostnadsersättning och traktement (nu 9 000 kronor)	+ 2 000
Kanslipersonal (nu 61 500 kronor)	+ 11 300
Upplysningsverksamhet (nu 7 000 kronor)	+ 3 000
Expenser (nu 11 200 kronor)	+ 2 200
Mottagande av utländska studiegrupper och besökare (nu intet)	+ 1 500
	+ 20 000

Förslaget om höjning av den förstnämnda delposten föranledes av höjda rese- och traktementskostnader och av önskemål om ökad representation vid konferenser, kurser m. m. Till stöd för den begärda ökningen av delposten till kanslipersonal åberopas, att verksamheten kraftigt ökat. Den under delposten till upplysningsverksamhet föreslagna höjningen syftar till att förbättra rådets möjligheter att i större utsträckning sprida kännedom om det internationella samarbetet och Unescos roll i detta. Den begärda ökningen av delposten till expenser avser främst inköp av vissa fasta inventarier. Med de anslag, som stått till förfogande, har rådet kunnat täcka kostnaderna för förbrukningsmateriel. Nyanskaffning i önskvärd omfattning har däremot ej kunnat äga rum.

Departementschefen. I överensstämmelse med rådets förslag bör för årsbidrag till Unesco och för Sveriges deltagande i generalförsamlingens sammanträde år 1960 beräknas respektive 835 000 och 30 000 kronor. För deltagande i sammanträden med Unescos styrelse och för svensk medverkan i Östern-Västernprojektet räknar jag med en medelsanvisning av 30 000 kronor. Jag beräknar oförändrat belopp, 20 000 kronor, till bestridande av kostnaderna för deltagande i av Unesco anordnade internationella konferenser m. m. Rådets förslag om anvisande av särskilda medel till kostnader för medverkan i vissa med Unesco samarbetande internationella organisationer och i av dessa anordnade konferenser m. m. är jag ej beredd att biträda. Staten för Unescorådet slutar innevarande budgetår på 98 000

kronor. Jag anser mig inte kunna tillstyrka någon höjning av sagda belopp. Liksom hittills bör stat för rådet få fastställas av Kungl. Maj:t.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde förevarande anslag för nästa budgetår bära upptagas med 1 013 000 kronor, vilket innebär en höjning med 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 013 000 kronor.

[331] **14. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 250 000 kronor (statsliggaren s. 832). Ur anslaget utgår bidrag till åtta kongresser, av vilka fyra hållits år 1959 och fyra skall hållas år 1960.

Bidrag har nu äskats för följande kongresser.

1. Elfte internationella historikerkongressen i Stockholm år 1960	75 000
2. Nittonde internationella geografkongressen i Norden år 1960	50 000
3. Fjärde internationella arkivkongressen i Stockholm år 1960 . .	25 000
4. Femte internationella kongressen för genealogi och heraldik i Stockholm år 1960	32 000
5. Elfte internationella astronautiska kongressen i Stockholm år 1960	75 000
6. Internationella odontologiska kongressen i Stockholm år 1960	105 000
7. Internationella matematikerkongressen i Stockholm år 1962 .	50 000
Summa kronor	412 000

Riksarkivet förordar den begärda medelsanvisningen till den femte internationella kongressen för genealogi och heraldik i Stockholm år 1960.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna, statens naturvetenskapliga forskningsråd och statens tekniska forskningsråd tillstyrker statsbidrag till elfte internationella astronautiska kongressen i Stockholm år 1960.

Universitetskanslern och statens medicinska forskningsråd förordar anvisande av statsmedel till den internationella odontologiska kongressen i Stockholm år 1960.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 250 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i fråga om dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[332] 15. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	750 000 ¹	1 025 648
1957/58	950 000 ²	963 650
1958/59	1 250 000	1 236 203
1959/60 (statsliggaren s. 833)	1 450 000	
1960/61 (förslag)	1 770 000	

Till förevarande ändamål anvisades för budgetåret 1958/59 anslag å sammanlagt 1 250 000 kronor. Medelsåtgången under samma budgetår uppgick till 1 236 203 kronor. Reservationen å anslaget utgjorde vid ingången av innevarande budgetår omkring 56 300 kronor. För sistnämnda budgetår är förevarande anslag uppfört med 1 450 000 kronor. Kommittékostnaderna torde även för de närmast följande åren komma att öka avsevärt. Jag vill erinra om att jag nyligen tillsatt ett antal nya sakkunnigutredningar. Vidare räknar jag med att flertalet av nu arbetande större kommittéer inom ecklesiastikdepartementet kommer att fortsätta sitt arbete jämväl under budgetåret 1960/61. Slutligen torde det bli aktuellt att under nästa budgetår tillkalla ytterligare ett antal sakkunnigkommittéer. Till följd härav anser jag mig icke kunna förorda, att förevarande anslag för nästa budgetår beräknas till lägre belopp än 1 770 000 kronor, vilket innebär en höjning med 320 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 770 000 kronor.

[333] 16. Extra utgifter. Detta anslag är nu uppfört med 355 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget utgjorde enligt budgetredovisningen för sistförflutna budgetår, då anslaget var uppfört med 330 000 kronor, 304 581 kronor. Kungl. Maj:t anvisade emellertid från anslaget under samma budgetår omkring 320 000 kronor. Anslaget belastas regelmässigt av vissa årligen återkommande utgifter av skilda slag, vilka icke ansetts vara av sådan natur, att särskilda anslagsmedel för ändamålet bort anvisas under åttonde huvudtiteln, och därjämte av en mängd tillfälliga utgifter av engångsanslags karaktär, ofta av så brådskande art eller av sådan beskaffenhet, att riksdagens medverkan icke ansetts böra ifrågasättas. För nästa budgetår räknar jag med stark belastning å anslaget för tillgodoseende av vissa ändamål, för vilka särskilda anslag icke ansetts böra upptagas å riksstaten. Jag anser mig likväl kunna föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 330 000 kronor, vilket är 25 000 kronor mindre än för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 330 000 kronor.

¹ Härav å tilläggsstat II 150 000 kronor.

² Härav å tilläggsstat II 200 000 kronor.

Sammanfattning

Huvudtitelns slutsumma, i den av 1959 års riksdag godkända riksstaten utgörande	1 721 257 300
skulle vid bifall till de i det föregående framställda förslagen för budgetåret 1960/61 komma att uppgå till	1 843 344 800
innebärande en höjning med	122 087 500

Förändringar inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

Avdelning	Anvisat 1959/60	Äskat 1960/61	Ökning eller minskning ¹
A. Ecklesiastikdepartementet ..	2 015 500	2 038 500	+ 23 000
B. Arkiv, bibliotek och museer .	9 943 000	10 591 400	+ 648 400
C. Kyrkliga ändamål	6 577 100	6 544 000	— 33 100
D. Akademier m. m.	6 480 300	6 864 200	+ 383 900
E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.	134 492 800	152 426 200	+ 17 933 400
F. Tekniska högskolor	34 186 900	40 045 000	+ 5 858 100
G. Skolöverstyrelsen, anstalter för lärarutbildning m. m.	53 206 500	58 135 300	+ 4 928 800
H. Allmänna läroverken m. m. ..	353 353 900	381 246 200	+ 27 892 300
I. Folkskoleväsendet m. m.	903 479 800	918 380 300	+ 14 900 500
J. Yrkesundervisningen	137 139 700	177 974 000	+ 40 834 300
K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.	27 893 100	31 473 800	+ 3 580 700
L. Gymnastiska centralinstitutet	763 300	772 900	+ 9 600
M. Understöd åt vetenskap, vit- terhet och konst m. m.	27 090 500	27 173 400	+ 82 900
N. Diverse	24 634 900	29 679 600	+ 5 044 700
Summa kronor	1 721 257 300	1 843 344 800	+ 122 087 500

Åttonde huvudtiteln föreslås alltså för budgetåret 1960/61 höjd med i runt tal 122,1 miljoner kronor. Den automatiska nettohöjningen kan uppskattas till omkring 95,6 miljoner kronor och den icke-automatiska utgiftsökningen till i runt tal 26,5 miljoner kronor.

¹ De för de olika avdelningarna inom huvudtiteln angivna ökningarna och minskningarna är delvis beroende på omgruppering av vissa anslag i riksstatsförslaget för budgetåret 1960/61 i förhållande till riksstaten för budgetåret 1959/60.

De automatiska utgiftsstegringarna beror främst på utbildningsväsendets fortsatta utbyggnad och ökat antal studerande. Utbyggnaden av skolväsendet belyses, för att nämna några olika grenar av utbildningsorganisationen som exempel, av att för den allmänna och tekniska läroverksorganisationen föreslås inrättande av sammanlagt 193 nya lektorstjänster och i runt tal 460 nya adjunktstjänster i lönegrad A 23 (samtidigt indrages dock 175 ordinarie adjunktstjänster i Ao 21 och Ao 19 vid de allmänna läroverken) och av att den automatiska utgiftsstegringen under driftbidragsanslagen för centrala och lokala yrkesskolor för nästa budgetår beräknas uppgå till i runt tal 28,5 miljoner kronor. I de automatiska utgiftsökningarna ingår bland annat också erforderliga medelsanvisningar för genomförande av vissa principbeslut från statsmakternas sida och för fullföljande av tidigare beslutade reformer. Däribland kan nämnas fortsatt utbyggnad av de filosofiska fakulteternas undervisningsresurser, anordnande vid vissa mentalsjukhus av enheter för forskning och utbildning i psykiatri, tredje årets utbyggnad av medicinska högskolan i Umeå samt igångsättande av utbildningsverksamheten vid lärarhögskolan i Malmö och slöjdlärarseminariet i Linköping.

Bland de utgifter, som närmast är att anse som automatiska, kan även nämnas ett belopp av 20 miljoner kronor under anslaget till bidrag till driften av folkskolor m. m., vilket belopp är avsett som statsbidrag till kostnaderna för vissa avgifter för den allmänna tjänstepensioneringen m. m.

Beträffande de icke-automatiska utgiftsökningarna samt vissa andra förslag av mera allmänt intresse torde här få anges följande.

Universitetens och högskolornas resurser för undervisning och forskning föreslås bli ytterligare förstärkta i olika hänseenden. Härutinnan torde få hänvisas till den översiktliga redogörelse, som i det föregående lämnats i samband med anmälan av anslaget till avlöningar vid Uppsala universitet. Bland de förslag, som framlägges i statsverkspropositionen (anslagsäskanden beträffande universiteten i Göteborg och Stockholm kommer att framläggas för riksdagen i särskilda propositioner) kan här nämnas följande.

Förslag framlägges om inrättande av ett betydande antal professurer och andra högre forskar- och lärartjänster. I enlighet med tidigare beslut av statsmakterna föreslås skola nästa budgetår inrättas vid Uppsala universitet två professurer, i kvantkemi och i psykiatri, samt en preceptur i offentlig rätt, vid Lunds universitet en professur i psykiatri och en preceptur i offentlig rätt, vid karolinska institutet en professur i psykiatri och två laboraturer, i koagulationsforskning och i klinisk alkoholforskning, vid medicinska högskolan i Umeå en laboratur i radiofysik samt vid Chalmers tekniska högskola en professur i vattenförsörjnings- och avloppsteknik. — Vidare förordas — i samband med förslag om anordnande vid tekniska högskolorna av civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet — inrättande av sju nya professurer, nämligen nästa budgetår i kärnkemi vid

tekniska högskolan i Stockholm samt i kärnkemi och i reaktorfysik vid Chalmers tekniska högskola ävensom tidigast från och med budgetåret 1961/62 i reaktorfysik eller däremot svarande ämne, i reaktorteknologi och i matematisk fysik vid tekniska högskolan i Stockholm samt i reaktorteknologi vid Chalmers tekniska högskola. I förslaget ingår också inrättande nästa budgetår av en laboratur i matematisk fysik vid den sistnämnda högskolan. — Därför föreslås att nästa budgetår inrättas en professur i plastikkirurgi vid Uppsala universitet och en professur i fasta tillståndets fysik vid tekniska högskolan i Stockholm. Förslag framlägges även om inrättande budgetåret 1961/62 av en för docenten B. Gustafsson personlig professur inom ämnet histologi; frågan om professurens anknytning till lärosäte avses skola ytterligare övervägas. — Vidare förordas att vid karolinska institutet inrättas nästa budgetår en för docenten N. B. Jacobson personlig laboratur i medicinsk teknik samt budgetåret 1961/62 en laboratur i hygien och en för docenten C. von Euler personlig laboratur i hjärnforskning. — Tillika föreslås inrättande av två forskardocenttjänster och två docenttjänster, fördelade på universiteten i Uppsala och Lund samt medicinska högskolan i Umeå och tandläkarhögskolan i Stockholm. — Ytterligare förordas att för de nu ifrågavarande universiteten och högskolorna inrättas sammanlagt 17 forskarassistenttjänster, såvitt gäller 10 av dessa dock med indragning av motsvarande antal tjänster som biträdande lärare.

Sammanlagt 20 nya ordinarie universitetslektorat föreslås inrättade, varav åtta vid Uppsala universitet, sex vid Lunds universitet, två vid tekniska högskolan i Stockholm och fyra vid Chalmers tekniska högskola.

Anslagen till forskningsråden föreslås uppräknade med sammanlagt 2 miljoner kronor, varav 550 000 kronor till medicinsk forskning, 150 000 kronor till humanistisk forskning, 250 000 kronor till samhällsforskning, 550 000 kronor till naturvetenskaplig forskning och 500 000 kronor till atomforskning. — Förslag framlägges tillika om inrättande av sammanlagt 7 nya särskilda forskartjänster i lönegrad Ae 24.

Till utrustning av institutioner vid universitet och högskolor beräknas för nästa budgetår ett anslagsbehov av sammanlagt i runt tal 15 miljoner kronor.

I särskild proposition avses skola framläggas förslag om ökad intagning av studerande vid Chalmers tekniska högskola från och med nästa budgetår.

I särskilda propositioner avses vidare skola framläggas förslag om riktlinjer för en reformering av lärarutbildningen på det husliga området, avsedd att efter vissa förberedande åtgärder successivt genomföras från och med budgetåret 1961/62, samt vissa förslag i anslutning till 1955 års sakkunnigas betänkande om »Utbildning av lärare i yrkesämnena». Bland övriga förslag i lärarutbildningsfrågor kan nämnas förslag om inrättande av ytterligare ett provårsläroverk samt om grunder för nya timplaner vid folkskoleseminarierna.

Det till skolöverstyrelsens förfogande stående anslaget till försöksverksamhet m. m. föreslås för nästa budgetår höjt med 600 000 kronor.

Under anslagen till bidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet och yrkesskolväsendet beräknas en i stort sett oförändrad sammanlagd medelsanvisning, 115,7 miljoner kronor mot 115,6 miljoner kronor för innevarande budgetår, vilket innebär vissa mindre utökningar av de reguljära investeringsramarna. Någon av arbetsmarknadspolitiska skäl motiverad extra investeringsram — i likhet med vad som är medgivet för innevarande budgetår — förordas icke.

Beträffande gymnasieorganisationen föreslås ytterligare utbyggnad och förstärkningar. Sålunda förordas förstärkande av de med statliga realskolor förenade kommunala gymnasierna i Slottsstaden i Malmö och i Mörby samt av gymnasiet vid Uppsala enskilda läroverk. Vidare framläggas förslag om inrättande av statliga försöksgymnasier i Huddinge, Sundbyberg, Södertälje och Malmö. Ett nytt tekniskt läroverk föreslås skola upprättas i Halmstad, varjämte förordas en betydande ökning av antalet intagningsavdelningar vid befintliga läroverk. Handelsgymnasierna i Uppsala och Trollhättan föreslås bli statsbidragsberättigade och vidare förordas statsbidrag till ett icke oväsentligt antal nya avdelningar vid befintliga handelsgymnasier.

Statsbidrag beräknas för ytterligare en folkhögskola.

De personella och materiella resurserna vid skolorna för blinda och döva föreslås bli ytterligare förbättrade.

Vad gäller folkbildningsområdet kan nämnas, att anslaget till studiecirkelverksamhet med hänsyn till beräknad medelsåtgång föreslås uppräknat med 2 miljoner kronor. Bidraget till studieförbund föreslås höjt med 200 000 kronor. Det nuvarande anslaget å 75 000 kronor till bidrag till verksamheten vid studiehjem föreslås skola indragas.

Beträffande ungdomsverksamheten förordas anslagshöjningar med 400 000 kronor till ungdomens fritidsverksamhet, 400 000 kronor till utbildning av ungdomsledare, 100 000 kronor till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer och 100 000 kronor till bidrag till verksamheten vid hemgårdar. Bidraget till nykterhetsorganisationer föreslås uppräknat med 100 000 kronor för förstärkning av verksamheten bland barn och ungdom och på arbetsplatser. För skolkuratorsverksamheten vid de allmänna läroverken föreslås ökad medelsanvisning.

Under anslaget till studiebidrag och stipendier inom skolväsendet beräknas med hänsyn till ökat antal studerande en anslagshöjning med i runt tal 13 miljoner kronor. Frågan om anslag till naturastipendier vid universiteten m. fl. högre läroanstalter jämte anslag under statens utlåningsfonder till lånefonden för universitetsstudier och allmänna studielånefonden kommer att behandlas i särskild proposition. I riksstatsförslaget beräknas preliminärt under det förstnämnda anslaget en höjning med 6,44 miljoner kro-

nor och för lånefonderna kommer i det följande under kapitalbudgeten att preliminärt beräknas höjningar med sammanlagt 3,7 miljoner kronor.

Som ett första led i en förstärkning av det statliga stödet åt konst och musik förutsättes i sistnämnda proposition komma att behandlas frågan om studiestipendier för bland andra de studerande vid konst- och musik-högskolorna. I statsverkspropositionen (se anslaget till Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.) framlägges vidare förslag om vissa förstärkningar av undervisningsresurserna vid nämnda högskolor, bland annat återbesättande av en sedan år 1941 vakantsatt professur i målning vid konsthögskolan. Därjämte föreslås en höjning med 100 000 kronor av nationalmuseets anslagsmedel för inköp av modern svensk konst samt en fördubbling av de anslagsmedel som står till förfogande för stipendier åt utövande konstnärer och tonsättare.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

E. Erlandsson

REGISTER

till

Åttonde huvudtiteln för budgetåret 1960/61

A. Ecklesiastikdepartementet

Sid.		Kronor
	Ecklesiastikdepartementet:	
1.	Avlöningar	1 898 000
2.	Omkostnader	140 500
	Säger för ecklesiastikdepartementet	2 038 500

B. Arkiv, bibliotek och museer

	Riksarkivet:	
4.	Avlöningar	1 206 000
9.	Omkostnader	106 900
11.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	9 000
12.	Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fädernes- landets historia	1 500
	Landsarkiven:	
12.	Avlöningar	1 023 000
16.	Omkostnader	160 300
18.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	5 200
18.	Bokbindning och konservering av arkivalier	12 700
	Kungl. biblioteket:	
19.	Avlöningar	1 698 000
22.	Omkostnader	383 900
25.	Bokinköp och bokbindning	490 000
25.	Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	66 900
27.	Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	25 000
	Stifts- och landsbiblioteken:	
27.	Avlöningar	362 000
29.	Omkostnader	11 000
29.	Bokinköp och bokbindning m. m.	80 000
	Nationalmuseet:	
30.	Avlöningar	1 189 000
36.	Omkostnader	173 900
37.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	245 500
	Livrustkammaren:	
43.	Avlöningar	275 000
44.	Omkostnader	33 700
	Naturhistoriska riksmuseet:	
44.	Avlöningar	1 392 000
46.	Omkostnader	212 200
47.	Materiel m. m.	211 000
	Statens etnografiska museum:	
47.	Avlöningar	202 100
48.	Omkostnader	65 300
49.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	6 000

Sid.	Kronor
49. Medelhavsmuseet	128 800
50. Bidrag till nordiska museet	588 600
51. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund	88 400
51. Bidrag till musikhistoriska museet	67 000
52. Bidrag till Drottningholms teatermuseum	43 000
52. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet	10 000
52. Bidrag till svenska skolmuseet	3 500
52. Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem	15 000
Säger för arkiv, bibliotek och museer 10 591 400	

C. Kyrkliga ändamål

Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.:

53. Avlöningar	*1 081 500
53. Omkostnader	*188 300
53. Kostnader för skogsbiträden	1 000
55. Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlen och stiftsnämnderna i Skara och Strängnäs	3 000
56. Kleresistaten	7 000
57. Vissa ersättningar till kyrkofonden	5 050 800
57. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	81 600
59. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken	4 800
60. Ersättningar till kyrkor	100 000
61. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord	1 000
62. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden	25 000

Säger för kyrkliga ändamål 6 544 000

D. Akademier m. m.

63. Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien	504 900
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:	
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:	
64. Avlöningar	2 031 000
67. Omkostnader	345 300
68. Inredning och utrustning	50 000
69. Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen	603 700
Statens historiska museum m. m.:	
70. Underhåll och ökande av samlingarna	52 000
Riksantikvarieämbetet:	
71. Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken . .	275 000
72. Fornminnesinventering	144 000
Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:	
73. Avlöningar	515 700
75. Omkostnader	107 400
76. Undervisningsmateriel m. m.	66 000
77. Stipendier m. m.	127 400
Musikaliska akademien med musikhögskolan:	
78. Avlöningar	1 676 000
83. Omkostnader	104 300
84. Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument	46 500
85. Stipendier m. m.	80 000
85. Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg	135 000

Säger för akademier m. m. 6 864 200

* Beräknat belopp

Sid.

Kronor

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

Universitetskanslersämbetet:

86.	Avlöningar	488 000
87.	Omkostnader	58 000

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor:

88.	Avlöningar	106 400
92.	Omkostnader	38 000

Uppsala universitet:

93.	Avlöningar	21 226 000
117.	Omkostnader	1 576 000
118.	Materiel m. m.	2 725 000
120.	Nyanskaffning av apparater m. m.	630 000
120.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	560 000
121.	Inredning och utrustning av nya lokaler	1 528 000

Lunds universitet:

133.	Avlöningar	20 443 000
152.	Omkostnader	953 000
153.	Materiel m. m.	2 595 000
154.	Nyanskaffning av apparater m. m.	630 000
154.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	530 000
155.	Inredning och utrustning av nya lokaler	2 753 000

Göteborgs universitet:

166.	Avlöningar m. m.	*18 160 000
------	--------------------------	-------------

Stockholms universitet:

167.	Avlöningar m. m.	*15 710 000
------	--------------------------	-------------

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

167.	Avlöningar	9 867 000
180.	Omkostnader	846 000
184.	Materiel m. m.	1 625 000
184.	Nyanskaffning av apparater m. m.	210 000
185.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	115 000
185.	Inredning och utrustning av nya lokaler	600 000

Medicinska högskolan i Umeå:

188.	Avlöningar	2 481 000
194.	Omkostnader	222 700
196.	Materiel m. m.	341 000
197.	Nyanskaffning av apparater m. m.	70 000
197.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	150 000
198.	Inredning och utrustning av nya lokaler	1 000 000
200.	Vissa kostnader för läkarutbildningen	170 000

Tandläkarhögskolan i Stockholm:

210.	Avlöningar	5 554 000
214.	Omkostnader	914 800
216.	Materiel m. m.	187 000
216.	Bokinköp och bokbindning m. m.	33 000
217.	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	200 000

Tandläkarhögskolan i Malmö:

217.	Avlöningar	3 613 000
220.	Omkostnader	593 600
221.	Materiel m. m.	128 000

* Beräknat belopp.

768 *Statsverkspropositionen år 1960: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln*

Sid.	Kronor
221. Bokinköp och bokbindning m. m.	20 000
222. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	140 000
222. Vissa engångsbidrag till Malmö allmänna sjukhus	133 000
Tandläkarhögskolorna:	
249. Lärarkliniker	120 000
251. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor	50 000
Farmaceutiska institutet:	
252. Avlöningar	1 303 000
257. Omkostnader	139 700
258. Materiel m. m.	298 000
258. Nyanskaffning av apparater m. m.	20 000
259. Inredning och utrustning av nya lokaler	151 800
259. Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. . .	3 145 000
262. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor	780 500
Gemensamma universitetsändamål:	
262. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier	4 444 000
262. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	650 000
263. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	95 000
263. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m. .	400 000
264. Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.	85 000
264. Gästföreläsningar	115 000
266. Ämnes- och fakultetskonferenser	50 000
266. Extra utgifter	680 000
268. Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet	80 000
269. Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet	30 000
269. Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning	943 500
273. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst	46 000
273. Vidareutbildning av läkare	31 000
Ortnamnskommissionen:	
275. Avlöningar	172 000
277. Omkostnader	18 900
277. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	41 000
278. Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg	12 000
Landsmålsarkiven:	
278. Avlöningar	387 300
279. Omkostnader	22 600
280. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	81 000
280. Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg	28 900
Garantilånenämnden:	
281. Avlöningar	74 500
282. Omkostnader	22 000
283. Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter . . .	*17 885 000
283. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti . .	100 000
Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m. 152 426 200	

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

F. Tekniska högskolor

285. Utbildning av civilingenjörer på atomenergiområdet.

319. Anslagsberäkningar.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna:

319. Avlöningar 115 300

321. Omkostnader 11 700

Tekniska högskolan i Stockholm:

322. Avlöningar 15 827 000

342. Omkostnader 1 969 000

345. Materiel m. m. 1 345 000

346. Nyanskaffning av apparater m. m. 1 325 000

347. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek 150 000

347. Resebidrag till studerande 75 000

348. Inredning och utrustning av nya lokaler 530 000

Chalmers tekniska högskola:

349. Avlöningar 11 097 000

360. Omkostnader 960 500

363. Materiel m. m. 1 536 000

363. Nyanskaffning av apparater m. m. 1 125 000

364. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek 150 000

365. Resebidrag till studerande 40 000

366. Inredning och utrustning av nya lokaler *2 640 000

366. Ökad intagning av studerande *630 000

Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna:

366. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier 323 500

367. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar 25 000

367. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m. 100 000

368. Resestipendier åt lärare m. fl. 70 000

Säger för tekniska högskolor 40 045 000

G. Skolöverstyrelsen, anstalter för lärarutbildning m. m.

Skolöverstyrelsen:

369. Avlöningar 5 474 000

385. Omkostnader 961 000

389. Försöksverksamhet m. m. 2 000 000

Statens försöksskola i Linköping:

399. Avlöningar 1 211 000

406. Omkostnader 44 800

Länsskolnämnderna:

407. Avlöningar 4 041 000

410. Omkostnader 1 024 000

Lärarhögskolan i Stockholm:

414. Avlöningar 5 611 000

419. Omkostnader 406 000

420. Materiel, böcker m. m. 100 000

Lärarhögskolan i Malmö:

421. Avlöningar 1 356 000

428. Omkostnader 76 000

428. Materiel, böcker m. m. 60 000

429. Inredning och utrustning av nya lokaler 40 000

Folkskoleseminarierna:

430. Avlöningar 26 330 000

* Beräknat belopp.

770 Statsverkspropositionen år 1960: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln

sid.		Kronor
458.	Omkostnader	2 121 000
460.	Materiel, böcker m. m.	400 000
461.	Utrustning	500 000
461.	Vidareutbildning av folkskollärare	1 000 000
466.	Resestipendier åt lärare vid lärarhögskolor och folkskoleseminarier	10 500
Statens skolköksseminarium:		
467.	Avlöningar	*510 000
467.	Omkostnader	*59 600
467.	Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala	*1 128 000
467.	Bidrag till seminariet för huslig utbildning i Umeå	*585 000
467.	Bidrag till Göteborgs skolköksseminarium	*182 000
467.	Bidrag till vissa handarbetsseminarier	*450 000
467.	Vissa åtgärder beträffande lärarutbildningen på det husliga området . . .	*173 000
Slöjdlärarseminariet:		
468.	Avlöningar	388 000
471.	Omkostnader	53 500
472.	Materiel, böcker m. m.	30 000
473.	Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning	110 000
474.	Bidrag till Ericastiftelsen	158 900
478.	Kurser för lärare m. fl.	1 541 000
Säger för skolöverstyrelsen, anstalter för lärarutbildning m. m.		58 135 300

H. Allmänna läroverken m. m.

Allmänna läroverken:		
487.	Avlöningar	216 442 000
513.	Omkostnader	12 188 200
516.	Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.	4 707 000
517.	Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.	395 000
518.	Bidrag till driften av högre kommunala skolor	51 400 000
Privatläroverk:		
520.	Bidrag till vissa privatläroverk	11 710 000
522.	Bidrag till hälsovården vid vissa privatläroverk	35 500
522.	Bidrag till vissa internatläroverk	685 000
523.	Läroboksnämnden	82 000
525.	Centralnämnden för skolutbytet med utlandet	9 000
526.	Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter	42 100
527.	Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter	150 400
528.	Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter . .	95 000
528.	Vissa kostnader för student- och realexamina	1 000 000
530.	Studiebidrag och stipendier	82 070 000
534.	Brevskolestipendier	150 000
535.	Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter	85 000
Säger för allmänna läroverken m. m.		381 246 200

I. Folkskoleväsendet m. m.

Vissa för skolväsendet gemensamma ändamål

537.	Bidrag till skolbibliotek	4 091 000
539.	Bidrag till anordnande av skolmåltider	20 500 000
545.	Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider	200 000
546.	Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet	75 700 000
554.	Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet	2 000 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

Folkskoleväsendet

Folkskolor m. m.:

556.	Bidrag till driften av folkskolor m. m.	720 000 000
566.	Försökskostnadsbidrag	4 900 000
568.	Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor	40 000
568.	Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem	635 000
572.	Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.	290 000
573.	Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem	1 700 000
573.	Bidrag till anordnande av skolskjutsar	48 000 000
575.	Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten	3 000 000
575.	Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler	175 000
576.	Byggnadsbidrag till tjänstebostäder	3 000 000
577.	Övergångsbidrag till tjänstebostäder	140 000
578.	Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna	52 400
579.	Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning	500 000
580.	Resestipendier åt lärare vid folkskolor m. m.	63 000
581.	Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska	200 000
581.	Bidrag till vissa särskilda skoländamål	336 000

Nomadskolor:

585.	Avlöningar	1 276 000
586.	Omkostnader	620 400
587.	Fortsättningskolundervisning för nomadbarn	98 000

Folkhögskolor

Folkhögskolor:

589.	Bidrag till driften av folkhögskolor	16 695 000
591.	Byggnadsbidrag	2 500 000
592.	Bidrag till arvoden åt skolläkare	43 000
593.	Utbildning av lärare	46 000

Specialskolor m. m.

Skolor för blinda:

594.	Avlöningar	2 823 000
598.	Omkostnader	715 700
602.	Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda	140 000

Skolor för döva:

603.	Avlöningar	5 020 000
608.	Omkostnader	1 652 300
608.	Engångsanskaffning av utrustning m. m.	190 000
610.	Bidrag till vissa skolor och skolhem för döva barn	517 000
613.	Bidrag till kulturell verksamhet bland döva	11 500
614.	Bidrag till Hörselfrämjandet	64 000
614.	Resor för blind- och dövskolelever jämte ledsagare	160 000
615.	Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva	254 000
	Kurser för personal m. fl. vid skolor för blinda och döva	32 000

Säger för folkskoleväsendet m. m. 918 380 300

J. Yrkesundervisningen

Överstyrelsen för yrkesutbildning:

619.	Avlöningar	3 716 600
627.	Omkostnader	443 200
628.	Yrkespedagogisk reformverksamhet	200 000

772 Statsverkspropositionen år 1960: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln

Sid.		Kronor
	Högre tekniska läroverk:	
629.	Avlöningar	16 506 000
642.	Omkostnader	1 761 000
645.	Materiel, böcker m. m.	2 230 000
647.	Föreläsningar och fortbildningskurser	60 000
	Konstfackskolan:	
648.	Avlöningar	1 375 500
650.	Omkostnader	200 000
650.	Undervisningsmateriel m. m.	80 000
651.	Understöd åt handelsgymnasier	3 547 000
655.	Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen	42 000
656.	Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.	95 000
657.	Bidrag till textilinstitutet i Borås	266 000
659.	Bidrag till Lennings textilt tekniska institut i Norrköping	190 000
660.	Bidrag till driften av centrala yrkesskolor	21 365 000
663.	Bidrag till driften av lokala yrkesskolor	80 000 000
671.	Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor	40 000 000
671.	Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer	80 000
672.	Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter	50 000
672.	Kurser för utbildning av preparatriser m. m.	54 700
673.	Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	*3 915 000
674.	Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen	18 000
675.	Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.	1 690 000
676.	Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov	5 000
677.	Resestipendier för yrkesutbildning	84 000
Säger för yrkesundervisningen		177 974 000

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

678.	Bidrag till folkbibliotek	7 455 800
680.	Bidrag till föreläsningsverksamhet	955 000
682.	Resekostnadsersättning åt föreläsare	325 000
683.	Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet	204 000
685.	Bidrag till studieförbund	2 545 000
687.	Bidrag till studiecirkelverksamhet	11 000 000
689.	Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder	227 000
690.	Bidrag till verksamheten vid hemgårdar	300 000
693.	Utbildning av ungdomsledare	1 353 000
696.	Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet	3 400 000
698.	Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer	674 500
699.	Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning	860 000
701.	Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.	1 554 000
704.	Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet	15 000
	Studiehjälpnämnden:	
705.	Avlöningar	167 000
707.	Omkostnader	34 000
708.	Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån	155 000
	Statens biografbyrå:	
708.	Avlöningar	199 500
709.	Omkostnader	15 000
709.	Bidrag till barnfilmkommittén	35 000
Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.		31 473 800

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

L. Gymnastiska centralinstitutet

Gymnastiska centralinstitutet:

711.	Avlöningar	562 100
714.	Omkostnader	169 800
715.	Materiel, böcker m. m.	41 000
Säger för gymnastiska centralinstitutet		772 900

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

716.	Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker	150 000
718.	Bidrag till nämnden för svensk språkvård	20 000

Statens medicinska forskningsråd:

718.	Förvaltningskostnader	170 000
719.	Medicinsk forskning	5 600 000
723.	Humanistisk forskning	1 450 000

Statens råd för samhällsforskning:

723.	Förvaltningskostnader	50 000
724.	Samhällsforskning	1 160 000

Statens naturvetenskapliga forskningsråd:

724.	Förvaltningskostnader	131 800
726.	Naturvetenskaplig forskning	5 650 000
728.	Atomforskning	5 740 000
730.	Europeiskt samarbete inom kärnforskningen	3 300 000
732.	Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik	240 000

Flyg- och navalmedicinska nämnden:

732.	Avlöningar	516 800
735.	Omkostnader	26 000
736.	Flyg- och navalmedicinsk forskning	200 000

Särskilda forskartjänster 884 400 |

738.	Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut	243 000
739.	Bidrag till oceanografiska institutet	149 600
740.	Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm	130 000
741.	Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek	1 020 000
745.	Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst	100 000
745.	Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg	7 000
745.	Statens konstråd	14 800
746.	Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader	200 000
747.	Teaterrådet	10 000
747.	Bidrag till samfundet De nio	10 000

Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m. 27 173 400

N. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

748.	Slottsbyggnadernas delfond	41 000
748.	Byggnadstyrelsens delfond	19 169 000
748.	Uppsala universitets delfond	2 031 000
748.	Lunds universitets delfond	1 573 000

774 *Statsverkspropositionen år 1960: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln*

sid.	Kronor
748. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	22 100
749. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar	38 000
750. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.	135 000
750. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.	7 000
750. Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris . .	10 500
751. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete	415 000
753. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete	375 000
755. Avsättning till svensk-finska kulturfonden	2 500 000
755. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco	1 013 000
758. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	250 000
759. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	1 770 000
759. Extra utgifter	330 000
	Säger för diverse 29 679 600
	Summa 1 843 344 800

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1960

FÖRSTA SAMLINGEN

FJÄRDE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
nionde—tionde huvudtitlarna*

NIONDE HUVUDTITELN

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 januari 1960.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON,
LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN,
JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, redogör här efter för
de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1960/61 av utgifterna under
riksstatens nionde huvudtitel, avseende anslagen till jordbruksdepartemen-
tet, och anför därvid följande.

A. Jordbruksdepartementet m. m.

[1] 1. Jordbruksdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	918 000	978 376
1958/59	1 062 000	1 010 711
1959/60 (statsliggaren s. 835)	1 161 600	
1960/61 (förslag)	1 202 800	

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av
för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör dels en tjänst såsom amanu-
ens i reglerad befordringsgång utbytas mot en förste kanslissekreterartjänst
i lönegrad Ae 23, dels en å statssekreteraravdelningen placerad extra ordina-
rie kanslibiträdestjänst utbytas mot en kontoristtjänst i lönegrad Ae 9.
Dessa förslag medför en kostnadsökning å i runt tal 5 500 kronor. Därutöver

torde anslaget böra uppräknas med sammanlagt 35 700 kronor på grund av beräknade löneklassförändringar, höjningen av det rörliga tillägget samt ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter. I anslutning till sistnämnda omräkningar torde ett belopp motsvarande grundlönen för en ordinarie kontorsbiträdestjänst, vars innehavare förordnats å högre tjänst, böra överföras från ordinarieposten till icke-ordinarieposten. Slutligen föreslår jag, att en extra ordinarie kansliskrivartjänst i lönegrad Ae 10 överföres å ordinarie stat.

Vid bifall till vad jag förordat, skulle anslaget för nästa budgetår behöva uppföras med $(1\,161\,600 + 5\,500 + 35\,700 =)$ 1 202 800 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Å personalförteckningen bör uppföras dels ytterligare en förste kanslisekreterartjänst i lönegrad Ae 23, dels en kansliskrivartjänst i lönegrad Ao 10.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för jordbruksdepartementet, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	550 400
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	152 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	278 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	157 700
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 500
Summa kronor 1 202 800	

c) till *Jordbruksdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 202 800 kronor.

[2] 2. *Jordbruksdepartementet: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	66 000	67 465
1958/59	76 700	79 650
1959/60 (statsliggaren s. 836)	70 800	
1960/61 (förslag)	77 000	

Med hänsyn till ökade traktamentskostnader torde anslagsposten till reseersättningar bära uppräknas med 800 kronor. Av sistnämnda anslagspost, vilken sålunda bör uppföras med 15 800 kronor, torde vidare ett belopp av högst 2 000 kronor få disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. I övrigt torde anslagsposten till expenser bära uppräknas med 1 300 kronor till 35 100 kronor och anslagsposten till publikationstryck med 4 100 kronor till 22 100 kronor. Anslagsposten till sjukvård m. m. bör däremot upptagas med oförändrat belopp. Anslaget torde alltså för nästa budgetår bära uppföras med $(70\,800 + 800 + 1\,300 + 4\,100 =) 77\,000$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 kronor.

[3] 3. Lantbruksattachéer: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	324 300	359 342
1958/59	362 600	393 305
1959/60 (statsliggaren s. 836)	362 600	
1960/61 (förslag)	147 600	

Under anslaget har för innevarande budgetår beräknats medel till avlöning åt en lantbruksattaché i London samt tre lantbruksrepresentanter, varav en i Bonn, en i Washington och en vid den svenska delegationen hos OEEC i Paris.

1958 års besparingsutredning föreslår i sitt betänkande (SOU 1959: 28) bl. a., att en lantbruksattaché- eller lantbruksrepresentanttjänst snarast indrages, samt uttalar, att det ändrade läget i förening med de icke obetydliga utgifterna för ifrågavarande attaché- och representantorganisation bör föranleda en allmän översyn av denna.

Utredningen framhåller, att en av huvuduppgifterna för sagda organisation — nämligen att bereda marknad för svenska jordbruksprodukter utomlands — inte längre torde ha samma aktualitet som tidigare. Utredningen anser en omedelbar begränsning av organisationen möjlig. Vid en översyn bör enligt utredningens mening klarläggas, i vilken utsträckning den ordinarie utlandsrepresentationen kan fullgöra de ifrågavarande befattningshavarnas uppgifter.

Rörande yttrandena över besparingsutredningens förslag i förevarande avseende må här anföras följande.

Statens jordbruksnämnd påpekar, att även om upprätthållandet av den här avsedda organisationen måhända icke längre har samma betydelse som tidigare när det gäller att omedelbart bereda marknad för svenska jord-

bruksprodukter utomlands, har emellertid andra uppgifter under senare tid fått allt större betydelse. Nämnden anför bl. a.

Nämnden tänker härvid särskilt på den utveckling, som skett i och med att internationella överenskommelser av olika slag har kommit att direkt beröra även handeln med jordbruksprodukter. De arbetsuppgifter, som här föreligger, kan till stor del endast handläggas av personer med förtrogenhet med den aktuella svenska jordbrukspolitiken. Av betydande vikt är även alltjämt bl. a. de möjligheter organisationen ger, när det gäller att följa den jordbrukspolitiska utvecklingen i viktigare främmande länder och i mellanfolkliga förbindelser samt att göra sådana *démarches*, som kan befinnas påkallade i syfte att undanröja uppkommande handelshinder för svensk jordbruksexport. Handläggningen av dessa frågor kräver i regel även intim kännedom om jordbrukspolitiken i importlandet.

Den betydelse den här avsedda organisationen har — såsom ett komplement till den ordinarie utrikesrepresentationen — kan i och för sig väntas komma att ytterligare öka, i den mån de nu aktuella västeuropeiska integrationssträvandena på handelns område leder till resultat. Samtidigt kan det ej uteslutas att det, i den mån så sker, kan bli motiverat att ompröva den nuvarande organisationen med hänsyn både till verksamhetsfält och i viss mån även till arbetsuppgifter. Nämnden vill därför icke motsätta sig en allmän översyn av frågan. Ej heller vill nämnden motsätta sig att i avbidan på resultatet av denna översyn en av de fyra nu befintliga tjänsterna hålles obesatt, såvida ej särskilda omständigheter skulle föranleda till annat.

Hushållningssällskapens förbund anser även, att anledning finns till en översyn av berörda organisation. I detta sammanhang bör enligt förbundets mening prövas huruvida man icke genom väsentligt utökade möjligheter till stipendier för utländska studier på olika specialområden skulle kunna åtminstone i viss utsträckning ersätta behovet av ifrågavarande befattningar.

Skogsvårdsstyrelsernas förbund ansluter sig likaledes till den del av utredningens förslag, som förordar en översyn av organisationen. Förbundet framhåller likväl, att lanthruksattachéerna i många sammanhang utgör värdefulla kontaktmän i det allt livligare utbytet av forskare och fackmän på jordbrukets och skogsbrukets område mellan nationerna. Förbundet ifrågasätter, om icke skogsbrukets intressen i högre grad än hittills borde från fall till fall beaktas vid tillsättandet av nu ifrågavarande poster.

Lantbruksstyrelsen kan inte ansluta sig till utredningens föreliggande förslag utan vill bestämt avstyrka detsamma. Styrelsen anför bl. a.

De exportsvårigheter, som f. n. föreligger för jordbrukets produkter är icke så mycket av kommersiell natur utan beror fastmera på de reglerande åtgärder av olika slag, som genomförts i de länder dit export av svenska jordbruksprodukter förekommer. En av lanthruksrepresentationens viktigaste uppgifter är att till de svenska jordbruksmyndigheterna och jordbruksorganisationerna snabbt rapportera vad som på ifrågavarande område försiggår i importlandet och i övrigt lämna de upplysningar, som kan vara erforderliga för upprätthållande av en planenlig export. Genom denna utrikesrepresentation hålles vidare kontakt med den utländska forsk-

nings- och försöksverksamheten på jordbrukets område, så att det svenska jordbruket kan tillgodogöra sig de erfarenheter som gjorts utomlands. Även inom OEEC och i viss utsträckning andra internationella organ har denna representation att bevaka de svenska intressena. För att fullgöra ifrågasvarande uppgifter måste befattningshavare ha särskild utbildning på jordbruksområdet, något som den ordinarie utrikesrepresentationen i allmänhet icke har.

Inte heller *Sveriges lantbruksförbund* kan instämma i vad utredningen anfört om önskvärdheten att överflytta vissa arbetsuppgifter på den ordinarie utrikesrepresentationen. Lantbruksförbundet, som i huvudsak anför samma synpunkter som lantbruksstyrelsen på frågan, erinrar i sammanhanget även om att det på andra områden under senare år skett viss överflyttning av uppgifter från den ordinarie utrikesrepresentationen till specialbefattningar, vilken i allmänhet torde ha visat sig ändamålsenlig. För jordbrukets del föreligger enligt förbundets mening icke anledning att nu gå motsatt väg. Däremot finner förbundet det lämpligt med en viss rörlighet i fråga om de personella resurserna med möjlighet till ombyte från tid till annan av stationeringsort för befattningshavarna.

I detta sammanhang må slutligen nämnas att *veterinärstyrelsen* i anslutning till föreliggande förslag av besparingsutredningen framhåller, att den värdefulla hjälp, som styrelsen i olika sammanhang haft utav ifrågasvarande attachéer, till väsentlig del haft sin grund i deras speciella kännedom om jordbruk och därmed sammanhängande marknadsfrågor. Inflyttas denna service i den ordinarie utrikesrepresentationen finner styrelsen det därför önskvärt, att alltjämt speciell jordbrukskännedom blir företrädd.

Departementschefen

1958 års besparingsutredning har, såsom framgår av föregående redogörelse, framhållit att uppgiften att bereda marknad för svenska jordbruksprodukter utomlands numera inte torde ha samma aktualitet som tidigare. Utredningen, som funnit en omedelbar begränsning av lantbruksattaché- och lantbruksrepresentantorganisationen möjlig, har därför föreslagit, att en tjänst av här ifrågasvarande slag snarast indrages.

Även om jag för egen del i stort sett kan ansluta mig till den av utredningen anförda motiveringen, bör å andra sidan beaktas, vad vissa remissorgan anfört beträffande det speciella behov av ökad kunskap om utvecklingen i vissa andra länder som föranledes av de internationella överenskommelser av olika slag, vilka numera fått så stor betydelse även på jordbrukets område. Därtill kommer det önskvärda i att följa den utveckling inom jordbruket i vissa länder som kan vara av betydelse för den eftersträfvade rationaliseringen inom vårt eget jordbruk. Vidare har skogsbrukets företrädare blivit alltmer intresserade av de tjänster, som här ifrågasvarande befattningshavare kan tillhandagå med på skogsområdet.

Emellertid kan numera enligt min mening här åsyftade kontakter med andra länder i betydande omfattning upprätthållas på andra sätt än genom

med statliga medel bekostade fast stationerade specialister. Jag föreslår därför, att antalet attachéer eller representanter från och med nästa budgetår minskas till två. Samtidigt vill jag dock förordna, att ökade medel blir tillgängliga för studieresor och dylikt. Till denna fråga återkommer jag vid behandlingen av reservationsanslaget till reseunderstöd för studier på lantbrukets område.

Såsom Sveriges lantbruksförbund framhållit torde en viss rörlighet i fråga om de personella resurserna med möjlighet till ombyte från tid till annan av stationeringsort för befattningshavarna vara lämplig. Därest riksdagen ej har något att erinra, torde det därför få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stationeringsort och tjänstgöringsområden för dessa. Ett bifall till vad jag sålunda förordat skulle emellertid medföra, att medelsbehovet under förevarande anslag under nästa budgetår kan beräknas minska med i runt tal 222 000 kronor.

På grund av viss automatisk arvodesförändring samt till följd av omräkning av anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör anslaget å andra sidan ökas med 7 000 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit bör anslaget för nästa budgetår sänkas med 215 000 kronor till 147 600 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	135 300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	11 800
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	500

Summa kronor 147 600

- b) till *Lantbruksattachéer*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 147 600 kronor.

[4] 4. Lantbruksattachéer: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	57 000	57 165
1958/59	62 700	46 043
1959/60 (statsliggaren s. 838)	62 700	
1960/61 (förslag)	31 900	

Av anslaget för innevarande budgetår avses 100 kronor för sjukvård m. m. samt 62 600 kronor för resekostnader och expenser. Vid bifall till det under nästföregående anslag framförda förslaget om minskning av antalet attachéer eller representanter till två torde sistnämnda anslagspost kunna nedräknas med 30 800 kronor till 31 800 kronor. För sjukvård m. m. bör beräknas ett oförändrat belopp av 100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksattachéer: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 31 900 kronor.

B. Lantbruksstyrelsen

[5] 1. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 486 100	2 505 708
1958/59	2 815 600	2 565 461
1959/60 (statsliggaren s. 838)	2 935 700	
1960/61 (förslag; beräknat belopp) ...	2 878 700	

Yrkande. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget på anförda skäl höjes med 150 200 kr.

Departementschefen

Inom jordbruksdepartementet utarbetas för närvarande särskild proposition rörande vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation. I nämnda proposition behandlas närmare bland annat lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag ävensom nämndernas anslag till utrustning samt till utbildningskurser för viss personal. I avvaktan på sagda proposition bör enligt mina beräkningar lantbruksstyrelsens båda förenämnda anslag för nästa budgetår uppföras med 2 878 700 respektive 414 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 2 878 700 kronor.

[6] 2. Lantbruksstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	318 800	293 596
1958/59	346 500	320 375
1959/60 (statsliggaren s. 840)	402 000	
1960/61 (förslag; beräknat belopp) ..	414 500	

Yrkande. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget på anförda skäl höjes med 28 000 kr.

Departementschefen

Under återopande av vad jag anfört vid behandlingen av nästföregående anslagspunkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 414 500 kronor.

C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.

[7] 1. Lantbruksnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	10 933 800	11 374 079
1958/59	12 624 400	12 082 745
1959/60 (statsliggaren s. 841)	12 509 500	
1960/61 (förslag; beräknat belopp) ...	12 309 500	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget på anförda skäl höjes med ett avrundat belopp av 183 000 kr.

Departementschefen

Såsom jag redan anført under lantbruksstyrelsens avlöningsanslag, har jag för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen en särskild proposition rörande vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation.

I enlighet med mina beräkningar, vilka jag ämnar återkomma till i nämnda proposition, bör lantbruksnämndernas avlönings-, omkostnads- och utrustningsanslag samt anslag till utbildningskurser för viss personal för nästa budgetår uppföras med 12 309 500 kronor, 2 972 100 kronor, 70 000 kronor respektive 25 000 kronor.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 12 309 500 kronor.

[8] 2. Lantbruksnämnderna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 871 000	2 565 422
1958/59	2 959 500	2 703 673
1959/60 (statsliggaren s. 842)	2 971 500	
1960/61 (förslag; beräknat belopp) ...	2 972 100	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) föreslår, att anslaget på anförda skäl uppräknas med 8 000 kr.

Departementschefen

Åberopande vad jag anfört vid behandlingen av nästföregående anslagspunkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 2 972 100 kronor.

[9] 3. *Lantbruksnämnderna: Utrustning*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	60 000	47 916	45 520
1958/59	46 000	75 760	15 760
1959/60 (statsliggaren s. 843)	70 000		
1960/61 (förslag; beräknat belopp) ..	70 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) föreslår, att anslaget på anförda skäl upptages med ett belopp av 60 000 kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag uttalat under lantbruksnämndernas avlöningsanslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Utrustning* för budgetåret 1960/61 beräkna ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[10] 4. *Lantbruksnämnderna: Utbildningskurser för viss personal*

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 843)	20 000
1960/61 (förslag; beräknat belopp)	25 000

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget på anförda skäl för nästa budgetår höjes med 10 000 kr.

Departementschefen

Under erinran om vad jag anfört under lantbruksnämndernas avlöningsanslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Utbildningskurser för viss personal* för budgetåret 1960/61 beräkna ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[11] 5. Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	6 468 800	7 037 419
1958/59	7 501 100	7 317 313
1959/60 (statsliggaren s. 844)	7 535 800	
1960/61 (förslag)	7 688 800	

Yrkanden. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 447 300 kr. enligt följande sammanställning.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 fiskerikonsulent Ao 15 (6 mån.)	7 700
b) 5 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång (6 mån.)	20 400
2. <i>Lönereglering</i>	
26 sekreterare Bo 1 i st. f. Ao 26 (6 mån.)	56 600
3. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar	100 400
b) 1959 års lönereglering	153 000
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	109 200
	447 300

I särskild skrivelse (29/9 1959) har *Hushållningssällskapens förbund* ånyo upptagit frågan om inrättande av ekonomikonsulentbefattningar vid hushållningssällskapen. Beträffande framförda yrkanden hänvisas till den redogörelse, som lämnats i 1959 års statsverksproposition (IX ht s. 19). Förbundet har vidare i en senare framställning (skr. 8/10 1959) på anförda skäl hemställt om en uppflyttning av hushållningssällskapens sekreterare till lönegrad Bo 1.

M o t i v. 1 a). I en till lantbruksstyrelsens anslagsskrivelse i avskrift fogad skrift har Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap på anförda skäl anhållit, att styrelsen i äskandena för budgetåret 1960/61 måtte föreslå uppförande fr. o. m. den 1 juli 1960 i sällskapets personalförteckning av en med statsmedel avlönad fiskerikonsulentbefattning. Fiskeristyrelsen har tillstyrkt sällskapets framställning. Lantbruksstyrelsen framhåller för sin del, att styrelsen mot bakgrunden av vad i ärendet meddelats finner det ändamålsenligt att åtgärderna till fiskets främjande inom sällskapets område liksom inom övriga hushållningssällskaps områden handhas av vederbörande sällskap.

Av hushållningssällskapets i Göteborgs och Bohus län förenämnda skrivelse ävensom av innehållet i en inom fiskeristyrelsen upprättad, till lantbruksstyrelsens anslagsskrivelse likaledes i avskrift fogad promemoria i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Hushållningssällskap har enligt 1 § kungörelsen 1958:248 om ändring i kungörelsen den 10 juli 1947 (nr 394) med allmänna grunder för hushåll-

ningssällskaps organisation till ändamål att främja jordbruket och därtill hörande binäringar ävensom fiske, hemslöjd och hemvård. Om hushållningssällskaps befattning med fisket är bestämmelser meddelade i kungörelsen 1948: 502 angående statsbidrag till vissa åtgärder för fiskets främjande. I 3 § 3 mom. denna kungörelse stadgas som allmänt villkor för att hushållningssällskap skall äga åtnjuta statsbidrag, som avses i kungörelsen, att antingen inom sällskapet enligt de grunder, som angives i 4 §, tillsatts särskild fiskerinämnd för att handha sällskapets verksamhet för fiskets främjande eller, efter fiskeristyrelsens medgivande, handhavandet av denna verksamhet helt eller delvis överlåtits på sammanslutning av yrkesfiskare. Fiskerinämnd skall enligt 4 § sistnämnda kungörelse bestå av minst fem av hushållningssällskapets förvaltningsutskott utsedda ledamöter, därav en tillika ordförande. Vid valet av ledamöter skall tillses, att inom sällskapets område verksamma yrkesfiskare i erforderlig utsträckning blir representerade i nämnden. Till sekreterare i fiskerinämnd skall utses länsfiskeritjänsteman (fiskerikonsulent).

Under en lång följd av år har de åtgärder till fiskets främjande, som på andra håll hör till vederbörande hushållningssällskaps fiskerinämnds och hos sällskapet anställda fiskeritjänstemäns arbetsuppgifter, inom Göteborgs och Bohus län delvis handhåfts av länets havsfiskeförening med fiskeriintendenten i Västerhavets distrikt som sekreterare och ombudsman, dock med undantag för ärenden rörande fiskerilån, som handlägges av landstinget, och viss utbildningsverksamhet för fiskare, som ankommer på länsstyrelsen.

Fiskeristyrelsen anordnade i januari 1959 en konferens rörande ordnandet av den lokala fiskeriadминистраtionen i Göteborgs och Bohus län. Vid denna konferens, där bl. a. representanter för länsstyrelsen, landstinget, hushållningssällskapet och fiskarorganisationerna var närvarande, förelåg den förut omförmälda inom fiskeristyrelsen utarbetade promemorian. I denna framhölls bl. a., att den dittillsvarande organisationen av den lokala fiskeriadминистраtionen har varit väl lämpad för Göteborgs och Bohus län. Läget på området hade emellertid numera väsentligt förändrats. Flera olika faktorer hade bidragit därtill. Till en början anfördes, att 1948 års riksdags beslut rörande hushållningssällskapens befattning med fiskerinäringen (prop. 48; JoU 15; rskr. 264) givit nödiga garantier för ett effektivt och sakkunnigt arbete till fiskerinäringens främjande på länsplanet genom att hushållningssällskapens fiskerinämnder författningsmässigt placerats i centrum för detta arbete samt genom fiskeriintendentens och fiskerikonsulentens fasta anknytning till nämnderna. Styrelsen och fiskeriintendenten kunde på grundvalen av sina erfarenheter under de mer än tio år den nuvarande organisationen varit i verksamhet vitsorda den lokala organisationens effektivitet och sakkunskap. Mycket tungt vägande skäl måste föreligga för att icke välja denna organisationsform för den länsmässiga fiskeriadминистраtionen, vilken å ena sidan genom hushållningssällskapens huvudmannaskap utgjorde en icke-statlig verksamhet i den kommunala självstyrelsens former och å andra sidan var till 100 procent statsbidragsberättigande såvitt avsåg den väsentligaste kostnaden, nämligen löner och omkostnader för fiskerikonsulenterna. Med en annan organisationsform kunde motsvarande förmåner från statens sida inte erhållas.

Av det anförda framgick, att den för landet i övrigt tillämpade organisationsformen för den länsmässiga fiskeriadминистраtionen med fiskerinämnd samt en eller flera statsbidragsavlönade fiskerikonsulenter rent principiellt borde ställa sig betydligt förmånligare ur såväl ekonomiska som organisatoriska synpunkter än den nuvarande ordningen med Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening som huvudman för denna administration inom detta

län. Nuläget innebar för Göteborgs och Bohus läns vidkommande ytterligare, att den i Göteborg stationerade fiskeriintendenten i Västerhavets distrikt i sin egenskap av havsfiskeföreningens verkställande tjänsteman såvitt gäller detta län fungerade som länsfiskeritjänsteman (fiskerikonsulent) samt dessutom hade vissa speciella uppgifter på det lokala planet. Med hänsyn till intendents allmänna arbetsbörda, varvid borde beaktas, att till hans tjänstgöringsdistrikt hörde kust- och havsfisket förutom i Göteborgs och Bohus län jämväl i Hallands, Kristianstads, Malmöhus och Blekinge län, syntes det icke vara rimligt att intendenten såvitt avsåg ett av länen, Göteborgs och Bohus, skulle fullgöra de arbetsuppgifter, som inom de andra länen inom hans tjänstgöringsdistrikt ankom på fiskerinämnarna och fiskerikonsulenterna. Tiden syntes därför vara inne att för Göteborgs och Bohus län övergå till den organisationsform för den lokala fiskeriadминистраtionen, som generellt tillämpas i alla andra län.

I skrivelse till hushållningssällskapet den 11 maj 1959 har havsfiskeföreningen föreslagit, dels att sällskapet ville hos lantbruksstyrelsen anhålla, att denna i petita för budgetåret 1960/61 måtte upptaga kostnaderna för en fiskerikonsulent, dels tillsätta en fiskerinämd.

Vid sammanträde den 13 maj 1959 har hushållningssällskapets förvaltningsutskott behandlat förevarande spörsmål och därvid beslutat uttala, att sällskapet var berett att under vissa ekonomiska förutsättningar genom en av förvaltningsutskottet tillsatt fiskerinämd handha vissa åtgärder till fiskets främjande inom länet. Sålunda skulle fiskerinämden från havsfiskeföreningen övertaga ärenden rörande saltsjöfiskestatistiken och fördelningen av restituerade bensinskattemedel med därtill hörande administrativa uppgifter, frågor rörande fiskeritillsynen samt kontroll å beredning av spillånga och kabeljo. Därjämte skulle nämnden handha ärenden rörande insjöfisket samt utbildnings- och undervisningsverksamhet bland fiskare. Däremot förutsatte utskottet, att handläggning av ärenden rörande fiskerilån alltjämt skulle ankomma på länets landsting, att havsfiskeföreningens uppgift att utge byggnadsföreskrifter för fiskefartyg av trä samt tillhandahållande av kontrollant å fiskefartygsbyggen icke skulle överflyttas på hushållningssällskapet utan förslagsvis tillkomma sjöfartsstyrelsen samt att ej heller på hushållningssällskapet eller dess fiskerinämd skulle ankomma att utge publikation, motsvarande havsfiskeföreningens nuvarande årsbok. Förvaltningsutskottet förklarade sig vidare berett, att i enlighet med bestämmelserna i 4 § kungörelsen 1948: 502 tillsätta en fiskerinämd. Sagda nämnd borde — förutom fiskeriintendenten som självskriven ledamot — förslagsvis bestå av sex ledamöter, varav en ledamot tillika ordförande, fyra representerande havsfisket och en representerande insjöfisket.

En förutsättning för att hushållningssällskapet skulle kunna påtaga sig sagda arbetsuppgifter var att sällskapet bereddes ekonomiska möjligheter att anställa en med statsmedel avlönad ordinarie fiskerikonsulent, uppförd fr. o. m. 1 juli 1960 å för sällskapet gällande personalförteckning. Konsulenten avsågs bli stationerad i Uddevalla. Vidare räknade hushållningssällskapet med, att sällskapet fr. o. m. 1 juli 1960 skulle komma att beviljas 7 500 kr. per år såsom tillägg till sällskapets eljest tillkommande andel av omkostnadsanslaget till hushållningssällskapen.

1 b). Yrkandet har framförts tidigare. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1953 och 1954 s. 167 p. 5 resp. s. 200 p. 4.

2. Detta yrkande har framförts jämväl i styrelsens förslag till anslags-
äskanden för budgetåren 1958/59 och 1959/60 (IX ht 1958 s. 32 p. 2 a)).

Styrelsen anför, att genom lantbruksdirektörernas uppflyttning sekreterarna kommit att, på något undantag när, utgöra de enda chefstjänstemän på länsplanet, som i förhållande till kompetensfordringar och arbetsuppgifter är placerade lägre än i lönegrad B 1.

3 a) — c). Ökningarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Lantbruksstyrelsens förslag att å personalförteckningen skall uppföras en fiskerikonsulentbefattning vid hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län kan jag inte biträda. Emellertid synes böra undersökas om ej en av de två befattningar av dylikt slag som för närvarande hänföres till hushållningssällskapet i Värmlands län kan överföras till förstnämnda län. Därest undersökningen, vilken bör utföras av fiskeristyrelsen i samråd med lantbruksstyrelsen, befinnes ge vid handen att en överflyttning bör genomföras, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att senare besluta därom.

Övriga av lantbruksstyrelsen framförda förslag beträffande personalförstärkning och lönereglering kan jag ej heller tillstyrka. Däremot har jag intet att invända mot styrelsens beräkningar att medelsbehovet till följd av 1959 års lönereglering ökar med 153 000 kronor. Med hänsyn till att här ifrågakavande anslagsanvisning avser kalenderåret 1960 behöver en uppräkning av det till kompensation för folkpensionsavgifter bestämda beloppet ej ske. Någon medelsförstärkning för att täcka de av lantbruksstyrelsen angivna kostnaderna för löneklassförändringar anser jag inte erforderlig, enär, såsom antydes i den i det föregående redovisade tablån över nettoutgifter under anslaget, utrymme för sagda kostnader torde finnas inom nuvarande anslagsram, utvidgad med förut angivna belopp å 153 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 688 800 kronor.

[12] 6. Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	4 550 000	4 550 000	—
1958/59	4 890 000	4 890 000	—
1959/60 (statsliggaren s. 845) . .	4 965 000		
1960/61 (förslag)	5 085 000		

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer,

A. att rubricerade anslag för nästa budgetår uppräknas med 385 000 kr. till 5 350 000 kr.

B. att under den å innevarande budgetårs riksstat upptagna särskilda anslagsrubriken Bidrag till hushållningssällskapen: Demonstrationsgårdsverksamhet anvisas 70 000 kr., vilket innebär en anslagshöjning med 40 000 kr.

I särskild framställning (skr. 29/9 1959) har *Hushållningssällskapens förbund* på anförda skäl framfört yrkande om en uppräknings av omkostnadsanslaget för år 1960 med 585 000 kr.

Motiv. A. I likhet med föregående år har lantbruksstyrelsen infordrat uppgifter från hushållningssällskapen rörande vissa beräknade inkomster och utgifter för deras verksamhet under verksamhetsåret 1960. Uppgifterna redovisas i en till skrivelsen fogad bilaga, vilken återges å s. 16—17. Av sammanställningen framgår, att av en total utgiftssumma å ca 9 940 000 kr. ca 2 870 000 kr. eller ca 29 procent beräknas kunna täckas med sällskapens egna inkomster, ca 540 000 kr. eller ca 5 procent med anslag från landsting, ca 350 000 kr. eller ca 4 procent genom anslag från annat håll samt 670 000 kr. eller ca 7 procent genom anslag från staten under reservationsanslaget Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. För att återstoden av de beräknade utgifterna ca 55 procent i sin helhet skall kunna täckas erfordras således ett statligt omkostnadsanslag å i runt tal 5 510 000 kr. Utgifterna fördelar sig med ca 2 930 000 kr. eller ca 29 procent å avlöningar m. m., ca 1 850 000 kr. eller ca 19 procent å resekostnader, ca 510 000 kr. eller ca 5 procent å hyror och ca 1 640 000 kr. eller ca 17 procent å expenser medan återstoden tillhopa ca 3 000 000 kr. avser kostnader för olika verksamhetsgrenar utöver för resp. ändamål särskilt erhållet sakanslag.

I sina förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår föreslog lantbruksstyrelsen en uppräknings av hushållningssällskapens omkostnadsanslag med 360 000 kr. Detta förslag vann emellertid ej Kungl. Maj:ts eller riksdagens bifall. En uppräknings av omkostnadsanslaget med sammanlagt 75 000 kr. till 4 965 000 kr. gjordes dock på det sättet att till anslaget fördes dels ett belopp å 50 000 kr., som sedan åtskilliga år utgått från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område till stöd åt av hushållningssällskapen bedriven upplysningsverksamhet rörande foderkonservering, dels ett belopp å 25 000 kr. från anslaget Befordrande av inhemsk fröodling. Genom att emellertid samtidigt ett belopp av 25 000 kr. avdelades för anlitande av viss driftsekonomisk expertis utanför hushållningssällskapen, stannade det belopp över vilket sällskapen ägde att fritt förfoga vid 4 940 000 kr. Den andel av sina samlade utgifter för år 1960, som hushållningssällskapen ansett sig ej kunna täcka med andra medel än statsbidrag, överstiger sålunda nuvarande omkostnadsanslag med inte mindre än i runt tal (5 510 000 — 4 940 000 =) 570 000 kr. och innebär i förhållande till lantbruksstyrelsens förslag för innevarande budgetår en ytterligare ökning med 260 000 kr. Jämfört med år 1959 (IX ht 1959 s. 14—15) uppgår den beräknade totala kostnadsstegringen till (9 940 000 — 9 400 000 =) 540 000 kr., varav 280 000 kr. beräknas täckas genom ökade inkomster av annat slag än statsbidrag.

Även om de uppgifter, som redovisas i omförmälda sammanställning, är beräknade och preliminära, är det enligt styrelsens mening uppenbart, att

Sammanställning rörande hushållningssällskapens

Hushållningssällskap	Inkomster						Utgifter	
	Egna	Från lands- ting	Från annat håll	Bidrag till produk- tions befräm- jande åtgärder	Beräk- nat stats- bidrag till om- kost- nader	Summa	Avlö- ningar m. m.	Rese- kost- nader
Stockholms läns o. stads	56 000	37 000	8 050	—	213 634	314 684	123 284	81 000
Uppsala läns	106 950	20 000	19 600	—	166 750	313 300	105 000	59 100
Södermanlands	121 200	—	20 000	—	179 118	320 318	129 268	88 000
Östergötlands	139 900	—	—	—	216 336	356 236	112 296	40 000
Jönköpings	84 800	22 000	13 860	—	238 190	358 850	149 900	45 000
Kronobergs	53 000	—	—	—	168 000	221 000	31 050	40 000
Kalmar läns n:a	24 100	4 000	—	—	110 027	138 127	33 171	22 000
Kalmar läns s:a	98 600	22 800	—	—	203 100	324 500	82 500	53 000
Gotlands	56 400	16 100	2 500	—	102 800	177 800	32 300	28 000
Blekinge	60 000	35 000	2 600	—	137 900	235 500	54 000	40 000
Kristianstads	91 000	—	48 768	—	239 580	379 348	142 598	64 000
Malmöhus	319 000	—	—	—	304 218	623 218	188 784	60 000
Hallands	128 000	20 000	46 000	—	185 000	379 000	141 500	75 000
Göteborgs o. Bohus	121 600	25 400	6 500	—	176 000	329 500	77 456	72 000
Älvsborgs läns n:a	142 000	25 000	5 000	—	158 000	330 000	77 650	54 400
Älvsborgs läns s:a	26 750	27 000	5 000	—	140 968	199 718	58 478	50 500
Skaraborgs	382 010	—	61 700	—	212 300	656 010	170 252	80 000
Värmlands	113 500	—	51 500	40 000	296 262	501 262	178 962	100 000
Örebro	107 830	14 620	36 280	—	212 598	371 328	139 103	75 400
Västmanlands	44 970	—	—	—	139 655	184 625	45 125	27 000
Kopparbergs	69 000	63 500	—	75 000	227 734	435 234	130 584	76 000
Gävleborgs	58 000	26 364	6 000	70 000	264 421	424 785	105 796	100 000
Västernorrlands	77 900	52 788	—	95 000	264 867	490 555	141 378	109 000
Jämtlands	162 300	43 000	—	170 000	213 700	589 000	168 000	124 400
Västerbottens	158 000	76 074	500	100 000	357 304	691 878	165 833	157 000
Norrbottnens	63 700	10 000	18 400	120 000	382 969	595 069	146 820	135 000
Summa	2 866 510	540 646	352 258	670 000	5 511 431	9 940 845	2 931 088	1 855 800

hushållningssällskapen mot bakgrunden av beräknade, mer eller mindre automatiska ökningar av sådana utgifter som avlöningar, resor, hyror och expenser ej är i stånd att i fortsättningen bedriva sin verksamhet i nuvarande omfattning, om inte statsbidraget till omkostnader höjes. Med hänsyn till att även hushållningssällskapen i nuvarande läge bör ålägga sig vissa restriktioner vid beslut om utgiftsökningar stannar styrelsen vid att föreslå en uppräknings av anslaget med samma belopp som styrelsen tidigare föreslagit för innevarande budgetår eller med 360 000 kr. Utöver nämnda belopp bör enligt styrelsen anslaget uppräknas med ytterligare 25 000 kr., motsvarande det belopp som för innevarande år avdelats av anslaget för att möjliggöra anlåtande av viss driftsekonomisk expertis. Hur angeläget det än är att hushållningssällskapen i avsaknad av särskilda ekonomikonsulenter kan erhålla biträde av dylik expertis, bör detta enligt styrelsens mening inte medföra, att det för sällskapens omkostnader avsedda anslaget härvid beskäres. Lantbruksstyrelsen föreslår därför, att hushållningssällskapens om-

beräknade inkomster och utgifter under år 1960

Utgifter											
Hyror	Ex-penser	Nettoutgifter för									Summa
		väst- od- ling	hus- djurs- sköt- sel	vete- rinär- verk- sam- het	träd- gårds- sköt- sel	skogs- hus- håll- ning	fiske	hus- lig eko- no- mi	kurs- verk- sam- het	övrig verk- sam- het	
18 000	63 600	6 000	6 200	—	350	—	—	2 000	2 500	11 750	314 684
17 500	62 900	10 450	12 400	—	2 200	500	2 050	1 000	20 000	20 200	313 300
5 500	58 150	2 500	6 200	—	—	—	300	2 000	10 000	18 400	320 318
8 000	70 040	42 700	25 600	—	41 050	—	11 400	—	—	5 150	356 236
17 000	83 400	13 100	19 800	—	350	—	4 700	1 300	9 300	15 000	358 850
14 870	44 225	25 100	31 755	1 000	1 100	—	2 200	2 900	7 100	19 700	221 000
17 000	49 006	3 500	5 750	—	500	—	5 800	—	—	1 400	138 127
30 700	55 800	34 500	8 200	—	4 900	—	12 900	—	13 700	28 300	324 500
18 000	35 400	15 500	23 500	—	2 000	—	3 600	600	13 000	5 900	177 800
12 000	37 600	32 000	13 500	6 000	1 700	400	2 900	500	6 500	28 400	235 500
11 000	58 750	51 500	23 500	—	550	400	4 100	4 000	3 000	15 950	379 348
20 000	87 820	91 946	21 900	25 000	2 000	6 000	8 340	3 000	24 000	84 428	623 218
13 000	71 500	9 400	27 000	—	500	500	5 000	600	16 000	19 000	379 000
25 000	57 674	500	21 600	—	500	4 000	2 500	3 250	8 000	57 020	329 500
39 000	57 200	26 500	48 400	—	1 200	—	8 050	—	—	17 600	330 000
17 000	26 500	6 450	30 900	—	250	—	1 000	500	—	8 140	199 718
29 500	77 500	121 800	22 400	—	2 250	500	34 100	1 500	14 000	102 208	656 010
25 000	77 700	24 700	14 250	—	1 000	2 000	16 900	9 000	10 000	41 750	501 262
42 000	62 200	3 900	13 100	—	4 800	—	2 000	1 900	—	26 925	371 328
13 500	33 850	21 500	9 800	—	50	300	2 350	800	11 100	19 250	184 625
12 500	66 300	16 600	34 050	5 500	2 000	—	600	11 000	13 400	66 700	435 234
23 000	64 677	8 750	26 800	—	800	—	2 850	1 250	20 500	70 362	424 785
18 388	78 690	19 225	34 270	—	2 200	—	5 650	2 950	13 730	65 074	490 555
18 500	45 600	12 500	50 200	—	10 500	300	61 500	9 300	46 500	41 700	589 000
44 350	86 500	40 700	79 550	44 000	6 000	1 000	15 000	3 000	—	48 945	691 878
3 000	130 400	55 500	30 100	—	34 000	—	4 000	14 500	12 130	29 619	595 069
518 308	1 642 982	696 821	640 725	81 500	122 750	15 900	219 790	76 850	274 460	868 871	9 940 845

kostnadsanslag uppräknas med tillhoppa 385 000 kr. Häri rymmes ett belopp av 3 750 kr. motsvarande den höjning av grundbeloppet till hushållningssällskapet i Göteborgs och Bohus län, som med de regler, som gäller för omkostnadsanslagets fördelning mellan hushållningssällskapen, innebärande att sällskapen såsom grundbelopp tillföres ett belopp av 7 500 kr. för varje s. k. resande befattningshavare, följer vid bifall till styrelsens under närmast föregående anslagspunkt framförda förslag om uppförande fr. o. m. den 1 juli 1960 av en befattning såsom fiskerikonsulent på personalförteckningen för nämnda hushållningssällskap.

B. Förslaget är detsamma, som av styrelsen framförts i anslagsskrivelserna för de senaste fyra åren (se IX ht 1959 s. 24—25).

1958 års besparingsutredning har i sitt betänkande även berört hushållningssällskapens organisation. Vad utredningen därvid anfört torde få redovisas i samband med den särskilda propositionen rörande vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation.

Departementschefen

Under denna punkt vill jag först anmäla min avsikt att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av den statliga och statsunderstödda organisationen inom hela det område som rör jordbrukets samt skogsbrukets rationalisering och därmed sammanhängande spörsmål. Utredningen bör självfallet ske med nära anknytning till pågående kommittéarbete rörande exempelvis den jordpolitiska lagstiftningen och fastighetsbildningslagstiftningen. Såsom ett led i utredningsarbetet bör genomföras undersökningar och försök i syfte att nedbringa kostnaderna för den kamerala verksamheten vid berörda statliga och statsunderstödda organ. I avvaktan på resultatet av sistnämnda delutredning bör ett återbesättande av ledigblivna kamerala tjänster undvikas.

I den förebådade särskilda propositionen angående vissa ändringar i lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas organisation, i vilken proposition också avses beröras spörsmålet om sammanföring av de båda hushållningssällskapen i Kalmar län, ämnar jag förorda ej oväsentliga besparingar och omläggningar vid lantbruksnämnderna samtidigt som viss effektivisering av deras verksamhet åsyftas. Liknande rationaliseringssträvanden bör komma till uttryck beträffande hushållningssällskapen. Det är med här nämnda utgångspunkter jag framlägger mina förslag och medelsberäkningar i fråga om detta anslag.

Det belopp som skall fördelas på de skilda hushållningssällskapen jämlikt kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 232) föreslår jag skall bibehållas oförändrat för nästa år. Ur sagda belopp bör sällskapen även få taga de medel, varmed de kan finna erforderligt att stödja den fortsatta verksamheten vid de lokala veterinärbakteriologiska laboratorierna och lantbrukskemiska kontrollstationerna. Sistnämnda verksamhet bör dock genom olika slag av åtgärder, bland annat taxehöjningar, efter någon övergångstid kunna göras ekonomiskt självbärande.

Såsom en särskild post under detta anslag, för vilken post förenämnda fördelningsbestämmelser inte skall gälla, bör upptagas ett belopp av 30 000 kronor för bidrag till demonstrationsgårdsverksamhet. Något självständigt anslag för detta ändamål torde sålunda inte längre böra uppföras å riksstaten.

Angelägenheten av att stärka hushållningssällskapens resurser för drifts-ekonomisk rådgivnings- och upplysningsverksamhet liksom behovet av att jordbruksekonomisk expertis skall stå till förfogande ej blott för hushållningssällskapen utan i viss utsträckning även för lantbruksnämnderna motiverar enligt min uppfattning en ökning av den särskilda post för anlitan-
de av dylik expertis som för närvarande finnes under detta anslag. Ej heller för sagda post gäller fördelningsbestämmelserna i kungörelsen 1958:232. Jag föreslår att posten erhåller ett tillskott å 90 000 kronor. Detta belopp bör tagas i anspråk för bestridande av kostnader för anställande tills vidare vid hushållningssällskapen av sådan expertis som nyss nämnts. De geografiska verksamhetsområdena för denna nya personal bör om möjligt om-

fatta mer än ett län vardera. Expertisen i fråga bör ej blott till viss del biträda också lantbruksnämnderna utan även i erforderlig omfattning medverka i arbetet med den av lantbruksstyrelsen ledda jordbruksekonomiska undersökningen. I anledning härav synes medelsbehovet under anslaget Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket kunna minskas med 55 000 kronor. Under den här behandlade anslagsposten bör jämväl för nästa budgetår avdelas ett belopp av 25 000 kronor till tillfälligt biträde med konsulentverksamhet inom hushållningssällskapens ram på enahanda sätt som tillämpas detta budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbruksstyrelsen meddela erforderliga närmare föreskrifter beträffande dispositionen av de under anslagsposten anvisade medlen.

Det sammanlagda anslagsbehovet uppgår enligt förenämnda beräkningar till 5 085 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av
5 085 000 kronor.

[13] 7. Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.¹

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 344 000	1 522 297
1958/59	1 394 000	1 701 890
1959/60 (statsliggaren s. 883)	1 600 000	
1960/61 (förslag)	1 640 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, vilket icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande, avses förslagsvis 1 518 000 kr. till kursverksamhet, högst 32 000 kr. till studieresor samt högst 50 000 kr. till framställning av undervisningsfilm och bildserier. Beträffande dispositionen av det för kursverksamhet anvisade beloppet har förutsatts (IX ht 1959 s. 204), att överskridande av detsamma icke kommer att ske annat än när arbetsmarknadsskäl därtill föreligger.

Yrkanden. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 245 000 kr. I en vid styrelsens framställning fogad ansökning anholder Föreningen Skogs- och lantbruksfilm om ett anslag å 100 000 kr. för framställning av undervisningsfilm och bildserier.

Lantbruksstyrelsen föreslår vidare, att överskridande av beloppet till kursverksamhet skall få ske även när arbetsmarknadsskäl icke därtill föreligger.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

	Förslag 1960/61	Ökning
1. Kurser med enbart muntlig och med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning	1 735 000	+ 217 000
2. Studieresor	40 000	+ 8 000
3. Undervisningsfilm och bildserier	70 000	+ 20 000
	1 845 000	+ 245 000

¹ Tidigare rubrik Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.

Motiv. 1. Av skäl, som lantbruksstyrelsen framförde föregående år (IX ht 1959 s. 203 under 1) bör en höjning ske av i 8 § reglementet för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område (1949: 451, ändr. 1955: 151) nämnt traktamentsstipendium och stipendium för förlorad arbetstid. Härom anför styrelsen följande.

Under senare år har ett stigande antal fortbildningskurser anordnats för arbetslösa lantarbetare, varvid dessa under kurstiden uppburit stipendier enligt reglementet 1949: 451. En jämförelse med utbildningsbidrag, som tilldelas friställd arbetskraft inom andra yrken för beivrande av fortbildnings- och omskolningskurser anordnade av överstyrelsen för yrkesutbildning, visar att lantarbetarna i detta hänseende f. n. är sämre ställda, vilket enligt styrelsens mening ytterligare understryker det angelägna i en höjning av stipendiebeloppen.

Efter samråd med skogsstyrelsen, som i sina kurser tillämpar samma bestämmelser med avseende på stipendier, och arbetsmarknadsstyrelsen samt under hänvisning till nyss angivna skäl föreslår lantbruksstyrelsen, att för kurser, som anordnas enligt nyssnämnda reglemente, traktamentsstipendiet höjes från 5 till 7 kr. och stipendiet för förlorad arbetsförtjänst för familjeförsörjare från 15 till 17 kr. Dessa stipendiehöjningar medför behov av statsbidrag med ytterligare 87 000 kr.

Lärare och instruktörer vid hushållningssällskapens kurser äger uppbära bl. a. traktamenten enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet. Fr. o. m. ingången av budgetåret 1959/60 har ifrågavarande traktamenten höjts med något mer än 10 procent. Detta medför automatiskt en höjning av kostnaderna för kursverksamheten.

Den av hushållningssällskapen och vissa lantbruksundervisningsanstalter bedrivna kursverksamheten har under de senaste åren utvidgats ganska avsevärt, såsom framgår av följande sammanställning.

	Kurser anordnade av					
	hushållningssällskap,		skolor,		Summa,	
	antal		antal		antal	
	kurser	deltagare	kurser	deltagare	kurser	deltagare
1953/54	4 829	168 947	56	952	4 885	169 899
1954/55	5 562	171 588	65	1 244	5 627	172 832
1955/56	5 884	194 006	65	969	5 949	194 975
1956/57	6 201	211 883	58	955	6 259	212 838
1957/58	6 686	215 642	71	1 020	6 757	216 662

Behovet av statsbidrag har till följd av sistnämnda traktamentshöjning och den ökade kursverksamheten beräknats stiga med 130 000 kr.

Angående förslaget att det till kursverksamhet avsedda beloppet skall få överskridas även om arbetsmarknadsskäl därtill icke föreligger framhåller lantbruksstyrelsen de olägenheter, som tillämpandet av denna föreskrift innebär såväl vid planeringen av kursverksamheten som vid genomförandet av densamma. Styrelsen anför därom följande.

En med hänsyn till omfattningen av kursverksamheten vid de olika hushållningssällskapen rättvis fördelning av det disponibla beloppet är ytterst svår att genomföra beroende på dels att omfattningen av ifrågavarande verksamhet vid de olika sällskapen i hög grad varierar år från år, dels att stora

svårigheter föreligger för de enskilda sällskapen att före resp. budgetårs början beräkna såväl verksamhetens omfattning som de totala kostnaderna för densamma. Ett begränsat anslag får därmed en hämmande inverkan på en i övrigt i högsta grad önskvärd kursverksamhet. Det är mycket svårt att på förhand förutsäga kostnaderna för de enskilda kurserna. Det är likaledes svårt att under löpande kurstid kontrollera förbrukningen av medel för kursverksamheten. Eftersom kurser måste planläggas i god tid före genomförandet måste det i synnerhet mot slutet av budgetåret — och sålunda under de ur kursverksamhetens synpunkt viktiga vårmånaderna — råda stor osäkerhet om huruvida beviljade medel kommer att räcka till eller inte. Inför risken att härvidlag överskrida beviljade medel, och därigenom komma i en ekonomiskt mycket besvärlig situation, är det naturligt om hushållningssällskapen blir överdrivet försiktiga. Detta leder i sin tur till att det föreligger stora risker för att verksamheten inte ens kommer att uppnå den av riksdagen föreslagna omfattningen, vilket enligt lantbruksstyrelsens mening måste betraktas som otillfredsställande.

2. På grund av den stora efterfrågan på och behovet av statsbidrag till studieresor förordar lantbruksstyrelsen även i år en höjning av anslagsposten med 8 000 kr. till 40 000 kr.

3. Då filmer och bildserier är utmärkta hjälpmedel i hushållningssällskapens och lantbruksundervisningsanstalternas undervisningsverksamhet, och då föreningen ej förfogar över egna medel för bestridande av de särskilt för undervisningsfilmerna höga framställningskostnaderna, tillstyrker lantbruksstyrelsen en höjning av anslaget med 20 000 kr. till 70 000 kr.

I detta sammanhang torde få anmälas en av *Hushållningssällskapens förbund* gjord ansökan, vari hemställs, att vid beräkningen av förevarande anslag hänsyn toges till behovet av en reserv för oförutsedd belastning av anslaget, att bestämmelserna för statsbidrag till utbildningskurs för särskilt antagna elever med längre varaktighet än fem dagar ändras så att traktamentsstipendiet höjes från fem till sju kr. per dag och att det behovsprövade stipendiet till familjeförsörjare för förlorad arbetsförtjänst höjes från högst 15 till högst 17 kr. per dag samt att förevarande anslag för nästa budgetår uppräknas med 25 000 kr. på grund av höjda traktamentsersättningar åt anlitad lärarpersonal. Den föreslagna reserven för oförutsedd belastning av anslaget är enligt förbundet motiverad med hänsyn till att anslaget inte får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande och endast när arbetsmarknadsskäl därtill föranleder.

Departementschefen

För så gott som samtliga de kurser, vartill bidrag utgått från de under anslagsrubriken Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m. anvisade medlen, har sällskapen stått såsom anordnare. Antalet av skolor anordnade kurser är förhållandevis ringa. Kurserna under hushållningssällskapens ledning — vilka kurser till helt övervägande delen utgöres av kortare sådana, omfattande endast några få dagar — har innehållsmässigt sett nära anknytning till den rådgivnings- och upplysnings-

verksamhet, som sällskapen bedriver med anlitande av det under nästföregående punkt behandlade omkostnadsanslaget. De båda förenämnda anslagen disponeras sålunda till stor del för att finansiera ett och samma statsunderstött ändamål, varvid dock två skilda, varandra kompletterande verksamhetsformer tillämpas. Av denna anledning synes skäl föreligga att här ifrågasvara anslag i statsverkspropositionen uppföres tillsammans med de anslag i övrigt som anvisas till lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion. Jag vill samtidigt, under hänvisning till vad jag anför i det efterföljande, föreslå att anslagsrubriken ändras till Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.

Det jordbruksekonomiska sambandet mellan driftsrationaliseringen samt den yttre och inre rationaliseringen framstår allt klarare. Det synes därför angeläget att ifrågasvara anslagsmedel i större utsträckning än hittills utnyttjas för kursverksamhet som inrymmer rådgivning till de enskilda jordbrukarna jämväl i fråga om de båda sistnämnda slagen av rationaliseringsåtgärder. Enligt min mening bör lantbruksstyrelsen, utifrån gällande författningsbestämmelser på området och efter erforderliga kontakter med de övriga centrala och lokala organ som har till uppgift att verka för jordbrukets rationalisering, uppdraga de huvudsakliga riktlinjerna för dispositionen av de anvisade anslagsmedlen och därvid bland annat beakta de synpunkter jag nyss anfört. Styrelsen bör liksom vederbörande kursanordnare också uppmärksamma de möjligheter som kan föreligga att få till stånd en samordning av kurser och kursplaner i enahanda eller angränsande ämnen inom och framförallt mellan olika hushållningssällskaps områden.

Vad angår de föreslagna höjningarna av stipendierna till elever i kursverksamheten kan jag på de av lantbruksstyrelsen angivna skälen tillstyrka, att stipendierna för förlorad arbetstid till elever, som har försörjningsplikt mot familj, höjes från högst 15 kronor om dagen till högst 17 kronor om dagen. Däremot kan jag inte förorda bifall till förslagen om höjning av övriga stipendiebelopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderlig författningsändring.

Beträffande medelsanvisningen för nästa budgetår torde beloppet till kursverksamheten med hänsyn till ökade traktamentskostnader och den av mig föreslagna höjningen av stipendierna för förlorad arbetstid böra höjas med sammanlagt 40 000 kronor till 1 558 000 kronor. Enligt min mening synes inte föreligga anledning att för nästa budgetår frångå det av 1959 års riksdag godtagna villkoret för att anslaget skall få överskridas.

I fråga om beloppen till studieresor samt till framställning av undervisningsfilm och bildserier är jag inte beredd föreslå någon uppräknings. För dessa ändamål bör beräknas oförändrade belopp av 32 000 respektive 50 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit behöver förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med sammanlagt 1 640 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering* m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 640 000 kronor.

[14] 8. Bidrag till jordbrukets rationalisering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Odisponerad behållning vid budget- årets utgång
1957/58	14 000 000	12 959 850	35 332 136	
1958/59	13 000 000	13 644 113	34 688 023	6 928 497
1959/60 (statsliggaren s. 845)	9 000 000			
1960/61 (förslag)	13 000 000			

Följande sammanställning anger medgiven resp. föreslagen bidragsram samt de belopp, vartill de beviljade bidragen uppgått under budgetåren 1957/58—1958/59.

	Högsta medgivna bidragssumma j	Beviljade bidrag m. m.
1957/58	16 500 000	13 603 900
1958/59	16 500 000	16 245 643
1959/60	16 500 000	
1960/61 (förslag)	16 500 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer,

1. att anslaget för nästa budgetår tillföres 14 000 000 kr. och
2. att den ram, inom vilken bidrag under budgetåret skall få beviljas för olika ändamål, fastställles till oförändrat belopp om sammanlagt 16 500 000 kr.

M o t i v. 1. Till jordbrukets rationalisering har under förevarande rubrik för budgetåren 1948/59 anvisats tillhopa 151 550 000 kr. För samma tid uppgår summan av utbetalade bidrag och av lantbruksnämnderna beviljade men ej utbetalade bidrag till (117 062 979 + 27 794 679 =) 144 857 658 kr. Den odisponerade behållningen, som uppkommit dels genom att den anvisade bidragsramen under gångna år inte i sin helhet utnyttjats, dels genom att under budgetåren 1948/59 en del beviljade bidrag av olika anledningar ej utnyttjats och på grund härav indragits, dels ock genom att vid försäljning av fastigheter, bokförda å jordfonden, uppkommit vinster om tillhopa 2 214 847 kr., uppgick den 30 juni 1959 till i runt tal 6 700 000 kr. Styrelsen har anledning antaga, att ett antal äldre företag, vilka erhållit uppskov med arbetenas utförande till utgången av innevarande år, inte kommer att fullföljas. Det belopp, som på grund härav kan indragas under budgetåret 1959/60, uppskattar styrelsen till omkring 2 000 000 kr. Vidare beräknas tillkomma vinstmedel från jordfonden med approximativt 500 000 kr. Som anslaget för innevarande budgetår tillförts 9 000 000 kr. kan ett belopp av ca 18 200 000 kr. beräknas stå till förfogande under budgetåret 1959/60. Härav kan ca 16 000 000 kr. antagas komma att förbrukas under sagda budgetår. Vid ut-

gången av detsamma skulle den disponibla behållningen sålunda utgöra ca 2 200 000 kr. Anslaget för nästa budgetår torde böra preliminärt beräknas till ett belopp motsvarande erforderlig bidragsram, minskad med den sålunda framräknade odisponerade behållningen. Vid oförändrad bidragsram skulle detta innebära ett anslag av 14 300 000 kr., eller avrundat 14 000 000 kr.

2. För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t bemyndigat lantbruksstyrelsen att av anslaget samt av vid ingången av budgetåret förefintlig reservation å anslaget disponera 2 500 000 kr. för bidrag till yttre rationalisering samt 14 000 000 kr. för bidrag till inre rationalisering, varjämte länsstyrelserna äger disponera intill 5 000 kr. av anslaget för i 7 § lagen 1947: 288 om uppsikt å jordbruk omförmälda syneförrättningar. Inom ramen för bidrag till jordbrukets yttre rationalisering må under budgetåret, utöver gängse ändamål, disponeras dels högst 50 000 kr. för bestridande av kostnader för särskilda planeringsåtgärder, dels erforderliga medel för utbetalande av sådana statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader, vilka jämlikt övergångsbestämmelserna till kungörelsen 1959: 246 skall utgå enligt bestämmelserna i kungörelsen 1928: 295. Vidare må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande inom ramen för bidrag till jordbrukets inre rationalisering under budgetåret 1959/60 vissa belopp disponeras för bidrag till vissa undersökningar rörande äldre torrlägningsföretag, för åtgärder, ägnade att gagna torrlägningsverksamheten i dess helhet samt för slutförande av pågående utredning rörande torrläggning av vissa marker vid Hjälmarén och i Kvismaredalen.

Under budgetåret 1958/59 disponerades av då medgiven bidragsram å 16 500 000 kr. ett sammanlagt belopp av 16 245 643 kr., varjämte av länsstyrelserna togs i anspråk 102 kr. till kostnader för syneförrättningar.

Den för innevarande budgetår gällande bidragsramen å 16 500 000 kr. har fastställts i samband med riksdagens behandling av propositionen 1959:148 angående statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m. Styrelsen anser det f. n. inte möjligt att bedöma i vad mån detta belopp svarar mot det verkliga medelsbehov som framkommer då rationaliseringsverksamheten bedrivs i enlighet med de av fjolårets riksdag godkända ändrade grunderna för verksamheten. Styrelsen finner sig inte nu ha motiv för att för budgetåret 1960/61 yrka på någon ändring av bidragsramen eller av indelningen och dispositionen av densamma med avseende å olika grenar av rationaliseringsverksamheten. Liksom hittills bör möjlighet finnas att, om den för endera av de båda grupperna yttre och inre rationalisering avsedda bidragsramen till någon del ej skulle bli utnyttjad, i stället efter medgivande av Kungl. Maj:t använda behållningen för bidrag till den andra gruppen åtgärder.

Departementschefen

Vad först angår den totala bidragsramen för nästa budgetår finner jag angeläget att denna inte minskas till förfång för den i enlighet med 1959 års riksdagsbeslut intensifierade rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område. Ifrågavarande bidragsram bör enligt min mening innefatta ett

oförändrat belopp av 16 500 000 kronor. Av sagda belopp bör 2 500 000 kronor hänföras till åtgärder för yttre rationalisering medan bidragsramen för inre rationalisering bör anges till 14 000 000 kronor. Sistnämnda båda tal är desamma som riksdagen fastställt för innevarande budgetår. Liksom nu är fallet, bör Kungl. Maj:t äga befogenhet att, om förhållandena föranleder därtill, jämka omförmälda fördelning mellan yttre och inre rationalisering.

Inom ramen för bidrag till yttre rationalisering bör högst 50 000 kronor få tagas i anspråk för täckande av kostnader för sådana slag av planeringsåtgärder, som före detta budgetår bestritts från ett för ändamålet å riksstaten särskilt upptaget anslag. Inom samma ram bör även få disponeras erfoderliga medel för utbetalande av sådana statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader, som åsyftas i övergångsbestämmelserna till kungörelsen den 28 maj 1959 (nr 246) om ändring i kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m. Vidare bör, liksom tidigare, inom ramen för bidrag till jordbrukets inre rationalisering medel till av Kungl. Maj:t bestämda belopp få utnyttjas till bidrag till vissa undersökningar rörande äldre torrlägningsföretag, till åtgärder ägnade att gagna torrlägningsverksamheten i dess helhet ävensom till bestridande av kostnader för slutförande av pågående utredning rörande torrläggning av vissa marker vid Hjälmaren och i Kvismaredalen. Länsstyrelserna torde alltjämt böra få disponera högst 5 000 kronor till täckande av deras kostnader för syneförrättningar enligt lagen den 30 juni 1947 (nr 288) om uppsikt å jordbruk.

Med utgångspunkt från angivna totala bidragsram samt den odisponerade reservation som enligt mina beräkningar kan antagas föreligga under anslaget vid utgången av budgetåret 1959/60 torde medelsanvisningen kunna begränsas till 13 000 000 kronor. Lantbruksstyrelsen har angivit ett 1 000 000 kronor större anslagsbehov.

Jag vill vidare föreslå, att medel till de ändamål som hittills stötts med anslaget Tilläggsbidrag till vissa statsunderstödda torrlägningsföretag vid behov i fortsättningen får tagas ur här förevarande anslag. Vid bifall till detta förslag behöver någon punkt med nyssnämnda anslagsrubrik inte särskilt upptagas i statsverkspropositionen. Per den 30 juni 1960 under sagda rubrik förefintlig odisponerad reservation bör överföras till rationaliseringsanslaget.

Av de under anslaget tillgängliga medlen bör slutligen också få bestridas vissa kostnader, som hittills hänförs till de å riksstaten särskilt upptagna anslagen Ströängars indragande till kronan och Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till jordbrukets rationalisering* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor.

[15] 9. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	300 000	116 575	534 975
1958/59	100 000	110 513	524 462
1959/60 (statsliggaren s. 846)	100		
1960/61 (förslag)	100		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 måtte uppföras med ett formellt belopp av 100 kr.

M o t i v. Vid utgången av budgetåret 1957/58 förelåg en reservation på förevarande anslag å 534 975 kr. Under budgetåret 1958/59 har utbetalats ett sammanlagt belopp av 110 513 kr. Reservationen vid budgetårets utgång uppgick till 524 462 kr. Av detta belopp utgjorde emellertid 56 807 kr. beviljade, men ännu inte utbetalda bidrag. För nu löpande budgetår beräknas utgifterna till omkring 100 000 kr. Då styrelsen även för budgetåret 1960/61 räknar med i stort sett samma utgifter på anslaget torde, med hänsyn till den förhållandevis stora reservationen, anslaget böra uppföras endast med ett formellt belopp av 100 kr.

Departementschefen

Den odisponerade medelstillgången å förevarande anslag uppgick till 467 800 kronor vid ingången av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill och till den väntade belastningen å anslaget detta och nästa budgetår synes tillräckligt att detsamma i enlighet med vad lantbruksstyrelsen föreslagit även för budgetåret 1960/61 uppföres allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[16] 10. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	200 000	296 287
1958/59	300 000	411 546
1959/60 (statsliggaren s. 847)	300 000	
1960/61 (förslag)	400 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer,

1. att anslaget för nästa budgetår uppföres med 400 000 kr.,
2. att den ram, inom vilken statlig kreditgaranti under budgetåret 1960/61 skall få beviljas, bestämmes till för yttre rationalisering 14 000 00 kr., för

inre rationalisering 15 000 000 kr., för jordbruksegnahemslån m. m. 20 000 000 kr. och för driftslån 6 000 000 kr.,

3. att den ram, inom vilken statlig kreditgaranti under budgetåret 1960/61 skall få beviljas bestämmas till för lagerhus m. m. för jordbruksändamål 5 000 000 kr. och för trädgårdsnäringsens rationalisering 2 000 000 kr.,

4. att sådan ändring vidtages i kungörelsen 1955: 354 angående statligt stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering, att lånegaranti må beviljas trädgårdsföretag oavsett storleksordningen.

Motiv. 1. Med hänsyn till att lånegarantiverksamheten alltmera ökat i omfattning och till att densamma nu fortgått under så pass lång tid att de med en dylik verksamhet alltid förenade normala förlustriskerna i fortsättningen kan väntas komma till synes mera än tidigare anser lantbruksstyrelsen det ej osannolikt, att förlusterna kan komma att hålla sig på en något högre nivå än den som tidigare syntes normal. Styrelsen anser sig därför böra föreslå en ökning av anslaget med 100 000 kr. till 400 000 kr. Styrelsen framhåller, att sagda årliga förluster relativt sett är av ringa storleksordning, nämligen endast ca 0,1 procent av lånestocken.

2. För innevarande budgetår gäller i fråga om yttre rationalisering, inre rationalisering, jordbruksegnahemslån och driftslån garantiramarna resp. 14 000 000 kr., 15 000 000 kr., 20 000 000 kr. och 6 000 000 kr.

Som av propositionen 1959: 148 framgår avses bl. a. att åstadkomma en ökad statlig medverkan i den yttre rationaliseringen. Såvitt styrelsen nu kan bedöma synes den för innevarande budgetår höjda garantiramen för yttre rationalisering vara tillräcklig även för nästkommande budgetår. Även garantiramen för inre rationalisering samt ifrågavarande ramar för jordbruksegnahemslån och driftslån finner styrelsen böra uppföras med oförändrade belopp. I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t äga befogenhet att, om förhållandena ger anledning därtill, medgiva jämkning i fördelningen av maximibeloppen beträffande lån för yttre och inre rationalisering, jordbruksegnahemslån samt driftslån.

Styrelsen hemställer i detta sammanhang, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, må för år 1961 nedsättas till 3,6 procent samt att i avseende å köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försålts från kronoegen- dom, räntan må, i den mån köpeskillingen förräntas enligt enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under år 1961 utgå efter 3,6 procent.

3. Beträffande behovet av kreditgaranti för lagerhus anför lantbruksstyrelsen, att den för budgetåret 1958/59 medgivna ramen helt utnyttjats. Behovet av garanti till spannmålslagerhus för tiden intill den 1 juli 1961 uppskattar styrelsen till drygt 4 000 000 kr. Beloppet är avsevärt lägre, än vad styrelsen beräknade i samband med sina anslagsäskanden för innevarande budgetår. Förhållandet torde delvis bero på att beträffande vissa anlägg-

ningar, för vilka vederbörande förra året förklarade sig ämna söka statlig lånegaranti, det visat sig möjligt och med fördel förenat att på annat sätt finansiera byggnadsföretagen. I vad mån de av årets riksdag beslutade åtgärderna för kvalitetsförbättring av matpotatis kommer att stimulera till uppförande av flera potatislagerhus och sorteringscentraler och därmed öka anspråken på statlig lånegaranti anser styrelsen ännu ej möjligt att överblicka. Det är dock enligt styrelsen angeläget att tillräckliga resurser står till förfogande härför liksom för andra ändamål, varom någon beräkning nu ej låter sig göra.

Till lantbruksstyrelsen har under budgetåret 1958/59 inkommit 47 ansökningar om statligt stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering. 44 ansökningar har bifallits, varigenom lånegarantier beviljats för ett sammanlagt belopp av 455 170 kr. 28 ansökningar ligger vid budgetårets utgång under behandling hos styrelsen och avser rationaliseringsåtgärder för en sammanlagd kostnad av ca 375 000 kr.

4. Alltsedan kungörelsen 1955:354 trädde i kraft den 1 juli 1955 har styrelsen haft möjlighet att bevilja statlig lånegaranti för rationalisering av trädgårdsföretag endast till sådana företag, som förutom brukaren och tillfällig arbetskraft sysselsätter högst en helårsanställd arbetare. Med hänvisning till efterföljande sammanställning över under åren 1955/59 inkomna och beviljade ansökningar framhåller styrelsen, att behovet av stöd inom nämnda grupp företag synes vara på väg att minska.

	Antal ansökningar	Beviljade antal	långnegarantier kr.
1955/56	180	82	691 895
1956/57	128	100	723 275
1957/58	72	49	501 100
1958/59	47	44	446 560

Behovet av att kunna understödja rationaliseringssträvandena hos de medelstora och något större företagen inom näringen kvarstår oförändrat. I likhet med föregående år föreslår styrelsen därför, att bestämmelserna i kungörelsen ändras så, att lånegaranti må kunna lämnas till envar trädgårdsodlare, som gör ansökan därom och av lantbruksstyrelsen efter utredning genom hushållningssällskap och lantbruksnämnd befinnes vara i behov därav. Någon utökning av ramen för kreditgarantier behöver ej ske på grund av en dylik ändring.

Departementschefen

Liksom lantbruksstyrelsen anser jag, att anslaget bör uppräknas med 100 000 kronor till 400 000 kronor med hänsyn till den förväntade belastningen å detsamma.

Vad härefter angår frågan om i vilken utsträckning statliga kreditgarantier för här ifrågavarande ändamål må lämnas under budgetåret 1960/61, har lantbruksstyrelsen föreslagit oförändrade garantiramar beträffande lån

för yttre och inre rationalisering ävensom beträffande jordbruksegnahemslån m. m. Häremot har jag inte något att erinra. Garantiramen för lagerhuslån bör däremot för nästa budgetår kunna begränsas till 4 000 000 kronor utan att därför resurserna för garantistöd till anordnande av potatislagerhus och sorteringscentraler minskas.

I skilda sammanhang har under de senaste åren fråga väckts om vidgning av den krets av trädgårdsföretag, som kan erhålla rationaliseringsstöd från statens sida. Enligt 5 § kungörelsen den 3 juni 1955 (nr 354) angående statligt stöd till trädgårdsnäringsens rationalisering gäller som förutsättning för lånegaranti bland annat, att det företag, vartill garanti beviljas, ej är av större omfattning än att för driften, förutom brukaren och tillfällig arbetskraft, erfordras allenast en helårsanställd arbetare (andra st.). Utan hinder härav må dock garanti undantagsvis beviljas även företag av något större omfattning än nyss sagts, därest rationaliseringsbehovet är särskilt framträdande eller andra särskilda omständigheter föreligger (tredje st.).

Vid bedömning av spörsmålet, i vilken omfattning staten bör medverka vid trädgårdsodlingens rationalisering framstår det som naturligt att — då fråga är om stöd i förevarande ordning — i första hand göra jämförelser med de regler som gäller för statsstödet till rationaliseringen inom jordbruksnäringsen. Enligt min uppfattning bör tills vidare principiellt gälla att ifrågasvarande rationaliseringsstöd inte får utsträckas till trädgårdsföretag med bättre lönsamhetsförhållanden än dem som är för handen vid jordbruk, som efter författningsändringen förra året kan erhålla finansiellt bistånd enligt kungörelsen den 11 juni 1948 (nr 342) angående statligt stöd till jordbrukets yttre och inre rationalisering m. m. Sett från den utgångspunkten och i betraktande av vilka företag som med tillämpning av nuvarande bestämmelser tilldelats rationaliseringsbidrag saknas för närvarande anledning att vidtaga några ändringar i berörda bidragsbestämmelser. Däremot framstår vid en sådan jämförelse med stödet till jordbrukets rationalisering möjligheterna att, inom den ram, varom här är fråga, erhålla statsgarantier för på allmänna marknaden upptagna lån till rationaliseringsåtgärder vid trädgårdsföretag såsom något snäva. Produktionsförhållandena inom trädgårdsnäringsen gör emellertid att redan vid en förhållandevis måttlig höjning av maximistorleken å de företag som enligt kungörelsen 1955: 354 kan medges statliga kreditgarantier, statsstödet kan komma att utgå till företagsenheter med uppenbart industriell karaktär. Dylika må enligt förslag, som chefen för handelsdepartementet avser att framlägga senare denna dag vid behandlingen av det under tionde huvudtiteln upptagna anslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl., kunna komma i fråga för kreditstöd genom nyssnämnda föreningar. Till det förut sagda kommer att man i avvakten på resultatet av trädgårdsnäringsutredningens undersökningar alltjämt inte har tillfredsställande uppgifter om räntabilitetsförhållandena inom trädgårdsnäringsen och därför ej heller om behovet av stöd vid olika driftsinriktning och företagsstorlek. I syfte främst att öka möjligheterna till att stärka vår trädgårdsnärings ställning i internationell konkurrens vill jag likväl förorda en viss jämkning av de här åsyftade bestämmelserna för kre-

ditgarantistöd åt av trädgårdsodlare företagna rationaliseringsåtgärder.

5 § tredje stycket kungörelsen 1955: 354 bör enligt min mening ändras så, att för rationaliseringsåtgärd, som uppenbarligen icke kan genomföras utan statligt stöd, lånegaranti må beviljas även företag av större omfattning än sådana med en helårsanställd arbetare i fall då rationaliseringsbehovet är särskilt framträdande eller andra särskilda omständigheter föreligger.

En vidgning på sätt nu föreslagits av möjligheterna att lämna lånegarantier för av trädgårdsodlare upptagna rationaliseringskrediter behöver inte föranleda ändring av den för ändamålet avsedda garantiramen å 2 000 000 kronor, vilken ram hittills utnyttjats endast i begränsad utsträckning.

Vårt jordbruks ekonomiska ställning i betraktande av situationen på den inhemska marknaden lika väl som på den internationella bör leda till intensifierade insatser för att påskynda den pågående driftsrationaliseringen inom denna näring. Staten stödjer för närvarande dylik rationalisering genom att upprätthålla en organisation för forsknings-, undervisnings- och rådgivningsverksamhet på området. Vidare främjas sagda slag av rationalisering i viss mån genom att lantbruksnämnderna i anslutning till förvärv av jordbruksegnahem och i vissa fall i samband med yttre rationalisering kan bevilja kreditgaranti för driftslån. I övrigt utgår inte något statligt finansiellt stöd åt de jordbrukare som genomför rationalisering av driften vid sina gårdar. Det framstår också såsom motiverat att jordbrukarna själva normalt skall ekonomiskt svara för sådana rationaliseringar.

Emellertid finnes fall då en även ur allmänt jordbruksekonomisk synpunkt önskvärd driftsrationalisering inte kan komma till stånd, därest ej staten inträder som garant för lån, som vederbörande måste upptaga för att bestrida vid rationaliseringen i fråga uppkommande investeringskostnader, såväl sådana som ger avkastning på kort sikt som mera långsiktiga dylika. Jag åsyftar härvid de tillfällen då en övergång helt eller i väsentlig utsträckning till eller nystartande av specialproduktion — dock ej sådan av uppenbart industriell karaktär och till vilken under vissa förutsättningar kreditstöd må kunna ifrågakomma jämlikt chefens för handelsdepartementet senare denna dag framförda förslag — av rationaliseringsorganen bedömes böra genomföras men detta stöter på hinder till följd av avsaknad av möjligheter för brukaren att anskaffa erforderligt kapital. För att möjliggöra ett undanröjande av oförmälda hinder för produktionsanpassning, ej minst vid det mindre jordbruket, vill jag föreslå att lånegaranti må kunna beviljas för krediter, som på allmänna marknaden upptages för finansiering av nyss angivna slag av driftsrationalisering.

Lånegaranti bör beviljas av lantbruksnämnden i länet efter samråd med hushållningssällskapet. Garantiärende som avser fastighet, vilken i taxeringshänseende ej är rubricerad som jordbruksfastighet, bör dock avgöras av lantbruksstyrelsen. I övrigt torde i fråga om lånevillkor, säkerheter m. m. böra gälla samma bestämmelser, som nu är föreskrivna beträffande lånegarantier för driftslån. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen inte har något att invända mot införande av den här föreslagna stödformen, utfärda erforderliga författningsbestämmelser. För be-

rörda lånegarantier synes för nästa budgetår böra fastställas en garantiram av 1 000 000 kronor. Garantiramen för driftslån enligt hittillsvarande grunder bör bibehållas vid oförändrat 6 000 000 kronor.

Liksom under tidigare år bör riksdagens medgivande inhämtas till nedläggning enligt tidigare tillämpade grunder av räntan på vissa lån från den förutvarande egnahemslånefonden m. m. Därest riksdagen lämnar detta medgivande torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de författningsbestämmelser, som därmed blir erforderliga.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, må för år 1961 ned sättas till 3,6 procent

b) medgiva, att i avseende å köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillingen förräntas enligt enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under år 1961 utgå efter 3,6 procent

c) medgiva, att under budgetåret 1960/61 statlig kreditgaranti må beviljas dels för lån avseende yttre rationalisering intill ett belopp av 14 000 000 kronor, för lån till inre rationalisering intill ett belopp av 15 000 000 kronor, för jordbruksegnahemslån m. m. intill ett belopp av 20 000 000 kronor och för driftslån intill ett belopp av 6 000 000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle ge anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning, dels för lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål intill ett belopp av 4 000 000 kronor, dels för lån avseende trädgårdsnäringens rationalisering intill ett belopp av 2 000 000 kronor samt dels för lån till i det föregående särskilt angivna slag av driftsrationalisering inom jordbruket intill ett belopp av 1 000 000 kronor

d) till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[17] 11. Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 510 000	1 425 100
1958/59	1 325 000	1 273 745
1959/60 (statsliggaren s. 847)	1 210 000	
1960/61 (förslag)	1 210 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer,

1. att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 295 000 kr.,
2. att det belopp, inom vars ram under budgetåret 1960/61 utfästelser om bidrag till anskaffande av specialmaskiner för jordbruket samt maskiner för trädgårdsnäringen må göras, fastställles till samma belopp som för innevarande budgetår eller 300 000 kr.

M o t i v. 1. Medelsbehovet har av lantbruksstyrelsen beräknats med ledning av till styrelsen inkomna redogörelser för av hushållningssällskapen under andra hälften av budgetåret 1952/53 och första hälften av budgetåret 1953/54 gjorda utfästelser om bidrag.

2. Fr. o. m. budgetåret 1958/59 har ramen för bidragsutfästelser sänkts från 1 000 000 kr. till 300 000 kr. samtidigt som bestämmelserna för bidrag ändrats så, att bidrag numera får beviljas endast för vissa specialmaskiner inom jordbruket samt maskiner för trädgårdsnäringen. Även om erfarenheterna från nyssnämnda budgetår givit vid handen att ytterligare medel skulle behövas för ändamålet, inskränker sig styrelsen till att föreslå en oförändrad bidragsram å 300 000 kr.

Departementschefen

En jämförelse mellan nettoutgifterna under anslaget de senaste åren och anslagsanvisningarna för samma år leder enligt min mening till slutsatsen att medelsbehovet under budgetåret 1960/61 skall kunna täckas inom en anslagsram av enahanda storlek som den för innevarande budgetår. Som lantbruksstyrelsen föreslagit bör det totalbelopp, vartill utfästelser om bidrag till återbetalning av lån på av 1958 års A-riksdag fastställda grunder högst får lämnas, för nästa budgetår vara oförändrat 300 000 kronor.

Med hänsyn till att behov härutinnan framträtt allt klarare synes möjlighet böra öppnas för erhållande av lån från maskinlånefonden jämväl till sådana större bevattningsanläggningar (pumpar, ledningar m. m.), som av enskild maskinhållare eller sammanslutning inköpes för att utnyttjas gemensamt av ett flertal jordbrukare. Likaså bör bidrag inom den förut angivna ramen hädanefter kunna utgå till återbetalning av lån för ändamålet. Därför bör enligt min mening sagda slag av bevattningsanläggningar inrymmas i begreppet dyrbarare specialmaskiner sådant detta i överensstämmelse med riksdagsbeslut år 1958 (prop. 1, p. 21; JoU 1, p. 14; rskr. 9) och genom kungörelseändring samma år utformats i 17 § kungörelsen den 26 juni 1948 (nr 380) angående lån från jordbrukets maskinlånefond m. m. Stöd till anskaffande av ifrågavarande anläggningar bör kunna utgå jämlikt de i nämnda kungörelse intagna låne- och bidragsbestämmelserna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1960/61 må beviljas statsbidrag från anslaget till bidrag till återbetalning av lån ur jordbrukets maskinlånefond å tillhopa 300 000 kronor

b) till *Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 210 000 kronor.

[18] 12. Statens avdikningsanslag

	Anslag	Utbetalat belopp
1957/58	3 500 000	2 333 111
1958/59	3 000 000	2 358 813
1959/60 (statsliggaren s. 847)	1 500 000	
1960/61 (förslag)	1 500 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 500 000 kr.

M o t i v. Under budgetåret 1958/59 har bidrag från statens avdikningsanslag beviljats till torrlägningsföretag med sammanlagt 1 999 940 kr. Vid ingången av innevarande budgetår utgjorde summan av beviljade men ej utbetalade bidrag 5 350 616 kr. *Lantbruksstyrelsen* beräknar, att 1 500 000 kr. kommer att erfordras under budgetåret 1960/61 för infriande av före den 1 juli 1959 gjorda utfästelser om bidrag till torrlägningsföretag.

Departementschefen

De medel, som erfordras under detta anslag för infriande av före den 1 juli 1959 med stöd av då gällande bestämmelser gjorda utfästelser om bidrag till torrlägningsföretag, kan även för nästa budgetår beräknas uppgå till 1 500 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens avdikningsanslag* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[19] 13. Befrämjande av landsbygdens elektrifiering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	4 000 000	4 238 120	5 841 161
1958/59	11 000 000	3 627 330	13 213 831
1959/60 (statsliggaren s. 847)	11 000 000		
1960/61 (förslag)	2 500 000		

Av det för innevarande budgetår under förevarande anslagsrubrik anvisade reservationsanslaget å 11 000 000 kr. avses 4 000 000 kr. för nyanläggning av elektriska distributionsnät m. m. och 7 000 000 kr. för upprustning av dylika nät. Anslaget disponeras *dels* av statskontoret för bestridande intill 150 000 kr. av erforderliga kostnader för elektrifieringsberedningen, intill 30 000 kr. av kostnaderna för av beredningen ledd upplysningsverksamhet angående elupprustning och därmed sammanhängande frågor samt intill 300 000 kr. av kostnaderna för anlitande vid länsstyrelserna av tillfällig expertis i elkraftfrågor, *dels* av länsstyrelserna för utbetalning av beviljade ny-

anläggnings- och upprustningsbidrag. Bestämmelser rörande ifrågavarande bidrag finnes meddelade i kungörelsen 1959: 369 om statligt stöd åt landsbygdens elförsörjning.

Y r k a n d e. *Elektrifieringsberedningen* (skr. 14/8 1959) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 11 000 000 kr. enligt följande fördelning.

1. nyanläggning av elektriska distributionsnät m. m.	4 000 000
2. upprustning av elektriska distributionsnät	7 000 000
	11 000 000

3. Vidare hemställer beredningen, att under budgetåret 1960/61 statlig kreditgaranti för lån avseende nyanläggnings- och upprustningsåtgärder berörande landsbygdens elnät får beviljas med oförändrat 5 000 000 kr.

M o t i v. 1. Som motiv för sitt under punkten gjorda yrkande anför beredningen i huvudsak följande.

Vid slutet av budgetåret 1957/58 förelåg en balans hos beredningen av ansökningar motsvarande bidragsanspråk för nyanläggningar på 1 700 000 kr. Härav har under budgetåret 1958/59 av olika skäl avförts anspråk på sammanlagt 200 000 kr. De under budgetåret nytillkommande anspråken uppgick till 2 700 000 kr. Under budgetåret har beviljats statsbidrag för ändamålet med närmare 3 100 000 kr. I beloppet ingår kostnader för elektrifieringsberedningens verksamhet. Balansen av ansökningar motsvarade vid slutet av budgetåret 1958/59 bidragsanspråk på 1 100 000 kr. Under budgetåret har fram till den 1 juni 1959 anspråken i de inkommande bidragsansökningarna under de vid varje tidpunkt senast förflutna 12 månaderna pendlat mellan 3 000 000 och 3 800 000 kr. För juni månad, då stora bidragsanspråk inför den stundande byggperioden under sommaren normalt inkommer, har under år 1959 anspråken varit osedvanligt låga. De till budgetåret 1958/59 hänfödda inkommande anspråken har härigenom blivit begränsade till det nämnda beloppet 2 700 000 kr. För några projekt, för vilka ansökningar tidigare förelegat men för vilka planläggningen varit så ofullständig att projektet ej varit genomförbara, har nya omarbetade ansökningar, avseende bidrag på drygt 300 000 kr., ingivits. De totalt under budgetåret aktualiserade projekten har sålunda motsvarat i runt tal 3 000 000 kr. Som orsak till den inträffade begränsningen i anspråk kan — förutom att antalet kvarvarande oelektrifierade fastigheter successivt minskas — framhållas, att maximibeloppet för bidrag är för lågt i förhållande till kostnadsläget och att svårigheter ej minst möter att genomföra elektrifiering för glesbygderna i Norrland. Dessutom har inverkat, att bidrag för täckande av felande belopp endast på vissa håll kunnat påräknas från landsting och kommuner.

Med hänsyn till det anförda anser sig beredningen ej böra räkna med högre inkommande bidragsanspråk under budgetåret 1959/60 än som förevarit på senare tid, eller i runt tal 3 000 000 kr. Detta innebär, att innevarande budgetårs anslag på 4 000 000 kr. skulle praktiskt taget komma att motsvara summan av de vid budgetårets början inliggande balanserade anspråken 1 100 000 kr. och de uppskattade nytillkommande anspråken 3 000 000 kr.

Eftersom av anslaget för budgetåret 1958/59 kvarstår drygt 900 000 kr. och man näppeligen, vid oförändrade bidragsgrunder, har att emotse större anspråk än 3 000 000 kr. för budgetåret 1960/61, begränsas nytillskottet till

2 200 000 kr., vari ingår kostnader för beredningens verksamhet beträffande nyanläggningar. Vid en anpassning av bidragsgrunderna dels efter kostnadsutvecklingen, dels med hänsyn till att allt mer svårelektrifierade områden återstår att elektrifiera erfordras dock ett större anslagsbelopp. Beredningen får i detta hänseende hänvisa till sin allmänna redogörelse i skrivelse den 11 juni 1958 till jordbruksdepartementet angående anslag under budgetåren 1959/60—1963/64, enligt vilken ett anslagsbelopp för nyelektrifiering av 4 000 000 kr. beräknats för budgetåret 1960/61 (jfr IX ht 1959 s. 33).

2. Beredningen anför under förevarande punkt bl. a. följande.

Under budgetåret 1958/59 har till beredningen inkommit bidragsanspråk på 2 600 000 kr. I beloppet har inräknats de medel, som ställts till förfogande för administrationen m. m. Till följd av ärendenas komplicerade natur uppstår i vissa fall en ej obetydlig eftersläpning innan ärendena kan överlämnas till beredningen. De till länsstyrelserna totalt ingivna anspråken är väsentligt högre. Under de första dagarna i juli 1959 överlämnades från länsstyrelser anspråk på ytterligare 2 000 000 kr. Dessutom har aviserats betydande anspråk, för vilka ansökningar ej inlämnats.

Huvudparten av de under budgetåret 1958/59 till beredningen inkomna ärendena har ej kunnat slutbehandlas i bidragshänseende, huvudsakligen till följd av att sökandena ej nöjaktigt kunnat redogöra för huru kapitalet i övrigt skall anskaffas. De disponerade medlen uppgår till i runt tal 500 000 kr.

I den plan för anslagen för upprustning, som på sin tid upprättades av elupprustningskommittén, räknades med ett anslagsbelopp härför av 11 000 000 kr. för budgetåret 1960/61. Med hänsyn till att anslagsbeloppet under innevarande budgetår, som i samma plan var upptaget till ävenledes 11 000 000 kr., är begränsat till 7 000 000 kr., räknar beredningen med motsvarande begränsning även för budgetåret 1960/61.

I förevarande sammanhang torde även få anmälas att elektrifieringsberedningen i skrivelse den 14 augusti 1959 hemställt, att medel som ur förevarande anslag ställes till förfogande för administration, anlitande av expertis, upplysningsverksamhet eller annat särskilt ändamål under visst budgetår men ej åtgår under detsamma, därefter må utnyttjas för bidragsgivning i likhet med befrämjandeanslaget i övrigt.

3. I sin motivering under förevarande punkt hänvisar beredningen till ellänekommitténs betänkande, vari föreslogs för ett vart av budgetåren 1959/60 och 1960/61 en garantiram av 5 000 000 kr. Beredningen förutsätter, att beredningen därutöver, i den mån garantiramen för innevarande budgetår inte kommer att helt utnyttjas, får taga i anspråk den ej utnyttjade delen under budgetåret 1960/61.

Y t t r a n d e. Statskontoret förordar, att ett belopp av högst 2 200 000 kr. beräknas för nyelektrifiering. Beträffande elektrifieringsberedningens förslag att för budgetåret 1960/61 ett belopp av 7 000 000 kr. skulle ställas till förfogande för upprustning av elektriska distributionsnät framhåller statskontoret följande. För budgetåret 1958/59 anvisades för ändamålet 7 000 000 kr. Av detta belopp har enligt beredningen disponerats endast ca 500 000 kr. För budgetåret 1959/60 begärde elektrifieringsberedningen 11 000 000 kr. för nu åsyftade ändamål men på förslag av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen anvisades 7 000 000 kr. Såsom skäl härför angav föredragande de-

partementschefen att efterfrågan å statsbidrag till upprustning av elektriska distributionsnät på landsbygden ditintills varit ringa liksom även omfattningen av utfästelser om bidrag för ändamålet, varför en betydande reservation torde komma att föreligga å den för ändamålet avsedda anslagsposten vid utgången av budgetåret 1958/59 (IX ht 1959 s. 34). Elektrifieringsberedningen framhåller nu, att länsstyrelserna i början av budgetåret 1959/60 överlämnat bidragsanspråk å 2 000 000 kr. Dessutom uppges ha förutskickats betydande anspråk, för vilka ansökningar ej inlämnats. Enligt statskontorets mening berättigar hittills vunna erfarenheter rörande anspråken på ifrågavarande statsbidrag till det antagandet, att det sammanlagda belopp, vilket redan under innevarande budgetår står till förfogande för upprustning av elektriska distributionsnät, är tillräckligt stort för att tillgodose såväl under nu löpande som jämväl under nästkommande budgetår uppkommande anspråk. Någon medelsanvisning för budgetåret 1960/61 för ändamålet synes därför ej behöva ifrågakomma.

Av elberedningen föreslagen garantiram för lån avseende nyanläggnings- och upprustningsåtgärder berörande landsbygdens elnät anser statskontoret vara väl högt beräknad.

Departementschefen

Vad först angår medelsanvisningen för nästa budgetår avseende bidrag till nyanläggning av elektriska distributionsnät m. m. torde denna — vilket även framgår av statskontorets remissyttrande i ämnet — kunna nedbringas avsevärt. Den kategori ännu oelektrifierade byggnader, vari elinstallationer bör ske med stöd av statsbidrag från berörda anslagspost, minskar successivt. För min del kan jag tillstyrka att nyssnämnda medelsanvisning bestämmas till 2 500 000 kronor mot för innevarande budgetår 4 000 000 kronor.

Vid ställningstagandet till frågan om medelsbehovet under anslagsposten till upprustning av elektriska distributionsnät bör uppmärksammas att en reservationsmedelsbehållning av betydande storlek beräknas föreligga under anslaget vid ingången av budgetåret 1960/61. Enligt nyligen från elektrifieringsberedningen inhämtade uppgifter får sagda behållning per den 30 juni 1960 antagas komma att uppgå till ett väsentligen obundet belopp av cirka 18 000 000 kronor. Medelsförbrukningen vid utbetalning av upprustningsbidrag nästkommande budgetår kommer förvisso — även om såsom jag bestämt förutsätter, bidragsverksamheten för upprustningsåtgärder kommer att avsevärt intensifieras — inte att sammanlagt nå upp till sistnämnda tal. Vid sådant förhållande behöver driftbudgeten för budgetåret 1960/61 inte belastas med anvisning av ytterligare medel för ifrågavarande ändamål.

Av de under anslaget tillgängliga medlen bör liksom för nu löpande budgetår få utnyttjas högst 150 000 kronor till täckande av erforderliga kostnader för elektrifieringsberedningen, högst 300 000 kronor för anlåtande vid länsstyrelserna av tillfällig expertis i elkraftfrågor samt högst 30 000 kronor för bestridande av kostnaderna för av beredningen ledd upplysnings-

verksamhet angående elupprustning och därmed sammanhängande frågor.

Ramen för statliga kreditgarantier för lån till finansiering av nyanläggnings- och upprustningsåtgärder berörande landsbygdens elnät bör även för nästa budgetår fastställas till 5 000 000 kronor. Den del av nuvarande garantiram som inte disponerats före utgången av innevarande budgetår bör ej få tagas i anspråk under det påföljande.

Under återopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1960/61 statlig kreditgaranti för lån avseende nyanläggnings- och upprustningsåtgärder berörande landsbygdens elnät må beviljas intill ett belopp av 5 000 000 kronor

b) till *Befrämjande av landsbygdens elektrifiering* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

[20] 14. Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	1 100 000	1 735 500	133 600
1958/59	1 250 000	1 225 600	158 000
1959/60 (statsliggaren s. 848)	1 250 000		
1960/61 (förslag; beräknat belopp) ..	2 550 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Särskild proposition rörande vissa norrlandsfrågor kommer inom kort att föreläggas riksdagen. I förenämnda proposition behandlas bland annat lantbruksstyrelsens äskande under denna anslagsrubrik. Vid sådant förhållande föreslår jag att i avbidan på omförmälda särskilda proposition under rubriken beräknas ett belopp av 2 550 000 kronor, vari ingår 1 300 000 kronor, som överförs från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.* för budgetåret 1960/61 beräkna ett reservationsanslag av 2 550 000 kronor.

[21] 15. Befrämjande av husdjursaveln

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	2 373 000	2 376 423	1 066 960
1958/59	1 822 000	2 107 939	781 020
1959/60 (statsliggaren s. 848) ..	2 183 500		
1960/61 (förslag)	1 800 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer,

1. att förevarande anslag för budgetåret 1960/61 uppföres med ett till 2 583 500 kr. höjt belopp enligt följande beräkning,

	Anslag 1959/60	Ökning eller minskning
A. Bidrag till avelsföreningar och liknande organisa- tioner	175 000	+ 10 000
B. Stöd åt hästaveln	1 500 000	+ 400 000
C. Bidrag till kontrollföreningsverksamheten	508 500	— 10 000
	2 183 500	+ 400 000

2. att av förefintlig reservation å den under anslaget upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln må under budgetåret 1960/61 tagas i anspråk ett belopp av 400 000 kr. för statsbidrag till anordnande av ridhusanläggningar,

3. att under budgetåret 1960/61 statlig kreditgaranti för lån till inköp av hästar för avelsändamål eller för användning vid ridhusanläggning får beviljas intill ett sammanlagt belopp av 1 100 000 kr.

M o t i v. 1 A. Anslagsposten skall enligt riksdagens beslut disponeras för utlämnande av bidrag dels till avelsföreningarna för nötboskap, svin, får, fjäderfä och kaniner, till täckande av sådana utgifter, som är en följd av att statliga uppgifter ålagts dem eller att den statliga eller statsunderstödda rådgivnings- och upplysningsverksamheten på grund av bristande resurser tills vidare måste kompletteras med organisationernas verksamhet i samma syfte, dels ock till nämnden för avkommeundersökning av tjurar. För innevarande budgetår har nämnda organ och sammanslutningar anmält ett anslagsbehov av tillhoppa 226 000 kr. Jämväl för nästföljande budgetår beräknas anslagsbehovet komma att vida överstiga det belopp av 175 000 kr., som riksdagen ställt till förfogande för innevarande budgetår. Lantbruksstyrelsen har kunnat konstatera, att de bidrag, som beviljats till avelsföreningar och liknande organisationer, haft och har stor betydelse för landets husdjursskötsel. Som styrelsen framhöll redan i sitt förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår, anser den, att en förstärkning av anslaget bör komma till stånd. Med hänsyn till att största krav på restriktivitet med statsutgifter f. n. måste uppställas, finner styrelsen sig emellertid endast kunna föreslå en ökning av anslagsposten med 10 000 kr. till 185 000 kr.

Särskilt avses härvid en förstärkning av bidragen till Sveriges fjäderfäavelsförening och Nämnden för avkommeundersökning av tjurar.

1 B. Enär storleken av det statliga stödet till hästaveln fastställts så sent som vid fjolårets riksdag, finnes enligt styrelsen ingen anledning till ändring härav. Till stöd åt hästaveln skulle sålunda för budgetåret 1960/61 erfordras ett anslag av 2 000 000 kr., varav 750 000 kr. för varmlodsaveln och 1 250 000 kr. för kallblodsaveln. Vid utgången av budgetåret 1958/59 förelåg å anslaget en reservation å sammanlagt i runt tal 780 000 kr. Av detta belopp torde emellertid 180 000 kr. komma att åtgå för utbetalning enligt vissa före utgången av budgetåret 1958/59 beslutade anvisningar. Därjämte har av 1959 års riksdag disponerats ett belopp av 500 000 kr. för budgetåret 1959/60. Lantbruksstyrelsen anser sig kunna räkna med, att i runt tal 100 000 kr. av medelsbehovet för budgetåret 1960/61 kan täckas av förenämnda reserverade medel. Anslagsposten Stöd åt hästaveln behöver sålunda för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 1 900 000 kr. eller 400 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

1 C. Genom beslut den 27 juni 1957 har Kungl. Maj:t uppdragit åt jordbruksupplysningskommittén att även beakta frågan rörande vilka åtgärder, som lämpligen bör vidtagas i syfte att bereda kontrollföreningarna ökad möjlighet att bedriva individuell upplysnings- och rådgivningsverksamhet på utfodringens område. Kontrollföreningsverksamheten behandlas även av en av Svenska mejeriernas riksförening tillsatt kommitté, i vilken generaldirektören i lantbruksstyrelsen är ordförande. I avvaktan på resultaten av sagda utredningar anser styrelsen, att anslagsbehovet tills vidare bör beräknas enligt oförändrade principer. På grund av en viss minskning i anslutningen till kontrollföreningarna torde dock anslaget kunna minskas med 10 000 kr.

2 och 3. De under dessa punkter yrkade bidrags- resp. garantiramarna är desamma, som av riksdagen fastställts för innevarande budgetår.

I detta sammanhang torde få anmälas att 1958 års besparingsutredning i sitt den 6 augusti 1959 dagtecknade betänkande bl. a. föreslagit att en viss beskärning av det statliga stödet åt hästaveln i nuvarande statsfinansiella läge bör göras. Enligt utredningen bör en inte oväsentlig reducering vara möjlig i fråga om stödet åt varmlodsaveln, som inte är av direkt betydelse ur näringslivets synpunkt. Vidare förordar utredningen att bidragsgivningen till anordnande av ridhusanläggningar skall upphöra. Ett eventuellt fortsatt statligt stöd för ändamålet bör ha formen av kreditgaranti.

Över besparingsutredningens förslag vad rör förevarande anslag, har yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen, som jämväl inhämtat yttranden från Avelsföreningen för Svenska varmlodiga hästen, Svenska ridsportens centralförbund, De svenska lantliga ryttaföreningarnas centralförbund, Riksföreningen för ridningens främjande och Svenska travsportens centralförbund, samt av Hushållningssällskapens förbund och Sveriges lantbruksförbund. Av yttrandena torde följande få återges.

Lantbruksstyrelsen anför i sitt yttrande bl. a. följande. För lantbruksstyrelsen, som enligt sin instruktion bär ansvaret för att lantförsvarets behov av hästar skall kunna tillgodoses, står det klart, att utan effektivt stöd av halvblodsaveln och ridsporten, ämbetsverkets åliggande i nämnda hänseende icke ens tillnärmelsevis kan uppfyllas. Så sent som i år har riksdagen tagit det statliga stödet av hästaveln under förnyad prövning, varvid bidraget till varmbloodsaveln nedskurits med 60 000 kr. Om ifrågavarande stöd nu ytterligare skulle reduceras, skulle detta utan tvivel medföra en stark minskning av den avelsriktning, vilken icke minst ur beredskaps-synpunkt har en så viktig uppgift att fylla. *Lantbruksstyrelsen* kan för sin del icke medverka till en sådan betänklig utveckling och avstyrker bestämt utredningens förslag i nämnda hänseende.

Vad beträffar utredningens förslag, att de s. k. ridhusbidragen skall upphöra, vill *lantbruksstyrelsen* anför, att även denna fråga prövats av årets riksdag. Under hänvisning till den betydelse ridsporten har för totalförsvaret hälsar styrelsen med tillfredsställelse, att intresset för denna sportgren under de senaste åren avsevärt har ökat. I fortsättningen anför styrelsen i huvudsak följande.

För ridsportens utövande erfordras tillgång till ridhus. Många sådana har under de senare åren kommit till stånd och flera planeras. Projekterade anläggningar är i många fall under uppförande i förlitande på att statsmakternas utfästelser står fast. Skulle bidragsgivningen plötsligt upphöra, skulle detta för många ridklubbar medföra svåra ekonomiska konsekvenser, liksom för enskilda, som i avvaktan på att ridhusbidrag skall utgå tecknat borgen för erforderligt förlagskapital. Utredningen håller före, att eventuellt fortsatt statligt stöd för sagda ändamål bör ha formen av kreditgaranti. Ridklubbar och liknande organisationer saknar emellertid tillräckligt kapital för att på detta sätt finansiera en ridhusanläggning. Med hänsyn härtill är det tänkta alternativet i praktiken outförbart. I besparingssyfte är emellertid *lantbruksstyrelsen* beredd att tillstyrka, att det belopp, som nu står till förfogande för ridhusbidrag, efter förslagsvis tre år successivt minskas, dock endast under förutsättning att ridklubbar och med dem jämförbara organisationer medges rätt att för sin verksamhet disponera arméns övertaliga ridhus.

I övriga remissvar uttalas bl. a. följande.

Avelsföreningen för Svenska varmblodiga hästen erinrar om att 1959 års riksdagsbeslut medförde en reduktion av stödet åt hästaveln med omkring 10 procent och framhåller därjämte att ridhästaveln för innevarande budgetår drabbats av följande nedskärningar, nämligen uppfödningsskatter: avelsston 5 000 kr., hingstar 5 000 kr., remonter m. m. 40 000 kr. samtidigt som understödet till avelsföreningen sänkts med 5 000 kr. Avelsföreningen kan därför ej finna det berättigat att ytterligare besparingar göres på denna gren av hästaveln.

I fråga om ridhusbidragen hänvisar föreningen till de utfästelser, som 1959 års riksdag gjort i detta ärende.

Svenska ridsportens centralförbund framhåller under åberopande av att dess medelstilldelning för budgetåret 1959/60 reducerats med 10 000 kr. att ytterligare nedskärning av anslaget till förbundet i framtiden skulle utgöra ett mycket allvarligt ingrepp i dess möjlighet att på prestationer grundad basis genom utdelning av uppfödarpremier och statspris stödja en högkvalificerad svensk varmbloodsavel, som i internationell konkurrens visar

dess höga klass och därigenom indirekt befordrar export av svenska unghästar till utlandet. Centralförbundet önskar även framhålla att varmbloodsaveln ur beredskapssynpunkt och i händelse av avstängning av drivmedel för motorfordon fortfarande torde direkt ha betydelse ur såväl arméns som näringslivets synpunkt.

Styrelsen för De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund uttalar, att den inte kan dela besparingsutredningens uppfattning i fråga om möjligheterna till en icke oväsentlig reducering av stödet åt varmbloodsaveln. Styrelsen vill i stället med skärpa framhålla, att det förhållandet, att de lantliga ryttarföreningarnas medlemmar med uppoffrande av avsevärd tid och till stora kostnader omhändertar sådana övertaliga remonter, som icke kan säljas inom landet eller exporteras till utlandet, måste vara av väsentlig betydelse för landets ekonomiska försvarsberedskap och därigenom även för näringslivet. Den ifrågasatta beskärningen av det statliga stödet åt hästaveln bör enligt styrelsen icke genomföras så vitt angår dess verksamhet utan i stället lämnas i samma omfattning som under budgetåret 1958/59.

Riksföreningen för ridningens främjande påpekar vad rör bidragen till anordnande av ridhusanläggningar, att den numera som sin största uppgift har att taga hand om och söka fostra ungdom. Ett ganska omfattande samarbete äger därvid rum med bl. a. skolöverstyrelsen och J. U. F. För att detta arbete skall kunna ske under effektiva och betryggande former, oberoende av årstider och väderlek, är ridhus nödvändiga. Under senare år har även ett betydande antal ridhus uppförts och flera är under byggande eller förberedelse. Det skulle emot dem, som av en eller annan orsak ännu icke kommit i åtnjutande av bidrag, innebära en stor orättvisa, om dessa utan vidare skulle dragas in. Ridfrämjandet vill i detta sammanhang påpeka, att uppförandet av ridhus icke för framtiden kan beräknas pågå i samma omfattning som f. n. Behovet kommer efter hand att bli fyllt, varefter besparingsutredningens syfte uppnås av sig själv.

Svenska travsportens centralförbund framhåller att då de i travtävlingarna deltagande hästarna är de objekt genom vilka alla till hästaveln utgående medel — och många miljoner därutöver — inflyter, det borde vara rimligt att den avelsgren dessa hästar företräder erhåller ett stöd som står i någon proportion till dess ekonomiska betydelse för staten. Den nuvarande alltför hårda totalisatorskatten har för övrigt försatt travsporten i ett mycket brydsamt läge, vilket ej kunnat undgå att oförmånligt inverka på både hästägarnas och uppfödarnas villkor. En beskärning av det knappa anslaget till travaveln i denna för travsporten alldeles speciella situation torde väl ändå knappast vara vad man kan kalla praktisk politik. I stället borde en uppjustering av dessa anslag vara ur skilda synpunkter motiverad.

Hushållningssällskapens förbund erinrar om anslagsbeviljningen till stöd åt hästaveln ingående prövats av 1959 års riksdag. Enligt förbundets mening kan det inte komma i fråga att nu på nytt taga upp hithörande spörsmål och företaga nya nedskärningar i ifrågavarande stöd. Vad speciellt angår varmbloodsaveln vill förbundsstyrelsen framhålla att för totalförsvaret är även denna avelsriktning av väsentlig betydelse. Vidare må nämnas att de till trav- och galoppsporten utgående anslagen nära nog uteslutande användes till uppfödarpremier, alltså för produktionen av sådana hästar, som senare på tävlingsbanorna medverkar i tillkomsten av de s. k. totalisatormedlen.

Sveriges lantbruksförbund anför att nuvarande anslagsbelopp tillkommit i enlighet med proposition i december 1958 grundad på 1957 års hästavelsutrednings belänkande. Detta belänkande framlades efter samråd med jordbruksanslagsutredningen och innebar en reduktion jämfört med vad som förut utgått som bidrag till hästaveln. Ifrågavarande anslag har alltså helt nyligen blivit föremål för översyn även ur besparingssynpunkt.

Chefen för armén (skr. 14/12 1959) finner det angeläget att stödet till varmbloodsaveln bibehålls i oförändrad omfattning. Merkostnaden för armén för att hålla för krigsorganisationen erforderligt antal hästar skulle vid reducering av varmbloodsstödet uppgå till ett avsevärt belopp. Ur kvalitets synpunkt är det ett starkt önskemål, att huvuddelen av de ridbara hästarna utgöres av varmbloodiga hästar. Om varmbloodsaveln helt nedlägges blir följden att hästarna i 75 procent av jägarskvadronerna samt hela ersättningsbehovet kommer att utgöras av kallbloodiga hästar. Konsekvensen av detta blir dels sämre kvalitet på dessa viktiga spaningsförband, dels minskat antal draghästar för näringslivet.

Departementschefen

Vid senaste budgetårsskiftet genomfördes en viss omläggning av det statliga stödet åt hästaveln. Omläggningen grundades på beslut av 1959 års riksdag (prop. 45; JoU 13 och 23; rskr. 156). Detta beslut innefattade inte blott regler för ändringen av det statliga hästavelsstödet konstruktion utan även ett uttalande om att ett fortsatt sådant stöd av ungefär oförändrad omfattning alltjämt var väl motiverat. Det belopp som skulle stå till förfogande för bidragsgivning till hästavelns främjande under budgetåret 1959/60 bestämdes av riksdagen till 2 000 000 kronor, varav 500 000 kronor skulle bestridas av under anslaget förefintlig reservation.

1958 års besparingsutredning har ansett att en inte oväsentlig reducering bör vara möjlig i fråga om stödet till varmbloodsaveln. På de allmänna grunder som besparingsutredningen anfört anser jag mig, trots att frågan nyligen behandlats av riksdagen, böra föreslå att den för varmbloodsaveln avsedda bidragsramen begränsas till ett belopp av 500 000 kronor mot för närvarande 750 000 kronor, medan ramen för kallbloodsaveln bör bibehållas oförändrad vid 1 250 000 kronor. Såsom ett ytterligare led i stödet åt varmbloodsaveln bör, därest riksdagen inte har något att invända däremot, utöver nyss angivna belopp å 500 000 kronor högst 200 000 kronor av tillgängliga reservationsmedel få tagas i anspråk för bestridande delvis av kostnaderna för inköp till hingstdepån i Flyinge av en ny fullbloodshingst såsom ersättare för en där nu befintlig, äldre sådan.

Med hänsyn till att den obundna delen av reservationen under anslagsposten Stöd åt hästaveln kan antagas uppgå till omkring 550 000 kronor per den 30 juni 1960, sedan 200 000 kronor disponerats för nyss angivna hingstköp, behöver den till posten hänförliga medelsanvisningen för nästa budgetår endast vara 1 200 000 kronor.

Bland besparingsutredningens förslag ingår också ett uttalande om att bidragsgivningen till anordnande av ridhusanläggningar — för innevarande budgetår å sammanlagt 400 000 kronor — bör upphöra och att ett eventuellt fortsatt statsstöd för ändamålet bör ha formen av kreditgaranti. 1959 års riksdagsbeslut i ämnet innebar att någon anslagsanvisning till berörda ändamål inte skulle ske så länge i reservationsmedelsbehållningen under posten Stöd åt hästaveln ingår medel, som ursprungligen kommit från statens lånefond för hästavelns befrämjande. Ur en fond med sådan benämning utbetalades tidigare på vissa villkor ränte- och amorteringsfria ridhuslån. De

numera utgående ridhusbidragen behöver, om den årliga bidragssumman är högst den nu medgivna, enligt föreliggande beräkningar inte föranleda någon medelsanvisning å driftbudgeten på många år. Med anledning av bland annat det nyss sagda liksom det förhållandet att statliga bidrag kan erhållas för anordnande av andra slag av sportanläggningar finner jag att bidragsformen tills vidare bör bibehållas för statsstödet till ridhusanläggningar. Jag vill emellertid föreslå att den totala bidragssumma till dylika anläggningar, vilken nästa budgetår får utgå ur omförmälda reservationsmedel, fastställas till allenast 300 000 kronor. De eventuella möjligheterna att, såsom vissa remissorgan förordnat, föranstalta så att den civila ridsporten mot ersättning kan få disponera arméns övertaliga ridhus bör enligt min uppfattning prövas från fall till fall.

Lantbruksstyrelsens förslag om en oförändrad ram å 1 100 000 kronor för budgetåret 1960/61 i fråga om statliga kreditgarantier för lån på allmänna marknaden till inköp av avelshästar samt ridhästar tillstyrker jag.

Anslagsposten Bidrag till kontrollföreningsverksamheten föreslår jag sänkt till 425 000 kronor. Minskningen motiveras dels av en fortsatt nedgång i antalet besättningar, varå beräkningen av anslagsbehovet skall göras, dels av att åtgärder snarast möjligt bör vidtagas för att nedbringa administrations- och kontrollkostnaderna. Bland annat bör antalet kreatur per kontrollassistent kunna utökas i vissa fall.

Någon höjning av posten Bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer är jag ej beredd att tillstyrka.

Den sammanlagda medelsanvisningen under förevarande anslagsrubrik bör i enlighet med det föregående uppgå till 1 800 000 kronor, det vill säga ett 383 500 kronor lägre belopp än vad som anvisats för innevarande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1960/61 må beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende vissa i det föregående berörda åtgärder till hästavelns främjande intill ett belopp av 1 100 000 kronor

b) medgiva, att av under anslagsposten Stöd åt hästaveln befintlig reservation ett belopp av 300 000 kronor under budgetåret 1960/61 må tagas i anspråk till statsbidrag för anordnande av ridhusanläggningar

c) till *Befrämjande av husdjursaveln* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor.

[22] 16. Statens hingstdepå och stuteri: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	431 400	451 103
1958/59	481 400	469 190
1959/60 (statsliggaren s. 850)	482 100	
1960/61 (förslag)	492 100	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 ökas med 10 200 kr. till 492 300 kr. enligt följande sammanställning.

<i>Omräkning</i>	Ökning
a) löneklassförändringar	48
b) rörligt tillägg	10 152
	10 200

M o t i v. Anslagshöjningen är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Jämlikt lantbruksstyrelsens yrkande bör anslaget automatiskt uppräknas med avrundat 10 000 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för statens hingstdepå och stuteri, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	73 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	342 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	1 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	72 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 900
	Summa kronor 492 100

- b) till *Statens hingstdepå och stuteri*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 492 100 kronor.

[23] 17. *Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	130 000	72 303
1958/59	129 500	58 907
1959/60 (statsliggaren s. 851)	118 500	
1960/61 (förslag)	68 500	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 minskas med 5 000 kr. till 113 500 kr.

M o t i v. Minskningen motiveras med att fastighetsskatten, vilken redovisas under posten Utskylder och utgifter i övrigt, fr. o. m. år 1959 erlägges av byggnadsstyrelsen.

Departementschefen

Som lantbruksstyrelsen föreslagit torde den under anslagsposten Övriga utgifter upptagna delposten till utskylder och utgifter i övrigt kunna nedräknas med 5 000 kronor. Härutöver föreslår jag att delposten till furage

minskas med likaledes 5 000 kronor samt att delposten till häst- och föl-inköp till följd av förändrat medelsbehov sänkes med ett belopp av 20 000 kronor. Sistnämnda post torde i fortsättningen böra angivas som en förslagsvis betecknad särskild anslagspost, som ej får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Under hänvisning till de senaste årens utgifter för ändamålet förordar jag att anslagsposten till sjukvård minskas med 1 000 kronor. Med hänsyn till det faktiska utfallet under de närmast föregående budgetåren torde depåns inkomstpost kunna uppräknas. För budgetåret 1960/61 kan beräknas inflyta 19 000 kronor mer än vad som angivits i nu gällande omkostnadsstat. Anslagsbehovet kan i enlighet med vad här anförts begränsas till 68 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 68 500 kronor.

[24] 18. Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 851)	30 000
1960/61 (förslag)	30 000

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppräknas med 10 000 kr. till 40 000 kr.

M o t i v. Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 15 000 kr. utgå som bidrag till varldera Sveriges fröodlareförbund och Sveriges biodlares riksförbund. Lantbruksstyrelsen föreslår för nästa budgetår ett oförändrat anslag till Sveriges fröodlareförbund, medan anslaget till Sveriges biodlares riksförbund förordas höjt till 25 000 kr. Styrelsen erinrar, att 1950 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 28 med förslag till förordning angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin m. m. beslöt, att ett statsbidrag på 15 000 kr. skulle utgå till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling. Anslag till verksamheten har sedermera årligen beviljats med enahanda belopp. Verksamheten avser biodlarna men åsyftar också utbildning av tillsyningsmän för bekämpande av bisjukdomar. Styrelsen anser situationen på biodlingens område vara så allvarsam, att, ehuru direktiv utfärdats om iakttagande av största sparsamhet i anslagsäskandena för nästkommande budgetår, styrelsen ej kan underlåta att föreslå en höjning av understödet till riksförbundet. Till belysande härav anføres, att enligt den officiella statistiken antalet bisamhällen i landet från år 1944 till 1951 sjunkit från 352 000 till 157 000 och enligt vissa lokala undersökningar ytterligare nedgått avsevärt. En ytterligare minskning av antalet bisamhällen kan komma att få katastrofala följder för fröodlingen i landet. Det är därför av största vikt, att alla såda-

na åtgärder snarast vidtages, som kan befrämja biskötseln. En betydelsefull förutsättning för biodlingen är att den göres ekonomiskt lönsam. Lönsamheten beror emellertid i hög grad på biodlarnas yrkesskicklighet. För att upprätthålla en kunnig biodlarkår behöves upplysning och undervisning. Styrelsen framhåller, att enbart för upprätthållande av riksförbundets verksamhet i en från början avsedd omfattning erfordras en avsevärd uppräknings av anslagsposten. För att icke upplysnings- och rådgivningsverksamheten skulle behöva allt för mycket reduceras, har såväl riksförbundet som länsförbunden och lokalavdelningarna måst tillskjuta allt större belopp. Detta blir förenat med allt större svårigheter ju mera antalet biodlare minskar.

Departementschefen

Någon ökad medelsanvisning för ändamålet är jag ej beredd att förorda. Sveriges fröodlarförbund och Sveriges biodlares riksförbund bör sålunda för nästa budgetår erhålla oförändrat 15 000 kronor vardera till sådan av organisationerna bedriven rådgivnings- och upplysningsverksamhet som enligt beslut av 1959 års riksdag (prop. 1 IX ht p. 28; JoU 1 p. 17; rskr. 9) må stödjas med statsbidrag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[25] 19. Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 852)	160 000
1960/61 (förslag)	135 000

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med ett med 50 000 kr. till 110 000 kr. sänkt belopp.

M o t i v. Av anslaget för innevarande budgetår är ett belopp av 50 000 kr. avsett som engångsbidrag till upprustning av laboratorier vid kontrollorganet Svensk matpotatiskontroll (SMAK). SMAK åtnjuter vidare ur anslaget bidrag med 15 000 kr. för den allmänna verksamheten samt med 50 000 kr. till av organet ledd upplysningskampanj rörande matpotatis. Resterande anslagsbelopp å 45 000 kr. avses för samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten såsom bidrag till dess forsknings- och försöksverksamhet rörande matpotatis.

Lantbruksstyrelsen framhåller, att den av SMAK bedrivna upplysningsverksamheten är så nyligen beslutad att någon erfarenhet av densamma inte kunnat vinnas. Då den emellertid är avsedd att bedrivas fortlöpande, har styrelsen intet att erinra mot en oförändrad medelsanvisning av 50 000 kr. För SMAK:s allmänna verksamhet föreslår styrelsen ett oförändrat anslag

av 15 000 kr. Beträffande bidraget till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten erinrar styrelsen, att kommitténs verksamhet med hänsyn till sin natur måste bedrivas kontinuerligt samt att resultaten därav kan väntas först på lång sikt. Styrelsen tillstyrker därför oförändrat statsbidrag med 45 000 kr. till kommittén även under budgetåret 1960/61.

Departementschefen

Jämlikt beslut av 1959 års riksdag (prop. 35; JoU 12; rskr 148) är en av organisationen SMAK:s viktigaste uppgifter att leda och till viss del direkt utöva upplysningsverksamhet i syfte att åstadkomma en standardhöjning på matpotatisområdet. Under den tid som förflutit sedan sagda verksamhet igångsattes i anslutning till att den senaste försäljningssäsongen för höst- och vinterpotatis inleddes, har en viss stabilisering och effektivisering skett av verksamheten. Med anlitande av de bidrag av allmänna medel, som för ändamålet ställts till SMAK:s förfogande, har exempelvis utarbetats broschyrer, tidningsartiklar, annonser m. m., samtliga innehållande upplysningar om innebörden av att potatisförpackningar är SMAK-märkta. Verksamheten har samtidigt i hög grad främjats genom insatser från bland annat handelns sida. SMAK har även medverkat till informationsverksamhet i ämnet vid lanthushållsskolor, lantmannaskolor m. fl. utbildningsanstalter.

Den starkt intensifierade upplysningsverksamheten i avsikt att uppnå en kvalitetsförbättring av den saluförda matpotatisen bör även nästa budgetår stödjas med allmänna medel. Erfarenheterna under hösten 1959 ger uppenbarligen vid handen att för ändamålet behöver anvisas ett något större statsbidrag än vad som ställts till SMAK:s förfogande för detta verksamhetsår. Anslagsbehovet beräknas numera till 75 000 kronor, varvid förutsättes att härutöver medel även i fortsättningen skall utgå med ett belopp av 50 000 kronor av vid import av matpotatis influtna eller inflytande införselavgifter.

I överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag vill jag härjämte tillstyrka oförändrat statsbidrag med 15 000 kronor till SMAK:s allmänna verksamhet samt med 45 000 kronor till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten.

I förevarande sammanhang vill jag erinra om att enligt beslut vid 1959 års riksdag (prop. 147; JoU 29; rskr 283) skall av införselavgifter för potatis, som den 31 augusti 1959 inestår och därefter inflyter i mån av tillgång på medel ett belopp av högst 700 000 kronor per regleringsår ställas till Sveriges potatisodlares riksförbunds förfogande att användas för att främja fortsatta strävanden att effektivisera matpotatisodlingen och förbättra kvaliteten på matpotatis.

Jag vill vidare omnämna, att 1956 års matpotatisutredning i ett den 10 juli 1959 avgivet betänkande bland annat uttalat sig för att obligatorisk statsplombering skall, med vissa undantag, införas beträffande potatis, som försäljes som utsädespotatis. Detta utredningens förslag avser jag att upptaga till prövning i annat sammanhang.

Under återopande av det sålunda anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 135 000 kronor.

[26] 20. Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	680 000	554 020
1958/59	297 000	160 184
1959/60 (statsliggaren s. 852)	300 000	
1960/61 (förslag)	300 000	

Behållningen på trädgårdsnäringens bensinskattefond uppgick den 30 juni 1959 till 487 131 kr. 50 öre.

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) föreslår, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med oförändrat belopp av 300 000 kr.

M o t i v. Lantbruksstyrelsen har under tidigare år genom att från generalagenterna för resp. fabrikat införskaffa upplysningar om antalet inom yrkesmässig trädgårdsodling försålda jordfräsar samt genom stickprovsundersökning hos trädgårdsodlarna sökt fastställa den genomsnittliga årliga bensinförbrukningen per jordfräs för att på så sätt bedöma den totala årliga bensinförbrukningen av dessa maskiner inom trädgårdsnäringen. I anslagsäskandena för budgetåret 1959/60 föreslog lantbruksstyrelsen efter sådan utredning, att ett belopp av 338 000 kr. skulle restitueras till trädgårdsnäringen. I remissyttrande över lantbruksstyrelsens petitaskrivelse på denna punkt anförde emellertid statistiska centralbyrån, att de gjorda beräkningarna troligen gäve för hög bensinförbrukning främst på grund av att det beräknade totala antalet jordfräsar syntes vara för högt. Tillförlitliga beräkningar kunde enligt centralbyråns mening utföras först, när man fått tillgång till ett register över samtliga företagare inom trädgårdsnäringen, vilket centralbyrån förväntade kunna realiserars i samband med 1960 års folkräkning. I särskilt yttrande häröver anslöt sig lantbruksstyrelsen till centralbyråns uppfattning såtillvida, att styrelsen ansåg en särskild undersökning böra komma till stånd, vilket förutsattes kunna ske i samband med kommande jordbruksräkning. Intill dess en sådan undersökning verkställdes, borde enligt styrelsens mening anslaget uppföras med ett från år till år oförändrat belopp. Kungl. Maj:t föreslog härefter i 1959 års statsverksproposition, att anslaget för budgetåret 1959/60 skulle uppföras med i stort sett oförändrat belopp eller avrundat 300 000 kr. Fjolårets riksdag biföll detta förslag. Lantbruksstyrelsen förordar, att anslaget jämväl för budgetåret 1960/61 uppföres med oförändrat 300 000 kr.

Dispositionen av de hitintills under denna anslagspunkt beviljade medlen har av lantbruksstyrelsen efter samråd med av Kungl. Maj:t utsedda re-

presentanter för trädgårdsnäringen fördelats enligt följande sammanställning.

	1956/57	1957/58	1958/59	Summa
Trädgårdslaboratorier	28 891	47 000	32 000	107 891
Tillfälliga försöks- och forskningsupp- gifter	3 100	52 000	25 800	80 900
Åskådningsmaterial för rådgivnings- och upplysningsverksamhet	—	88 500	—	88 500
Arbetstids- och metodstudier	—	26 725	25 840	52 565
Standardiseringsarbete	—	3 000	—	3 000
Tillfällig kursverksamhet	—	2 680	9 630	12 310
Tillfälliga statistiska undersökningar ..	—	67 870	96 175	164 045
Bidrag till packnings- och sorteringslo- kaler	—	—	90 000	90 000
Organisationsarbete	—	—	54 000	54 000
Ersättning till trädgårdsnäringens re- presentanter	—	320	200	520
Summa kr.	31 991	288 095	333 645	653 731

Departementschefen

Medelsanvisningen under denna anslagsrubrik bör — med hänsyn till osäkerheten i de uppgifter, varpå bedömningen av anslagsbehovet skall grundas, och i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens yrkande — uppgå till ett oförändrat belopp av 300 000 kronor även för budgetåret 1960/61. I samband med vissa undersökningar som utgjort ett led i trädgårdsnäringsutredningens arbete har genom direktförfrågningar hos ett stort antal trädgårdsodlare inhämtats statistiskt material rörande antalet inom näringen förekommande jordfräsar samt bensinförbrukningen hos dessa. Bearbetningen av materialet, vilket för övrigt företer vissa brister, har ännu inte slutförts, varför det ej kunnat läggas till grund för beräkningen av nästa budgetårs anslag.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utöware erlagd bensinskatt* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskatte-
medlen.

D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk

[27] 1. Statens jordbruksnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 524 000	2 484 457
1958/59	2 874 400	2 514 500
1959/60 (statsliggaren s. 852)	2 872 200	
1960/61 (förslag)	2 906 600	

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 52 800 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalminskningar m. m.</i>	
a) 1 tillförordnad kansliskrivare Ae 10	— 15 392
b) anslagsposten till experter och sakkunniga	— 15 000
2. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 2 byrådirektörer Ao 24 i st. f. Ae 24	—
b) 1 inspektör för köttklassificeringen Ae 21 i st. f. Ae 19	+ 2 662
c) 1 byråsekreterare Ae 19 i st. f. Ag 19	—
d) 2 kontrollanter Ao 17 i st. f. Ao 15	+ 4 375
e) 2 kontorister Ae 9 i st. f. kanslibiträden Ae 7	+ 1 388
f) 7 kanslibiträden Ao 7 i st. f. Ae 7	—
3. <i>Omräkning</i>	
a) anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	+ 5 000
b) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	— 3 073
c) rörligt tillägg	+ 56 881
d) justeringar av ordinarie- och icke-ordinarieposterna samt posten till avlöningar till personal för tillfälliga arbetsuppgifter	— 7 303
e) 2 kontorsbiträden, vilka vikarierar på högre icke-ordinarietjänst, överförda från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	—
f) kostnader för tjänstetidsbefordran	— 7 438
g) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 30 700
	+ 52 800

Motiv. I en allmän motivering anför jordbruksnämnden följande.

Till åttlydnad av erhållna direktiv har jordbruksnämnden iakttagit största möjliga återhållsamhet i sina överväganden om anslagsäskanden till nämndens avlöningar. Där så har befunnits möjligt, såsom i fråga om anslagsposten till experter och sakkunniga, föreslås anslagsminskning och några nya tjänster har icke ifrågasatts. Anslagsökning föreslås huvudsakligen för automatiska utgiftsstegringar och, i mindre omfattning, för lönereregleringar i ett fåtal speciella fall, där starka skäl för en löneförbättring har ansetts föreligga. Det är ännu för tidigt att avgöra, i vad mån övergången fr. o. m. den 1 september 1959 till ett flerårigt prissättningssystem på jordbrukets område i och för sig kan komma att möjliggöra inskränkningar i nämndens personalorganisation. Eventuella indragningsmöjligheter torde också komma att motverkas av den nu starkt skönjbara tendensen till en ytterligare ökning av nämndens arbete med statistiska undersökningar och utredningar m. m. i samband med Sveriges deltagande i mellanfolkliga organisationer och förhandlingar med främmande makter. Nämnden har emellertid för avsikt att särskilt noggrant följa de återverkningar, som övergången till det nya prissättningssystemet kan komma att få på omfattningen av personalens arbete, och skall givetvis icke underlåta att i fortsättningen genomföra eller föreslå de rationaliseringar och besparingar, som kan befinnas möjliga. Nämnden skall därvid även undersöka möjligheterna att framdeles genom överflyttning eller omfördelning av arbetsuppgifterna utbyta befattning i reglerad befordringsgång för administrativ personal mot tjänst i mellangradskarriär eller mot högre biträdestjänst.

2 a). Yrkande om ordinariesättning av ifrågavarande båda extra ordinarie byrådirektörstjänster, som är placerade på animaliebyrån och vegetabiliebyrån, har även tidigare, senast i nästföregående års anslagsäskanden, framställts av nämnden. Nämnden anser alltjämt skäligt, att befattningarna, som innehas av tjänstemän med 30 års resp. 33 års statstjänst, överföres till ordinarie stat.

2 b). Med hänsyn till de kvalificerade uppgifter, som är förenade med den ifrågavarande befattningen, anser nämnden starka skäl tala för att densamma placeras i lägst lönegrad A 21. Till stöd för sin framställning anför nämnden följande.

Den nuvarande lönegradsplaceringen av tjänsten som inspektör för köttklassificeringen grundar sig på ett förslag, som år 1954 avgavs av statens sakrevision i samband med förslag om jordbruksnämndens omorganisation. Nämnden, som då icke ansåg sig böra motsätta sig detta förslag, hade emellertid i sitt till Kungl. Maj:t den 23 september 1952 avgivna förslag angående framtida organisation för nämnden, under hänvisning till att lantbruksstyrelsens mejeriinspektörer hade placerats i lönegrad 27 (nuvarande A 21), framhållit att samma lönegrad borde gälla även för inspektören för köttklassificeringen. Mejeriinspektörerna har sedermera blivit placerade i nuvarande lönegrad A 23. Det ankommer på inspektören för köttklassificeringen att genom besök vid offentliga slakthus, kontrollslakterier och köttbesiktningsbyråer samt importställen verkställa kontroll av att gällande klassificeringsbestämmelser för olika köttvaror efterlevs. Han skall inom nämnden bereda och inför vederbörande byråchef föredraga löpande klassificeringsärenden ävensom frågor om klassificeringsbestämmelsernas fortsatta utformning. Han måste i sådant syfte hålla sig väl å jour med utvecklingen på köttmarknaden och med konsumenternas och handelns värdering av olika köttvaror.

2 c). Nämnden hemställer, att en befattningshavare i lönegrad Ag 19, som har nära 13 års sammanhängande statstjänst och som avlönas av anslagsposten till avlöningar till personal för tillfälliga arbetsuppgifter, måtte med i övrigt oförändrad ställning i nämnden överföras till extra ordinarie stat.

2 d). Senast i nästföregående års anslagsäskanden föreslog nämnden, att två kontrollanttjänster skulle placeras i lönegrad Ao 17. Det synes alltså ur nämndens synpunkt mycket angeläget — även för underlättande av nyrekrytering vid uppkommande vakanser — att möjlighet skall föreligga att bereda särskilt dugande kontrollanter, vilka anförtros krävande och mera kvalificerade arbetsuppgifter, en bättre löneställning. Nämnden vill därvid framhålla, att kontrollanternas granskningsarbete ofta består i kvalificerade revisionsarbeten, som kräver ingående kunskap i bokföring i allmänhet och förmåga att göra en utförlig kartläggning av det kontrollerade företagets bokföring och förbrukning av olika produkter samt dess inköp, försäljningar och leveranser m. m.

2 e). Här avsedda tjänster är placerade, den ena på administrativa byrån och den andra som byråregistrator på utredningsbyrån. Nämnden har redan tidigare såväl i utlåtande den 9 februari 1955 över förslag av statens sakrevision om ändrad organisation för nämnden som senast i nästföregående års anslagsäskanden föreslagit, att ifrågavarande tjänster placeras i kontoristlönegraden. Vad i utlåtandet och nämndens anslagsäskanden anfördes om arbetsuppgifterna och de erforderliga kvalifikationerna för dessa befattningshavare äger i huvudsak alltjämt giltighet. Nämnden anser det mycket angeläget, att nämnden för rekryteringen av en för ifrågavarande arbetsuppgifter kvalificerad personal erhåller de föreslagna två kontoristtjänsterna.

2 f). Hos nämnden finnes anställda 27 kanslibiträden, av vilka f. n. sex är ordinarie och 17 extra ordinarie. Nämnden föreslår, liksom senast i nästföregående års anslagsäskanden, att ytterligare sju kanslibiträdestjänster ordinariesättes.

3 a). Med hänsyn till de faktiska utgifterna för budgetåret 1958/59 under denna anslagspost föreslår nämnden, att den höjes med 5 000 kr. till 35 000 kr.

3 b)—g). Förändringarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Jordbruksnämndens förslag till löneregleringar samt extraordinarie- och ordinariesättning finner jag mig inte kunna biträda. Däremot anser jag mig böra tillstyrka nämndens förslag att minska personalen med en tillförordnad kansliskrivare i lönegrad Ae 10. Anslaget bör i anledning härav nedräknas med 15 400 kronor. Vidare bör med hänsyn till belastningen anslagsposten till ersättningar till experter och sakkunniga minskas med ett belopp av 25 000 kronor. Av samma skäl bör å andra sidan posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, höjas med 5 000 kronor. Me-

del till avlöning av två kontorsbiträden, vilka vikarierar på högre icke-ordinarie tjänst, bör vidare överföras från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Kostnaderna för beräknade löneklassförändringar och lönegradsuppflyttningar på grund av reglerad befordringsgång, för tjänstetidsbefordran samt för vikariats- och övertidsersättningar, extra personal m. m. föranleder en minskning av anslaget med respektive 3 000, 7 400 och 7 300 kronor. Å andra sidan bör posterna till rörligt tillägg samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter uppräknas med 56 900 respektive 30 600 kronor.

Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för statens jordbruksnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	814 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	35 000
3. Avlöningar till personal för tillfälliga arbetsuppgifter, <i>förslagsvis</i>	340 100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 213 700
5. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	30 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	426 200
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	47 400
Summa kronor	2 906 600

- b) till Statens jordbruksnämnd: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 906 600 kronor.

[28] 2. Statens jordbruksnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	633 000	590 774
1958/59	647 000	572 905
1959/60 (statsliggaren s. 854)	725 000	
1960/61 (förslag)	747 500	

Yrkande. Statens jordbruksnämnd (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget upplages med oförändrat belopp av 725 000 kr. och med oförändrad fördelning på anslagsposter enligt följande.

	Utgifter		Anslag 1959/60
	1957/58	1958/59	
1. Sjukvård m. m.	11 253	17 443	13 000
2. Reseersättningar	199 254	188 509	240 000
4. Expenser	334 090	298 608	322 000
5. Publikationstryck	46 177	68 345	75 000
3. Särskilda undersökningar	—	—	75 000

Motiv. Jordbruksnämnden framhåller, att vad nämnden anfört under avlöningsanslaget i fråga om förutsättningarna för besparingar gäller allmänt även anslaget till nämndens omkostnader.

1. Nettokostnaden för sjukvård beräknas för budgetåret 1958/59 komma att ungefärligen motsvara det för posten nu upptagna beloppet å 13 000 kr.

2. Under anslagsposten till reseersättningar för budgetåret 1958/59 har uppstått en besparing, som sammanhänger med att kontrollresor i planerad omfattning icke har kunnat företagas, enär nämndens kontrollantstyrka till följd av bl. a. dödsfall, sjukdomar och i ett fall tjänstledighet för uppehållande av högre tjänst icke har kunnat hållas fulltalig. Sedan vakanta kontrollanttjänster återbesatts, räknar nämnden för framtiden med en intensifiering av det i nämndens verksamhet erforderliga kontrollarbetet. Med hänsyn härtill och då dessutom en kostnadsökning har inträtt till följd av den fr. o. m. den 1 juli 1959 genomförda höjningen av beloppen för rese-traktamentena, bör enligt nämndens mening för nästa budgetår till reseersättningar icke anvisas lägre belopp än vad som nu utgår.

3. Den till nämndens expenser för budgetåret 1958/59 anvisade delposten beräknas helt få tagas i anspråk för erforderliga expensutgifter. Trots väntade allmänna kostnadsstegringar, bl. a. en fortsatt stegring av kostnaderna för charkuteri- och fodermedelsanalyser, har nämnden emellertid i nuvarande läge icke velat påyrka högre belopp för nästa budgetår än det för löpande budgetår anvisade eller således 322 000 kr.

Vid ett genomförande av det av jordbruksnämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 februari 1958 i samband med fodermedelsutredningen avgivna förslaget rörande uttagande av ersättning av vederbörande näringsidkare för vissa kostnader för fodermedelsanalyser skulle, såsom framhålls i skrivelsen, en årlig besparing uppkomma på inemot 50 000 kr. Anslagsbehovet för expenser skulle under denna förutsättning komma att begränsas till 272 000 kr.

4. För budgetåret 1958/59 beräknas en besparing på ca 15 000 kr. kunna uppnås på anslagsposten till publikationstryck. För innevarande budgetår liksom för budgetåret 1960/61 beräknas däremot, redan med hänsyn till de stegrade tryckningskostnaderna, medelsbehovet för nämndens publikationstryck icke komma att understiga det för nämnda budgetår anvisade beloppet å 75 000 kr.

5. Liksom för innevarande budgetår bör för budgetåret 1960/61 till erforderliga kvalitetsundersökningar av spannmålsskörden (cereala undersökningar) vid Sveriges utsädesförenings cereallaboratorium anvisas ett belopp av lägst 25 000 kr. och till oförutsedda utredningar i jordbruksekonomiska frågor avsättas minst 50 000 kr.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *statens jordbruksnämnd* i skrivelse den 10 mars 1959 i syfte att tillgodose behovet av beredskap för ransoneringar hemställt dels om bemyndigande för nämnden att föranstalta om tryckning och distribution av 2 500 000 licensblanketter, dels om anvisning av medel för täckande av kostnaderna för pappersanskaffning, tryckning och distribution av blanketterna till ett belopp av 48 000 kr.

Y t t r a n d e. *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap* tillstyrker, att medel anvisas för tryckning av vissa licensblanketter. Riksnämnden framhåller därvid bl. a., att det ur beredskapssynpunkt är mycket angeläget, att blanketterna kan tryckas och distribueras redan i fredstid.

Departementschefen

Med hänsyn till de senaste årens medelförbrukning synes posterna till reseersättningar och publikationstryck böra minskas med 30 000 respektive 5 000 kronor. Delposterna till bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser bör med hänsyn till kostnadsstegringar höjas med 300 respektive 7 800 kronor. Under posten till övriga expenser bör vidare beräknas ett engångsbelopp för täckande av kostnaderna för pappersanskaffning, tryckning och distribution av licensblanketter såsom beredskap för ransoneringar. Med hänsyn till stegrade kostnader för tryckning m. m. bör engångsbeloppet upptagas till 49 400 kronor. Posten till särskilda undersökningar bör upptagas med oförändrat belopp. Jordbruksnämndens omkostnadsanslag bör sålunda uppräknas med 22 500 kronor till 747 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens jordbruksnämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 747 500 kronor.

[29] 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58 ¹	183 000 000	238 067 281	68 533 245
1958/59 ¹	173 000 000	172 156 145	69 377 100
1959/60 (statsliggaren s. 854) ..	96 500 000		
1960/61 (förslag)	95 000 000		

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp av 96 500 000 kr. enligt följande tablå.

¹ Inkl. medel till leveranstillägg för mjölk samt till extra mjölkpristillägg i norra Sverige, vilka numera överförts till anslaget Särskilt stöd åt det mindre jordbruket.

	Anslag	Förslag	Ökning eller minskning
	1959/60	1960/61	
1. Allmänt mjölkpristillägg	96 000 000	94 000 000	— 2 000 000
2. Stöd åt odlingen av lin och hampa	1 750 000	1 750 000	—
3. Fraktbidrag för fodersändningar till Norrbottens och Västerbottens län	1 500 000	1 500 000	—
4. Diverse kostnader	2 480 000	3 100 000	+ 620 000
Medelsbehov	101 730 000	100 350 000	— 1 380 000
5. Avgår reserverade medel	5 000 000	3 850 000	+ 1 150 000
Anslagsbehov	96 500 000	96 500 000	± 0
	(avrundat)		(avrundat)

Motiv. 1. Jordbruksnämnden förutsätter, att det allmänna mjölkpristillägget för regleringsåret 1960/61 enligt grunderna för gällande prissättningssystem kommer att utgå med oförändrat belopp, 74,4 öre per kg mjölkfett. Omfattningen av mjölkinvägningen under regleringsåret 1960/61, liksom under regleringsåret 1959/60, har nu beräknats med ledning bl. a. av tillgängliga uppgifter om invägningen under de senast tilländalupna månaderna. Förskjutningar uppåt eller nedåt i de beräknade kvantiteterna kan givetvis, påpekar nämnden, liksom under tidigare år komma att inträffa.

2. Jordbruksnämnden erinrar bl. a. följande.

I enlighet med de allmänna grunder för stöd åt odlingen och beredningen av lin och hampa, som godkändes vid 1956 års riksdag (prop. 1956: 38; JoU 6; rskr. 130), skall sådant stöd utgå tills vidare och lämnas i form av statligt pristillägg för spinnbar lin- och hampfiber. För 1959 års skörd har, liksom för närmast föregående årsskörd, enligt beslut vid samma års riksdag (prop. 1959: 147; JoU 29; rskr. 283) såsom stödberättigad kvantitet bestämts för linfiber 1 325 ton och för hampfiber 720 ton, varjämte pristilläggen maximerats för linfiber till 79 öre och för hampfiber till 94,5 öre per kg. Enligt sistnämnda beslut lämnades härjämte till de två beredningsföreningarna, Hallands läns linodlareförening och Gotlands hampodlareförening, ett extra statsstöd i form av låtnader i fråga om återbetalningen av statslån m. m., såvitt gäller linodlarföreningen även i form av särskilt anslag av införselavgiftsmedel. Det extra stödet var särskilt omfattande till linodlarföreningen, vilken bl. a. till följd av dålig skörd och starkt pristryckande utländsk konkurrens hade råkat i ett ekonomiskt krisläge.

Nämnden anmäler, att *Riksförbundet Lin och hampa, producentförening u. p. a.*, i skrift till nämnden den 18 augusti 1959 för möjliggörande av en fortsatt lin- och hampodling under år 1960 — under åberopande av att den starkt pristryckande utländska konkurrensen icke upphört — anhållit om stöd i form av statliga pristillägg i samma omfattning som motsvarande stöd för var och en av 1958 och 1959 års skördar. Medelsbehovet för ändamålet skulle sålunda utgöra för linfiber 1 046 750 kr. och för hampfiber 680 400 kr. eller tillhopa 1 727 150 kr.

Jordbruksnämnden tillstyrker för sin del, att medel beräknas i enlighet med förbundets framställning.

I detta sammanhang erinrar jordbruksnämnden om att nämnden den 28 maj 1959 av Kungl. Maj:t anbefallts att före den 1 februari 1960 till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för Hallands läns linodlareförenings ekonomiska ställning och föreningens möjligheter till fortsatt verksamhet även som med de förslag, som därav må föranledas. Det förslag nämnden nu framlägger avges sålunda under förbehåll av de ändrade synpunkter och förslag i fråga om statsstödet till odlingen och beredningen av lin, vartill nämnden vid fullgörandet av detta uppdrag kan komma att finna anledning.

Riksförbundet Lin och hampa har vidare anhängit, att sedvanligt statsbidrag å 14 000 kr. till bestridande av viss del av förbundets årliga kostnader för tekniska undersökningar och försöksverksamhet måtte utgå även under nästa budgetår. Framställning om sedvanligt statsunderstöd — med 5 000 kr. — även för nästkommande budgetår har hos jordbruksnämnden den 12 augusti 1959 jämväl gjorts av *Sveriges allmänna linodlingsförening*. Jordbruksnämnden har även för egen del funnit de för riksförbundets tekniska verksamhet m. m. och av linodlingsföreningen nu begärda bidragen motiverade jämväl för nästa budgetår.

I anslutning till det anförda och med angivet förbehåll föreslår jordbruksnämnden, att anslagsposten till stöd åt odlingen och beredningen av lin och hampa för budgetåret 1960/61 upptages med ett till (1 727 150 + 14 000 + 5 000 =) 1 750 000 kr. avrundat belopp.

3. Jordbruksnämnden anför, att nämnden f. n. icke funnit anledning att föreslå någon ändring beträffande fraktbidraget i förhållande till vad som gällt hittills. Nämnden föreslår sålunda, att även för regleringsåret 1960/61 fraktbidrag enligt gällande grunder skall utgå för fodersändningar till Norrbottens och Västerbottens län. Beträffande medelsbehovet härför godtagger nämnden det i förhållande till beräkningarna för regleringsåret 1959/60 oförändrade belopp, som för ändamålet har angivits av Svensk spannmåls-handel, ekonomisk förening.

4. Jordbruksnämnden föreslår, att från denna anslagspost för regleringsåret 1960/61 skall få bestridas utgifter av samma slag som de, för vilka anslagsposten reserverats vid den fr. o. m. innevarande budgetår — efter förslag av jordbruksanslagsutredningen — genomförda omläggningen av vissa jordbruksanslag.

Från anslagsposten bör sålunda för regleringsåret 1960/61 det erforderliga medelsbehovet tillgodoses till fortsatt stöd åt ullproduktionen enligt principbeslut vid 1959 års riksdag (nämnden beräknar kostnaderna härför till oförändrat omkring 350 000 kr.), till utgifter för fortsatta objektiva skördeuppskattningar i anslutning till skördeskadeutredningens förslag (kostnaderna härför har av nämnden i samråd med statistiska centralbyrån uppskattats till 2 000 000 kr. mot 1 380 000 kr. för innevarande budgetår), till ersättning till Svenska mejeriernas riksförening för handhavandet av vissa med regleringen av mjölk och mejeriprodukter sammanhängande uppgifter (oförändrat högst 250 000 kr.) ävensom till bestridande, efter

Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall, av oförutsedda anslagsbehov, som mera direkt kan föranledas av den prisreglerande verksamheten. Härtill bör enligt nämndens mening liksom för innevarande regleringsår beräknas ett belopp av 500 000 kr.

5. Såvitt jordbruksnämnden kan bedöma, kommer att på de medel, som har anslagits på ifrågavarande reservationsanslag, för ändamål belöpande på tiden intill utgången av regleringsåret 1959/60 en beräknad besparing att uppstå på sammanlagt omkring 3 850 000 kr.

Besparingen sammanhänger huvudsakligen med inträffad och beräknad minskning av underlaget för mjölkpristilläggen. Vad beträffar den kassamässiga behållningen på detta anslag vid utgången av budgetåret 1959/60 anser sig däremot nämnden, med hänsyn till att medlen för allmänna mjölkpristillägg för tiden maj—augusti normalt icke utbetalas förrän efter budgetårets utgång, nu böra räkna med ett behållet belopp i storleksordningen 35 å 40 miljoner kr. I båda fallen har nämnden förutsatt, att anslaget erhållit täckning för återstående belopp, 25 miljoner kr. av de medel, som enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen har förskötterats från anslaget till bestridande av kostnaderna för vissa skörde-skador.

Jordbruksnämnden har för regleringsåret 1960/61, enligt vad som närmare framgår av det föregående, beräknat medelsbehovet för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område till sammanlagt 100 350 000 kr. Nämnden föreslår, att detta behov tillgodoses till ett belopp av 3 850 000 kr. genom ianspråktagande av nyss angiven besparing på samma belopp och till återstående del genom medelsanvisning för budgetåret 1960/61 på här ifrågavarande reservationsanslag.

I avvaktan på genomförandet av ett permanent system för reglering av skörde-skador har under de senaste åren i fråga om regleringen av inträffande skörde-skador lämnats vissa statliga utfästelser av mera allmän räckvidd (modifierad tillämpning av den s. k. 4-procentregeln). Under förutsättning att något dylikt system icke heller under regleringsåret 1960/61 kan sättas i tillämpning föreslår *statens jordbruksnämnd* (skr. 28/8 1959), som i ärendet har samrått med jordbrukets förhandlingsdelegation, att även såvitt avser 1960 års skörd ett skydd för förluster genom skörde-skador skall ges enligt den för de senaste åren gällande 4-procentregeln, sådan denna regel har utformats för 1959 års skörd.

I skrivelse den 24 november 1959 hemställer *statens jordbruksnämnd* — med hänvisning bl. a. till beslut av 1959 års riksdag (prop. 1959: 147; JoU 29; rskr. 283) — dels om bemyndigande att få använda de för regleringsåret 1960/61 inflytande införselmedlen på i huvudsak samma sätt som angivits för regleringsåret 1959/60, dels att totalramen för användningen av införselavgiftsmedlen under nästa regleringsår inte anges till lägre belopp än de för samma år nu beräknade totalinkomsterna av sådana medel, dels om bemyndigande att för regleringsåret 1960/61 medge vederbörande regleringsföreningar på jordbrukets område att av införselavgiftsmedel och andra regleringsmedel använda sammanlagt 1 000 000 kr. för upplysningsverksam-

het inom föreningarnas intresseområden, dels att de bemyndiganden, som nämnden erhållit för användningen av interna regleringsavgifter inom jordbruket, utan ändring förnyas för nästa regleringsår.

I särskilda, till skrivelsen fogade sammanställningar (s. 60—64) lämnar jordbruksnämnden dels uppgifter om införselavgifter på jordbruksregleringens område under treårsperioden 1956/57—1958/59 jämte utbetalning av sådana medel regleringsåret 1958/59, dels beräkningar om dylika införselavgifter under regleringsåren 1959/60 och 1960/61, dels redovisning av samtliga de för regleringsåren 1956/57—1958/59 influtna införselavgifterna, m. m. I anslutning till sammanställningarna anför nämnden i huvudsak följande.

I jämförelse med den preliminära beräkningen för regleringsåret 1958/59 i jordbruksnämndens skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 mars 1959 utvisar de definitiva inkomstsiffrorna en avsevärd höjning av totalinkomsten. Höjningen är huvudsakligen föranledd av en med 1958 års dåliga skördeutfall sammanhängande ökning av importen av brödsäd, fodermedel och socker.

Beräkningarna för regleringsåret 1959/60 bygger på de i mitten av november 1959 gällande avgiftssatserna. Enligt dessa beräkningar uppkommer en väsentlig ökning av införselavgiftsmedlen jämfört med de uppskattningar, som med utgångspunkt från »normala» marknadsförhållanden gjordes i nyssnämnda skrivelse. Inkomstökningen sammanhänger huvudsakligen med en av det svaga utfallet av 1959 års fodersädkörd föranledd ökning av fodermedelsimporten. Inkomstökningen för fodermedelsimporten uppväges dock delvis av den avgiftsfrihet för oljekraftfoder och den låga avgiftssats för kli m. m., som har antagits komma att bestå under en större del av regleringsåret 1959/60. Vidare beräknas ett större belopp än tidigare har antagits komma att inflyta i införselavgifter på brödsäd. Med hänsyn till den låga proteinhalten i 1959 års veteskörd måste nämligen en större import än den normala företagas av proteinrikt vete. På grund av 1959 års goda sockerskörd beräknas däremot importen av socker komma att minska jämfört med vad som antogs vid beräkningar i mars 1959.

Förändringar i de beräknade beloppen av inflytande införselavgiftsmedel kan längre fram under regleringsåret tänkas komma att inträffa, bl. a. som en följd av att utlösningen av olika spärregler inom det nuvarande jordbruksregleringssystemet föranleder förändringar i olika riktningar av nu gällande avgiftssatser.

Beräkningarna för regleringsåret 1960/61 bygger på de avgiftssatser, som är avsedda för »normala» prislägen. För sockeravgifterna och de rörliga foderavgifterna har som utgångspunkt tagits den nuvarande avgiftsbeläggningen (med det undantaget att för oljekraftfoder antagits en avgift av 5 kr. per dt). Importkvantiteterna har beräknats under förutsättning av normala skörde- och marknadsförhållanden.

Beträffande användningen av vissa marginella inkomster (överskott) av införselavgiftsmedlen för hela treårsperioden 1956/57—1958/59 anmäler jordbruksnämnden sin avsikt att — till fullgörande av ett av Kungl. Maj:t den 28 maj 1959 meddelat uppdrag — återkomma med förslag inom den närmaste tiden efter att bl. a. ha samrått med jordbrukets förhandlingsdelegation. I fråga om användningen av införselavgiftsmedel under regleringsåren 1959/60 och 1960/61 anför nämnden följande.

*Införselavgifter på jordbruksregleringens område under treårsperioden
1956/57—1958/59 jämte utbetalning av sådana medel regleringsåret 1958/59*

Avgiftsbelagda importvaror	Avgiftsmedel (med avdrag för restitutioner), belöpande på import under			Av regleringsåret 1958/59 influtna och inbalanserade avgiftsmedel har under regleringsåret utbetalats	
	regle- ringsåret 1/9 1956— 31/8 1957 (socker 1/5 1956— 30/4 1957) 1 000 kr.	regle- ringsåret 1/9 1957— 31/8 1958 (socker 1/5 1957— 30/4 1958) 1 000 kr.	regle- ringsåret 1/9 1958— 31/8 1959 (socker 1/5 1958— 30/4 1959) 1 000 kr.	1 000 kr.	till
Brödsäd (vete och råg) samt mjöl och gryn därav	9 493	12 389	25 868	27 000	Föreningen Svensk spannmåls-handel för prisreglering för brödsäd
Ärter och bönor (för människoföda) samt hampfrö	599	671	705	250 1 985	Riksförbundet Lin och hampa som bidrag till täckande av inkomstbortfall i anledning av 1958 års svaga linskörd Svenska mejeriernas riksförening för prisreglering av mjölk och mejeriprodukter
Fodersäd och andra fodermedel (samt malt)	4 508	26 193	41 554	14 600 12 000 5 800 3 000	Föreningen Svensk kötthandel för prisreglering för kött och fläsk m. m. Sveriges export- och importförening för ägg för prisreglering för ägg och äggprodukter Svenska mejeriernas riksförening för prisreglering på mejeriområdet Ersättande av förskott, som från reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område utbetalats för skada på 1957 års skörd
Matpotatis samt mjöl, gryn och flingor av potatis	35	2 466	2 351	50 2 000	Svensk matpotatiskontroll Ersättande av förskott, som från reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område utbetalats för skada på 1957 års skörd
Stärkelse och stärkelseprodukter	1 772	2 063	2 243	1 200	Sveriges stärkelseproducenters förening för prisreglering på fabrikspotatisområdet
Råsocker, socker-raffinad (även sockerkulör), sirap och sockerbetor	18 202	3 575	25 399	13 696	Svenska sockerfabriksaktiebolaget att användas för prisetillägg på sockerregleringens område

Avgiftsbelagda importvaror	Avgiftsmedel (med avdrag för restitutioner), belöpande på import under			Av regleringsåret 1958/59 influtna och inbalanserade avgiftsmedel har under regleringsåret utbetalats	
	regle- ringsåret 1/9 1956- 31/8 1957 (socker 1/5 1956- 30/4 1957) 1 000 kr.	regle- ringsåret 1/9 1957- 31/8 1958 (socker 1/5 1957- 30/4 1958) 1 000 kr.	regle- ringsåret 1/9 1958- 31/8 1959 (socker 1/5 1958- 30/4 1959) 1 000 kr.	1 000 kr.	till
Fettråvaror och fettvaror	19 895	22 534	27 651	25 000 2 660	Sveriges oljeväxtintressenter för regleringsbidrag och för täckande av förluster i sam- band med inlösen av svenskt oljeväxtfrö (härav 2,1 milj. kr., utbetalat efter utgången av regleringsåret) Clearingkassan för fettvaror till avbetalning på lån till regleringsfonden för socker en- ligt Kungl. Maj:ts beslut 28/5 1959 (utbetalningen i detta fall gjord efter regleringsårets ut- gång)
Mjölk- och mejeri- produkter	3 463	3 503	5 704	5 003	Svenska mejeriernas riksföre- nings regleringskassa för pris- reglering på mejeriområdet
Slakterivaror (samt slaktdjur; ej fjäder- fä)	24 442	21 571	16 860	13 500 2 104 30 10 000	Svensk kötthandel för pris- reglering för kött och fläsk Lagringsbidrag och frysrabat- tering m. m. Veterinärstyrelsen för täckan- de av kostnaderna vid import- kontroll av animala livsmedel Ersättning av förskott, som från reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område utbetalats för skada på 1957 års skörd
Ägg och äggproduk- ter m. m., samt fjä- derfäkött	1 133	1 168	785	1 826	Sveriges export- och import- förening för ägg för prisregle- ring för ägg och äggprodukter
Summa för samtliga avgifter	83 542	96 183	149 120	141 704	
Ränteinkomster å hos jordbruksnämnden inestående in- förslavgiftsmedel	310	349	962		
Summa	83 852	96 482	150 082		

Införselavgifter på jordbruksregleringens område under regleringsåren 1959/60 och 1960/61

(Tecknet . är utsatt i uppgiftskolumnerna för varugrupper, där inflytande avgiftsmedel beräknas icke uppgå till 10 000 kr.)

Avgiftsbelagda importvaror	Regleringsåret 1/9 1959-31/8 1960 (socker 1/5 1959-30/4 1960)			Regleringsåret 1/9 1960-31/8 1961 (socker 1/5 1960-30/4 1961)		
	Beräknad import ton	Införselavgift 15/11 1959 kr. per 100 kg	Avgiftsmedel, som beräknas inflyta för importen (med avdrag för restitutioner) 1 000 kr.	Beräknad import ton	Antagen införselavgift kr. per 100 kg	Avgiftsmedel, som beräknas inflyta för importen (med avdrag för restitutioner) 1 000 kr.
Brödsäd samt mjöl och gryn därav:						
vete	60 000	13	7 800	10 000	13	1 300
råg	15 000	13	1 950	.	.	.
övriga slag	.	.	.	.	.	.
Ärter och bönor (för människoföda) samt hampfrö:						
bönor	2 000	21	420	2 000	21	420
ärter	1 200	6,30	76	.	.	.
hampfrö	100	21	21	100	21	21
Fodermedel (samt malt):						
korn, havre, sorghum (även i form av mjöl o. dyl.) och sockersnitsel..	260 000	7-12	26 800	100 000	7-12	10 000
kli	55 000	5	2 750	25 000	5	1 250
majs	55 000	13	7 150	50 000	13	6 500
oljekraftfoder	225 000	—	1 300	155 000	5	7 750
malt	4 000	13	520	4 000	13	520
övriga (bl. a. melass)..	15 000	4,20	630	10 000	4,20	420
Summa			39 150			26 440
Potatis:						
matpotatis (ej nyskördad, tullbelagd) samt mjöl, gryn och flingor av potatis	100 000	2	3 000	50 000	5	2 500
Stärkelse och stärkelseprodukter:						
vete-, ris- och potatisstärkelse	3 700	24,25	897	200	24,25	49
andra slag av stärkelse; maniok- och arrowrot samt diverse stärkelsehaltiga slag av mjöl, gryn och flingor	2 000	36,75	1 514	2 600	36,75	1 735
druv- och stärkelsesocker i fast form	600	47,25	1 184	600	47,25	1 184
andra slag (dextrin, glättmedel m. m.)	2 800	42 (delvis även 10 % resp. 12 %)	1 276	3 000	42 (delvis även 10 % resp. 12 %)	1 360
Summa			1 871			1 828

Avgiftsbelagda importvaror	Regleringsåret 1/9 1959-31/8 1960 (socker 1/5 1959-30/4 1960)			Regleringsåret 1/9 1960-31/8 1961 (socker 1/5 1960-30/4 1961)		
	Beräknad import ton	Införsel- avgift 15/11 1959 kr. per 100 kg	Avgifts- medel, som beräknas inflyta för importen (med av- drag för restitu- tioner) 1 000 kr.	Beräknad import ton	Antagen införsel- avgift kr. per 100 kg	Avgifts- medel, som beräknas inflyta för importen (med av- drag för restitu- tioner) 1 000 kr.
Socker m. m.:						
råsocker	19 900	28,25	5 622	53 000	28,25	14 972
sockerraffinad (även soc- kerkulör)	32 000	34,25	10 960	20 000	34,25	6 850
sirap	50	30,25	15	50	30,25	15
sockerbetor	.	.	.	.	.	.
Summa			16 597			21 837
Fettråvaror och fettvaror	65 000	38 (jämta vis- sa tilläggs- belopp)	22 000	66 000	38 (jämta vis- sa tilläggs- belopp)	23 000
Mjölk- o. mejeriprodukter:						
hårdost och dessertost..	5 500	63	3 300	5 500	63	3 300
mesost	50	21	10	50	21	10
smältost	.	.	.	.	.	.
torrmjök	800	115	200	200	115	200
övriga slag (mjölk, gräd- de, smör, glass m. m.)..			90			90
Summa			3 600			3 600
Slakterivaror (samt slakt- djur; ej fjäderfa):						
kalvkött (ostyckat)....	500	100	500	500	100	500
annat nötkött (ostyckat)	4 000	106	4 240	5 000	106	5 300
flask (ostyckat)	50	115	57	50	115	57
hästkött (ostyckat)....	2 400	91	1 944	2 400	81	1 944
färkott (ostyckat)	1 000	140	1 300	1 000	128	1 280
charkuterivaror, organ, styckningsdetaljer (bl. a. salt hästkött) och kon- server			9 612			9 612
övriga slag (levande djur m. m.)			180			180
Summa			17 833			18 873
Ägg o. äggprodukter m. m.:						
fjäderfakött			405			405
ägg och övriga slag....			352			352
Summa för samtliga avgifter			115 075			100 076
Ränteinkomster å hos jordbruksnämnden in- nestående införselav- giftsmedel			1 000			1 000
Summa			116 075			101 076

¹ För restitutioner har avdragits: för manlok- och arrowrot m. m. 221 000 kr., för druv- och stärkelsesocker 100 000 kr., för dextrin m. m. 900 000 kr., för hårdost och dessertost 165 000 kr., för torrmjök 720 000 resp. 30 000 kr. och för övriga slag (smör) 3 030 000 kr.

² För regleringsbidrag och restitutioner i övrigt har avdragits 3 000 000 kr.

³ Införselavgiften har tidigare under regleringsåret varit 81 resp. 128 kr. per 100 kg.

*Redovisning av samtliga de för treårsperioden 1956/57—1958/59 (efter avdrag av res-
tutioner) influtna införselavgifterna med specifikation för poster, som icke anses mot-
svara en nettoinkomst för jordbruket (1 000 kr.)*

<i>Summa influtna införselavgifter</i>	328 795
<i>Avgår poster, som icke anses motsvara en nettoinkomst för jordbruket</i>	
1. Fodermedelsavgifter, utöver år 1956 beräknad normalram (8 000 × 3 = 24 000), (72 255—24 000)	48 255
2. Införselavgifter för brödsäd, som importerats för möjliggörande av export	26 500
3. Avsättning av andra medel än fodermedelsavgifter till täckande av skör- deskadeförskott (10 + 2 milj. kr.)	12 000
4. Överföring av fettråvaru- och fettavgifter till fettclearingkassan för regle- ring av sockerregleringens skuld	2 660 89 415
<i>Återstår för treårsperioden</i>	239 380
<i>per regleringsår räknat</i>	79 793

Anm. Vid en jämförelse mellan de för treårsperioden faktiskt influtna inkomsterna av införselavgiftsmedel och den av 1956 års riksdag fastställda »normalramen» för dylika inkomster på ca 72 milj. kr. per år, bör observeras, att den inträffade inkomsthöjningen även sammanhänger med den höjning av flertalet avgiftssatser med 5,1 procent, vilken genomfördes i samband med utlösningen hösten 1957 av den s. k. 5-procentregeln.

Införselavgiftsmedlen för regleringsåret 1959/60 tillgodoföres, inom ramen för av Kungl. Maj:t meddelade bemyndiganden, successivt de av riksdagen för regleringsåret fastställda ändamålen. Nämnden saknar f. n. anledning föreslå någon ändring i de av riksdagen sålunda fastställda användningsreglerna. Såsom framgår av de av nämnden lämnade sammanställningarna anser den sig nu böra räkna med en avsevärt större inkomst av införselavgiftsmedlen för regleringsåret 1959/60 än den tidigare angivna totalramen av 93 miljoner kr. Till härmed sammanhängande problem har nämnden för avsikt att återkomma, när utfallet av avgiftsuppbörden för regleringsåret kan bättre överblickas. De för regleringsåret 1960/61 inflytande införselavgiftsmedlen bör, såvitt nämnden nu kan bedöma, få användas på samma sätt som har angivits för motsvarande avgiftsmedel för innevarande regleringsår. Nämnden erinrar endast om att den, liksom jordbrukets förhandlingsdelegation, inte ansett sig böra tillstyrka, att införselavgiftsmedel användes för en av hälsovårdsskäl betingad kontroll på köttvaruområdet.

Statistiska centralbyrån (skr. 28/11 1959) hemställer, att till täckande av kostnaderna för skördeuppskattningar enligt provytemetod för budgetåret 1960/61 anvisas ett belopp av 2 310 000 kr. Centralbyrån har därvid räknat med att av det totala medelsbehovet å 2 614 000 kr. ett belopp av omkring 300 000 kr. skall täckas av per den 1 juli 1960 beräknade reservationer å dels det under sjunde huvudtiteln för innevarande budgetår upptagna anslaget Statistiska centralbyrån: Kostnader för skördeuppskattningar enligt provytemetod, dels medel, som anvisats ur anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Centralbyrån erinrar inledningsvis om att skördeuppskattningarna enligt provytemetod under åren 1957—1959 planlagts i anslutning till förslag av skördekadautredningen. För dessa undersökningar har budgetåret 1959/60 anvisats 150 000 kr. från det nyssnämnda under sjunde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget samt 1 380 000 kr. från prisregleringsanslaget.

De preliminära resultaten av 1959 års skördeuppskattningar har framlagts för representanter för lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd,

lantbrukshögskolan, Hushållningssällskapens förbund och jordbrukets utredningsinstitut. Dessa har samtliga ansett, att undersökningarna även i år lämnat goda resultat och att de bör utökas till den fullt utbyggda omfattningen, ca 12 000 brukningsenheter, under år 1960. Centralbyrån föreslår i anslutning härtill, att skördeuppskattningar enligt provytemetod under år 1960 företas för de sju växtslagen höstvete, höstråg, vårvete, korn, havre, hö från odlad jord och potatis samt att dessutom utökade specialundersökningar utföres angående bärgningsförlusterna för vallhö och spillet vid skörd av spannmål samt angående kvalitetsskador. Inom samtliga 26 hushållningssällskapsområden, mot 16 år 1959, skall skördeberäkningarna 1960 verkställas i den fullt utbyggda omfattning, som beräknats erforderlig för en skörde-skadeförsäkring.

Kostnaderna för 1960 års fältarbete beräknas till 2 379 000 kr., varav 200 000 kr. för specialundersökningar. Härtill kommer 235 000 kr. för centralbyråns planering, ledning och bearbetning av materialet från 1960 års skördeuppskattningar samt för planering av skördeuppskattningar under år 1961. De totala kostnaderna uppskattas sålunda till 2 614 000 kr.

Departementschefen

Medelsbehovet för allmänt mjölkpristillägg under regleringsåret 1960/61 har av statens jordbruksnämnd beräknats till 94 miljoner kronor eller till ett 2 miljoner kronor lägre belopp än för innevarande budgetår. Mot nämndens beräkning har jag intet att erinra.

För fortsatt stöd åt lin- och hamphanteringen har jordbruksnämnden beräknat ett jämfört med innevarande budgetår oförändrat medelsbehov av i runt tal 1 750 000 kronor. Nämnden har därvid utgått från i förhållande till innevarande regleringsår oförändrade pristillägg av 79 respektive 94,5 öre per kilogram stödberättigad lin- och hampfiber samt från samma stödberättigade kvantiteter som tidigare eller 1 325 ton spinnbar linfiber och 720 ton spinnbar hampfiber. Bidragskostnaderna har för lin beräknats till 1 046 750 kronor, vartill kommer liksom för innevarande budgetår 19 000 kronor för odlingsförsök m. m., samt för hampa till 680 400 kronor. Emellertid skall jordbruksnämnden före den 1 februari 1960 till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för Hallands läns linodlareförenings ekonomiska ställning och föreningens möjligheter till fortsatt verksamhet ävensom, efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen i vad på styrelsen ankommer, med de förslag som därav må föranledas. Bland annat med hänsyn härtill finner jag mig inte nu böra taga ställning till utformningen av det fortsatta stödet åt lin- och hamphanteringen. Till denna fråga torde jag få återkomma i ett senare sammanhang. Till detta stöd synes emellertid nu för nästa budgetår böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 1 750 000 kronor.

Till fraktbidrag för fodersändningar till Västerbottens och Norrbottens län torde för nästa regleringsår medel inte böra äskas under förevarande anslag. Ett mot de under senare år utbetalade fraktbidragen svarande be-

lopp har upptagits under det i det föregående beräknade anslaget Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. Under sistnämnda anslag har jag anmält min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga särskild proposition i ämnet, i vilken frågan om användningen av nyssnämnda medel torde få upptagas till behandling.

Till täckande av diverse kostnader i samband med jordbruksprisregleringen under regleringsåret 1960/61 bör, såsom jordbruksnämnden föreslagit, medel anvisas för samma ändamål som för innevarande regleringsår. Mot nämndens förslag till medelsanvisning till fortsatt stöd åt ullproduktionen, till ersättning till Svenska mejeriernas riksförening för handhavandet av vissa med regleringen av mjölk och mejeriprodukter sammanhängande uppgifter samt till oförutsedda utgifter att disponeras efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall har jag intet att erinra. För sagda ändamål torde sålunda böra beräknas ett belopp av respektive förslagsvis 350 000 kronor, högst 250 000 kronor och 500 000 kronor. Ej heller mot statistiska centralbyråns beräkning av medels- och anslagsbehovet under budgetåret 1960/61 för skördeuppskattningar enligt provytemetod har jag något att erinra. Kostnaderna för undersökningarna torde emellertid från och med nästa budgetår helt böra täckas genom anvisning från förevarande anslag. Under posten till diverse kostnader bör sålunda för skördeuppskattningarna enligt provytemetod beräknas ett belopp av förslagsvis 2 310 000 kronor. I anslutning härtill bör den 30 juni 1960 kvarstående reservation på det under sjunde huvudtiteln anvisade anslaget Statistiska centralbyrån: Kostnader för skördeuppskattningar enligt provytemetod överföras till förevarande anslag och ställas till centralbyråns förfogande för täckande av kostnaderna för ifrågavarande undersökningar under budgetåret 1960/61.

Till diverse kostnader i samband med jordbruksregleringen behöver sålunda enligt mina förslag för regleringsåret 1960/61 beräknas ett sammanlagt belopp av 3 410 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, uppgår det sammanlagda medelsbehovet till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under regleringsåret 1960/61 till 99 160 000 kronor. Som framgår av det föregående har jordbruksnämnden beräknat, att vid utgången av innevarande regleringsår skall uppstå en nettobesparing på de under anslaget tidigare anvisade medlen av 3 850 000 kronor. Denna behållning bör enligt min mening tagas i anspråk för att täcka medelsbehovet för de prisreglerande åtgärderna under regleringsåret 1960/61. Ifrågavarande anslag bör sålunda för budgetåret 1960/61 uppföras med avrundat 95 000 000 kronor.

Till frågan om den närmare beräkningen samt användningen av de medel, som influtit eller under innevarande och nästkommande regleringsår inflyter genom upptagande av införselavgifter på jordbrukets område, ävensom till frågan om användningen under nästa regleringsår av de medel, som inflyter genom upptagande av interna regleringsavgifter på jordbrukets om-

råde, torde jag få återkomma i senare sammanhang. Likaså torde jag beträffande spørsmålet om statligt stöd för förluster genom skördeskador på 1960 års skörd få återkomma i ett senare sammanhang.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 95 000 000 kronor.

[30] 4. Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	15 000 000	13 751 841
1958/59	15 000 000	11 820 809
1959/60 (statsliggaren s. 855)	15 000 000	
1960/61 (förslag)	15 000 000	

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 höjes med 2 600 000 kr. till 17 600 000 kr.

M o t i v. Till stöd för sin framställning anför jordbruksnämnden bl. a. följande.

Beträffande kostnaderna för den beredskapslagring av brödsäd och oljekraftfoder, som enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen skall administreras av Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening, har föreningen för regleringsåret 1960/61 framlagt vissa beräkningar i skrivelse till nämnden den 11 augusti 1959. Beräkningarna bygger bl. a. på förutsättningen, att lagren av brödsäd under sagda regleringsår successivt skall stiga till 300 000 ton eller den kvantitet, som enligt gällande riksdagsdirektiv skall anses som normal, ävensom att lagret av oljekraftfoder under hela regleringsåret skall motsvara normalkvantiteten 65 000 ton (i sistnämnda lager ingår f. n. huvudsakligen bomullsfrökakor, sojamjöl och jordnötskakor). Enligt vad nämnden har inhämtat, förutsätter vidare föreningen, att den till erforderliga avskrivningskostnader för inlagrad brödsäd liksom hittills skall kunna anlita vissa kvarstående behållningar från Svenska spannmålsaktiebolagets verksamhet ävensom hos föreningen eventuellt uppkomna försäljningsvinster. Med nu angivna utgångspunkter beräknar föreningen sitt anslagsbehov för beredskapslagring under nästkommande budgetår till sammanlagt i runt tal 16 375 000 kr. Till jämförelse må nämnas, att föreningens kostnader för motsvarande ändamål under regleringsåret 1959/60 nu kan uppskattas till ca 13 500 000 kr. Den av föreningen beräknade kostnadsökningen för 1960/61 betingas i huvudsak av beräknade kostnader i samband med en ökning av beredskapslagren av brödsäd utöver nuvarande reducerade nivå.

Beredskapslagret av oljekraftfoder beräknas av jordbruksnämnden, liksom av föreningen Svensk spannmålshandel, under regleringsåret 1960/61 komma att motsvara normallagret, 65 000 ton. I lagret avses skola ingå bomullsfrökakor, sojamjöl och jordnötskakor. Beträffande beredskapslagren av

brödsäd anser sig nämnden icke med någon större grad av sannolikhet kunna räkna med att dessa lager under regleringsåret 1960/61 skall kunna bringas helt upp i normalkvantiteten 300 000 ton.

Enligt nämndens beräkning torde med hänsyn till det anförda det beräknade medelsbehovet till kostnaderna för föreningen Svensk spannmålshandels beredskapslagring under sagda regleringsår kunna reduceras till sammanlagt i runt tal 15 000 000 kr.

Kostnaderna för fortsatt beredskapslagring — genom jordbruksnämndens försorg — under budgetåret 1960/61 av andra varor än de nyss angivna beräknas av nämnden till omkring 1 500 000 kr. för socker, omkring 250 000 kr. för risgryn och kaffe, omkring 800 000 kr. för fettvaror och omkring 50 000 kr. för andra varor (i huvudsak ärter). Sammanlagt räknar nämnden sålunda för nästa budgetår med ett anslagsbehov till kostnader för beredskapslagring genom nämndens egen försorg på i runt tal 2 600 000 kr. Motsvarande beräkning för innevarande budgetår var 2 200 000 kr. Ökningen sammanhänger huvudsakligen med beräknade kostnader för en erforderlig omfattande omsättning av vissa fettvarulager.

Vidare upplyser nämnden, att den förutsätter, att anslaget till kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m. under budgetåret 1960/61 liksom tidigare skall få tagas i anspråk för täckande av sådana förluster, som kan uppkomma i anledning av att försäkringen av beredskapslagrade varor i vissa fall har ersatts av statliga, av jordbruksnämnden utställda garanti- eller ansvarsförbindelser.

Slutligen anmäler nämnden, att Svenska lagerhusaktiebolaget, till fullföljande av det program för förbättring av den lokala beredskapen, som berörts i tidigare anslagsskrivelser från nämnden, senast den 29 augusti 1958, nu färdigställt flertalet av de planerade byggnaderna för lagring av lämpliga livsmedel eller livsmedelsråvaror i Dalarna och Norrland. En stor del av dessa lagerhus har också redan tagits i anspråk för beredskapslagring genom nämndens eller föreningen Svensk spannmålshandels försorg av olika varor inom nu avsedd totalram. Med ianspråktagande av lagerhusen sammanhängande förändringar i beredskapslagren beräknas icke bli av den storleksordning eller beskaffenhet, att de i väsentlig mån kan påverka de i det föregående angivna lagringskostnaderna.

Departementschefen

Till täckande av kostnaderna för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel under budgetåret 1960/61 har jordbruksnämnden beräknat ett belopp av 17 600 000 kronor. Jordbruksnämnden har därvid räknat med normalt beredskapslager av oljekraftfoder samt med en viss ökning av kostnaderna för nämndens egen beredskapslagring med hänsyn till en erforderlig omsättning av vissa fettvarulager. Mot dessa förslag torde inte vara något att erinra. Vidare har nämnden vid anslagsberäkningen utgått från en inte obetydlig ökning av beredskapslagren av brödsäd under loppet av budgetåret 1960/61. Genom denna ökning skulle dessa lager dock inte kunna bringas upp i normalkvantiteten 300 000 ton. Enligt min mening bör man

givetvis syfta till att uppnå den av nämnden eftersträfvade kvantiteten men med hänsyn till ovissheten i fråga om skörde- och lagerutveckling samt till den hittillsvarande belastningen å anslaget finner jag mig böra förorda, att anslaget upptages till oförändrat 15 000 000 kronor. Ur anslaget bör i enlighet med vad som nu gäller medel få ställas till förfogande för infriande av jordbruksnämndens garanti- och ansvarsförbindelser för oförsäkrade varor, vilka lagras för statligt ändamål men formellt förblir i enskild ägo.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.

[31] 5. Särskilt stöd åt det mindre jordbruket

	Anslag
1959/60 (statsliggaren s. 855)	114 000 000
1960/61 (förslag)	112 500 000

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har för arealtillägg 37 000 000 kr. ställts till lantbruksstyrelsens och för leveranstillägg för mjölk samt extra mjölkpristillägg i norra Sverige 77 000 000 kr. till statens jordbruksnämnds förfogande.

Yrkanden. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) och *statens jordbruksnämnd* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp av $(37\,000\,000 + 77\,000\,000 =) 114\,000\,000$ kr.

Motiv. Till stöd för sin framställning anför *lantbruksstyrelsen* bl. a. följande.

Fr. o. m. den 1 januari 1959 skall bidrag i form av arealtillägg till vissa innehavare av mindre jordbruk utgå i stället för producentbidrag till dylika jordbrukare. Innan kännedom vunnits om bidragsgivningens verkliga omfattning vid första årets tillämpning av det nya stödsystemet, torde det icke vara påkallat att nu söka ompröva beräkningen av medelsbehovet för arealtillägg för nästa kalenderår. En eventuell justering härav bör kunna anstå till anslagsäskandena vid 1961 års riksdag.

Jordbruksnämnden beräknar medelsbehovet till fortsatt stöd å det mindre jordbruket i form av extra mjölkpristillägg i norra Sverige m. m. och leveranstillägg för mjölk för regleringsåret 1960/61 till samma belopp som det för regleringsåret 1959/60 ursprungligen beräknade medelsbehovet eller till sammanlagt 77 000 000 kr. Härav beräknas liksom för regleringsåret 1959/60 33 000 000 kr. till extra mjölkpristillägg och 44 000 000 kr. till leveranstillägg. Då någon behållning icke beräknas uppstå på 1959/60 års medel, föreslår nämnden, att hela medelsbehovet för regleringsåret 1960/61 täckes genom medelsanvisning på här ifrågavarande anslag.

Departementschefen

Med hänsyn till att behovet av medel för arealtillägg, liksom tidigare varit fallet beträffande medelsåtgången för producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk, torde komma att sjunka, synes det vara tillfyllest, om för arealtillägg för nästa budgetår beräknas ett belopp av 35 500 000 kronor. Mot beräkningen av ett oförändrat medelsbehov för leveranstillägg för mjölk samt för det extra mjölkpristillägget i norra Sverige har jag intet att erinra. Anslaget bör sålunda upptagas med ett till 112 500 000 kronor sänkt belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera ställa de för utbetalande av arealtillägg respektive leveranstillägg och extra mjölkpristillägg erforderliga beloppen till lantbruksstyrelsens respektive jordbruksnämndens förfogande ävensom att vid behov medge jämkningar i de till ämbetsverken anvisade beloppen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt stöd åt det mindre jordbruket* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 112 500 000 kronor.

[32] 6. Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	3 300 000	3 047 789
1958/59	3 300 000	2 617 909
1959/60 (statsliggaren s. 855)	2 850 000	
1960/61 (förslag)	2 495 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 850 000 kr. ställts till lantbruksstyrelsens och 2 000 000 kr. till domänstyrelsens förfogande.

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 28/8 1959) och *domänstyrelsen* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 upptages med ett till (575 000 + 2 000 000 =) 2 575 000 kr. sänkt belopp.

M o t i v. I anslutning till sin framställning anför *lantbruksstyrelsen* bl. a. följande.

Enligt beslut vid 1958 års riksdag skall ett 100-tal av lantbruksorganisationen förvaltade lägenheter i skogslandet ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län fr. o. m. den 1 januari 1959 ställas under domänverkets vård och förvaltning. Med denna åtgärd skall dock anstå till den 1 juli 1962 dels i den mån åsyftade lägenheter utgöres av norrländska fjälllägenheter, som icke dessförinnan överflyttats i samband med omföring till kronotorp/43 eller kronolägenhet/50, dels ock i den mån lägenheterna av lantbruksstyrelsen — efter samråd med domänstyrelsen — beräknas bli nedlagda före sistnämnda dag men så likväl icke skett. I början av år 1959 överflyttades sålunda 30 lägenheter i Västerbottens län och 27 i Norrbottens län. I Västerbottens län återstår 23 norrländska fjälllägenheter för

överflyttning senast den 1 juli 1962, då vidare 17 resp. tre lägenheter i de båda länen skall ha nedlagts eller övergått till domänverket.

Det program, som styrelsen på riksdagens begäran framlade till 1956 års riksdag i syfte att påskynda iordningställandet av lägenhetsbeståndet och som givetvis något begränsats genom nyssnämnda lägenheters frånskiljande, torde kunna förväntas bli praktiskt taget genomfört under innevarande budgetår.

Lantbruksnämnderna har lämnat i följande tablå återgivna uppgifter rörande medelsbehovet för ändamålet under budgetåret 1960/61.

Enär inkomsterna under anslaget får tillgodogöras för verksamheten kan nettomedelsbehovet stanna vid (567 000 — 68 400 =) 498 600 kr.

I anslutning till förestående uppgifter har lantbruksnämnden i Jämtlands län meddelat, att arbetet med upprustningen av bostadshus och ladugårdar väntas bli avslutat med hjälp av de medel, som står till buds för innevarande budgetår. Att nämnden likväl beräknat medelsbehovet för byggnadsarbeten under nästkommande budgetår till 100 000 kr., förutom tillgången till inkomster under anslaget på ca 45 000 kr., beror bl. a. på att lagerutrymmena på vissa lägenheter icke är tillräckliga för att härbergera hela högrödan eller att dessa befinner sig i bristfälligt skick. Nödvändig tillbyggnad och istandsättning av lador förestår därför. Nämnden har berört det förhållandet att med den ökade mekaniseringen av inventariebeståndet, bl. a. i form av traktorer för lägenheternas brukande och för arrendatorernas övriga förvärvsverksamhet, uppkommit ett behov av lider med eller utan garage. Hittills har emellertid nämnden ställt sig avvisande till att understödja dylika byggnader. 15 000 kr. har upptagits för att sätta istånd vissa nämndens sågar. Förslag om avveckling av flertalet såganläggningar ämnar nämnden framlägga inom kort. Iordningställande av vattentäkt och vattenledning för ett antal lägenheter i Ljusne-

	Jämtlands län kr.	Väster- bottens län kr.	Norrbottens län kr.	Summa kr.
<i>Husbyggnadsarbeten</i>				
Norrländska fjällägenheter	100 000	30 000	30 000	250 000
Andra lägenheter		40 000	50 000	
Summa	100 000	70 000	80 000	250 000
<i>Andra utgifter</i>				
Avträdesersättningar	10 000	25 000	30 000	68 000
Flyttningsbidrag		—	3 000	
Avverkning och sågning	15 000	—	—	15 000
Rotvärdesersättningar	—	8 000	—	8 000
Gemensamma anordningar:				
Vattenförsörjning	25 000	—	—	25 000
Elektrifiering	75 000	—	—	75 000
Vägar och broar	100 000	—	—	100 000
Skatter	15 000	3 000	8 000	26 000
Summa	240 000	36 000	41 000	317 000
Summa utgifter	340 000	106 000	121 000	567 000
<i>Inkomster</i>				
Arrendeavgifter	40 000	6 000	7 800	53 800
Brandriskersättningar	4 000	1 000	1 600	6 600
Annat (försålda hus, ved m. m.)...	2 000	1 000	5 000	8 000
Summa inkomster	46 000	8 000	14 400	68 400

dal har ansetts draga en kostnad av 25 000 kr. 21 fjällägenheter saknar elektrifiering. Under det sista året har elektrifiering påbörjats av lägenheter så avlägsna att de icke kunnat anslutas till något närliggande allmänt ledningsnät, utan har dieselaggregat måst uppsättas såsom kraftkälla. Kostnaderna härför rör sig om 10 000 kr. för varje lägenhet. Nämnden har ånyo understrukt medelsbehovet för anläggande av vägar och broar till lägenheter, som saknar nöjaktiga utfartsvägar. Härtill erfordras betydande belopp, även om kostnaderna delas med domänstyrelsen och länsstyrelsen, d. v. s. de myndigheter som sysslar med renbetesfjällens förvaltning. Liksom för innevarande budgetår har för dylika anläggningar beräknats ett belopp av 100 000 kr.

Inom Västerbottens län kommer att återstå endast tre norrländska fjällägenheter under lantbruksnämndens förvaltning efter den 1 juli 1962, då 23 sådana lägenheter skall ha tillförts domänverket. Till förbättringsarbeten på lägenheterna har ett belopp av 30 000 kr. ansetts behövt. Beträffande andra lägenheter har nämnden utfört en inventering, varav framgår att husbyggnadsarbeten förutses till en kostnad av omkring 200 000 kr. under de närmaste fem åren. En femtedel härav har medtagits för nästa budgetår. Under femårsperioden har avträdesersättningar och flyttningsbidrag beräknats uppgå till 75 000 kr. eller i genomsnitt 15 000 kr. för år. Enär ytterligare 10 000 kr. åtgår för nedläggning av lägenheter, som eljest skall överflyttas till domänverket, har posten upptagits till 25 000 kr. Inkomstposten å 8 000 kr. har betecknats såsom tämligen osäker på grund av den ovissa omfattningen av de norrländska fjällägenheternas överflyttning under året.

De förutsedda byggnadskostnaderna å 30 000 kr. för norrländska fjällägenheter i Norrbottens län avser nybyggnad av ladugård och diverse kompletteringar. Byggnadshjälp med 50 000 kr. har ansetts påkallad till vatten, avlopp, elinstallationer, smärre ombyggnader m. m. på ett tiotal äldre lägenheter. Till avträdesersättningar för fem lägenheter har beräknats 30 000 kr.

Genom brev den 10 september 1954 förordnade Kungl. Maj:t att vissa fjällstugulägenheter i Karesuando socken skulle överföras från länsstyrelsens till lantbruksstyrelsens förvaltning samt att oanvända medel, som ställts till länsstyrelsens förfogande för lägenheternas istandsättande, skulle i fortsättningen disponeras av lantbruksstyrelsen för ändamål, som kommer lägenheterna tillgodo. Den 10 juli 1958 beslöt Kungl. Maj:t medgiva, att fjällstugorna skulle få upplåtas såsom norrländska fjällägenheter. Ifrågavarande medel uppgår f. n. till ca 25 000 kr. och föreslås få under nästa budgetår användas av lantbruksstyrelsen såsom tillskott till förevarande anslag. De av lantbruksnämnderna föreslagna åtgärderna med avseende på handhavandet av lägenheterna synes lantbruksstyrelsen böra genomföras utan uppskov och de häröver gjorda kostnadsberäkningarna godtagas. Lantbruksstyrelsen föreslår, att medelstillgången för verksamheten utöver inkomsterna under anslaget beräknas till 500 000 kr. för det kommande budgetåret. Anslaget skulle dock kunna begränsas till 475 000 kr., vilket innebär jämfört med löpande år en minskning med 375 000 kr. Med hänsyn till de förändringar i förvaltningen, som föranledes av lägenheternas omfördelning mellan lantbruksstyrelsen och domänstyrelsen förefaller det lämpligt att — liksom nu — låta stå öppet för Kungl. Maj:t att överväga, huru-

vida någon jämkning bör ske av den förhandsberäknade medelsfördelningen mellan ämbetsverken av blivande anslag.

I detta sammanhang har lantbruksstyrelsen ansett sig böra till behandling upptaga en annan dess verksamhetsgren, som är nära förbunden med förvaltningen av fjällägenheterna. Inom lappväsendet har lantbruksorganisationen anförtrotts uppgiften att medverka till att förse lapparna med jordbrukslägenheter och bostadslägenheter samt renskötarbostäder, ett uppdrag som likaledes är lokaliserat till de tre nordligaste länen och för vilket anlitas samma personal som för fjällägenhetsförvaltningen. Lantbruksstyrelsen anför härom bl. a. följande.

I korthet innebär verksamheten att medel, som av Kungl. Maj:t ställes till lantbruksstyrelsens förfogande ur statens lappfond, användes dels för att genom kronans försorg upplåta och bebygga jordbrukslägenheter åt icke renskötande lappar (motsvarande tillhandahållandet av norrländska fjällägenheter), dels såsom statsbidrag för bebyggande av bostadslägenheter åt icke renskötande lappar och för anläggande av renskötarbostäder såsom driftsbyggnader för renskötselns bedrivande (motsvarande byggnadshjälpen till fjällägenheter), dels till rotvärdesersättningar till lappar (liksom till fjällägenhetsinnehavare).

Lappfondens kapitaltillgång — som disponeras av Kungl. Maj:t även för lappväsendets behov i övrigt — är numera så otillräcklig, att en åtstramning av medelstilldelningen från fonden blivit nödvändig. I detta läge har lantbruksstyrelsen funnit sig böra föreslå, att i anslaget till fjällägenheternas förvaltning fr. o. m. budgetåret 1960/61 inrymmes medel för styrelsens verksamhet inom lappväsendet, försåvitt icke medelsanvisningen i stället befinner sig böra delvis belasta riksstatens femte huvudtitel och ingå i stödet för främjande av bostadsförsörjningen i allmänhet.

Med utgångspunkt från vissa av lantbruksnämnderna gjorda medelsberäkningar hemställer lantbruksstyrelsen, att för kostnader till åtgärder inom lappväsendet under nästa budgetår anvisas ett belopp av 100 000 kr., avseende huvudsakligen byggnadsbidrag och rotvärdesersättningar för renskötarbostäder.

Domänstyrelsen erinrar om att för byggnadsbeståndet vid ifrågakvarande kronolägenheter beräknats en saneringstid av tio år fr. o. m. budgetåret 1954/55. I enlighet med saneringsplanen har tidigare anvisats ett årligt belopp av 1 200 000 kr. för byggnadshjälp och utlämnat virke. I samband med överförandet av ett hundratal fjällägenheter från lantbruksstyrelsens till domänstyrelsens förvaltning uppkom innevarande år ett behov av ytterligare 200 000 kr., för vilket ändamål medel anvisats för budgetåret 1959/60. Domänstyrelsen beräknar kostnaderna för byggnadshjälp och utlämnat virke under budgetåret 1960/61 till oförändrat 1 400 000 kr. Även i övrigt har domänstyrelsen upptagit oförändrade belopp. Utbetalningar av bidrag till jord- och betesförbättring, vattenförsörjning och vissa övriga bidrag samt kostnader för diken och vägar, byggnadssakkunnig hjälp och skatter beräknas sålunda komma att uppgå till 200 000 kr. och för avträdesersättningar, flyttningsbidrag och bidrag vid inlösen av kronolägenheter förutses ett medelsbehov av 400 000 kr.

Enligt Kungl. Maj:ts brev till domänstyrelsen den 2 juni 1950 i fråga om användningen av det på riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisade anslaget äger domänstyrelsen av anslagsbeloppet använda högst 20 000 kr. dels för ställande av byggnadssakkunnig hjälp till förfogande för innehavare av kolonat, skogstorp, odlingslägenheter och kronotorp för att biträda dem vid planläggning av byggnadsarbetena, ge råd och anvisningar för dessas rätta utförande och utöva fortlöpande kontroll under arbetenas fortgång, dels för verkställande genom byggnadssakkunnigas försorg av översyn av byggnadsbeståndet på lägenheter av ifrågavarande art och upprättande av förslag till avhjälpande av förefintliga brister till ledning för jägmästarna i deras arbete för en allmän förbättring av byggnadsbeståndet vid dylika lägenheter.

Kostnaderna för domänstyrelsens biträde vid denna verksamhet beräknas f. n. uppgå till lägst 75 000 kr. Domänstyrelsen hemställer därför att av anslaget få tillgodogöra sig 75 000 kr. för sitt bestyr vid lägenheterna.

Departementschefen

Lantbruksstyrelsen har beräknat nettomedelsbehovet för på lantbruksstyrelsen ankommande del av ifrågavarande verksamhet till omkring 500 000 kronor. Med hänsyn till vissa kostnadsstegringar synes beloppet böra höjas till 520 000 kronor. Lantbruksstyrelsen har vidare föreslagit, att medelsbehovet till ett belopp av cirka 25 000 kronor täckes av oanvända medel, som ursprungligen ställts till förfogande för vissa fjällstugulägenheter i Kareuando socken. Häremot har jag intet att erinra. För den på lantbruksstyrelsen ankommande verksamheten bör sålunda beräknas ett anslagsbehov av 495 000 kronor.

Lantbruksstyrelsens framställning om att under förevarande anslag anvisa medel till vissa åtgärder på lappväsendets område anser jag mig inte böra biträda.

Domänstyrelsen har beräknat medelsbehovet för på domänstyrelsen ankommande del av ifrågavarande verksamhet till 2 000 000 kronor. Vidare har domänstyrelsen hemställt om höjning med 55 000 kronor av den ur förevarande anslag till domänstyrelsen utgående ersättningen för ställande av byggnadssakkunnig hjälp m. m. å 20 000 kronor. Sistnämnda hemställan finner jag mig inte kunna biträda. Med hänsyn härtill synes medelsbehovet för domänstyrelsen trots vissa kostnadsstegringar kunna beräknas till det av styrelsen äskade beloppet av 2 000 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, bör anslaget för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 2 495 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera fastställa ramar för styrelsernas ifrågavarande verksamhet ävensom att vid behov medge jämkningar av desamma.

Sedan år 1933 (prop. 1933: 97) har vissa mindre belopp utgått i statsbidrag till anordningar i Norrland för beredande av härbärke åt resande. Från och med budgetåret 1937/38 bestrides dessa statsbidrag från det under sjätte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Bidrag till vissa kommunikationsändamål. Statsbidragen uppgår för närvarande till sammanlagt 3 250

kronor per år och utgår till innehavarna av vissa fjällägenheter. Med hänsyn till de ändamål bidragen är avsedda att tillgodose föreslår jag efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet, att förevarande anslag från och med nästa budgetår belastas med sagda bidrag. Någon uppräkningsav anslaget på grund härav synes inte erforderlig.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 495 000 kronor.

[33] 7. Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	930 100	857 423	995 353
1958/59	1 126 600	1 073 727	1 048 226
1959/60 (statsliggaren s. 858) ...	1 053 100		
1960/61 (förslag)	875 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 2/10 1959) hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med 948 800 kr., vilket belopp jämte en beräknad reservation av 90 000 kr. den 1 juli 1960 erfordras för att täcka medelsbehovet.

M o t i v. I den jordbruksekonomiska undersökningen har redovisningens omfattning bibehållits oförändrad alltsedan den omläggning, som ägde rum den 1 januari 1954. Vid detta tillfälle följdes i allt väsentligt de riktlinjer, som uppdragits i typjordbrukskommitténs betänkande »Den jordbruksekonomiska undersökningen» (SOU 1952: 41). Härom anför styrelsen följande.

En utgångspunkt för kommitténs ställningstagande var, att man genom den jordbruksekonomiska undersökningen skulle erhålla de uppgifter, som erfordrades för upprättande av typjordbrukskalkyler. I princip innebär detta, att intäkter och kostnader bör särredovisas på varuslag och att förutom värden även kvantiteter bör angivas. Självfallet kunde man vid redovisningens igångsättande inte definitivt bedöma, vilka av de teoretiskt tänkbara uppgifterna, som skulle visa sig praktiskt användbara eller behövliga i typkalkyleringen. Av säkerhetsskäl gjordes dock redovisningen så omfattande, att den skulle kunna täcka mycket långt gående krav. Ett ytterligare skäl för kravet på kvantitetsredovisning var, att man därigenom dels framtvängde en större noggrannhet vid lantbrukarnas anteckningar, dels möjliggjorde för bokföringsorganen att utöva en viss kontroll av redovisningens fullständighet.

Då det kunde antagas, att vissa av de inhämtade uppgifterna efter hand skulle visa sig vara antingen av mindre intresse eller alltför kostnadskrävande i förhållande till sitt värde, har lantbruksstyrelsen i samråd med den till undersökningen knutna nämnden låtit en expertgrupp närmare granska

redovisningen och lägga fram förslag till förenklingar. Förslaget, som godtagits av nämnden, går i korthet ut på att kvantitetsredovisningen med tillhörande uppdelning på varuslag bibehålls för spannmål och mjölk men slopas för övriga produkter och förnödenheter. Därjämte skall den nuvarande särläggningen på ett antal undergrupper av kostnader för inventariehyror och frakter samt diverse för växtodling och husdjur ej längre ske. Slutligen skall skogsbrukets och andra grenars utanför lantbruket andel i traktorkostnader beräknas på grundval av standardtal i stället för som tidigare på individuella timpriser. De föreslagna förenklingarna beräknas, såsom framgår av det följande, minska bokföringskostnaderna med 45 kr. per gård eller 112 500 kr. för hela undersökningen.

Bokföringskostnadernas nuvarande storlek och sammansättning per gård utgör för inventering 85 kr., för kontering och journalisering 130 kr., för bokslut 100 kr. samt för resor och traktamenten 50 kr. eller tillsammans 365 kr. De föreslagna förändringarna påverkar endast kostnaderna för de båda posterna kontering och journalisering samt bokslut. Om man tager hänsyn till frekvensen, synes konterings- och journaliseringskostnaderna böra sänkas med 24 procent. Beräkningen bygger på en antagen nedgång i totala antalet redovisningsgrupper från 450 till 340 stycken. Bokslutskostnaderna har beräknats nedgå med 14 procent. I denna kalkyl har antalet bokslutsposter f. n. beräknats till 900 och efter omläggningen till 775 stycken.

De föreslagna förändringarna kan sålunda antagas sänka kostnaderna för kontering och journalisering med 30 kr. och kostnaderna för bokslut med 15 kr. eller totalt med 45 kr. per gård. I samband med prövningen av bokföringskostnaderna har styrelsen funnit, att en omfördelning mellan delposterna bör ske på så sätt, att posten resor och traktamenten nedräknas med 20 kr. till 30 kr. och att posterna kontering och journalisering samt bokslut vardera uppräknas med 10 kr. till 110 kr. resp. 95 kr. Denna omfördelning påverkar ej totalkostnaden.

Lantbruksstyrelsen har därjämte funnit att, med hänsyn till att kostnaderna per gård blir högre ju större gården är, en differentiering bör genomföras mellan å ena sidan gårdar under 20 ha åker och å andra sidan större gårdar.

Differentieringen, som bör avse kostnader för inventering, kontering och journalisering samt bokslut, synes styrelsen lämpligen böra leda till en skillnad på 50 kr. per bokslut eller utslaget på delposter 15 kr. för inventering, 20 kr. för kontering och journalisering samt 15 kr. för bokslut. Under förutsättning att den förut beräknade genomsnittliga bokföringskostnaden bör bibehållas i stort sett oförändrad, kommer genomsnittsansättningen, 320 kr., att sänkas med 15 kr. för gårdar under 20 ha och höjas med 35 kr. för större gårdar. Ersättningen per gård framgår av följande tablå, i vilken även medtagits nu utgående ersättningar (kr.).

	Nu Samtliga gårdar	Förslag		Vägt genom- snitt
		5—20 ha	20—50 ha	
Inventering	85	80	95	85
Kontering och journalisering	130	105	125	110
Bokslut	100	90	105	95
Resor och traktamenten	50	30	30	30
	365	305	355	320

Med gällande fördelningsplan för antalet deltagande blir den totala kostnaden ($1\,680 \times 305 + 820 \times 355 =$) 803 500 kr. mot 800 000 kr. utan differentering. I båda alternativen reduceras kostnaden med 95 kr. per gård eller sammanlagt 11 400 kr. för Jönköpings samt Göteborgs och Bohus län, till vilka utgår bidrag för avlönande av ekonomikonsulent.

I detta sammanhang anmäler lantbruksstyrelsen, att den nuvarande fördelningsplanen i anslutning till riktlinjerna i den våren 1959 träffade jordbruksprisöverenskommelsen avses bli ändrad på så sätt, att 175 gårdar successivt överflyttas från storleksgruppen 10—20 ha åker till storleksgruppen 20—30 ha åker. Detta innebär, att de totala kostnaderna orsakade av differenteringen kommer att stiga med 7 500 kr. under budgetåret 1960/61 och med ytterligare 5 000 kr. under nästföljande budgetår.

I samband med utredningen om möjligheterna att genomföra förenklingar har lantbruksstyrelsen även prövat den nuvarande redovisningens tillräcklighet i vad avser behovet av underlag för driftsekonomiska kalkyler och anför härom.

Frågan har erhållit ökad betydelse bl. a. genom de av statsmakterna föreskrivna investeringskalkylerna i lantbruksnämndernas verksamhet. Med den uppläggning redovisningen av många orsaker måste ha, är de nuvarande möjligheterna att därvid utnyttja räkenskapsresultaten mycket begränsade. Speciellt gäller detta i fråga om kostnaderna, som i bokföringen uppdelas efter kostnadsslag, medan man i kalkyleringen har behov av en uppdelning efter kostnadsbärare. En sådan redovisning, som exempelvis innebär, att man inte bara skall registrera jordbrukets arbetskostnader utan även genomföra en uppdelning på olika grödor och djurslag samt vid bearbetningen även registrera förbrukningens fördelning under året, kan av naturliga skäl ej tillämpas vid alla bokföringsgårdar. Motsvarande gäller de enskilda husdjursgruppernas förbrukning av olika foderslag liksom speciella utgifters fördelning på grödor och djurslag. Styrelsen vill emellertid framhålla vikten av att man snarast igångsätter dylika undersökningar vid ett begränsat antal av de gårdar, som ingår i den jordbruksekonomiska undersökningen. Kostnaderna härför kan ej i förväg exakt beräknas, eftersom de blir beroende av antalet villiga och lämpliga deltagare samt specialredovisningens omfattning.

Lantbruksstyrelsen räknar med att antalet i den särskilda undersökningen ej kommer att överstiga 200 och att kostnaderna per gård ej bör överstiga 125 kr. I detta belopp är då inräknat ersättning till bokföringsorganen och i fråga om arbetsbokföringen även till lantbrukarna samt kostnaderna för blanketter. Totalkostnaden för budgetåret 1960/61 blir sålunda 25 000 kr. Kostnaderna för första halvåret 1960 torde kunna täckas av redan beviljade medel för den jordbruksekonomiska undersökningen.

Beträffande övriga poster föreslår styrelsen, att kostnaderna för bokföringsmaterial och kurser nedräknas med 5 000 resp. 1 500 kr. och att kostnaderna för publikationstryck uppräknas med 1 500 kr. Kostnaderna för bokföringsverksamheten fördelar sig enligt styrelsens förslag på följande sätt.

	1959/60	1960/61	Ökning eller minskning
1. Bokföringskostnader	775 625	746 100	— 29 525
2. Resekostnader	125 000	75 000	— 50 000
3. Ekonomikonsulentverksamhet	30 000	30 000	—
4. Ersättning åt deltagande lantbrukare ..	72 000	72 200	+ 200
5. Bokföringsmaterial	37 500	32 500	— 5 000
6. Kurser för ledare	7 500	6 000	— 1 500
7. Publikationstryck	6 000	7 500	+ 1 500
8. Den till undersökningen knutna nämnden	2 000	2 000	—
9. Byggnadsinventering och skogstillväxtuppskattning	7 500	7 500	—
Summa	1 063 125	978 800	— 84 325
10. Ordnad bokföring vid mindre jordbruk	60 000	60 000	—
Medelsbehov	1 123 125	1 038 800	— 84 325
11. Avgår reserverade medel	70 000	90 000	— 20 000
Anslagsbehov	1 053 100	948 800	— 104 300

Departementschefen

Lantbruksstyrelsens förslag till vissa förenklingar av den jordbruksekonomiska undersökningen ävensom till viss omfördelning och differentiering av kostnaderna för bokföring samt resor och traktamenten föranleder ingen erinran från min sida. Förslaget till ändrad fördelning på storleksgrupper anser jag böra biträdas. Ävenså finner jag mig böra tillstyrka styrelsens förslag att från ett begränsat antal av de gårdar, som ingår i undersökningen, införskaffa och bearbeta sådant material, som kan skapa större möjligheter att utnyttja undersökningen i samband med upprättandet av investeringskalkyler i lantbruksnämndernas verksamhet. Mot beräkningen av kostnaderna för denna specialredovisning m. m. har jag intet att erinra.

Lantbruksstyrelsen har beräknat medelsbehovet under anslaget till 1 038 800 kronor. Med hänsyn till vad jag i det föregående (p. 12) föreslagit angående utökad ekonomikonsulentverksamhet bör från detta anslag till anslaget Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader överföras dels det under förevarande anslag hittills upptagna beloppet å 30 000 kronor till ekonomikonsulentverksamhet i Jönköpings samt Göteborgs och Bohus län, dels ett belopp av 25 000 kronor. Enligt min mening bör en effektivisering av arbetet med bearbetning m. m. av materialet till undersökningen vara möjlig. Med hänsyn härtill bör för nästa budgetår medelsbehovet under anslaget, utöver vad nyss anförts, minskas med i runt tal 20 000 kronor. Styrelsens förslag att medelsbehovet till ett belopp av 90 000 kronor skall täckas av en per

den 1 juli 1960 beräknad reservation av samma storlek föranleder ingen erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med 875 000 kronor. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 875 000 kronor.

E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.**[34] 1. Statens centrala frökontrollanstalt: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 767 000	1 889 786
1958/59	2 105 900	2 000 105
1959/60 (statsliggaren s. 858)	2 145 600	
1960/61 (förslag)	2 204 200	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* (skr. 29/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 100 600 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 överassistent Ae 23	+ 28 617
b) 1 inspektör Ae 13	+ 15 392
2. Personalminskningar	
a) 1 förste assistent Ae 21	— 27 173
b) 2 frökontrollbiträden Ae 5	— 22 713
3. Löneregleringar	
a) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent Ae 19	+ 1 176
b) 1 expeditiönsföreståndare Ao 15 i st. f. Ao 12	+ 1 869
c) 2 laboratorieassistenter Ao 12 i st. f. förste laboratoriebiträden Ao 10	+ 3 342
d) 1 laboratorieassistent Ae 12 i st. f. förste laboratoriebiträde Ae 10	+ 1 671
e) 2 förste laboratoriebiträden Ae 10 i st. f. frökontrollbiträden Ae 9	+ 1 500
f) 5 frökontrollbiträden Ae 9 i st. f. Ae 7	+ 7 150
g) 6 frökontrollbiträden Ae 7 i st. f. Ae 5	+ 7 816
h) 1 kontorist Ao 9 i st. f. kanslibiträde Ao 7	+ 582
i) 1 institutionsvaktmästare Ao 9 i st. f. förste vaktmästare Ao 8	+ 736
4. Omräkning	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 21 170
b) rörligt tillägg	+ 35 650
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 23 800
	+ 100 585

M o t i v. 1 a) och 2 a). Dessa förslag framfördes även i fjol. Beträffande motiven torde få hänvisas till IX ht 1959, s. 82—83 under 1 a) och 2.

1 b). Beträffande motivet till detta förslag, vilket framförts i anslags-
äskandena under en följd av år, torde få hänvisas till IX ht 1958, s. 178—179
under 1.

2 b). Förslaget är en följd av rationaliseringar inom anstalten.

3 a). Detta förslag framfördes även i fjol. Beträffande motivet torde få
hänvisas till IX ht 1959, s. 83—84 under 3 b).

3 b). Motsvarande förslag har framförts de två senaste åren. Beträffande
motivet torde få hänvisas till IX ht 1958, s. 179 under 2 b). Anstaltsstyrelsen
föreslår i årets anslagsskrivelse, att tjänsten uppflyttas i lönegrad A 15.

3 c)—e). Jämväl dessa förslag har framförts tidigare. Beträffande moti-
ven torde få hänvisas till IX ht 1958, s. 179—180 under 2 c)—e).

3 f). Liknande förslag har beträffande fyra av de fem ifrågavarande frö-
kontrollbiträdena framlagts i anslagsäskandena under de senaste åren. Rö-
rande motivet till lönegradsändring för dessa fyra biträden, varav två tjänst-
gör å vardera renhets- och groningsavdelningarna, torde få hänvisas till IX
ht 1958, s. 180 under 2 f). I fråga om det femte biträdet, som tjänstgör å
fältkontrollavdelningen, anför anstaltsstyrelsen följande.

Befattningshavaren har att under vinterhalvåret förestå ett av avdelning-
ens laboratorier samt att leda och ansvara för arbetet därstädes omfattande
analyser beträffande utsädesprovs sort- och stamäkthet, kärnprovsunder-
sökningar samt avvägning och bearbetning av prov för sådd, vilket senare
omfattar ca 13 000 prov årligen, fördelade på 35 000—40 000 parceller. Un-
der sommarhalvåret har befattningshavaren det närmaste ansvaret för
sort- och sjukdomsundersökningarna å kontrollfälten med höstveten liksom
det tillkommer henne att under förste assistentens överinsende utföra
teoretiska arbeten av sortsystematisk karaktär. Befattningshavaren måste
själv kunna bedöma och avgöra frågor rörande det dagliga arbetet inom
verksamhetsområdet.

3 g). Förslaget har framförts i anslagsäskandena för de senaste budget-
åren. Motiveringen för uppflyttningen framgår av IX ht 1958, s. 180 under
2 g).

3 h). Befattningshavaren förestår expeditionen vid filialen. Hon ansvarar
i denna egenskap för att inkomna prov registreras samt att anteckning gö-
res beträffande vilka analyser som skall utföras. Sedan proven analyserats,
övervakar befattningshavaren att analysresultaten blir rätt uträknade samt
att analysattesterna utskrivs. Hon tillser att resultaten tillställas resp. upp-
dragsgivare samt granskar riktigheten av de av anstalten utfärdade plom-
beringsbevisen. Befattningshavaren handhar filialens förskottskassa och
verkställer betalning av räkningar, ombesörjer personalredovisning av all
filialens personal samt sköter anmälningarna till sjukkassan, granskar in-
komna räkningar från filialens provtagare, utbetalar lönen till filialens per-
sonal, besvarar telefonförfrågningar från uppdragsgivare beträffande ana-
lysisresultat. Vidare sköter hon beställningen av alla inventarier och förbruk-
ningsartiklar samt ombesörjer all enklare korrespondens. För att i konkur-
rens med andra statliga institutioner, som kan erbjuda bättre avlöningsför-
måner, få behålla den nuvarande kvalificerade befattningshavaren, är det
av största vikt att tjänsten uppflyttas i lönegrad Ao 9.

3 i). Befattningshavaren tjänstgör som arbetsledare för huvudanstaltens övriga vaktmästare och kollektivanställda manliga arbetstagare, tillhopa sex till antalet. Han har att ombesörja post- och bankärenden, övervakning av städning, skötsel och tillsyn av anstaltens värme- och ventilationsanläggning, blankettförråd m. m. Vidare skall han kunna utföra enklare snickeriarbeten och mekaniska arbeten. Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som sålunda åvilar förste vaktmästaren, synes det anstaltsstyrelsen synnerligen angeläget, att tjänsten flyttas upp i lönegrad Ao 9.

4 a) — c). Ökningarna är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e. *Statens lönenämnd* finner ej tillräckliga skäl tillstyrka bifall till framställningen under 3 h) om uppflyttning av en tjänst som kanslibiträde till kontorist.

Departementschefen

Anstaltsstyrelsens yrkanden om personalförstärkningar finner jag mig inte kunna tillstyrka. Däremot biträder jag det förslag till personalminskningar, som inte direkt sammanhänger med förstärkningsyrkandena men vilket styrelsen ansett möjligt att genomföra till följd av rationaliseringar inom anstalten. Vid förslaget genomförande kan anslaget nedräknas med 22 700 kronor. Vad angår löneregleringar kan jag ej förorda de förslag här om som avser assistent, expeditiönsföreståndare och kanslibiträde. Övriga löneregleringsförslag, vilka avser s. k. teknisk biträdespersonal, torde få prövas i annat sammanhang. I anledning av anstaltsstyrelsens förslag till beräkning av automatiska utgiftsökningar vill jag förorda, att anslaget höjes med sammanlagt 21 200 kronor till följd av löneklassförändringar samt lönegradsuppflyttningar på grund av reglerad befordringsgång, 36 100 kronor på grund av 1959 års allmänna lönereglering samt 24 000 kronor såsom kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens centrala frökontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	423 600
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 421 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	321 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	36 900

Summa kronor 2 204 200

b) till *Statens centrala frökontrollanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 204 200 kronor.

[35] 2. *Statens centrala frökontrollanstalt*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	643 900	661 519
1958/59	674 300	701 409
1959/60 (statsliggaren s. 859)	688 100	
1960/61 (förslag)	712 800	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* (skr. 29/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 32 000 kr.

	Utgifter		Anslag	Ökning
	1957/58	1958/59	1959/60	
1. Reseersättningar	9 901	10 970	11 300	+ 10 000
2. Fältkontroll	243 088	249 944	250 000	+ 10 000
3. Utsädeskontroll vid Svalöv	80 478	101 187	88 000	+ 12 000
				+ 32 000

M o t i v. 1. Ökningen sammanhänger med förslaget om inrättande av en inspektörstjänst.

2. Från denna delpost utgår resekostnads- och traktamentsersättning till fältkontrollavdelningens personal under arbetet på kontrollfälten vid Alnarp samt vid insyning och besiktning av växande gröda, provtagning och plombering av potatis m. m. Samma är förhållandet med hushållningssällskapens tjänstemän, vilka för anstaltens räkning enligt särskilt avtal utför provtagning och plombering av potatis m. m.

Fr. o. m. den 1 juli 1959 har en allmän höjning skett av traktamentsbeloppen med i genomsnitt tio procent. Genom denna höjning beräknas anstaltens utgifter stiga med ca 6 000 kr.

Från delposten utgår också avlöningar till fyra kollektivavtalsanställda arbetare vid huvudanstalten med belopp motsvarande löneklass A 10. Sedan delpostens nuvarande belopp fastställdes, torde kostnaderna för avlöning av denna personal ha stigit med drygt 2 000 kr. per år. Dessutom avlönas härifrån tillfälligt anställd personal på kontrollfälten och även deras avlöningar har medfört en stegrad kostnad, som torde kunna uppskattas till minst 1 000 kr.

För sina kontrollodlingar vid Alnarp disponerar anstalten hos Alnarps egendom areal för sina kontrollparceller. Dessa odlingar ökar i omfattning.

Genom nämnda stegringar, vilka delvis är av automatisk natur och delvis beror på den allt mer ökade omfattningen av anstaltens verksamhet, vilket

också medför stegrade inkomster, är en uppräknings av delposten med 10 000 kr. ofrånkomlig.

3. Från denna delpost utbetalas ersättning till Sveriges utsädesförening enligt kontrakt för de kontrollåtgärder i form av kontrollodlingar samt förberedande analyser, som utsädesföreningen för anstaltens räkning utför beträffande Allmänna svenska utsädesaktiebolaget i Svalöv, vars försäljning av utsädesvaror helkontrolleras av anstalten. Budgetåret 1957/58 utgjorde kostnaderna härför endast 80 478 kr., varav 52 866 kr. för insynning av 11 748 ha samt 27 612 kr. för 4 602 förberedande analyser. Förslidet budgetår uppgick den sammanlagda kostnaden till 101 187 kr., beroende på att den insynade arealen ökat till 15 414 ha och antalet förberedande analyser till 5 304. För innevarande år beräknas den insynade arealen uppgå till ungefär samma storlek som under det gångna året och de förberedande analyserna torde också i stort sett komma att uppgå till samma antal. Det framhålls, att omfattningen av anstaltens kontrollverksamhet för utsädesaktiebolaget visat en fortsatt stegring. Anstaltens nettoinkomster av denna verksamhet har emellertid också visat en påtaglig ökning.

Departementschefen

Någon uppräknings av posten till reseersättningar synes ej vara erforderlig, eftersom jag ej biträtt anstaltsstyrelsens förslag om att inrätta en inspektörstjänst. Däremot biträder jag styrelsens begäran att delposten till utsädeskontroll vid Svalöv skall uppräknas med 12 000 kronor. Förslaget om ökning av delposten till fältkontroll vill jag även i viss mån tillstyrka. Jag anser dock, att en höjning av denna post med 8 500 kronor bör vara tillfyllest. Härutöver finner jag anslagsposten till publikationstryck samt delposterna till övriga expenser, diverse förbrukningsartiklar och inköp av viss utrustning böra uppräknas med respektive 200, 1 500, 2 000 och 500 kronor. Vid bifall till vad jag nu förordar, bör förevarande anslag uppräknas med 24 700 kronor till 712 800 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas, att på riksstatens inkomstsida beräknats, förutom en av anstaltsstyrelsen föreslagen ökning, en höjning av inkomsterna från frökontrollanstaltens verksamhet med i runt tal 90 000 kronor för nästa budgetår. Med utgångspunkt härifrån torde det få ankomma på lantbruksstyrelsen att efter förslag av frökontrollanstaltens styrelse och i samråd med statens sakrevision fastställa erforderliga taxeändringar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 712 800 kronor.

[36] 3. Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 046 700	1 139 484
1958/59	1 212 200	1 215 978
1959/60 (statsliggaren s. 860)	1 475 800	
1960/61 (förslag)	1 561 900	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 247 400 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 förste assistent Ae 21 i Åkarp	+ 21 098
b) 1 assistent i reglerad befordringsgång i Åkarp (fr. o. m. 1/1 1961)	+ 7 399
c) 1 trädgårdsmästare Ae 10 i Åkarp	+ 11 087
d) 2 institutionsbiträden i reglerad befordringsgång i Åkarp (varav 1 biträde fr. o. m. 1/1 1961)	+ 10 451
e) 1 assistent i reglerad befordringsgång i Rönnebo	+ 16 464
f) 1 förste assistent Ae 21 å upplysningsavdelningen	+ 23 279
g) 1 assistent i reglerad befordringsgång i Åkarp för prognostjänst	+ 14 797
h) 1 laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång å zoologiska avdelningen	+ 9 197
i) 1 kontorist Ae 9 å zoologiska avdelningen	+ 12 532
j) 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid huvudanstalten	+ 8 284
k) 1 institutionsbiträde i reglerad befordringsgång i Åkarp	+ 6 967
l) personal för särskilda undersökningar	+ 18 000
2. <i>Löneregleringar</i>	
a) 2 avdelningsföreståndare Bo 1 i st. f. Ao 26	+ 13 832
b) 1 filialföreståndare Ae 26 i st. f. Ae 23	+ 3 031
c) 1 förste byråsekreterare Ao 23 i st. f. Ao 21	+ 2 535
d) 1 kansliskrivare Ao 10 i st. f. kontorist Ao 9	+ 765
e) 1 kontorist Ae 9 i st. f. kontorsbiträde Ae 5	+ 2 351
3. <i>Omräkningar</i>	
a) 1 förste fotograf Ae 11 i st. f. fotograf Ae 8	+ 1 359
b) 1 institutionstekniker Ae 9 i st. f. institutionsvaktmästare Ae 8	+ 736
c) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 19 505
d) personal för särskilda undersökningar (1959 års lönereglering)	+ 2 500
e) rörligt tillägg	+ 23 000
f) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 18 200
	+ 247 369

M o t i v. 1 a)—d). Anstaltsstyrelsen räknar med att det resistensbiologiska laboratoriet i Åkarp skall kunna tagas i bruk den 1 januari 1961. Redan fr. o. m. den 1 juli 1960 bör emellertid verksamheten tillföras en förste

assistent i lönegrad Ae 21 med botanisk utbildning, en trädgårdsmästare i lönegrad Ae 10 och ett institutionsbiträde i reglerad befordringsgång. Fr. o. m. förstnämnda tidpunkt bör därjämte tillkomma en assistent i reglerad befordringsgång med zoologisk utbildning samt ytterligare ett institutionsbiträde i reglerad befordringsgång. Förste assistenten avses fungera som föreståndare för laboratoriet. Ifrågavarande tjänster föreslogs till inrättande redan föregående år (IX ht 1959, s. 88 under 1 a)—d)).

1 e). Samma förslag har framförts tidigare, senast i anslagsäskandena för budgetåret 1959/60 (IX ht 1959, s. 89 under 1 n)). Stiftelsen Seth M. Kempes minne har såsom gåva till anstalten överlämnat ett belopp av 41 000 kr. för anskaffande av klimatkamrar att användas vid filialen i Röbbäcksdalen. För att dessa skall kunna tillgodogöras i anstaltens verksamhet är det nu speciellt nödvändigt, att filialen tillföres en assistent i reglerad befordringsgång. Även arbetsuppgifterna i övrigt anser styrelsen starkt motivera inrättandet av tjänsten i fråga.

1 f). Förslag i fråga om denna tjänst har framförts tidigare, senast i anslagsäskandena för budgetåret 1959/60 (IX ht 1959, s. 89 under 1 l)). Behovet av denna tjänst anser anstaltsstyrelsen trängande, särskilt på grund av att hushållningssällskapen i större omfattning än tidigare börjat anlita anstaltens upplysningsavdelning, vilket förhållande jämte den ökade arbetsbelastningen i övrigt medfört, att arbetssituationen å avdelningen blivit ytterst ansträngd. Avdelningens personalresurser är med hänsyn härtill i stort behov av förstärkning. Alternativet, nämligen att utöka filialsystemet, skulle enligt styrelsen vara avgjort kostsammare.

1 g). Motsvarande förslag har framförts tidigare, senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1959, s. 89 under 1 m)).

Såsom därvid framhållits har genom samarbete med odlarna, som erlägger viss avgift, vid filialen i Åkarp uppbyggts en viss prognostjänst för de båda Skåne-länen och Halland. Intresset hos odlarna är stort och prognostjänsten har även i den begränsade omfattning, vari den kunnat utövas, lämnat värdefulla resultat. Med hänsyn till de små resurser, som stått till förfogande, har verksamheten dock närmast haft försöksmässig karaktär. Det har härvid visat sig att ett säkrare underlag erfordras för ställande av prognoser, om verksamheten skall kunna uppnå fullgod effekt. Noggranna förberedelser genom kontinuerliga undersökningar och försök året om måste sålunda vidtagas. För att detta skall bli möjligt erfordras enligt anstaltsstyrelsen, att filialen i Åkarp tillföres en assistent i reglerad befordringsgång. Styrelsen fäster stort avseende vid att prognostjänsten vid filialen får möjlighet att arbeta med rimliga resurser, då härigenom värdefull erfarenhet skulle kunna vinnas för liknande verksamhet inom andra delar av landet.

1 h). Detta yrkande har framlagts i tidigare anslagsäskanden. Beträffande motivet torde få hänvisas till IX ht 1958, s. 186—187 under 1 g). Därutöver anför anstaltsstyrelsen i årets anslagsskrivelse följande.

Vid zoologiska avdelningen tjänstgjorde intill den 1 juli 1956 ett tekniskt biträde i lönegrad Ae 5. Fr. o. m. nämnda tidpunkt uppflyttades vederbörande till fotograf i lönegrad Ae 8. Då tjänstinnehavaren i huvudsak betjänar

upplysningsavdelningen, har tjänsten överflyttats dit. Styrelsen föreslår, att det tekniska biträde, som sålunda frångått avdelningen, ersättes med ett laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång (lönegrad Af 3).

1 i). Förslaget har framförts ett flertal gånger tidigare och senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1959, s. 90 under 1 p)). Befattningen är avsedd att i första hand avlasta den förste assistent å zoologiska avdelningen, vilken närmast svarar för registreringen av växtskyddsmedel, vissa arbetsuppgifter av rutinmässig karaktär samt i övrigt lämna mera kvalificerat arbetsbiträde vid anstaltens kontroll av dylika medel. Anstalten har för avsikt att uttaga vissa avgifter för registrering av växtskyddsmedel enligt kungörelsen 1953: 589. En förutsättning för att anstalten i administrativt hänseende skall äga möjlighet att genomföra uppbörden av dessa avgifter är att nödig arbetskraft härför tillföres anstalten. Den nu föreslagna kontoristen skall därför ha hand om — förutom räkningsutskrivning — utställande av bevis rörande årlig anmälan av växtskyddsmedel, vilka anmälningar kan beräknas till ca 600 stycken per år. För arbetsuppgifternas utförande fordras goda språkkunskaper samt farmaceutisk eller annan kemisk-teknisk utbildning.

1 j). Även detta förslag har framförts tidigare. Beträffande motivet torde få hänvisas till IX ht 1958 s. 188 under 1 m) och 1959 s. 90 under 1 q). Anstaltsstyrelsen erinrar i årets anslagsskrivelse därutöver, att anstalten under senare år tillförts två nya avdelningar med en personalstyrka av sex kvalificerade befattningshavare, vars göromål särskilt i samband med den från den 1 juli 1959 utökade inspektionen av införda växter m. m. kraftigt ökat i omfång.

1 k). Förslag om inrättande av en befattning som institutionsbiträde (tekniskt biträde) vid filialen i Åkarp har framförts vid flera tillfällen, senast i IX ht 1959 s. 90 under 1 r). Till stöd för sin förnyade framställning anför anstaltsstyrelsen följande.

När anstaltens filial i Åkarp upprättades för ca 20 år sedan utgjordes biträdespersonalen av ett laboratorie- och kontorsbiträde. Denna tjänst uppdelades år 1947 i en kontorsbiträdestjänst och en laboratoriebiträdestjänst. Under den följande utvecklingen av filialen har tillkommit en assistenttjänst, så att den vetenskapligt skolade personalen nu utgöres av föreståndaren och två assistenter. Mängden och arten av de arbeten, som förekommer vid filialens laboratorium, utgör i sig själv fullgott skäl för en ökning och differentiering av biträdespersonalen. Det måste bedömas vara misskalkylering, om den kvalificerade personalen är tvungen utföra även de enklaste biträdesarbeten, och det är därför mycket angeläget, att den redan av 1949 års växtskyddsutredning föreslagna biträdestjänsten snarast inrättas.

1 l). Den 9 juli 1959 har Kungl. Maj:t meddelat beslut angående fördelningen av medlen för särskilda undersökningar under budgetåret 1959/60. Anstaltsstyrelsen avser att under budgetåret 1960/61 fördela anslagsposten efter ungefärligen samma grunder som för innevarande budgetår. I fråga om undersökningarna rörande nematoder, för vilka under innevarande budget-

år disponeras 26 700 kr. för avlöningar och 12 800 kr. för omkostnader, föreslår styrelsen en uppräknig av avlöningsposten med 18 000 kr. Under omkostnadsanslaget föreslås en anslagsökning med 7 000 kr. för samma ändamål. Den föreslagna höjningen hänför sig till markkarteringsundersökningar för utrönande av förekomst av potatisål, som avses igångsättas vid anstaltens Åkarps-filial. Rörande dessa undersökningar anför styrelsen följande.

Potatisål har tidigare mest uppträtt i små trädgårdar i tätorter. På senare år har emellertid antalet fall av potatisål på större jordbruksegendomar ökat i oroväckande grad. Detta är särskilt fallet i sandjordsområden, där potatisodlingen är ofta återkommande på vissa skiften. En fortsatt utveckling i denna riktning kommer att medföra allvarliga följder. Därest fortsatt odling tillåtes i samma omfattning som tidigare, kommer förekomsten av potatisål att öka starkt och om några år blir potatisodling ej längre lönande. Samtidigt ökas i hög grad risken för en spridning av potatisålen till andra egendomar, i synnerhet som i vissa fall egendomar med odling av sättpotatis konstaterats vara infekterade. Under sådana omständigheter synes det lämpligaste vara att skapa möjlighet för odlarna att låta undersöka förekomsten av potatisål på olika delar av sina jordbruk och att odling av potatis tillåtes på de delar av jordbruksegendomen, som ej eller endast svagt är infekterade av potatisål. Därigenom blir de ekonomiska svårigheterna för odlarna betydligt mindre och åtgärden leder på lång sikt till en sanering. Vidare avses att i samarbete med statens centrala frökontrollanstalt företaga undersökningar av arealer avsedda för odling av kontrollerad sättpotatis i syfte att därigenom minska riskerna för spridning av potatisål med utsädet. Ett motsvarande förfarande tillämpas sedan flera år i Danmark. Växtskyddsanstalten avser vidare att i samarbete med frökontrollanstalten, hushållningssällskapen och försöksringar intressera jordbrukare för kartläggning av potatisålens förekomst för att åt jordbrukarna skapa möjligheter att bättre planera växtföljden. För att dessa undersökningar icke skall belasta statsverket i ekonomiskt avseende bör undersökningarna vara avgiftsbelagda, varvid avgifterna bör beräknas så, att de bedömes täcka de med undersökningarna förenade kostnaderna. Styrelsen beräknar att 5 000 jordprov skall tagas och analyseras under budgetåret 1960/61. Med en avgift av fem kr. per prov skulle den sammanlagda avgiftssumman uppgå till 25 000 kr.

Beloppet 18 000 kr. avses disponeras för att anställa dels en fältassistent för jordprovstagning och kartritning under sex månader (6 000 kr.), dels fyra biträden för slamning av jordprov under fem månader (12 000 kr.).

2 a). Utvecklingen på växtskyddsområdet har under senare år varit betydande. På grund härav har växtskyddsanstaltens verksamhet expanderat kraftigt, vilket medfört nya arbetsuppgifter för avdelningsföreståndarna. Sålunda har bekämpningsmedelskontrollen utökats och likaså har den nytillkomna resistensbiologiska forskningen lagts under avdelningsföreståndarna. Vidare har nya filialer tillkommit, vilket medfört ökat arbete för föreståndarna, som har att samordna anstaltens forskningsverksamhet inom sina områden. Med tanke på de gällande höga kompetenskraven och de kvalificerade arbetsuppgifterna anser styrelsen den nuvarande lönegradsplaceringen vara för låg och förordar i stället en inplacering i lönegrad Bo 1. I sammanhanget erinrar anstaltsstyrelsen om att laboratorstjäns-

terna vid bl. a. de under jordbruksdepartementet lydande fackhögskolorna innevarande år uppflyttats från lönegrad A 26 till lönegrad B 1.

2 b). I sina anslagsäskanden för budgetåren 1958/59 och 1959/60 har anstaltsstyrelsen framlagt förslag om en uppflyttning av föreståndartjänsten vid filialen i Röbbäcksdalen till lönegrad Ae 24. (IX ht 1958, s. 188 under 2 b) och 1959, s. 90—91 under 2 b)). Styrelsen framlägger ånyo förslag om förbättrad lönegradsplacering för nämnda tjänst. Därvid nämnes att föreståndaren vid statens maskinprovningars avdelning vid Röbbäcksdalen år 1959 uppflyttats till lönegrad A 26. Några påtagliga skäl att placera föreståndartjänsten vid växtskyddsanstaltens filial lägre än motsvarande tjänst vid maskinprovningarna finnes enligt styrelsens förmenande icke.

2 c). Beträffande motivet till detta förslag, som framförts tidigare, torde få hänvisas till IX ht 1959, s. 91 under 2 c).

2 d). Ifrågavarande befattningshavare tjänstgör som registrator samt är anstaltschefens handsekreterare. På grund av anstaltens kraftiga utvidgning under senare år har såväl registratorsgöromålen som andra befattningshavaren åliggande arbetsuppgifter ökat betydligt. Bl. a. har korrespondensen med främmande länders växtinspektionsmyndigheter visat en icke oväsentlig stegring. Vidare framhålles att ifrågavarande tjänsteman även handhar ledningen av arbetet inom anstaltens bibliotek. Styrelsen är av den meningen att tjänsten med hänsyn till göromålens art bör uppflyttas till lönegrad Ao 10.

2 e). Kontorsbiträdestjänsten är placerad å anstaltens kassakontor, som förestås av en kassör i lönegrad Ao 12. Vid den arbetsfördelning, som genomförts i fråga om kassaarbetet, har biträdet tilldelats huvudsakligen avlöningsgöromålen. På grund av den starka arbetsbelastningen måste överinseendet ofta inskränkas till summarisk efterhandskontroll. Styrelsen finner det uppenbart att biträde, som självständigt svarar för upprättande av avlöningslista, bör erhålla ställning som kontorist. Vidare framhåller styrelsen, att vikarie för kassören — under tjänstledighet eller semester — icke bör vara placerad i alltför låg lönegrad i förhållande till den uppehållna kassörstjänsten.

3 a)—b). Dessa yrkanden framställles i anledning av vad som föreslagits i propositionen 1959: 152.

3 c)—f). Ökningarna är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e n. Statskontoret förklarar sig inte ha något att erinra mot de förslag till personalförstärkningar, som sammanhänger med utbyggnaden av den resistensbiologiska forsknings- och förädlingsverksamheten. Av övriga yrkanden om personalökning kan statskontoret endast tillstyrka det som avser en institutionsbiträdestjänst vid filialen i Åkarp. Beträffande markkarteringsundersökningarna för utrönande av förekomst av potatisål anföres, att med en sådan uppläggning för undersökningarna, att dessa ej kommer att förorsaka statsverket en reell merutgift, ämbetsverket ej vill motsätta sig att anslagsposten i fråga höjes med begärt belopp. Avgifterna bör därför avvägas så, att de jämväl täcker pensioneringskostnaderna eller

minst 25 procent av lönekostnaderna. De inflytande avgifterna bör enligt ämbetsverkets mening redovisas på riksstatens inkomstsida under titeln Uppbörd i statens verksamhet: Inkomster vid statens växtskyddsanstalt.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök framhåller, att den nuvarande utvecklingen inom växtodlingen, vilken bl. a. innebär en övergång till grödor och växtföljder, som från växtpatologisk synpunkt är mer känsliga, ställer stora krav på anstaltens verksamhet. Högskolestyrelsen tillstyrker helt anstaltens förslag till tjänsteförändringar. Styrelsen erinrar, att den i sitt utlåtande över 1949 års växtskyddsutrednings betänkande tillstyrkte en väsentlig förstärkning av upplysningsavdelningen. Förslaget om en förste assistentbefattning vid avdelningen finner styrelsen vara mycket väl motiverat. Beträffande personalresurser för resistensbiologisk forskning erinrar högskolestyrelsen om sitt utlåtande härom i skrivelse den 3 november 1958 (se prop. 1959: 138, s. 22—23). Styrelsen finner det angeläget, att anstalten redan fr. o. m. budgetåret 1960/61 erhåller samtliga äskade personalförstärkningar för det resistensbiologiska laboratoriet.

Statens lönenämnd anser den begärda tjänsten som trädgårdsmästare vara en sådan teknisk biträdestjänst, för vilken löneställningen bör prövas i samband med den omprövning av tekniska biträdestjänster, som äger rum inom civildepartementet. Den föreslagna lönegradsplaceringen av de yrkade nya tjänsterna som förste assistent i Åkarp och som kontorist å zoologiska avdelningen har inte givit lönenämnden anledning till erinran. Nämnden kan däremot inte tillstyrka förslaget om lönegradsuppflyttning av tjänsten som förste byråsekreterare i lönegrad Ao 21 till lönegrad Ao 23.

Departementschefen

Vid 1959 års riksdag (prop. 138; JoU 26; rskr. 261) fattades principbeslut rörande den resistensbiologiska forsknings- och förädlingsverksamhetens organisation. Såvitt angår statens växtskyddsanstalt innebar beslutet bland annat, att Kungl. Maj:t bemyndigades lämna anstaltsstyrelsen medgivande att mottaga vissa donationsmedel, vilka erbjudits anstalten i syfte att möjliggöra en utbyggnad av ifrågavarande verksamhet. De åsyftade donationsmedlen utgjordes av dels ett belopp om 300 000 kronor från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse för anläggande av ett resistensbiologiskt laboratorium i Åkarp, dels ett belopp om 41 000 kronor från stiftelsen Seth M. Kempes Minne för uppförande av klimatkamrar vid anstaltens filial i Röbbäcksdalen. Donationerna innefattade inte medel till finansiering av efter utbyggnaden erforderlig särskild personal och utrustning m. m. De beräkningar angående omfattningen av kostnaderna härför, som fanns redovisade i förutnämnda proposition överensstämmer i stort sett med dem, som anstaltsstyrelsen nu framlagt i sina anslagsäskanden för nästa budgetår. Någon mera ingående prövning av utgiftsberäkningarna företogs ej i samband med riksdagens ifrågavarande principbeslut utan det förutsattes, att en sådan prövning skulle ske i ett senare budgetsammanhang. De planerade byggnadsarbetena fick enligt beslutet inte igångsättas, förrän det stod

klart, att anslagsmedel fanns tillgängliga för bestridandet av de vid anläggningarnas ianspråktagande direkt uppkommande följdkostnaderna, såvitt dessa kunde antagas falla på statsverket. Kungl. Maj:t har den 28 maj 1959 med stöd av riksdagsbeslutet förklarat hinder inte möta för växtskyddsanstaltens styrelse att med beaktande av vad i nämnda beslut sägs mottaga donationerna i fråga.

De medelsäskanden, som av anstaltsstyrelsen framställts för nästa budgetår till bedrivande av den åsyftade resistensbiologiska verksamheten, utgöres vad beträffar laboratoriet i Åkarp av tillhoppa cirka 50 000 kronor för avlöningar och 53 400 kronor för omkostnader, varav 34 900 kronor av engångsnatur, samt i fråga om klimatkammaranläggningen i Röbbäcksdalen av cirka 16 500 kronor för avlöningar och 14 000 kronor för omkostnader, varav 9 000 kronor av engångsnatur. För att möjliggöra igångsättning under nästa budgetår av verksamheten vid det planerade resistensbiologiska laboratoriet i Åkarp, vilket vid bifall till vad jag föreslår i det följande beräknas kunna färdigställas före den 1 januari 1961, vill jag förordna vissa anslagsökningar under denna och efterföljande anslagspunkt. Sålunda bör medel under denna punkt beräknas för en förste assistent i lönegrad Ae 21, en trädgårdsmästare i lönegrad Ae 9 samt ett institutionsbiträde i reglerad befordringsgång. För tillämpning av förordnad lönegrad beträffande trädgårdsmästartjänsten förutsättes, att innehavaren av denna har genomgått fullgod trädgårdsmästarutbildning. Då berörda verksamhet torde kunna påbörjas redan den 1 juli 1960 utan hinder av att laboratoriet först senare kan hinna färdigställas, finner jag mig böra beräkna kostnaderna för de av mig nu föreslagna personalförstärkningarna såsom för helt budgetår. I enlighet med förutberörda riksdagsbeslut äger växtskyddsanstalten under innevarande budgetår taga i anspråk i dess avlönings- och omkostnadsstater upptagna medel till särskilda undersökningar för bestridande av arvode motsvarande lönen i löneklass A 21 till en assistent, sysselsatt med vissa resistensundersökningar vid ett provisoriskt laboratorium i Svalöv, samt av i sammanhanget erforderliga omkostnader intill ett belopp av högst 6 000 kronor. Som redan i det sammanhanget förutskickades, bör dessa medel kunna indragas, när det nyss skisserade, utbyggda resistensbiologiska arbetet kommit i gång. De av mig nu godkända personalförstärkningarna påkallar därför en höjning av anstaltens avlöningsanslag med allenast ett belopp motsvarande lönen till en trädgårdsmästare och ett institutionsbiträde, eller förslagsvis 17 600 kronor. Till den erforderliga anslagsuppräknningen för omkostnader för ifrågavarande nya verksamhet torde jag få återkomma vid behandlingen av nästföljande anslag. Någon anslagstilldelning för att under nästa budgetår möjliggöra igångsättning av motsvarande verksamhet i Röbbäcksdalen anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Vad härefter angår de anstaltsstyrelsens äskanden under detta anslag, vilka inte direkt avser den resistensbiologiska forsknings- och förädlingsverksamheten, vill jag till att börja med i viss utsträckning tillmötesgå förslaget om ytterligare biträdeshjälp åt den zoologiska avdelningen. Jag föreslår så-

lunda för min del, att anslaget höjes med 6 000 kronor för erforderlig biträdes hjälp å avdelningen vid genomförandet av uppbörden av vissa avgifter för registrering av växtskyddsmedel, vilka avgifter jag avser att ytterligare beröra i samband med min anmälan under nästföljande anslagspunkt av beräknade inkomstökningar m. m. i anstaltens verksamhet. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare den i styrelsens äskanden under rubriken lönerregleringar upptagna kontorsbiträdestjänsten ändras till en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ae 7. Kostnaden härför beräknas till 1 200 kronor. I anledning av anstaltsstyrelsens förslag till beräkning av automatiska utgiftsökningar vill jag förorda, att anslaget ökas med 19 600 kronor till följd av löneklassförändringar samt lönegradsuppflyttningar på grund av reglerad befordringsgång, 25 500 kronor på grund av 1959 års allmänna lönerreglering — varav 2 100 kronor belöper på personal för särskilda undersökningar — samt 16 200 kronor såsom kompensation för höjda folkskattavgifter. Styrelsens yrkanden om ändrad lönegradsplacering för en fotograf och en institutionsvaktmästare torde, enär de avser s. k. teknisk biträdespersonal, få prövas i annat sammanhang.

Av de under växtskyddsanstaltens avlönings- och omkostnadsanslag beräknade medlen för särskilda undersökningar må jämlikt Kungl. Maj:ts beslut under innevarande budgetår tagas i anspråk högst 26 700 respektive 12 800 kronor för forsknings- och försöksverksamhet rörande nematoder. Anstaltsstyrelsen har beträffande nästa budgetår föreslagit en uppräknings belopp med 18 000 respektive 7 000 kronor för att möjliggöra vissa markkarteringsundersökningar för utrönande av förekomst av potatisål. Till täckande av de med undersökningarna förenade kostnaderna har styrelsen emellertid räknat med att få ersättningar å tillhoppa cirka 25 000 kronor. Jag tillstyrker att ifrågavarande undersökningar kommer till stånd och i princip ersättes enligt styrelsens förslag. Budgetmässigt vill jag emellertid, i stället för de föreslagna anslagshöjningarna, förorda att berörda anslagsposter må till bestridande av utgifterna för undersökningarna i fråga överskridas i den utsträckning, som motsvaras av inflytande ersättningar med avdrag av ett belopp motsvarande 20 procent av nämnda utgifter. De inflytande ersättningarna bör — i överensstämmelse med vad jag under nästa anslagspunkt ämnar föreslå med avseende å redovisningen av anstaltens inkomster över huvud taget — tillgodoföras riksstatens inkomsttitel Uppbörd i statens verksamhet: Inkomster vid statens växtskyddsanstalt.

Då jag inte kan tillstyrka bifall till anstaltsstyrelsens övriga, nu ej särskilt berörda förslag, bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med sammanlagt $(17\,600 + 6\,000 + 1\,200 + 19\,600 + 25\,500 + 16\,200 =)$ 86 100 kronor till 1 561 900 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Å personalförteckningen bör upptagas en tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 21.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens växtskyddsanstalt, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens växtskyddsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	194 900
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 500
3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	106 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 020 800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	214 400
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	24 300
Summa kronor	1 561 900

c) till *Statens växtskyddsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 561 900 kronor.

[37] 4. Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	308 700	328 538
1958/59	297 800	328 460
1959/60 (statsliggaren s. 861)	428 900	
1960/61 (förslag)	500 800	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 184 600 kr. enligt följande beräkning.

	Utgifter resp. inkomster		Anslag resp. särskilda uppbördsmedel	Ökning eller minskning
	1957/58	1958/59	1959/60	
1. Reseersättningar	55 455	52 024	74 000	+ 10 000
2. Bränsle, lyse och vatten	50 590	40 952	50 000	— 1 500
3. Övriga expenser	53 575	47 576	60 000	+ 17 000
4. Publikationstryck	16 852	16 239	14 900	+ 400
5. Särskilda undersökningar ...	—	—	70 000	+ 7 000
6. Skatter och onera	4 785	3 734	3 600	+ 325
7. Frakter och transporter	15 786	24 160	35 000	+ 13 500

	Utgifter resp. inkomster		Anslag resp. särskilda uppbördsmedel 1959/60	Ökning eller minskning	
	1957/58	1958/59			
8. Instrument, apparatur m. m.	24 611	12 928	12 500	+	38 400
9. Förbrukningsartiklar o. d. . .	27 174	24 075	30 500	+	6 000
10. Arbetskostnader	71 393	71 750	70 000	+	17 400
11. Ersättning till försöksvärdar m. m.	4 764	4 666	4 700	+	1 000
12. Kostnader för växtskyddskurser	10 976	26 120	18 500	+	2 500
13. Städning och renhållning . .	22 415	26 324	29 700	+	2 600
			Utgiftsökning		+ 114 625
14. Inkomster av försålda publikationer, produkter m. m. . .	19 348	10 104	24 000	—	24 000
15. Inkomst av biologisk bekämpningsmedelsprövning	7 903	14 362	31 000	—	31 000
16. Inkomst av kemisk bekämpningsmedelskontroll	12 583	14 950	15 000	—	15 000
			Inkomstminskning		— 70 000
			Anslagsökning		+ 184 625

Motiv. 1. Av ökningen avses 2 500 kr. täcka kostnaderna för fr. o. m. den 1 juli 1959 höjda traktamenten. Vidare beräknas 8 000 kr. för de befattningshavare, som enligt anstaltsstyrelsens förslag under avlöningsanslaget kommer att bli sysselsatta i den resistensbiologiska verksamheten dels i Åkarp, dels vid Röbbäcksdalen. Då emellertid laboratoriet i Åkarp väntas träda i funktion i full utsträckning först fr. o. m. den 1 januari 1961, anser styrelsen, att anslagshöjningen för detta ändamål för nästa budgetår kan begränsas till 5 000 kr. För övriga föreslagna befattningshavare beräknas 2 500 kr.

2. För det nyssnämnda resistensbiologiska laboratoriet i Åkarp beräknas ett belopp av 5 000 kr. För budgetåret 1960/61 skulle sålunda erfordras 2 500 kr. Då med hänsyn till de sjunkande bränslepriserna en minskad medelsåtgång av ca 4 000 kr. förväntas, kan posten dock nedräknas med 1 500 kr.

3. Under posten bör enligt anstaltsstyrelsen beräknas 4 000 kr. för löpande kostnader i den resistensbiologiska verksamheten. Med hänsyn till att Åkarps-laboratoriet kan beräknas träda i full verksamhet först den 1 januari 1961 synes en anvisning å 2 500 kr. vara tillfyllest. Härjämte bör anvisas ett engångsanslag av 5 500 kr. för Åkarps-laboratoriets och Röbbäcksdals-filialens utrustning med möbler, m. m.

För att underlätta uppbörden av anmälnings- och inspektionsavgifter vid införsel av växter, m. m. har anstalten i samråd med generaltullstyrelsen låtit

trycka en särskild debiteringsblankett. Kostnaden för budgetår härför beräknas uppgå till 5 000 kr., varmed posten bör uppräknas. För ytterligare komplettering av inspektionsavdelningens utrustning fordras vidare ett engångsanslag å 5 000 kr. Sedan budgetåret 1954/55 har anstaltens telefonkostnader — på grund av intensifierad och utbyggd verksamhet — stegrats från ca 12 400 kr. till ca 26 200 kr. eller med i runt tal 13 800 kr., vilket sistnämnda belopp icke motsvaras av ett i motsvarande grad höjt anslag. För att i någon mån kompensera denna stegring föreslår styrelsen, att posten uppräknas med 6 000 kr. För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av 1 800 kr. för inköp av ett kartsåp. För budgetåret 1960/61 bör anvisas ett oförändrat belopp för anskaffning av ett andra såp. Liksom för innevarande budgetår bör fortfarande 3 000 kr. disponeras för anskaffning av skyddskläder till personal, sysselsatt med laboratoriearbete m. m.

Då för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp av 7 000 kr. kan anslagshöjningen enligt styrelsen stanna vid $(2\,500 + 5\,500 + 5\,000 + 5\,000 + 6\,000 - 7\,000 =) 17\,000$ kr.

4. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1959 har växtskyddsanstalten erhållit tillstånd att trycka cirkulär med föreskrifter rörande tillämpningen av kungörelsen 1959: 229 angående införsel av växter m. m. Reviderade upplagor av detta cirkulär bör utgivis under en följd av år, varför styrelsen finner nödvändigt, att medel för ändamålet beräknas under denna post. Ett belopp av 400 kr. synes vara tillfyllest.

5. I anslutning till vad anstaltsstyrelsen anfört under avlöningsanslaget bör posten till särskilda undersökningar uppräknas med 7 000 kr. för att möjliggöra markkarteringsundersökningar för utrönande av förekomst av potatisål. Av beloppet avses 5 000 kr. för resor och traktamenten samt 2 000 kr. för diverse utgifter.

6. För innevarande budgetår har anvisats medel för inköp av två bilar för inspektionsavdelningens räkning. Emellertid anvisades ej medel för täckande av bilskatt. För ifrågavarande bilar uppgår skattebeloppen till ca 325 kr., med vilket belopp posten sålunda bör uppräknas.

7. För huvudanstaltens försöksverksamhet står f. n. till förfogande en traktor av märket Ferguson Tea. Denna är av 1948 års modell och inköptes ny av anstalten. Denna traktor, som sålunda varit i bruk under elva år och i följd därav börjat draga förhållandevis höga underhållskostnader, kan numera anses vara i det närmaste helt förbrukad. Vid filialen i Åkarp är behovet av en traktor mycket stort. Styrelsen återkommer med sitt förra året framförda yrkande om anslagsanvisning för inköp av traktor åt nämnda filial. Kostnaderna för dessa traktorer med tillbehör uppgår till $(14\,000 + 14\,000 =) 28\,000$ kr.

Med hänsyn till den ökning av anstaltens fordonspark, som kommit till stånd för inspektionsändamål fr. o. m. innevarande budgetår, har under denna post för samma budgetår beräknats ytterligare 2 000 kr. Styrelsen anser detta belopp för snävt tilltaget och yrkar en ytterligare anslagsuppräknings med 4 000 kr.

För den resistensbiologiska verksamheten bör slutligen enligt styrelsen beräknas ett belopp av 1 500 kr.

Då för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp av 20 000 kr. behöver posten sålunda höjas med $(28\,000 + 4\,000 + 1\,500 - 20\,000 =)$ 13 500 kr.

8. För det resistensbiologiska laboratoriet i Åkarp samt den planerade resistensbiologiska verksamheten vid filialen i Röbbäcksdalen fordras engångsbelopp av 30 400 resp. 8 000 kr. för anskaffande av nödig utrustning.

Sålunda erfordras i Åkarp två mikroskop (6 000 kr.), två preparermikroskop (3 500 kr.), autoklav (1 500 kr.), torrsterilugn (450 kr.), termostatskåp (2 000 kr.), bakteriologskåp (750 kr.), kylskåp (2 000 kr.), multiman-tel (200 kr.), fem termohygrografer (2 500 kr.), isoleringsburar för insekter (500 kr.), inkubatorer (500 kr.), ramar för isolering (500 kr.), lågtrycks-panna (3 500 kr.), krukdiskningsmaskin (1 000 kr.), transportvagnar (500 kr.) samt bestrålningsarmatur (5 000 kr.). Av beloppet för Röbbäcksdalen avses 1 500 kr. för en lågtryckspanna, 1 500 kr. för en steriliseringsugn, 3 000 kr. för termografer och 2 000 kr. för en frysbox.

För innevarande budgetår är posten upptagen med 12 500 kr., vilket be-lopp enligt anstaltsstyrelsen är helt otillräckligt för anskaffande av de nya och dyrbara instrument, som ständigt tillföres marknaden. Styrelsen avstår emellertid med hänsyn till de statsfinansiella svårigheterna från att yrka en allmän uppräknig av posten utan inskränker sig till de anskaffningar, som blir behövliga för en uppbyggnad av den resistensbiologiska verksamheten. Posten bör sålunda enligt styrelsen uppräknas med $(30\,400 + 8\,000 =)$ 38 400 kr.

9. För den resistensbiologiska verksamheten bör under denna post beräk-nas 4 000 kr. I övrigt bör för tillgodoseende av de i samband med andra pågående utvidgningar successivt ökade behoven samt med hänsyn till in-trädda prisstegringar en höjning ske med 2 000 kr. Sammanlagt behöver posten sålunda enligt anstaltsstyrelsens mening höjas med 6 000 kr.

10. Med hänsyn till inträffad lönestegring synes posten böra uppräknas med 1 400 kr.

Den vid huvudanstalten alltmer utvidgade försöksverksamheten har med-fört att de kollektivavtalsanställda arbetarna särskilt under vegetationspe-rioden icke kan medhinna föreliggande arbeten. Den numera intensifierade inspektionsverksamheten har icke gjort situationen mindre bekymmersam. Nämnas bör också arbetstidsförkortningens ogynnsamma inverkan på möj-ligheterna att få nödigt arbete utfört. Anstaltsstyrelsen framför därför ånyo sitt redan förra året framförda yrkande, att 10 000 kr. måtte upptagas under denna anslagspost för anställande vid huvudanstalten av extra arbetskraft under vegetationssäsongen.

För den resistensbiologiska verksamhetens behov av arbetskraft bör slut-ligen upptagas ett belopp av 6 000 kr.

Denna anslagspost skulle alltså behöva uppräknas med $(1\,400 + 10\,000 + 6\,000 =)$ 17 400 kr.

11. I syfte att möjliggöra för filialen i Röbbäcksdalen att utlägga mera om-

fattande försök hos enskilda försöksvärdar bör posten enligt anstaltsstyrelsen höjas med ett belopp av 1 000 kr.

12. Sedan några år tillbaka har samarbetet med hushållningssällskapen intensifierats, varjämte en viss omläggning av kursverksamheten genomförts. Denna omläggning innebär, att ett större antal kurser anordnas lokalt för i första hand de befattningshavare hos sällskapen, som sysslar med växtskyddsfrågor. För denna verksamhet bör enligt styrelsen räknas ett oförändrat belopp av 18 500 kr.

Riksdagen har år 1959 anvisat medel för anställande av extra deltidsysselsatta växtinspektörer. För fortsatt utbildning av dessa inspektörer, som till övervägande del torde bli befattningshavare hos hushållningssällskapen, planerar styrelsen att anordna en särskild utbildningskurs under budgetåret 1960/61. Kostnaden för hållandet av en sådan kurs torde uppgå till 2 500 kr. Denna anslagspost skulle sålunda behöva uppföras med ett belopp av 21 000 kr.

13. På grund av procentuell löneyftning innevarande år bör posten uppräknas med 600 kr. Dessutom bör under posten för det resistensbiologiska laboratoriet i Åkarp upptagas ett belopp av 2 000 kr. Sammanlagt behöver posten sålunda höjas med 2 600 kr.

14—16. Fr. o. m. innevarande budgetår har å riksstatens inkomstsida beräknats ett belopp av 800 000 kr. under titeln Uppbörd i statens verksamhet: Inkomster vid statens växtskyddsanstalt. Ifrågavarande belopp avser växtkarantänsavgifter. Styrelsen finner ändamålsenligast att jämväl de under omkostnadsanslaget redovisade uppbördsmedlen — för innevarande budgetår 70 000 kr. — redovisas under nämnda titel. Detta innebär att omkostnadsanslaget automatiskt ökas med sistnämnda belopp.

Y t t r a n d e n. *Statskontoret* anför i huvudsak följande.

Statskontoret anser sig ej kunna stödja förslaget om uppräkning av posten till reseersättningar utöver 7 500 kr. För utrustning med möbler m. m. av Åkarps-laboratoriet, Röbbäcksdals-filialen och inspektionsavdelningen kan statskontoret ej tillstyrka högre belopp än 6 000 kr. Liksom föregående år biträdets förslaget om ersättningsanskaffning av en traktor för huvudanstaltens försöksverksamhet. En uppräkning av posten till frakter och transporter med 2 000 kr. för fordonsparken avstyrkes. För den resistensbiologiska verksamheten bör höjningen av samma post stanna vid 1 000 kr. Enligt ämbetsverkets mening bör anskaffningen av instrument och apparatur för utrustning av Åkarps-laboratoriet och klimatkamrarna vid filialen i Röbbäcksdalen ske successivt. För budgetåret 1960/61 föreslår ämbetsverket, att anslagsökningen härför begränsas till högst 25 000 kr. I fråga om posten till förbrukningsartiklar tillstyrkes en höjning med högst 5 000 kr. Yrkandet om 10 000 kr. för anställande vid huvudanstalten av extra arbetskraft under vegetationssäsongen avstyrkes, likaså anstaltens hemställan om ytterligare 1 000 kr. under posten till ersättning till försöksvärdar m. m.

Riksräkenskapsverket tillstyrker anstaltens förslag att redovisningen av de inkomster, som f. n. bokföres såsom särskilda uppbördsmedel å anslaget, överföres till den särskilda inkomsttiteln under rubriken Uppbörd i statens verksamhet.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök tillstyrker den av anstalten föreslagna anslagshöjningen.

Departementschefen

Såsom jag närmare utvecklat under föregående anslagspunkt anser jag mig kunna förorda vissa anslagsökningar i samband med inrättandet av ett resistensbiologiskt laboratorium i Åkarp. De poster i växtskyddsanstaltens omkostnadsstat, som av anstaltsstyrelsen föreslagits skola höjas med hänsyn till en förstärkt resistensbiologisk verksamhet på nämnda plats, är anslagsposten till reseersättningar ävensom delposterna till bränsle, lyse och vatten, övriga expenser, frakter och transporter, instrument, apparatur m. m., förbrukningsartiklar o. d., arbetskostnader samt städning och renhållning. Jag tillstyrker för min del en uppräknig av nämnda poster i detta sammanhang med respektive 1 000, 2 500, 2 500, 1 000, 15 000, 1 500, 3 000 och 2 000 kronor, eller sålunda tillhopa 28 500 kronor. Vid avvägningen av de angivna beloppen har jag utgått ifrån att den nya verksamheten i Åkarp inte hinner i alla avseenden påbörjas vid ingången av nästa budgetår. Ökningen å 15 000 kronor av delposten till instrument, apparatur m. m. avses för utrustning av nyssnämnda laboratorium och är sålunda av engångskaraktär. Även viss del av de angivna medlen till expenser är — såsom avsedd för möbler m. m. till laboratoriet — att betrakta som engångsmedel. I enlighet med vad jag anfört under avlöningsanslaget bör den under förevarande anslag upptagna posten till särskilda undersökningar samtidigt minskas med 6 000 kronor.

Vad därefter beträffar de yrkanden under detta anslag, vilka inte direkt sammanhänger med planerad förstärkning av den resistensbiologiska verksamheten, vill jag först behandla dem som avser redan berörda poster under anslaget. Den begärda höjningen å 2 500 kronor av anslagsposten till reseersättningar på grund av höjda traktamenten kan jag sålunda biträda. Likaså tillstyrker jag, att under delposten till övriga expenser beräknas medel dels såsom under innevarande budgetår för inköp av kartsåk och vissa skyddskläder, dels för tryckning av särskilda debiteringsblanketter avsedda att underlätta uppbörden av anmälnings- och inspektionsavgifter vid införsel av växter, m. m. Enär för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp av 7 000 kronor till övriga expenser, vilket belopp nu skall utgå, och då tryckningskostnaderna nästa budgetår för nämnda debiteringsblanketter kan beräknas till 5 000 kronor, synes ifrågavarande delpost — bortsett från vad jag föreslagit för resistensändamål — böra nedräknas med 2 000 kronor. Delposten till bränsle, lyse och vatten anser jag för min del kunna nedräknas med 4 000 kronor. De föreslagna inköpen av traktorer torde böra anstå. Under delposten till frakter och transporter är jag ej heller i övrigt beredd tillstyrka annan medelsuppräknig än med ett belopp av 1 400 kronor för täckande av automatiska utgiftsökningar. Då ett engångsbelopp om 20 000 kronor samtidigt skall avdragas vid anslagsberäkningen, torde delposten i fråga — bortsett från den föreslagna höjningen för den resistens-

biologiska verksamheten — kunna minskas med 18 600 kronor. Delposten till instrument, apparatur m. m. kan i detta sammanhang, med hänsyn till dels förekomsten av ett engångsbelopp av 4 000 kronor, dels viss automatisk utgiftsökning å förslagsvis 500 kronor, nedräknas med 3 500 kronor. Beträffande delposten till förbrukningsartiklar o. d. synes någon höjning ej påkallad utöver den jag tidigare förordat. Däremot finner jag mig böra tillstyrka en uppräknings av delposten till arbetskostnader med 1 400 kronor i anledning av inträffad lönestegring. På grund av höjda städerskelöner bör vidare delposten till städning och renhållning ökas med 600 kronor. Vad slutligen angår anslagsposten till särskilda undersökningar, synes denna till följd av automatiska utgiftsökningar böra uppräknas med 2 000 kronor. I fråga om anslagspostens användning till bestridande av kostnader för vissa markkarteringsundersökningar torde jag få hänvisa till vad jag därom anfört under nästföregående anslagspunkt.

Beträffande övriga utgiftsposter i anstaltens omkostnadsstat föreslår jag ändrad medelsanvisning allenast i fråga om anslagsposten till publikationstryck, som enligt min mening bör uppräknas med av anstaltsstyrelsen föreslagna 400 kronor för utgivning av visst cirkulär ävensom med 300 kronor till följd av kostnadsökningar i övrigt, samt i fråga om delposten till skatter och onera, vilken i enlighet med styrelsens begäran bör ökas med avrundat 300 kronor. Vad angår delposten till kostnader för växtskyddskurser finner jag styrelsens förslag att därunder skall beräknas medel för anordnande av en särskild utbildningskurs för deltidssysselsatta växtinspektörer välbetänkt. Erforderliga medel för sagda kurs torde emellertid enligt min åsikt böra rymmas inom delpostens nuvarande storleksram.

I likhet med riksräkenskapsverket finner jag mig kunna tillstyrka anstaltsstyrelsens förslag att redovisningen av de inkomster, som för närvarande bokföres såsom särskilda uppbördsmedel å anslaget — tillhoppa uppgående till 70 000 kronor — överföres till vederbörande inkomsttitel å rikstatsens inkomstsida. Detta arrangemang nödvändiggör en höjning av förvarande anslag med lika stort belopp. I konsekvens med ifrågavarande ändring av medelsredovisningen anser jag mig emellertid böra förorda, att jämväl övriga inkomster vid anstalten, beträffande vilka för närvarande gäller att de skall tagas till uppbörd å anslaget, från och med nästa budgetår i stället skall redovisas på rikstatsens inkomstsida.

I enlighet med vad jag hittills förordat under denna anslagspunkt skall såsom ökade inkomster i växtskyddsanstaltens verksamhet för nästa budgetår beräknas ($25\,000 + 70\,000 =$) 95 000 kronor. Härutöver har anstaltsstyrelsen ställt i utsikt höjda inkomster till ett belopp av cirka 80 000 kronor genom uttagande av vissa avgifter för registrering av växtskyddsmedel enligt kungörelsen 1953:589 angående sådan registrering m. m. Därest riksdagen inte har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva om uttagande av avgifter till täckande av kostnaderna för registreringsförfarandet.

Vid bifall till vad jag under denna anslagspunkt förordat, behöver anslaget sålunda för nästa budgetår ökas med (28 500 — 6 000 + 2 500 — 2 000 — 4 000 — 18 600 — 3 500 + 1 400 + 600 + 2 000 + 400 + 300 + 300 + 70 000 =) 71 900 kronor till 500 800 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 500 800 kronor.

[38] 5. Bekämpande av växtsjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	250 000	429 240
1958/59	250 000	347 777
1959/60 (statsliggaren s. 862)	100 000	
1960/61 (förslag)	100 000	

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt (skr. 28/8 1959) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Mot anslagsberäkningen har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bekämpande av växtsjukdomar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[39] 6. Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	355 100	344 822
1958/59	401 000	362 705
1959/60 (statsliggaren s. 863)	405 600	
1960/61 (förslag)	414 500	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt* (skr. 19/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 45 900 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 laboratorieassistent Ae 11	+ 13 891
b) 1 förste forskningskemist Ag 24	+ 27 173
2. <i>Personalminskningar m. m.</i>	
Extra arbetskraft samt vikariats- och övertidsersättningar	— 13 891

	Ökning eller minskning
3. Löneregleringar m. m.	
a) 1 professor och föreståndare Bo 3 i st. f. Bo 1	+ 2 648
b) 1 överassistent Ao 23 i st. f. botanist Ao 19	+ 3 710
c) 1 registrator och kassör Ao 13 i st. f. förste kansliskrivare Ao 12	—
d) 2 förste assistenter Ae 21 i st. f. Ae 19	+ 2 903
e) 1 laboratoriebiträde Ao 9 i st. f. Ae 9	—
f) 1 laboratorieassistent Ao 11 i st. f. förste laboratoriebiträde Ae 10	—
g) 1 laboratoriebiträde Ao 9 i st. f. Ae 7	—
h) 1 provtagare och vaktmästare Ao 9 i st. f. institutionsvaktmäs- tare Ae 8	—
i) 1 institutionstekniker Ao 9 i st. f. vaktmästare Ao 8	—
4. Omräkningar	
a) löneklassförändringar och tjänstetidsbefordran	+ 4 198
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 5 208
	+ 45 840

Motiv. 1 a). Detta förslag har framförts i anstaltsstyrelsens anslags-
äskanden för de senaste budgetåren. Beträffande motivet torde få hänvisas
till IX ht 1957, s. 270 under 5 och 1959, s. 114 under 1 a).

1 b). Motsvarande förslag avseende en laborator i lönegrad Ag 24 har tidi-
gare framförts. Beträffande motivet torde därför få hänvisas till IX ht 1959,
s. 114 under 1 b). Anstaltsstyrelsen anför i årets anslagsskrivelse därutöver
bl. a. följande.

Ett inrättande av en förste forskningskemisttjänst redan nu skulle avse-
värt underlätta planeringen av nybyggnad i Ultuna för laboratoriet enligt
riksdagens principbeslut. Detaljplaneringen skulle i annat fall komma att
belasta föreståndaren alltför hårt och även driftsanalytikerna skulle bli för
hårt belastade av sådana uppdrag. Liknande anordning (inrättning av labo-
ratorstjänst i förväg just för byggplanering) har förekommit förut vid Upp-
sala universitets kemiska institution beträffande dess analytiska avdelning.

2. Under förutsättning av bifall till förslaget under 1 a) minskas medels-
behovet till extra arbetskraft.

3 a). Orsaken till att anstaltsstyrelsen ser sig nödsakad begära höjd löne-
gradsplacering för föreståndaren är dels att motsvarande befattningar vid
statens växtskyddsanstalt, statens centrala frökontrollanstalt och statens
maskinprovningar höjts till lönegrad B 3 efter att förut ha haft samma pla-
cering som vid statens lantbrukskemiska kontrollanstalt. Dessutom har ny-
ligen laboratorslönen höjts till lönegrad B 1 och därmed för flera avdel-
ningsföreståndare vid andra verk. Laboratorer och avdelningsföreståndare
har i regel icke samma chefsansvar och styrelsen förmenar att i gengäld
skall avsevärt högre lön utgå för befattning med chefsansvar än utan, all-
deles särskilt gäller detta affärsdrivande verk.

3 b). Förslaget har av styrelsen framlagts jämväl för det innevarande och det närmast föregående budgetåret. Beträffande motivet torde få hänvisas till IX ht 1958, s. 201 under 3 a).

3 c). Motsvarande yrkande har framförts för de senaste tre budgetåren. Skälen för uppflyttningen har redovisats i IX ht 1957, s. 269 under 1.

3 d). Ifrågavarande uppflyttningar har begärts upprepade gånger under de senaste budgetåren.

Den snabba utvecklingen på lantbrukskemiens område jämte tillkomsten av en svåröverskådlig, ständigt växande mängd av ofta i princip helt nya kemiska analysförfaranden gör enligt styrelsen, att på anstaltens förste assistenter ställs stora krav på vetenskaplig skicklighet och ingående förtrogenhet med för anstalten aktuella, stundom svårbemästrade problem. Särskilt viktigt är det, att tjänsten för den förste assistent som leder analysarbetet på jordavdelningen höjes, då denne direkt under anstaltschefen svarar för detta ansvarsfulla arbete. Han biträder även chefen med kontrollåtgärder för handelsgödsel.

3 e). Samma yrkande framfördes i fjol (IX ht 1959, s. 115 under 3 f)).

3 f)—i). Förslagen om ordinariesättning av tjänsterna under 3 f)—3 h) framfördes även i fjol (IX ht 1959, s. 115 under 3 e), g) och h)). Yrkandena om uppflyttning framställs i anledning av vad som föreslagits i propositionen 1959: 152.

4 a)—b). Ökningarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

Vid 1956 års riksdag (prop. 77; JoU 14; rskr. 174) fattades principbeslut om att statens lantbrukskemiska kontrollanstalt samt kemiska analyslaboratoriet vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök skulle omorganiseras och sammanföras till en institution, benämnd statens lantbrukskemiska laboratorium, samt förläggas till Ultuna, Uppsala län. I anledning härav tillkallade efter Kungl. Maj:ts bemyndigande dåvarande chefen för jordbruksdepartementet den 16 maj 1957 en särskild sakkunnig för att verkställa utredning rörande den statsunderstödda lantbrukskemiska analys- och kontrollverksamheten ävensom rörande behovet av personal, utrustning och lokaler vid statens lantbrukskemiska laboratorium. Utredningsmannen har i augusti 1958 och i juni 1959 avgivit delbetänkanden (stencilerade) angående statens lantbrukskemiska laboratorium, dess arbetsuppgifter, organisation och ekonomi respektive ordnandet av den lokala statsunderstödda lantbrukskemiska analysverksamheten m. m. I avvaktan på bland annat remissbehandlingen av det sistnämnda delbetänkandet har ställning ännu inte kunnat tagas till den sakkunniges förslag. Med hänsyn härtill är jag inte beredd att tillstyrka anstaltsstyrelsens förslag till personalförstärkningar eller till personalminskning i direkt samband därmed. Styrelsens förslag till ändrad lönegradsplacering av s. k. teknisk biträdespersonal torde få prövas i annat sammanhang. Till sagda personal synes böra hänföras de i styrelsens yrkanden upptagna tjänsterna som förste la-

boratoriebiträde, laboratoriebiträde, institutionsvaktmästare och vaktmästare. Förslagen till löneregleringar i övrigt eller till ordinariesättning av vissa tjänster kan jag av förut angivna skäl inte förorda. Endast av styrelsen yrkade ändringar av automatisk karaktär bör nu komma i fråga. Förvarande anslag torde sålunda enligt min mening böra höjas på grund av löneklassförändringar och tjänstetidsbefordran samt höjd kompensation för folkpensionsavgifter med 4 300 respektive 4 600 kronor.

Anslaget, som sålunda behöver höjas med 8 900 kronor till 414 500 kronor, bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	97 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	251 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	56 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000

Summa kronor 414 500

b) till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 414 500 kronor.

[40] 7. Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	81 100	85 328
1958/59	83 600	88 111
1959/60 (statsliggaren s. 864)	86 700	
1960/61 (förslag)	88 700	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt* (skr. 19/8 1959) hemställer, att anslaget ökas med 62 000 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Utgifter		Anslag 1959/60	Ökning 1960/61
	1957/58	1958/59		
1. Reseersättningar	2 200	2 300	2 400	+ 1 000
2. Publikationstryck	2 000	2 000	2 000	+ 1 000
3. Underhåll av byggnader	3 998	8 000	4 000	+ 6 000
4. Inventarier och apparater	14 430	14 122	10 000	+ 50 000
5. Förbrukningsmaterialier	21 570	21 876	26 000	+ 4 000
				+ 62 000

Motiv. 1. Ändamålen med anstaltens reseanslag är dels att samla styrelsen, dels att hålla kontakt med de lokala lantbrukskemiska kontrollstationerna och andra laboratorier i landet, dels att hålla kontakt med viktigare uppdragsgivare, t. ex. elva hushållningssällskap, dels att hålla kontakt med laboratorier i de nordiska grannländerna. Kontakten har enligt styrelsen hittills lidit av brist på anslag och behöver nu ökas med alla de nämnda kategorierna. Med hänsyn härtill samt på grund av höjda traktamentersättningar m. m. hemställer styrelsen, att anslaget ökas med 1 000 kr.

2. Anstaltsstyrelsen anför, att olika manuskript först hoparbetats till ett och starkt beskurits för att pressas in i anslagsramen. Dyrbar arbetskraft har förbrukats för ändamålet och rapporterna har blivit ofullständiga.

3. De gamla byggnader, som anstalten i avvaktan på den definitiva lösningen av lokalfrågan alltjämt är nödsakad bedriva sin verksamhet i, nämligen dels själva institutionsbyggnaden, dels det s. k. jordmagasinet, kräver för sitt underhåll dryga kostnader, även om förbättringsarbetena och reparationerna begränsas till det allra nödvändigaste. Vissa rum i institutionsbyggnaden har ännu inte kunnat sättas i det skick, som egentligen erfordras för analysarbetets reglementsenliga bedrivande, och taket på jordmagasinet är trots lagning vid flera tillfällen nu så bristfälligt, att regnvatten vid riklig nederbörd tränger igenom. En uppräknig av delposten är därför enligt styrelsen starkt påkallad.

4. Anstaltens tillgång på moderna instrument och apparater är, såsom styrelsen jämväl tidigare år framhållit i sina anslagsäskanden, otillräcklig (IX ht 1958, s. 205 under 4 b)). Styrelsen föreslår därför, att posten ökas med 50 000 kr.

I första hand avser detta belopp anskaffning av en gaskromatografiapparat (ca 18 000 kr.), radioaktivitetsmätningssutrustning (ca 24 000 kr.), titrerutrustning med registrering (ca 8 000 kr.), utrustning för vattentitrering enligt Fischer (ca 7 000 kr.), analysvågar (ca 2 000 kr.) och vattentermostat (ca 1 000 kr.). De olika apparaterna är upptagna efter behovsgraden.

5. Med den betydande omfattning som analysverksamheten på fodermedelsavdelningen nu uppnått och med tanke på att omkostnaderna för förbrukningsmaterialier även av andra orsaker kan förväntas stiga, är det enligt anstaltsstyrelsen nödvändigt att räkna med en förstärkning av delposten.

Departementschefen

Av skäl, som jag närmare utvecklat under nästföregående anslagspunkt, bör vid beräkningen av förevarande anslag hänsyn tagas endast till automatiska kostnadsstegringar. På grund av ökade kostnader bör sålunda posterna till reseersättningar och publikationstryck ävensom delposterna till övriga expenser, underhåll av byggnader samt inventarier och apparater höjas med respektive 600, 100, 500, 200 och 600 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda förordat, behöver ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppräknas med 2 000 kronor till 88 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 88 700 kronor.

[41] 8. Statens maskinprovningar: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	351 500	368 119
1958/59	393 600	378 948
1959/60 (statsliggaren s. 864)	401 900	
1960/61 (förslag)	431 100	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens maskinprovningar* (skr. 28/7 1959) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 31 400 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 förste kansliskrivare Ae 12 vid huvudexpeditionen i Ultuna ..	+ 13 056
b) 1 skrivbiträde Af 1 vid lantbruksavdelningen i Röbbäcksdalen ..	+ 7 836
2. <i>Personalminskningar m. m.</i>	
a) 1 kontorist Ae 9 vid huvudexpeditionen i Ultuna	— 13 056
b) ersättning åt skrivhjälp vid lantbruksavdelningen i Röbbäcksdalen	— 4 500
3. <i>Omräkning</i>	
a) 4 avdelningsföreståndare Ae 26 i st. f. Ae 24	+ 12 390
b) löneklassförändringar	+ 5 000
c) rörligt tillägg	+ 6 022
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 4 600
	+ 31 348

M o t i v. 1 a) och 2 a). Styrelsen för statens maskinprovningar har i sina petitaskrivelser åren 1956, 1957 och 1958 (se IX ht 1957, s. 314—315 under 3 b) samt 1958, s. 208 under 1 b) och 2 b)) framhållit nödvändigheten av

att den befattningshavare vid huvudexpeditionen i Ultuna, som har den krävande och ansvarsfulla uppgiften att svara för de administrativt-kamerala göromålens handläggning, ges en mot detta arbete svarande löneställning. Tjänsten är f. n. icke placerad högre än i kontoristlönegraden fastän de kvalificerade göromålen i själva verket gör det berättigat att jämföra den med en kamrerarbefattning. Styrelsen erinrar om att en motsvarande tjänst vid statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader nyligen ombildats till en kamrerarbefattning. Den låga löneställningen vid maskinprovningarna har vållat stora svårigheter att få tjänsten besatt med tillräckligt kvalificerad arbetskraft.

1 b) och 2 b). Det för skrivhjälp vid avdelningen i Röbäcksdalen f. n. upptagna beloppet 4 500 kr. förslår icke till heltidsanställning av ett skrivbiträde. Verksamheten vid avdelningen har sedan länge nått en omfattning som förutsätter att skrivbiträdet har heltidstjänst. Hennes arbete omfattar, förutom sedvanligt registrerings- och skrivarbete, uträkningsarbetet i samband med bearbetning av provningsresultat, uppritande av diagram etc. samt skötsel av avdelningens telefonväxel. Uppgifterna kan icke lösas genom deltidstjänst. Det bör vidare enligt styrelsens bestämda uppfattning krävas, att allmänheten under all normal kontorstid skall kunna bli betjänad i någon form vid besök eller telefonförfrågan. Av personalen vid avdelningen kan endast ett skrivbiträde med heltidstjänst beräknas ständigt vara tillgängligt under kontorstid.

3 a). Den begärda ökningen är en följd av den utav 1959 års riksdag beslutade uppflyttningen av ifrågavarande tjänster.

3 b)—d). Anslagsökningarna är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* tillstyrker framställningen. Styrelsen finner sålunda den föreslagna förbättrade löneställningen för den befattningshavare, som vid huvudexpeditionen i Ultuna har att svara för de administrativt-kamerala göromålens handläggning, väl motiverad.

Departementschefen

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en kontoristtjänst i lönegrad Ae 9 vid huvudexpeditionen i Ultuna ändras till en kansliskrivartjänst i lönegrad Ae 10. Kostnaden härför kan beräknas till 800 kronor. Det av maskinprovningarnas styrelse framförda förslaget att utbyta nuvarande belopp för skrivhjälp vid lantbruksavdelningen i Röbäcksdalen mot en skrivbiträdestjänst anser jag mig inte kunna bifalla. Däremot torde anslaget böra uppräknas med hänsyn till förändringar av automatisk karaktär. På grund av år 1959 genomförd lönereglering för anstaltens fyra avdelningsföreståndare, löneklassförändringar, 1959 års allmänna lönereglering samt höjd kompensation för folkpensionsavgifter erfordras sålunda en uppräkning med respektive 10 300, 5 000, 8 400 och 4 700 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat, behöver förevarande anslag höjas med

29 200 kronor till 431 100 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för statens maskinprovningar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Ersättningar till sakkunniga, tillfälliga biträden m. fl., <i>förslagsvis</i>	11 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	354 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	58 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 100
Summa kronor	431 100

- b) till *Statens maskinprovningar*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 431 100 kronor.

[42] 9. Statens maskinprovningar: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	90 300	90 299
1958/59	310 300	316 986
1959/60 (statsliggaren s. 865)	328 700	
1960/61 (förslag)	336 200	

Yrkande. Styrelsen för statens maskinprovningar (skr. 28/7 1959) hemställer, att anslaget minskas med 1 000 kr. De ändringar, som föreslås i gällande omkostnadsstat, framgår av följande sammanställning.

	Anslag 1959/60	Ökning eller minskning
1. Publikationstryck	110 000	+ 19 000
2. Ersättning för arbete, m. m.	10 000	+ 1 500
3. Ersättning till statens provningsanstalt för materialundersökning	1 500	— 1 500
4. Anskaffande av nya portar	20 000	— 20 000
		— 1 000

Motiv. 1. Om detta yrkande, som är av bokföringsteknisk natur, anför styrelsen bl. a. följande.

Statens maskinprovningar bedriver en omfattande upplysningsverksamhet genom distribution av tryckta meddelanden angående provningsresultat. Genom prenumerationsförfarande täckes kostnaderna för tryckning och prenumeration. Erfarenheterna har enligt styrelsen klart visat, att det mest ändamålsenliga sättet för uppbörd av prenumerationsavgifterna är användning av giropostförskott. Vid den likaså omfattande försäljningen av separata provningsmeddelanden, tillhörande pärmar, register etc. är giropostförskott en nödvändighet. De i dessa fall uppkommande postförskottsavgifterna, som av postverket debiteras maskinprovningarna, inräknas alltid i postförskottsbeloppet och betalas alltså av prenumeranten resp. lösnummerköparen.

Alla genom här nämnd distribution inflytande medel samlas på ett särskilt postgirokonto. Från detta utbetalas ersättningen till postverket, var-efter nettobehållningen kvartalsvis överföres till maskinprovningarnas huvudpostgirokonto och då redovisas i huvudbokföringen. Detta sätt för redovisning, som alltid tillämpats, är enkelt men har karaktären av nettoredovisning. Enär maskinprovningarna i övrigt sedan budgetåret 1958/59 har bruttoredovisning synes det enligt styrelsen vara något mera ändamålsenligt om bruttoredovisning sker jämväl beträffande distributionen av meddelanden. Postavgifterna skulle i så fall betalas ur maskinprovningarnas huvudpostgirokonto och redovisas i huvudbokföringen. De från distributionen redovisade inkomsterna skulle då öka med samma belopp.

Om en redovisning på här angivet sätt skall bli möjlig, måste omkostnadsstaten ökas med det belopp, vartill postavgifterna kan beräknas uppgå, f. n. 19 000 kr. Detta innebär sålunda icke ökade utgifter utan är helt av bokföringsteknisk natur.

Styrelsen framhåller, att för redovisning av här nämnda postavgifter, en maximerad delpost icke kan komma i fråga, eftersom belastningen är helt beroende av den omfattning i vilken prenumeration och lösnummerrekvisition sker. Variationerna kan sålunda bli stora. Mest ändamålsenligt anser styrelsen det därför vara att redovisningen, därest omläggning skall ske, föres på delposten till publikationstryck, som då bör erhålla beteckningen Publikationstryck, distribution av meddelanden m. m.

2 och 3. Delposten till ersättning till statens provningsanstalt för materialundersökning, som ursprungligen var upptagen med ett belopp av 5 000 kr., har tagits i anspråk i relativt obetydlig omfattning och har för nu löpande budgetår uppförts med 1 500 kr. Då här avsedd ersättning icke är av annan karaktär än sådan som eljest täckes ur delposten till ersättning för arbete, synes det styrelsen vara mera ändamålsenligt att den förra posten helt utgår och den senare i stället ökas med motsvarande belopp.

4. Ifrågavarande delpost är av engångskaraktär och kan därför nu utgå.

Y t t r a n d e n. *Riksräkenskapsverket* anför erinringar mot de föreslagna omläggningarna under 1—3 endast såtillvida, att kostnaderna för postavgifter vid distribution av meddelanden m. m. enligt ämbetsverkets mening bör bestridas från delposten till övriga expenser. I samband därmed framhålls, att ett belopp motsvarande det, med vilket expensposten vid omläggningen bör uppräknas, kommer att tillgodoföras vederbörlig inkomsttitel under rubriken Uppbörd i statens verksamhet.

Lantbruksstyrelsen tillstyrker framställningen.

Departementschefen

Förslaget av maskinprovningarnas styrelse att införa bruttoredovisning av kostnaderna för postavgifter vid distribution av meddelanden m. m. för-
anleder ingen erinran från min sida. Dessa kostnader bör, såsom riksräken-
skapsverket i sitt yttrande förordat, bestridas från delposten till övriga ex-
penser, vilken i anledning härav behöver uppräknas med 19 000 kronor. I
enlighet med styrelsens förslag bör vidare delposten till ersättning till sta-
tens provningsanstalt för materialundersökning å 1 500 kronor utgå ur om-
kostnadsstaten och ett motsvarande belopp tillföras delposten till ersättning
för arbete, m. m. Den i innevarande budgetårs omkostnadsstat ingående del-
posten till anskaffande av nya portar å 20 000 kronor, vilken är av engångs-
karaktär, kan nästa budgetår utgå ur staten. I övrigt synes viss anslagsupp-
räkning påkallad med hänsyn till kostnadsökningar av automatisk karak-
tär. Sålunda bör posten till publikationstryck ävensom delposterna till öv-
riga expenser, provningsutrustning och instrument samt förbrukningsma-
teriel höjas med respektive 5 000, 1 000, 1 500 och 1 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, behöver anslaget för nästa bud-
getår ökas med 7 500 kronor till 336 200 kronor. Under åberopande av det
anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens maskinprovningar: Omkostnader* för bud-
getåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 336 200 kronor.

F. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar

[43] 1. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	4 964 700	5 597 391
1958/59	6 176 500	5 987 921
1959/60 (statsliggaren s. 866)	6 302 800	
1960/61 (förslag)	6 448 400	

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 20/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 429 700 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

	Ökning eller minskning
U n d e r v i s n i n g s i n s t i t u t i o n e r n a	
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 forskardocent Ae 24	+ 25 776
b) 1 förste assistent Ae 21 (inst. för växtsjukdomslära)	+ 21 768
c) 1 förste amanuens (inst. för organisk kemi)	+ 7 740
d) 1 förste amanuens (inst. för husdjurens utfodring och skötsel)	+ 7 740
e) 1 tredje amanuens (inst. för marknadslära)	+ 3 870
f) tillfällig arbetskraft (maskintekn. inst.)	+ 5 000
g) tillfällig arbetskraft (inst. för växtsjukdomslära)	+ 5 000
2. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 laborator Bo 1 i st. f. förste kemist Ao 23 (analyslaboratoriet)	+ 12 636
b) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent i reglerad befordringsgång (inst. för driftsekonomi)	+ 5 364
c) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent Ae 19 (inst. för allmän jordbrukslära)	+ 2 340
d) 1 trädgårdsmästare Ao 14 i st. f. Ao 11 (inst. för systematisk botanik och ärtflichetslära)	+ 2 316
e) höjt arvode till föreståndaren för maskintekniska inst.	+ 3 108
f) arvoden till experter vid undervisningen i maskinlära	+ 1 200

B i b l i o t e k e t

3. *Personalförstärkningar*

a) 1 biblioteksbiträde Ae 7	+ 10 044
b) 1 expeditionsvakt Ae 7	+ 10 044

	Ökning eller minskning
4. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 förste bibliotekarie Bo 1 i st. f. Ao 24	+ 11 232
b) 1 biblioteksvaktmästare Ao 9 i st. f. förste expeditionsvakt Ao 7	+ 1 080
Kansli och kamrerarexpedition	
5. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 trädgårdsmästare Ao 12 i st. f. Ao 9	+ 1 932
b) 1 förste expeditionsvakt Ao 8 i st. f. Ao 7	+ 516
Statens jordbruksförsök	
6. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 överassistent Ae 23 i st. f. förste assistent Ae 21	+ 2 604
b) 1 laboratorieassistent Ae 17 i st. f. Ae 13	+ 3 516
Statens husdjursförsök	
7. <i>Personalförstärkning</i>	
1 laboratiebiträde Ae 7	+ 10 044
Statens försöksgårdar och Norrlands lantbruksförsöksanstalt	
8. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 assistent Ae 13 (Stenstugu)	+ 13 166
b) 1 försöksförmän Ae 8 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt) ..	+ 11 220
c) 1 institutionsvaktmästare Ae 8 (Norrlands lantbruksförsöks- anstalt)	+ 11 220
d) 1 kanslibiträde Ae 7 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt) ...	+ 10 668
9. <i>Personalminskning</i>	
ersättning till skrivhjälp	— 2 000
Diverse äskanden	
10. <i>Omräkningar m. m.</i>	
a) arvoden till viss tillfällig personal	— 75 600
b) lönereglering för viss teknisk biträdespersonal	+ 26 232
c) lönereglering för viss personal	+ 149 088
d) löneklassförändringar	— 33 849
e) rörligt tillägg	+ 100 000
f) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 64 700
	+ 429 715

Motiv. I en allmän motivering anför högskolestyrelsen följande.

I anledning av givna direktiv att redovisa för gjorda besparingssträvanden och vidtagna rationaliseringsåtgärder och att vid äskande av angelägna nya

tjänster eller vidgad verksamhet i övrigt ge anvisning på motsvarande besparingsmöjligheter inom organisationen anför högskolestyrelsen, att högskolans lärarkollegium framhållit, att det icke kan anses rationellt att verkställa en utredning angående besparingsmöjligheterna, då jordbrukshögskoleutredningen inom kort kanske kommer att framlägga förslag om betydande förändringar i högskolans organisation.

Enligt högskolestyrelsen har lärarkollegiet vidare erinrat om att forskningsverksamheten vid högskolans institutioner i mycket betydande utsträckning bedrivs tack vare anslag, som kunnat erhållas utanför högskolans stat, dels från jordbrukets forskningsråd och liknande statliga organ, dels från enskilda stiftelser. Dessa anslag användes såväl till avlöningar som till materiel. Det är sålunda enligt lärarkollegiets mening uppenbart, att de resurser, som inom ramen för högskolans stat står till de olika institutionernas förfogande, är otillräckliga. Beträffande årsanslagen har kollegiet framhållit, att dessa visserligen uppräknats för att kompensera prishöjningar men att dessa uppräknningar endast täcker en mindre del av de prishöjningar, som ägt rum. Institutionerna har därigenom redan tvingats minska sin verksamhet i den mån forskningsanslag icke kunnat utverkas från annat håll.

Högskolestyrelsen, som ansluter sig till vad lärarkollegiet anfört, påpekar därutöver, att det beträngda läge i vilket jordbruket befinner sig gör det synnerligen angeläget, att jordbruket får all möjlig hjälp från forskningens och försöksverksamhetens sida. Högskolestyrelsen har för att verksamheten skall kunna bedrivas i ändamålsenlig och effektiv omfattning nödgats upptaga åtskilliga åskanden. Några besparingar har av tidigare angivna skäl icke kunnat föreslås. Styrelsen har i sina anslagsåskanden under senare år framfört ytterligare önskemål om tjänstförändringar och inrättandet av nya tjänster. Dessa önskemål har av styrelsen redovisats i en särskild förteckning.

I fråga om motiveringarna för de under förevarande anslag redovisade framställningarna, vilka i flertalet fall helt eller i huvudsak överensstämmer med tidigare framförda men ej bifallna förslag, må här återgivas följande.

1 a). Under senare år har Kungl. Maj:t medgivit, att medel, som kunde bli disponibla genom att en docenttjänst i lönegrad Ae 24 hålles obesatt eller genom andra besparingar, finge utnyttjas för avlönande av en forskardocent i samma lönegrad. I fortsättningen torde man icke kunna räkna med besparingar av denna storleksordning. Liksom förra året (IX ht 1959 s. 128 under 1 a)) framhålles, att det ur rekryteringssynpunkt är synnerligen angeläget att högskolan har tillgång till en forskardocenttjänst.

1 b). Angående motiveringen till detta yrkande hänvisas till IX ht 1959 s. 128 under 1 b).

1 c). Liksom förra året (IX ht 1959 s. 129 under 1 d)) anföres, att personalstaten vid institutionen är alltför knappt tilltagen och att det för undervisningens del uppstått svårigheter genom att institutionen icke har egen amanuens.

1 d). Beträffande motiveringen för detta yrkande torde få hänvisas till IX ht 1959 s. 129 under 1 e).

1 e). Undervisningen i ämnet är omfattande och för denna erfordras åtminstone en tjänst som tredje amanuens.

1 f) och 1 g). Motiveringar för dessa yrkanden återfinnes i IX ht 1959 s. 129 under 1 h) resp. 1 i).

2 a)—2 d). Motsvarande förslag framfördes i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 129 och 130 under resp. 2 a), 2 b), 2 c) och 2 e)).

2 e). Då befattningen inrättades var avsikten, att föreståndaren jämväl skulle vara föreståndare för jordbrukstekniska institutet samt att hans sammanlagda ersättning för de två uppdragen skulle motsvara professorslön. Då så ej längre är fallet föreslås, att hans arvode som föreståndare för maskintekniska institutionen höjes med så stort belopp, att ersättningen för de två tjänsterna uppgår till ett belopp motsvarande professorslön.

2 f). Det belopp, som stått till förfogande för arvoden åt experter vid undervisningen i maskinlära har varit oförändrat sedan budgetåret 1953/54. Arvodena har emellertid måst höjas med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen. Detta innebär, att anslaget måste ökas med 1 200 kr. för att experter skall kunna anlitas i samma utsträckning som tidigare år. På grund av att de maskintekniska ämnena anknyter till flera andra ämnesområden föreligger ett stort behov av att i undervisningen utnyttja dessa experter från skilda fack.

3 a) och 3 b). Beträffande dessa yrkanden torde få hänvisas till IX ht 1957 s. 76 under 4 resp. IX ht 1958 s. 218 under 3 b).

4 a). Motiveringen till denna uppflyttning återfinnes i IX ht 1959 s. 131 under 4 a).

4 b). Bland arbetsuppgifterna för innehavaren av denna tjänst, beträffande vilken förslag framlagts senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 131 under 4 c)) märkes postexpediering, uppställning av litteratur samt bindning. Uppställning av ny litteratur ombesörjes i regel vid andra bibliotek av biblioteksutbildad personal, vars arbete härvidlag granskas av överordnade. Med den arbetsbörda, som föreligger vid högskolans bibliotek, måste man kunna räkna med att förste expeditionsvakten kan utföra detta ansvarsfulla arbete. Detta förutsätter en synnerlig förtrogenhet med samlingarna. Vidare må nämnas, att allt bindingsarbete förutsätter fackkunskaper, som ej kan förvärfvas genom rutinarbete vid institutionerna utan endast genom särskild utbildning. En omändring av tjänsten framstår med hänsyn till de krävande arbetsuppgifterna som ett oundgängligt krav. Det är synnerligen beklagligt, att den bokbinderiutbildade förste expeditionsvaktens fackkunskaper icke i större utsträckning kan utnyttjas, då postgång och uppställning av återlämnad litteratur tager all hans tid.

5 a). Ifrågavarande trädgårdsmästare handhar planeringen och ledningen av arbetena vid park-, trädgårds- och idrottsplatsanläggningarna samt gårdsskärssysslorna. Därutöver tillkommer bl. a. snöröjning och sandning av vägarna under vintern inom högskolans områden. Han ansvarar vidare för underställd personal samt ombesörjer nödiga inköp för parkavdelningens behov. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning samt till kravet på trädgårdsmästarutbildning föreslås ånyo (IX ht 1959 s. 131 under 5), att tjänsten uppflyttas.

5 b). Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning bör tjänsten uppflyttas i högre lönegrad.

6 a) och b). Beträffande motiveringen för dessa yrkanden hänvisas till IX ht 1958 s. 218 under 7 a) resp. IX ht 1957 s. 77 under 6 c).

7. Vid den år 1950 inrättade avdelningen för försök med bin finns icke något laboratoriebiträde, ehuru en sådan befattning är oundgängligen nödvändig för verksamheten. Denna omfattar förutom forsknings- och försöksverksamhet vissa uppgifter, vilka åligger högskolan och statens lantbruksförsök jämlikt förordningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin. Avdelningen skall sålunda bl. a. utföra undersökningar av insända prover av sjukt bimaterial. Detta rutinmässiga och omfattande arbete kan icke fullgöras på ett tillfredsställande sätt utan hjälp av laboratoriebiträde. Förslaget framfördes senast i föregående års anslagsäskanden (IX ht 1959 s. 131 under 7).

8 a). Angående denna tjänst, vars inrättande föreslagits vid flera tidigare tillfällen (IX ht 1959 s. 131 under 9 a)), anföres att det vid tillkomsten av Stenstugu försöksgård förutsattes, att en assistenttjänst liksom vid andra gårdar självklart skulle finnas och att verksamheten vid försöksgården även utformats med tanke på att denna tjänst skulle inrättas. När detta ännu icke skett, har verksamheten väsentligt måst begränsas. Den normala utvecklingen av gården riskerar att stagnera, och förefintliga resurser kan icke utnyttjas, om tjänsten icke inrättas.

8 b)—d) och 9. Ifrågavarande förslag framfördes även i fjol (IX ht 1959 s. 131 under 9 b)—d) och 10).

10 a). Från denna anslagspost föreslås överfört till materielanslaget 84 365 kr. eller avlöningar till mera tillfälligt anställd personal. Kvar under posten skulle sålunda stå arvoden till mera stadigvarande anställd personal vid institutionerna och vid de undersökningar, som bedrivits med hjälp av medel, som anvisats till särskilda undersökningar. Från materielanslaget föreslås överfört 8 765 kr. för avlönande av tillfällig arbetskraft vid statens husdjursförsök. I samband härmed bör överföras dels 10 700 kr. avsedda för undersökningar rörande kalkningens betydelse från omkostnadsanslaget till materielanslaget, dels 8 000 kr. avsedda för särskilda undersökningar från anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning till materielanslaget dels ock 87 000 kr. från anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning till materielanslaget. Till motivering av förslaget framhålles följande.

Fr. o. m. budgetåret 1956/57 avskildes från materielanslaget avlöningskostnader och överfördes till avlöningsanslaget. Fr. o. m. budgetåret 1957/58 har från materielanslaget överförts jämväl kostnader för utrustning till anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning. Under materielanslaget skulle bli kvar enbart medel till kostnader för materiel i egentlig mening. Högskolans lärarkollegium har anfört bl. a., att dessa uppdelningar av materielanslaget medför synnerligen stora olägenheter för institutionernas verksamhet. Olika forskningsarbeten kräver nämligen olikartade resurser. För vissa arbeten kräves förhållandevis mera arbetskraft och mindre apparatur, under det att för andra åter kräves apparatur i större utsträckning, vilken måhända behöver nyanskaffas. Genom uppdelningen av ma-

terielanslaget fastläses institutionernas verksamhet på ett olyckligt sätt och deras möjlighet att i sin forskningsverksamhet följa den ofta mycket snabba utvecklingen på olika områden blir i hög grad hämmad.

Högskolestyrelsen framhåller slutligen, att det framlagda förslaget bygger på hur det ordnats vid universiteten (jfr VIII ht 1958 p. 76).

10 b). Detta yrkande, vilket närmare preciserats i en vid anslagsäskandena fogad särskild bilaga, framställs i anledning av vad som föreslagits i propositionen 1959: 152.

10 c)—f). Förändringarna är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e. *Jordbrukshögskoleutredningen* har i en och samma skrivelse avgivit utlåtande över de av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök samt styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut gjorda anslagsäskandena. Utredningen framhåller, att den icke anser sig ha anledning att yttra sig över de under avlöningsanslagen upptagna förslagen till lönereregleringar. Beträffande de under nämnda anslag äskade personalförstärkningarna anför utredningen, att det i avvaktan på utredningens förslag bör anstå med inrättandet av de i lantbrukshögskolans äskande under punkterna 1 b) samt 8 a)—c) föreslagna tjänsterna vid institutionen för växtsjukdomslära samt statens försöksgårdar och Norrlands lantbruksförsöksanstalt. I fråga om de föreslagna personalförstärkningarna vid Alnarpsinstitutet anför utredningen att den har för avsikt att framlägga förslag om att inordna den högre trädgårdsutbildningen och statens trädgårdsförsök i en med lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök gemensam organisation. Erforderligt behov av administrativ-kameral service samt biblioteksverksamhet för den högre trädgårdsutbildningen och försöksverksamheten på trädgårdsområdet kommer därigenom att ordnas genom lantbrukshögskolans organ på sagda områden. Utredningen förordar därför, att frågan om de under punkterna 1 a) och 1 b) äskade tjänsterna som sekreterare resp. biblioteksassistent vid institutet löses utan att hänsyn toges till den högre trädgårdsutbildningens och statens trädgårdsförsöks behov i nämnda avseenden. Beträffande övriga i högskolans och institutets anslagsäskanden föreslagna tjänster, vilka eventuellt kan komma att medgivas, bör såvitt möjligt undvikas, att de bindes till viss institution. I övrigt föranleder nämnda äskanden intet yttrande från utredningens sida. Utredningen framhåller, att detta givetvis icke innebär, att utredningen skulle ha anledning att motsätta sig en skälig förstärkning av resurserna. Det bör nämligen enligt utredningens mening undvikas, att utredningsarbetet i onödan medför avbräck i verksamhetens omfattning.

Departementschefen

Högskolestyrelsens hemställan under förevarande anslag innefattar, bland annat, förslag om inrättande av ett flertal nya tjänster och om ytterligare medelsanvisning för anställande av extra arbetskraft. Dessa förslag anser jag mig inte kunna tillstyrka, då det enligt min mening, i avvaktan på resultatet av jordbrukshögskoleutredningens arbete, i princip synes böra anstå

med prövningen av frågan om förstärkning av högskolans och försöksanstalternas personal. Vad särskilt angår förslaget att inrätta en tjänst som forskardocent vill jag därvid erinra, att 1959 års riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (IX ht s. 133) medgivit, att av innevarande budgetårs anslag må under vissa i propositionen angivna förutsättningar för avlönande av en forskardocent i lönegrad Ae 24 disponeras vissa under anslaget eventuellt inbesparade medel. Därest riksdagen inte har något att erinra häremot, synes en motsvarande anordning böra medgivas jämväl under budgetåret 1960/61. Det nu för ersättning till skrivhjälp vid Norrlands lantbruksförsöksanstalt avsedda beloppet å 2 000 kronor bör uppräknas med 100 kronor.

Vad härefter angår de av högskolestyrelsen föreslagna löneregleringarna torde frågan om lönegradsplaceringen av den under punkten 10 b) i det föregående angivna tekniska biträdespersonalen få prövas i annat sammanhang. Övriga av högskolestyrelsen föreslagna lönegradsuppflyttningar respektive höjningen av arvodet till föreståndaren för maskintekniska institutionen kan jag inte biträda. Däremot har jag inte något att erinra mot att beloppet till arvoden till experter vid undervisningen i maskinlära höjes med 1 200 kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående bör förevarande anslag uppräknas med 1 300 kronor. Vidare torde anslaget på grund av lönereglering för viss personal, höjningen av det rörliga tillägget samt ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter uppräknas med sammanlagt i runt tal 293 700 kronor. Då jag såsom närmare framgår av vad jag i det följande kommer att anföra vid behandlingen av högskolans materielanslag inte har något att erinra mot bifall till högskolestyrelsens hemställan, att ett belopp å 75 600 kronor måtte överföras till sistnämnda anslag, bör förevarande anslag å andra sidan minskas med sistnämnda belopp. Därutöver torde anslaget på grund av beräknade löneklassförändringar samt för korrigering av ordinarieposten böra minskas med sammanlagt 73 800 kronor.

Anslaget, som sålunda för nästa budgetår bör uppföras med $(6\,302\,800 + 1\,300 + 293\,700 - 75\,600 - 73\,800 =)$ 6 448 400 kronor, bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 788 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	84 700

3. Arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna	277 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	3 314 300
5. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman ..	1 800
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	882 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	100 000
Summa kronor	6 448 400

b) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
 Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag
 av 6 448 400 kronor.

[44] 2. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	714 200	801 912
1958/59	775 900	786 648
1959/60 (statsliggaren s. 869)	804 400	
1960/61 (förslag)	895 200	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 20/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 85 200 kr. i enlighet med följande sammanställning.

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning
	1957/58	1958/59	1959/60	
<i>Kansli, undervisningsinstitutioner</i>				
<i>m. m.</i>				
1. Övriga expenser	34 971	37 155	37 200	+ 2 700
2. Publikationstryck	27 823	27 598	27 600	+ 10 400
3. Exkursioner	9 500	7 817	9 500	+ 8 500
4. Städning och renhållning	131 553	133 490	136 200	+ 21 900
5. Ersättning åt Wiads försöksgård	45 800	45 800	45 800	+ 3 400
6. Väg- och parkunderhåll m. m. .	—	9 978	10 000	+ 1 000
7. Ersättning till Ultuna egendom	—	—	—	+ 13 500
<i>Statens jordbruksförsök</i>				
8. Reseersättningar	63 202	66 477	69 000	+ 3 000
9. Publikationstryck	30 000	31 798	34 800	+ 2 000
10. Undersökningar rörande kalkningens betydelse	—	10 526	10 700	— 10 700
<i>Statens husdjursförsök</i>				
11. Reseersättningar	11 620	12 289	12 800	+ 500
12. Övriga expenser	10 194	10 792	10 800	+ 500
13. Övriga utgifter	61 800	16 000	16 000	+ 28 500
				+ 85 200

I förevarande sammanhang torde vidare få anmälas, att *högskolestyrelsen* i sina anslagsäskanden (skr. 20/8 1959) hemställt, att för stipendier vid högskolan måtte anvisas ett oförändrat belopp av 132 800 kr. Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet, vilket är uppfört såsom ett särskilt, obetecknat anslag under rubriken Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Stipendier avses 44 000 kr. för åtta licentandstipendier å 5 500 kr., 24 000 kr. för tre doktorandstipendier å 8 000 kr. samt 64 800 kr. för 27 elevstipendier å 2 400 kr.

Motiv. 1. Av ökningen faller 1 500 kr. på biblioteket, 200 kr. på överinspektörens kansli samt 1 000 kr. på högskolans kansli, kamrerarexpedition, park, pannrum, mekanisk verkstad, snickeriverkstad m. m. Anslagsposterna har ej höjts tillräckligt under de senaste åren för att täcka pris-
höjningarna. Anslagsökningen är avsedd att täcka höjda telefonavgifter, höjda priser för papper, lånekort m. m. samt kostnader för maskinunderhåll.

2. Publiceringsbehovet för högskolans forskare har under de senare åren varit mycket stort. Med hänsyn till tillströmningen av manuskript skulle ett omfång av annalerna på 500 sidor vara motiverat. Det är samma omfång, som annalerna haft under senare år. Tryckningskostnaderna för 500 sidor beräknas numera till 34 000 kr. Härutöver erfordras 4 000 kr. för högskolans katalog, studiehandbok m. m.

3. Exkursionerna utgör ett viktigt led i undervisningen. Nuvarande anslagspost möjliggör ej exkursioner i den omfattning, som är önskvärd ur undervisningssynpunkt, vilket bl. a. beror på att kompensation för ökade kostnader icke utgått sedan budgetåret 1952/53.

4. På städerskelönerna skall räknat fr. o. m. den 1 januari 1959 utgå förhöjning med två procent. Kostnaderna härför uppgår till ca 2 400 kr. för år. Ökningen i övrigt avser kostnader för undanskaffande av sopor. Härom anföres följande.

Soporna från högskolan, egendomen och lantbruksskolan har hittills kunnat läggas på en soptipp på Ultuna egendoms marker. Denna soptipp är nu i det närmaste fylld. Hälsovårdsnämnden i Uppsala har icke ansett sig kunna anvisa någon ny plats för soptipp på Ultuna egendoms marker utan föreslår, att det antingen ordnas med en sopbränningsugn eller att renhållningsverket i Uppsala får taga hand om soporna. Högskolestyrelsen förordar det sistnämnda alternativet, som löser problemet på ett fullt tillfredsställande sätt. Kostnaderna har av renhållningsverket beräknats till 19 500 kr. för budgetåret 1960/61.

5. Av det belopp, som nu utgår, torde ca 40 000 kr. utgöras av löner. Höjningen av lantarbetarlönerna fr. o. m. den 1 januari 1957 föranleder ett ökat medelsbehov av 3 400 kr.

6. Innan byggnadsstyrelsen övertog underhållet av högskolans byggnader, bestreds kostnaderna för rengöring och ombonings av parkettgolv, underhåll av centraluranläggning och lokaltelefonanläggning samt besiktning och underhåll av autoklaver från högskolans anslag till underhåll av byggnader.

Kostnaderna brukade uppgå till omkring 1 000 kr. för år. Byggnadsstyrelsen har förklarat sig icke kunna bestrida kostnaderna. Om den av högskolestyrelsen i annat sammanhang föreslagna omläggningen av hållplatsvägen icke kommer till stånd nästa år, kan kostnaderna icke rymmas under anslagsposten.

7. Ultuna egendom upplåter försöksjord till olika institutioner inom högskolan och till statens jordbruksförsök. Till fältförsöksanläggningar var under år 1959 avskild en areal av 35 ha. På grund av den minskade marginalen mellan inkomster och utgifter under de sista åren, förorsakad företrädesvis av skördebeskador och av att arbetsstyrkan måste hållas konstant (fullt antal elever), är det angeläget, att egendomen kompenseras för intrång genom försöksverksamheten.

8. De ökade traktamentskostnaderna har föranlett förslaget om höjning av posten.

9. Ett belopp på 31 800 kr. torde vara tillfyllest för den ordinarie publiceringsverksamheten. Nu har emellertid tillkommit behov av medel för publicering av resultaten av omprövningen av metoderna för markkarteringen. Arbetet härmed har bedrivits i samarbete med institutionen för allmän och oorganisk kemi och med stöd av anslag från fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område. Omprövningen skall planerligt vara avslutad den 31 december 1959. Då omprövningen torde leda till förslag om ändringar i markkarteringsmetodiken, är det angeläget, att undersökningens samlade resultat utan dröjsmål publiceras. Kostnaderna för tryckning av resultatet beräknas till 8 000 kr. För innevarande budgetår har anvisats 3 000 kr. för ändamålet. Anslagsposten behöver därför höjas med 2 000 kr. för att hela tryckningskostnaden för dessa resultat skall bli täckt.

10. Under avlöningsanslaget har bl. a. föreslagits, att detta belopp skall överföras till materielanslaget.

11. Uppräkningen har föranletts av de ökade traktamentsersättningarna.

12. Höjningen begäres för att täcka kostnadsökningar, vilka endast delvis täcktes genom anslagsökningen för budgetåret 1958/59.

13. Ersättningarna till Ultuna och Alnarps egendomar för de merkostnader, som uppstår genom husdjursförsöken, fastställdes år 1939 och har icke höjts sedan dess. Under posten begäres, att ifrågavarande ersättningar till Ultuna och Alnarps egendomar samt till Öjebyns försöksgård ökas med 10 000 kr. till 19 500 kr. för Ultuna egendom, med 7 000 kr. till 10 000 kr. för Alnarps egendom samt med 12 000 kr. till 15 000 kr. för Öjebyns försöksgård. För Ultuna och Alnarps egendomar skulle de föreslagna beloppen täcka kostnaderna för pågående försök. Beträffande Öjebyn är det angeläget att personal, som finnes anställd för husdjursförsöken, och anordningar för desamma, som iordningstänkts, kan utnyttjas.

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har utlåtande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta utlåtande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Beträffande omkostnaderna för kansliet och undervisningsinstitutionerna har jag inte något att erinra mot en uppräkningspost till publikationstryck, delposten till övriga expenser samt delposten till städning och renhållning. Uppräkningen torde dock böra begränsas till respektive 1 200, 800 och 20 900 kronor. Övriga av högskolestyrelsen föreslagna uppräkningsposter kan jag inte tillstyrka. Däremot torde delposten till driftkostnader för baljväxtlaboratoriet böra höjas med 800 kronor.

I anslutning till beräkningen av omkostnaderna för kansliet och undervisningsinstitutionerna vill jag till behandling jämväl upptaga frågan om medelsanvisningen från och med nästa budgetår till stipendier vid högskolan. Jag har nämligen för avsikt att i det följande i samband med beräkningen av skogshögskolans omkostnadsanslag föreslå ändrade bestämmelser för erhållande av elevstipendier vid bland annat lantbrukshögskolan. I samband därmed kommer jag att föreslå, att medel för ändamålet i fortsättningen skall anvisas under åttonde huvudtiteln. Det nu under rubriken Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Stipendier anvisade anslaget å 132 800 kronor skulle vid bifall till nyssnämnda förslag kunna minskas med 64 800 kronor. Vid sådant förhållande synes återstoden av sistnämnda anslag, d. v. s. det för utdelande av licentiand- och doktorandstipendier avsedda beloppet å 68 000 kronor, från och med nästa budgetår lämpligen böra anvisas under förevarande omkostnadsanslag samt uppföras under en särskild, obetecknad anslagspost i omkostnadsstaten. Anslaget bör sålunda för detta ändamål höjas med 68 000 kronor.

Medelsanvisningen till omkostnader för kansliet och undervisningsinstitutionerna bör sålunda i enlighet med det föregående för nästa budgetår höjas med sammanlagt 91 700 kronor.

Vad härefter angår statens jordbruksförsök synes anslagsposten till reseersättningar i enlighet med högskolestyrelsens förslag böra höjas med 3 000 kronor. I övrigt vill jag beträffande statens jordbruksförsök föreslå, att anslagsposten till publikationstryck och delposten till övriga expenser uppräknas med 3 000 respektive 200 kronor. Å andra sidan torde den för omkostnaderna vid jordbruksförsöken avsedda delen av förevarande anslag böra minskas med ett belopp av 10 700 kronor. Såsom framgår av vad jag anför i det följande vid behandlingen av högskolans materielanslag har jag nämligen inte något att erinra mot att medel för det med sagda belopp avsedda ändamålet för nästa budgetår i stället anvisas under sistnämnda anslag. Medelsanvisningen till statens jordbruksförsök skulle sålunda för nästa budgetår minskas med 4 500 kronor.

I fråga om statens husdjursförsök kan jag inte tillstyrka någon höjning av anslagsposten till övriga utgifter. Vad angår övriga förslag under husdjursförsöken synes anslagsposten till reseersättningar böra uppräknas med det föreslagna beloppet å 500 kronor, medan höjningen av delposten till övriga expenser synes böra begränsas till 300 kronor. Därutöver föreslår jag,

att den i husdjursförsökens stat upptagna delposten till bränsle, lyse och vatten samt posten till publikationstryck uppräknas med 2 300 respektive 500 kronor. Medelsanvisningen till statens husdjursförsök bör alltså för nästa budgetår höjas med sammanlagt 3 600 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat, behöver förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(804\,400 + 91\,700 - 4\,500 + 3\,600 =)$ 895 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 895 200 kronor.

[45] 3. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	228 000	213 277	190 355
1958/59	262 600	260 193	192 762
1959/60 (statsliggaren s. 871)	265 000		
1960/61 (förslag)	470 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 20/8 1959) hemställer, att anslaget uppräknas med 292 300 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag 1959/60	Ökning
1. Institutioner och samlingar	173 300	+ 190 285
2. Avdelningen för statistik och försöksteknik	8 400	+ 2 000
3. Särskilda undersökningar	22 650	+ 55 780
4. Försökskostnader och materiel vid statens jordbruks- försök	60 550	+ 10 000
5. Försökskostnader och materiel vid statens husdjursförsök	100	+ 7 235
6. Instrumentverkstaden m. m.	—	+ 7 000
7. Studieresor	—	+ 20 000
		+ 292 300

M o t i v. Under avlöningsanslaget har högskolestyrelsen föreslagit, dels att 75 600 kr. av de medel, som för budgetåret 1956/57 överfördes till avlöningsanslaget och där upptogs under posten Arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna, skall återföras till materielanslaget, dels att 55 780 kr. av de medel, som för budgetåret 1958/59 överfördes från anslaget Särskilda undersökningar och från anslaget Bidrag till markkartering och grundkalkning till avlöningsanslaget, till omkostnadsanslaget och till anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning skall överföras till

materielanslaget, dels att 87 000 kr. av det belopp, som för budgetåret 1957/58 överfördes till anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning skall återföras till förevarande anslag. Fördelningen av dessa belopp å de olika delposterna framgår av följande motivering.

1. Förslaget innebär, att ett belopp å 47 285 kr. skall återföras från avlöningsanslaget samt ett belopp å 73 000 kr. från anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning. Beträffande höjningen härutöver med 70 000 kr., vilken höjning framhålls såsom ett synnerligen angeläget önskemål för högskolan, anföres följande.

För höjningen talar dels prisstegringar, dels ock den betydelse anslaget har för den vetenskapliga forskningen och för en effektiv och ändamålsenlig undervisning. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att prisstegringarna från 1948—1950, då anslagets storlek fastställdes, uppgår till ca 65 procent, vilken prisstegring kompenserats delvis genom ett tillägg på ca 25 procent. Vidare hänvisas till 1955 års universitetsutrednings förslag till beräkning av materielanslagen vid universiteten och vissa högskolor (SOU 1958: 32 s. 132). Enligt förslaget skall den framräknade anslagsförstärkning en uppdelas på budgetåren 1959/60—1961/62 med en tredjedel av de föreslagna beloppen under vart och ett av dessa år. Högskolestyrelsen har låtit verkställa en beräkning av institutionernas medelsbehov enligt nyss angivna normer. Denna beräkning visar att posten skulle behöva ökas med 262 000 kr. eller med i runt tal 87 000 kr. under vart och ett av de närmaste tre åren. Med hänsyn till pågående utredning begränsar högskolestyrelsen sitt yrkande om höjning till samma belopp som förra året eller till 70 000 kr.

2. Till anslagsposten föreslås överfört 2 000 kr. från anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning.

3. Förslaget innebär, att till denna post överföres 37 080 kr. från avlöningsanslaget, 10 700 kr. från omkostnadsanslaget och 8 000 kr. från anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning.

4. Förslaget innebär, att 3 000 kr. återföres från anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning. Dessutom bör anslaget ökas med 7 000 kr. för att täcka kostnadsökningar på materiel.

5. Enligt förslaget överföres från detta anslag till avlöningsanslaget 8 765 kr. och till förevarande anslag från anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning 9 000 kr. Slutligen torde posten höjas med 7 000 kr. för att täcka kostnadsökningar på materiel.

6 och 7. De under dessa punkter framlagda förslagen avser ändamål, för vilka medel begärts jämväl i tidigare anslagsäskanden. Då motiveringarna för förslagen liksom de äskade beloppen i allt väsentligt överensstämmer med vad som då anfördes och yrkades, torde här få hänvisas till IX ht 1956 s. 72 under 8 och 9.

Yttrande. Jordbrukshögskoleutredningen har avgivit utlåtande över högskolestyrelsens anslagsäskanden. Redogörelse för detta utlåtande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Högskolestyrelsen har i sina äskanden föreslagit att vissa nu under högskolans avlönings-, omkostnads- och utrustningsanslag anvisade belopp skall överföras till förevarande anslag. Med hänsyn till de av högskolestyrelsen åberopade skälen anser jag mig böra tillstyrka denna hemställan. Jag föreslår sålunda att till förevarande anslag från och med nästa budgetår överföres från avlöningsanslaget 75 600 kronor, från omkostnadsanslaget 10 700 kronor och från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning 95 000 kronor. Beträffande förstnämnda belopp å 75 600 kronor, vilket hänför sig till den i avlöningsstaten för högskolan uppförda posten till arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna, vill jag kraftigt understryka att förevarande anslag — såvitt gäller anställning av personal — i fortsättningen bör i likhet med vad som gäller för dispositionen av exempelvis universitetens materielanslag, utnyttjas endast för tillgodoseende av arbetskraftsbehov, som på förhand kan antagas inte bli av längre varaktighet.

Beträffande högskolestyrelsens hemställan om uppräknig i övrigt av förevarande anslag finner jag mig inte heller i år kunna tillstyrka, att medel anvisas till instrumentverkstaden eller till studieresor. För övriga med anslaget avsedda ändamål är jag däremot beredd tillstyrka en uppräknig av medelsanvisningen med 23 700 kronor.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(265\,000 + 75\,600 + 10\,700 + 95\,000 + 23\,700 =)$ 470 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att med beaktande av vad nyss sagts bestämma anslagets fördelning på de olika institutionerna och försöksanstalterna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 470 000 kronor.

[46] 4. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	352 000	385 900	159 624
1958/59	333 000	326 742	165 882
1959/60 (statsliggaren s. 871)	333 000		
1960/61 (förslag)	258 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 20/8 1959) hemställer, att anslaget minskas med 38 500 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag 1959/60	Ökning eller minskning
1. Institutionerna	174 900	— 24 900
2. Avdelningen för statistik och försöksteknik	6 000	+ 1 000
3. Biblioteket	6 600	+ 5 400
4. Maskinell utrustning m. m.	15 000	—
5. Statens jordbruksförsök	32 000	— 3 000
6. Statens husdjursförsök	17 000	— 9 000
7. Inventarieanskaffning vid statens försöksgårdar, vilken innebär en höjning av gårdarnas lantbrukskapital	48 500	—
8. Inventarier till försöksverksamheten vid statens försöksgårdar	25 000	—
9. Beloppet överfört från anslaget Särskilda undersökningar	8 000	— 8 000
		— 38 500

M o t i v. Under avlösningsanslaget har styrelsen föreslagit, att av det belopp å 112 000 kr., som budgetåret 1957/58 överförts till förevarande anslag från materielanslaget, 87 000 kr. skall återföras till materielanslaget. Fördelningen av detta belopp å de olika delposterna framgår av följande motivering.

1. Det belopp som under denna post föreslås återfört till materielanslaget är 73 000 kr. Institutionsföreståndarna har beräknat medelsbehovet för nyanskaffning av utrustning till ca 473 600 kr. För innevarande budgetår står ett belopp av 101 900 kr. till förfogande. För att de mest angelägna önskemålen skall kunna tillgodoses, erfordras för nästa budgetår ett belopp av 150 000 kr. Det är av största betydelse för såväl den vetenskapliga forskningen som undervisningen, att institutionernas utrustning kan kompletteras i snabbare takt än under de senare åren.

2. Beräkningen innebär, att 2 000 kr. återföres till materielanslaget samt att 3 000 kr. upptagits för utbyte av förslitna räknemaskiner.

3. I avvaktan på att slutgiltig ställning tages till bibliotekets utrymmesproblem måste den akuta bristen på hyllutrymmen mötas. Av det i förslaget upptagna beloppet avses 8 000 kr. till hyllinredning. Vidare har upptagits 4 000 kr. till anskaffande av en snabbkopieringsapparat.

4. Under denna punkt har sammanförts krav på utrustning, som kan användas gemensamt av flera institutioner.

5. Ett belopp av 3 000 kr. föreslås återfört till materielanslaget. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har beräknat medelsbehovet för nyanskaffning av utrustning under nästa budgetår till 64 000 kr. För att tillgodoses de mest angelägna önskemålen föreslår högskolestyrelsen anvisande av ett belopp å 29 000 kr.

6. Ett belopp av 9 000 kr. föreslås återfört till materielanslaget. Det för nästa budgetår under förevarande anslagspost beräknade beloppet å 8 000 kr. avses till anskaffning av blandningsapparat för fodermedelsblandningar, tryckspruta, kläckningsmaskin m. m.

7. Försöksgårdsföreståndarna har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 108 420 kr. För att tillgodose de mest angelägna önskemålen föreslår högskolestyrelsen anvisande av ett oförändrat belopp av 48 500 kr.

8. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 63 100 kr. Högskolestyrelsen föreslår ett oförändrat belopp av 25 000 kr.

9. Under avlöningsanslaget har styrelsen föreslagit, att detta belopp överföres till materielanslaget.

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Vid behandlingen av närmast föregående anslag har jag tillstyrkt högskolestyrelsens hemställan, att till högskolans materielanslag måtte från förevarande anslag överföras ett belopp av 95 000 kronor, vilket enligt högskolestyrelsens uppgift mer hänför sig till materiel i egentlig mening än till sådan utrustning, för vars anskaffande och underhåll förevarande anslag är avsett. Då jag emellertid samtidigt är beredd att för nästa budgetår förorda en med 20 000 kronor ökad medelsanvisning för sistnämnda med anslaget avsedda ändamål, bör den föreslagna minskningen av anslaget begränsas till 75 000 kronor och detta sålunda uppföras med ett belopp av 258 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att med beaktande av vad nyss sagts bestämma den närmare dispositionen av anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 258 000 kronor.

[47] 5. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bokinköp och bokbindning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	60 000	59 550	19 374
1958/59	65 000	66 261	18 113
1959/60 (statsliggaren s. 871)	75 000		
1960/61 (förslag)	85 000		

Den vid utgången av budgetåret 1958/59 förefintliga reservationen var i realiteten disponerad.

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 20/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 40 000 kr.

Motiv. Av höjningen avses 5 000 kr. för årliga löpande utgifter. Återstående belopp, 35 000 kr., skall användas till kompletterande inköp och bokbindning. Kompletteringen är nödvändig, då hittills utgående anslag ej medgivit inköp och bokbindning i erforderlig omfattning. Till stöd för yrkandet åberopas i övrigt vad som anförts i anslagsäskandena för budgetåret 1958/59 (IX ht 1958 s. 231).

Yttrande. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Då jag anser en förstärkning av förevarande anslag angelägen, förordar jag, att detsamma uppräknas med 10 000 kronor till 85 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

[48] 6. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Lokal och fast försöksverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1957/58	781 000	792 561	18 592
1958/59	840 500	828 845	30 247
1959/60 (statsliggaren s. 871)	931 500		
1960/61 (förslag)	938 800		

Yrkande. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* hemställer, att anslaget ökas med 20 300 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag 1959/60	Ökning eller minskning
1. Bidrag till lokal försöksverksamhet	317 600	+ 6 300
2. Fasta försöksstationer och fasta försöksfält	68 900	+ 1 300
3. Annan egen försöksverksamhet	183 900	+ 15 600
4. Försöksgårdarnas kostnader för försöksverksamheten m. m.	262 400	+ 5 200
5. Betesförsök i Norrland	49 000	— 9 000
6. Skånes fröodlarförening	3 700	—
7. Försök och forskning rörande den s. k. bollnässjukan ..	46 000	+ 900
		+ 20 300

Motiv. 1, 2, 4 och 7. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har begärt avsevärda belopp för utökning av försöksverksamheten. Högskolesty-

relsen anser sig med hänsyn till pågående utredning icke nu böra begära några medel för utökad verksamhet utan begränsar sig till att begära medel för att täcka de ökade kostnader, som uppstått genom 1959 års löneförhöjningar.

3. Under denna post har beräknats dels 3 600 kr. för täckning av de ökade kostnader, som uppstått genom 1959 års löneförhöjningar, dels 12 000 kr. för prövning av vallväxtstammar. Till motivering av sistnämnda förslag framhålls följande.

Sedan år 1954 pågår en ganska omfattande försöksverksamhet med foderväxter. Särskilt omfattande är prövningen av vallväxtstammar, vilken startats i samarbete med växtförädlarna. Eftersom statens jordbruksförsök måste avgöra, vilka stammar som skall ingå i försöken, måste det betraktas som ett minimikrav, att förädlarnas kostnader i vad avser för dem främmande stammar betalas av statens jordbruksförsök. Dessa kostnader beräknas till 9 000 kr., vartill kommer analyskostnader för 3 000 kr. Från växtförädlarnas sida har nu framhållits, att de i fortsättningen icke kan stå för dessa kostnader. Stor risk föreligger därför, att det ytterst betydelsefulla samarbetet mellan statens jordbruksförsök och förädlarna faller sönder, om förädlarnas nyssnämnda kostnader icke bestrides med statsmedel.

5. Löneförhöjningarna fr. o. m. den 1 januari 1959 ökar medelsbehovet under anslaget med 1 000 kr. De i undersökningen ingående försöken är nu samtliga utlagda. Kostnaderna för skötseln och skörden av försöken samt bearbetningen av försöksresultaten har därmed ökat. Till bestridande av dessa ökade kostnader har under budgetåret 1958/59 anvisats 5 000 kr. och under budgetåret 1959/60 10 000 kr. som ersättning för reservation å 15 000 kr., vilken avräknats tidigare år. För nästa budgetår erfordras $(49\,000 + 1\,000 - 10\,000 =)$ 40 000 kr., vilket minskar anslagsanvisningen med 9 000 kr.

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Den av högskolestyrelsen äskade höjningen av anslaget för bestridande av kostnader för prövning av vallväxtstammar kan jag inte tillstyrka. Däremot finner jag mig böra föreslå, att anslaget på grund av vissa automatiska kostnadsökningar uppräknas med 17 300 kronor. Samtidigt kan emellertid anslaget i enlighet med högskolestyrelsens beräkning minskas med ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp å 10 000 kronor. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 938 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:*
Lokal och fast försöksverksamhet för budgetåret 1960/61
anvisa ett reservationsanslag av 938 800 kronor.

[49] 7. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Jordbruksdriften vid statens försöksgårdar

	Anslag	Nettoutgift resp. nettoinkomst
1957/58	100	68 687
1958/59	100	2 466
1959/60 (statsliggaren s. 871)	100	
1960/61 (förslag)	100	

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 20/8 1959) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp av 100 kr. Styrelsen framhåller därvid att det, om skördeskador i större omfattning uppstår, erfordras ett avsevärt högre belopp till oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstminskningar än det i staten för innevarande budgetår upptagna beloppet å 35 000 kr.

Yttrande. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

I enlighet med högskolestyrelsens förslag torde förevarande anslag även för nästa budgetår böra uppföras med ett formellt belopp av 100 kronor. Liksom för innevarande budgetår torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa särskilda stater för jordbruksdriften vid de olika gårdarna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Jordbruksdriften vid statens försöksgårdar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[50] 8. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 515 200	1 573 745
1958/59	1 721 700	1 682 867
1959/60 (statsliggaren s. 872)	1 749 300	
1960/61 (förslag)	1 810 600	

Yrkande. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 20/8 1959) hemställer, att anslaget höjes med 208 400 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar m. m.	
a) 1 sekreterare Ae 23	+ 23 732
b) 1 biblioteksassistent Ae 13	+ 13 140
c) 1 bokhållare Ae 13	+ 13 140
d) 1 assistent Ae 12 (lantbruksavdelningen)	+ 12 495
e) 1 kanslibiträde Ae 7 (lantbruksavdelningen)	+ 9 501
f) 1 laboratoriebiträde i regl. befordringsgång A 3—A 7 (A 9) (statens mejeriförsök)	+ 7 717
g) 1 laboratoriebiträde i regl. befordringsgång A 3—A 7 (A 9) (inst. för mejerikemi och bakteriologi)	+ 7 717
h) 1 gårdskarl Ae 7	+ 9 501
i) 1 telefonist Ae 5	+ 8 552
j) 1 institutionsbiträde i regl. befordringsgång A 1—A 5 (inst. för mjölkprodukternas teknologi)	+ 6 967
k) 1 institutionsbiträde i regl. befordringsgång A 1—A 5 (statens mejeriförsök)	+ 6 967
l) 1 institutionsbiträde i regl. befordringsgång A 1—A 5 (statens trädgårdsförsök)	+ 6 967
m) 1 assistent (arvode; statens trädgårdsförsök)	+ 13 200
n) extra arbetshjälp (statens mejeriförsök)	+ 10 000
o) gästföreläsningar	+ 500
p) ersättning till ciceroner	+ 3 000
2. Personalminskningar m. m.	
a) ersättning till sekreterarhjälp	— 8 000
b) arvode till bibliotekarie	— 6 000
c) 1 kansliskrivare Ae 10	— 13 140
d) 1 institutionstekniker Ae 9 (tjänstetidsbefordran Ae 10)	— 13 140
3. Löneregleringar m. m.	
a) 2 föreståndare för lantbruks- och trädgårdsavdelningarna Bo 1 i st. f. Ae 26	+ 6 542
b) 3 laboratorer Bo 1 i st. f. Ao 26	+ 15 548
c) 1 föreståndare för trädgårdsekonomiska byrån Ao 23 i st. f. Ae 23	—
d) 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibiträde Ae 7 (kamrerarkontoret) ..	+ 1 020
e) 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibiträde Ae 7 (statens mejeriförsök) ..	+ 566
f) 1 kanslibiträde Ae 7 i st. f. kontorsbiträde Ae 5 (statens träd- gårdsförsök)	+ 949
g) extra skrivhjälp (kamrerarkontoret)	+ 500
h) extra skrivhjälp (mejeriekonomiska inst.)	+ 600
i) extra skrivhjälp (statens trädgårdsförsök)	+ 3 000
j) ersättning till vaktmästarhjälp (inst. för mjölkprodukternas teknologi)	+ 500

	Ökning eller minskning
k) 1 institutionstekniker Ao 9 i st. f. förste vaktmästare Ao 8 ..	+ 1 005
l) 1 institutionstekniker Ae 9 i st. f. institutionsvaktmästare Ae 8 (statens mejeriförsök)	+ 581
m) 1 institutionstekniker Ae 9 i st. f. institutionsvaktmästare Ae 8 (statens trädgårdsförsök)	+ 651
n) 1 institutionstekniker Ao 9 i st. f. vaktmästare Ao 7 (mejeri- avdelningen)	+ 581
4. Omräkning	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 10 081
b) arvodesreglering för montör	+ 200
c) lönereglering för laboratoriebiträden	+ 1 289
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 22 300
e) rörligt tillägg	+ 29 600
	+ 208 329

M o t i v. Institutsstyrelsen framhåller inledningsvis, att institutets anslag under en lång följd av år varit otillräckliga. Trots att alla möjligheter till såväl besparingar som rationalisering av verksamheten iakttagits, har styrelsen varit nödsakad att upprepade gånger hemställa om ökade anslag för olika ändamål. Dessa äskanden har endast i ringa omfattning vunnit statsmakternas bifall och behovet av betydande anslagsökningar kvarstår. Styrelsen har även i anslagsäskandena för budgetåret 1960/61 iakttagit största möjliga återhållsamhet och endast upptagit de anslagsbelopp, som anses oundgängligen nödvändiga för verksamhetens ändamålsenliga bedrivande. I den allmänna motiveringen för anslagsäskandena anföres vidare följande.

Trots det stora behovet av utökade personella och materiella resurser vid institutet, har styrelsen i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till de utredningar, som berör institutets verksamhet, i anslagsäskandena endast upptagit medel för sådana ändamål, som icke anses föregripa den kommande utvecklingen. Ämneslärares lönegradsplacering är otillfredsställande och styrelsen framhåller ånyo behovet av en lönereglering för dessa befattningshavare. Vidare bör speciallärares komma i åtnjutande av en arvodesuppräknings. Enär dylika arvoden torde komma att fastställas likformigt vid flera olika läroanstalter, har styrelsen dock icke ansett sig böra föreslå nya arvodesbelopp. Även kanslibiträdenas löneställning är otillfredsställande och det har visat sig svårt att erhålla tillräckligt kvalificerade sökande till ledigblivna befattningar. Samtliga i äskandena upptagna poster är mycket angelägna. Styrelsen framhåller dock särskilt behovet av att medel anvisas för anställande av sekreterare, biblioteksassistent och ciceroner samt för kontorist vid kamrerarkontoret och kanslibiträde vid statens trädgårdsförsök.

I fråga om motiveringarna för de i det föregående redovisade särskilda framställningarna må här återges följande.

1 a) och 2 a). Institutsstyrelsen har upprepade gånger hemställt om inrättandet av en sekreterarbefattning i lönegrad Ae 23 (IX ht 1959 s. 150 under 1 a) och 2 a)). Utöver de skäl styrelsen i olika sammanhang framfört framhålles nu, att arbetsbelastningen vid institutets kansli blivit väsentligt större under senare tid och att en heltidsanställd sekreterare är absolut erforderlig, om arbetet skall kunna fortlöpa normalt.

1 b) och 2 b). Inrättandet av en biblioteksassistentbefattning har föreslagits i anslagsäskandena under en lång följd av år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 150 under 1 b) och 2 b)). Styrelsen har tidigare utförligt motiverat behovet av en sådan befattning. Då biblioteket nu anlitas i betydligt större utsträckning än tidigare och arbetsbelastningen automatiskt ökat i hög grad, bör frågan om inrättande av den föreslagna tjänsten icke längre uppskjutas.

1 c) och 2 c). Enahanda förslag har återkommit i anslagsäskandena under en lång följd av år (senast IX ht 1959 s. 150 under 1 c) och 2 c)).

1 d) och 2 d). Genom beslut av 1952 års riksdag ändrades en montörsbefattning i dåvarande lönegrad Ce 14 vid lantbruksavdelningens maskininstitution till en institutionsvaktmästarbefattning i samma lönegrad. Befattningshavaren har varit och är fortfarande huvudsakligen sysselsatt med undervisning. Den ökade maskinhållningen inom lantbruket ställer allt större krav på undervisningen och detta medför behov av ytterligare en instruktörs- eller assistentbefattning vid maskininstitutionen. Styrelsen hemställer därför om inrättandet av en assistentbefattning i lönegrad Ae 12 vid lantbruksavdelningen. Samtidigt föreslås att en befattning som institutions-tekniker indrages.

1 e). Detta förslag har framförts i anslagsäskandena under flera år (IX ht 1959 s. 151 under 1 d)).

1 f). Förslag om utökning av den tekniska laboratoriebiträdespersonalen vid mejeriförsöken har framförts under en följd av år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 151 under 1 e)). Den vetenskapligt skolade personalens kapacitet kan icke utnyttjas helt med nuvarande personaluppsättning.

1 g). Forskningsarbetet vid institutionen för mejerikemi och mejeribakteriologi har utvidgats avsevärt under de senaste åren och alltmer kvalificerade arbetsuppgifter kräves av den tekniska biträdespersonalen. Det har därför visat sig behövt att inrätta en laboratoriebiträdesbefattning i reglerad befordringsgång vid denna institution.

1 h). Detta förslag har framförts i anslagsäskandena under de två senaste åren (IX ht 1958 s. 239 under 1 g) och IX ht 1959 s. 151 under 1 f)). En av byggnadsstyrelsen avlönad gårdskarll är placerad vid Alnarp och då en sådan befattningshavare måste finnas även i fortsättningen, anser styrelsen det vara bäst ur såväl administrativ som arbetsteknisk synpunkt att han knytes direkt till institutet.

1 i). En gemensam telefonväxel installerades vid Alnarp under år 1958. I samband därmed inrättades en telefonisttjänst. Trots att televerket anser

två telefonister erforderliga för att sköta en växel av detta slag, har institutsstyrelsen för att icke åsamka statsverket onödiga utgifter velat avvakta erfarenhet rörande samtalsfrekvens m. m., innan anslag åskades för ännu en telefonist. Under den tid växeln varit i bruk, har det klart visat sig att densamma icke kan skötas på ett tillfredsställande sätt av endast en telefonist. Styrelsen hemställer därför om inrättande av ytterligare en telefonisttjänst.

1 j). Enahanda förslag har framförts även i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 151 under 1 g)). För att på ett effektivt sätt kunna utnyttja arbetskapaciteten hos den personal, som har högre utbildning, erfordras inrättandet av en befattning såsom institutionsbiträde.

1 k). Vid mejeriförsöken finns behov av ett institutionsbiträde. Beträffande den närmare motiveringen hänvisas till vad som anförts under 1 f).

1 l). Under flera år har framlagts förslag om en ny biträdestjänst för ökning av laboratoriepersonalen (IX ht 1959 s. 151 under 1 i)). Styrelsen återkommer med förslag om personalförstärkning i form av en institutionsbiträdesbefattning i reglerad befordringsgång.

1 m). För förstärkning av assistentpersonalen föreslås på nytt ett assistentarvode av 13 200 kr. (IX ht 1959 s. 151 under 1 j)). Assistenten skall vara föreståndaren behjälplig med handläggning av den lokala försöksverksamheten.

1 n). Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena under en följd av år (IX ht 1959 s. 151 under 1 k)).

1 o). Anslaget till gästföreläsningar är otillräckligt och styrelsen hemställer ånyo om höjning av detsamma (IX ht 1958 s. 240 under 1 n) och IX ht 1959 s. 152 under 1 l)).

1 p). Detta förslag har framförts i anslagsäskandena under flera år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 152 under 1 n)). Till stöd för förslaget har anförts följande.

Alnarpsinstitutet får under sommarmånaderna dagligen besök av ett stort antal studiegrupper från såväl in- som utlandet. Om ett studiebesök skall medföra någon verklig behållning, måste vanligen en ciceron ställas till förfogande men detta har visat sig mycket svårt och ibland omöjligt att ordna vid institutet. Det är under vanliga förhållanden svårt att frigöra den anställda personalen från de ordinarie arbetsuppgifterna. I synnerhet under sommarmånaderna, då personalen är starkt reducerad på grund av ferier och semestrar, har det ibland varit omöjligt att ställa ciceroner till förfogande även till grupper, som rest mycket lång väg för att avlägga ett studiebesök vid institutet. Styrelsen anser det därför mycket angeläget, att medel ställes till förfogande för ändamålet.

3 a). Uppflyttning av dessa tjänster har föreslagits i anslagsäskandena under en följd av år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 152 under 3 a)).

3 b). Vid institutet finns tre laboratorsbefattningar i lönegrad Ao 26. Sedan laboratorsbefattningarna vid universitet och högskolor blivit uppflyttade till lönegrad B 1, synes starka skäl föreligga att också laboratorsbefatt-

ningarna vid Alnarpsinstitutet uppflyttas i samma lönegrad. I fråga om laboratorernas kompetens framhålles, att en av dem varit tillförordnad professor i biokemi vid Lunds universitet och även blivit kompetentförklarad till nämnda professur.

3 c). Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena under en följd av år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 152 under 3 b)).

3 d). Detta förslag har framlagts i anslagsäskandena för de tre senaste budgetåren (IX ht 1959 s. 152 under 3 d)). Ett betydande ansvar åvilar ifrågavarande befattningshavare och vid uppkomna vakanser har det visat sig svårt att erhålla kompetent sökande.

3 e). De arbetsuppgifter, som åvilar kanslibiträdet, omfattar kvalificerad maskinskrivning i samband med färdigställandet av utredningar, rapporter och försöksberättelser och andra publikationer, varvid ingår även kontroll av statistiska beräkningar, tabeller och diagram samt korrekturläsning, i regel på främmande språk. Vidare ingår skötseln av in- och utländsk korrespondens. Genom att institutionen är verksamt engagerad i internationellt samarbete på mejeriforskningsområdet i internationella mejerifederationen och FAO, är den utländska korrespondensen av relativt stor omfattning och fordrar en kvalificerad insats.

3 f). Förslaget framfördes även i fjol. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1959 s. 152 under 3 h).

3 g) och h). Den fast anställda biträdespersonalen är otillräcklig vid såväl kamrerarkontoret som mejeriekonomiska institutionen. En höjning av anslagen med 500 kr. resp. 600 kr. är därför behövlig.

3 i). Anslaget till extra skrivhjälp vid trädgårdsförsöken har släpat efter och icke kommit i linje med lönehöjningar för lönegradsplacerad personal, varigenom skrivhjälpsfrågan ej kunnat lösas på ett tillfredsställande sätt. En ökning med 3 000 kr. är nu erforderlig.

3 j). I syfte att bespara statsverket utgifter för anställandet av en ny befattningshavare har styrelsen hemställt om ett anslag för ersättning till vaktmästarhjälp och detta har visat sig tills vidare fungera någorlunda tillfredsställande. Anslaget är emellertid otillräckligt och styrelsen hemställer därför om uppräknings av detsamma med 500 kr.

3 k)—n). Yrkandena framställs i anledning av vad som föreslagits i propositionen 1959: 152.

4 a), c)—e). Utgiftsökningarna är av automatisk karaktär.

4 b). Montören vid maskininstitutionen åtnjuter enligt utfärdade bestämmelser arvode motsvarande lönen i 8 löneklassen, ortsgrupp 2, å löneplan A och på grund av den löneförhöjning, som kommit lönegradsplacerad personal till del, måste arvodet uppräknas med 200 kr.

Y t t r a n d e n. Över institutsstyrelsens anslagsäskanden har yttranden avgivits av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök såvitt angår statens trädgårdsförsök och av lantbruksstyrelsen såvitt angår institutets verksamhet i övrigt. Yttranden har vidare avgivits av televerkets di-

striktchef i Malmö såvitt angår det under punkten 1 i) redovisade förslaget ävensom av jordbrukshögskoleutredningen.

Redogörelse för det av *jordbrukshögskoleutredningen* avgivna yttrandet har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök tillstyrker äskandena såvitt desamma avser statens trädgårdsförsök under hänvisning till att institutsstyrelsen med hänsyn till den pågående jordbrukshögskoleutredningen begränsat sina anslagsäskanden till att avse vad institutsstyrelsen betecknar vara ett oundgängligt behov för ifrågavarande budgetår.

Lantbruksstyrelsen anför, att den — i avvaktan på de resultat, som pågående eller nyligen avslutade utredningar, vilka berör institutet, kan leda till — finner sig i fråga om institutets avlöningsanslag icke böra tillstyrka medel för inrättande av nya tjänster eller ändringar av nuvarande tjänster i vidare mån än styrelsen tillstyrkt senast i sitt yttrande över institutsstyrelsens anslagsframställning föregående år. Vad beträffar övriga anslag tillstyrker lantbruksstyrelsen ökad medelsanvisning endast för de ändamål, lantbruksstyrelsen ansett synnerligen angelägna för ett ändamålsenligt bedrivande av institutets verksamhet. Av lantbruksstyrelsens motivering för de sålunda förordade anslagsändringarna beträffande förevarande anslag torde få återgivas följande.

1 a)—1 c), 1 n)—1 p), 3 a), 3 c), 3 d) och 3 h). Äskandena under dessa punkter tillstyrkes av lantbruksstyrelsen på samma sätt som föregående år.

1 h). Lantbruksstyrelsen tillstyrker förslaget om inrättande av en befattning såsom gårdskarll i lönegrad Ae 7. Enligt uppgift under hand från byggnadsstyrelsen torde denna icke komma att motsätta sig en sådan anordning, förutsatt att gårdskarllstjänsten i fortsättningen bibehålles vid samma lönenivå.

1 i). Då lantbruksstyrelsen erfarit, att behovet av ytterligare en telefonisttjänst vid institutet utreds av distriktschefen vid telefonbyrån i Malmö, anser sig styrelsen f. n. icke böra tillstyrka tjänstens inrättande.

3 b). Laboratorstjänsterna är placerade vid resp. kemisk-bakteriologiska institutionen, vid mejerikemiska institutionen och vid statens mejeriförsök. Innehavarna av tjänsterna har fil. mag. examen i kemi, fysik och matematik med viss vidareutbildning resp. mejeriingenjörsexamen jämte kompletterande akademiska studier i nationalekonomi och statistik samt i sistnämnda fallet teknisk doktorsexamen i Zürich. Då ett stort antal laboratorstjänster vid universitet och högskolor m. m. uppflyttats från lönegrad A 26 till B 1, förordar lantbruksstyrelsen, att löneställningen för institutets laboratorer omprövas efter samma grunder som för laboratorstjänsterna vid universitet och högskolor.

3 k), 3 l) och 3 n). Lantbruksstyrelsen förordar, att hithörande personal lönegradsplaceras i enlighet med de i propositionen 1959: 152 angivna normerna.

Angående förslaget under punkten 1 i) anför *televerkets distriktschef i Malmö*, att det säsongmässigt möjligen skulle föreligga behov av två samtidigt tjänstgörande telefonister vid institutet. Något säkert uttalande härom kan dock icke göras utan närmare undersökning. Sådan undersökning dels av arbetsbelastningen i växeln, dels huruvida antalet huvudledningar är

lämpligt avpassat, kommer att företagas våren 1960 genom telegrafdirektörens i Malmö försorg samt delgivas institutet. I övrigt anföres i huvudsak följande.

Behovet av telefonister för betjäning av en abonnentväxelanläggning betingas dels av den dagliga betjäningstidens längd, dels av trafikbelastningen. En telefonist beräknas kunna nöjaktigt betjäna en abonnentväxel under dagens bråda telefontid, såvida antalet för ankommande samtal behövliga huvudledningar uppgår till högst 10. Om växeln såsom vid Alnarp är försedd med s. k. riksspärrar, måste telefonisten även medverka vid uppkoppling av sådana avgående rikssamtal, som normalt skulle kopplas direkt med hjälp av riktnummer. Under sådana förhållanden kan det visa sig vara för mycket med tio ankommande huvudledningar per telefonist. I Alnarp hålles växeln enligt uppgift öppen vintertid 39 timmar i veckan och sommartid 35 timmar i veckan under vanlig kontorstid. Under sådana förhållanden erfordras icke skifttjänstgöring vid växelbordet. Antalet inkopplade huvudledningar för ankommande samtal uppgår f. n. till 14. Antalet huvudledningar bestämdes dock vid beställning av växeln närmast med hänsyn till det antal som disponerats för tidigare telefonanläggning. Den använda typen av växel tillåter inkoppling av högst tolv ankommande huvudledningar per expeditiionsplats, varför två expeditiionsplatser har anordnats. Den tekniska utrustningen i växelborden medger dock, att samtliga huvudledningar kan betjänas från endera av de båda expeditiionsplatserna. Att två sådana installerats betyder sålunda icke, att televerket ansett två telefonister erforderliga. Vid besök av televerkets instruktis under två dagar hösten 1959 visade sig trafikbelastningen i växeln icke vara högre än att en telefonist utan svårighet kunde sköta arbetet. Enligt telefonistens utsago är dock trafikintensiteten mycket högre tidigt på våren.

Departementschefen

Institutsstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt ett flertal yrkanden om personalförstärkningar m. m., i vissa fall i utbyte mot redan befintliga tjänster eller mot för särskilda ändamål nu anvisade belopp. Dessa yrkanden anser jag mig inte kunna bifalla. Däremot vill jag föreslå, att de nu under anslaget beräknade beloppen till ersättning till sekreterarhjälp och till arvode till bibliotekarie uppräknas med vardera 200 kronor.

Vad angår de av institutsstyrelsen föreslagna lönegradsuppflyttningarna m. m. torde frågan om lönegradsplaceringen av de under punkterna 3 k)—3 n) upptagna vaktmästartjänsterna, som är att hänföra till s. k. tekniska biträdestjänster, få prövas i annat sammanhang. Övriga av institutsstyrelsen begärda lönegradsuppflyttningar m. m. kan jag inte tillstyrka i vidare mån än att jag förordar, att de för extra skrivhjälp vid kamrerarkontoret, mejeriekonomiska institutionen och statens trädgårdsförsök anvisade beloppen uppräknas med sammanlagt 300 kronor samt det för ersättning till vaktmästarkhjälp vid institutionen för mjölkprodukternas teknologi avsedda beloppet med 100 kronor.

Vid bifall till mina förslag i det föregående behöver anslaget uppräknas med $(200 + 200 + 300 + 100 =)$ 800 kronor. På grund av beräknade löneklassförändringar och reglerad befodringsgång, arvodesreglering för

montör, lönereglering för laboratoriebiträden, ökad kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt höjningen av det rörliga tillägget bör anslaget vidare uppräknas med i runt tal 60 500 kronor. Sammanlagt behöver således förevarande anslag höjas med 61 300 kronor till 1 810 600 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	635 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	24 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	875 100
4. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman..	1 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	245 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	30 000
Summa kronor 1 810 600	

- b) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut*:
Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 810 600 kronor.

[51] 9. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	1 136 100	1 289 884
1958/59	711 300	702 941
1959/60 (statsliggaren s. 874)	716 000	
1960/61 (förslag)	754 000	

Y r k a n d e n. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 20/8 1959) hemställer, att till omkostnader anvisas 839 900 kr. Av nämnda belopp belöper 371 500 kr. på statens trädgårdsförsök och 468 400 kr. på institutets övriga verksamhet.

Institutsstyrelsens beräkning av medelsbehovet framgår närmare av följande sammanställningar.

	Utgifter 1957/58	resp. inkomster 1958/59	Staten för 1959/60	Ökning
A. Institutet med undantag för statens trädgårdsförsök				
U t g i f t e r				
1. Sjukvård m. m.	5 174	2 847	2 000	—
2. Reseersättningar	16 065	15 755	16 900	+ 3 000
3. Expenser				
a) bränsle, lyse och vatten .	100 354	58 545	80 000	—
b) övriga expenser	28 800	28 800	28 800	+ 7 200
4. Publikationstryck	8 381	7 658	10 400	—
5. Övriga utgifter				
a) kosthåll för elever	245 792	227 009	260 000	—
b) utställningsmateriel m. m.	991	1 017	1 000	+ 500
c) ersättning till Alnarps egendom för dagsverken och körslor	6 000	2 453	6 000	—
d) underhåll av institutets park och prydnadsanläggningar	7 000	25 000	25 000	+ 5 000
e) ersättning till Alnarps trädgårdar för visst biträde av förmanspersonal ..	6 000	6 000	6 000	—
f) täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri ..	70 000	50 000	50 000	—
g) täckande av förlust å rörelsen vid Alnarps trädgårdar	583 500	—	—	+ 50 000
h) inköp av mjölk för mejeriförsöken efter avdrag för försålda produkter	10 277	9 996	10 000	—
i) förbrukningsartiklar för mejeriförsöken	19 360	20 000	16 000	+ 4 000
j) förbrukningsartiklar för inst. för mjölkprodukternas teknologi	11 934	12 067	12 000	+ 1 500
k) förbrukningsartiklar för inst. för mejerikemi och mejeribakteriologi	5 419	10 376	4 500	+ 4 500
l) förbrukningsartiklar för lantbruksavdelningen ...	—	—	—	+ 2 000
m) förbrukningsartiklar för trädgårdsavdelningen ...	—	—	—	+ 2 000

	Utgifter 1957/58	resp. inkomster 1958/59	Staten för 1959/60	Ökning
n) driftkostnader vid en la- dugårdsförmanskurs	4 200	4 200	4 200	+ 1 800
o) städning och renhållning	101 307	107 363	103 900	+ 6 800
p) diverse utgifter	2 517	1 577	1 500	+ 500
Summa utgifter	1 233 071	1 600 446	638 200	+ 88 800
Särskilda uppbörds- medel				
6. Undervisnings- och kostav- gifter för elever	174 382	169 833	175 000	—
7. Ersättning av Alnarps egen- dom för arbete av elever ..	83 600	83 600	83 600	—
Summa uppbördsmedel	257 982	256 772	258 600	—
S a m m a n d r a g				
Utgifter	1 233 071	600 446	638 200	+ 88 800
Särskilda uppbördsmedel	257 982	256 772	258 600	—
Nettoutgift	975 089	343 674	379 600	+ 88 800

B. Statens trädgårdsförsök**U t g i f t e r**

1. Sjukvård m. m.	—	—	400	—
2. Reseersättningar	9 379	10 500	10 400	+ 1 100
3. Expenser				
a) bränsle, lyse och vatten..	32 710	26 757	27 000	—
b) övriga expenser	11 991	12 360	12 500	+ 1 000
4. Publikationstryck	12 895	13 800	13 800	+ 1 200
5. Övriga utgifter				
a) utställningsmateriel m. m.	302	988	1 000	—
b) ersättning till Skaraborgs läns hushållningssällskap för lokalhyra	14 000	14 000	14 000	+ 3 000
c) försök med körsbärsträd vid Rånna försöksstation	1 000	1 000	1 000	—
d) ersättning till Norrlands trädgårdsskola i Söråker för personalkostnader m. m.	15 200	16 000	16 000	—
e) driftkostnader vid Öjebyns försöksstation	12 173	12 698	13 400	+ 600

^a Inkl. numera utgångna poster.

	Utgifter resp. 1957/58	inkomster 1958/59	Staten för 1959/60	Ökning
f) driftkostnader vid Ekerums och Tosemarkens försöksstationer	10 000	15 000	15 000	—
g) förbrukningsartiklar och gödslingsmedel	38 052	40 427	40 000	+ 2 000
h) inköp av inventarier ...	10 000	9 996	10 000	+ 2 000
i) inköp av levande växter och frö	5 152	4 616	4 500	+ 500
j) dagsverken m. m.	243 417	265 539	260 000	+ 20 000
k) bokinköp och bokbindning	1 019	1 178	1 200	+ 300
l) städning och renhållning.	6 420	6 338	6 000	+ 2 100
m) underhåll av byggnader m. m. vid Nyckelby och Öjebyns försöksstationer.	—	4 985	5 000	—
n) diverse utgifter	1 649	519	700	+ 1 300
Summa utgifter	425 359	476 467	451 900	+ 35 100

Särskilda uppbördsmedel

6. Försäljning av köksväxter, bär och frukt	114 424	84 739	73 000	—
7. Försäljning av jordbruksprodukter	34 042	24 615	32 000	—
8. Ersättningar för kontrollodlingar för statens centrala frökontrollanstalt	1 588	—	500	—
9. Ersättningar för stamförsök för enskilda firmors räkning	10 080	7 845	10 000	—
Summa uppbördsmedel	160 134	117 199	115 500	—

Sammandrag

Utgifter	425 359	476 467	451 900	+ 35 100
Särskilda uppbördsmedel	160 134	117 199	115 500	—
Nettoutgift	265 225	359 268	336 400	+ 35 100

I förevarande sammanhang torde vidare få anmälas, att *institutsstyrelsen* i sina anslagsäskanden (skr. 20/8 1959) hemställt, att under rubriken Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m. måtte för nästa budgetår anvisas ett med 6 000 kr. till 23 000 kr. höjt anslag. Av det för innevarande budgetår under samma rubrik anvisade anslaget å 17 000 kr. avses 8 800 kr. till fyra elevstipendier vid högre mejerikursen och högre trädgårdskursen samt 8 200 kr. till studieresor. Den av institutsstyrelsen

¹ Inkl. numera utgångna poster.

föreslagna höjningen hänför sig till det för studieresor avsedda beloppet, vilket ansetts helt otillräckligt.

Motiv. A. 2. På grund av höjda resekostnader och dagtraktamenten är en ökning av denna post med 3 000 kr. erforderlig. Höjningen föreslås fördelad med 500 kr. på internordiska tjänsteresor och 2 500 kr. på övriga tjänsteresor.

A. 3 b). Delposten övriga expenser har länge varit otillräcklig och styrelsen har under en lång följd av år hemställt om höjning av densamma (IX ht 1959 s. 160 under A. 3 b)). Verksamheten vid institutet blir i hög grad lidande av att medel i vissa fall saknas för inköp av skrivmateriel samt kontorsmaskiner o. d. ävensom för annons- och telefonkostnader m. m. En väsentlig höjning av denna delpost är erforderlig och styrelsen är därför nödsakad att hemställa om en höjning med 7 200 kr.

A. 5 b). Förslag om höjning av denna delpost har framförts under flera år och senast för innevarande budgetår (IX ht 1959 s. 160 under A. 5 b)).

A. 5 d). Såsom tidigare år framhållits kan en tillfredsställande skötsel av till Alnarpsinstitutet hörande park och prydnadsanläggningar trots iakttagande av största möjliga sparsamhet icke ske till en lägre kostnad än 30 000 kr. Under det senast förflutna året har såväl löner som diverse förnödenheter ytterligare fördyrats, och styrelsen anser det därför ofrånkomligt, att denna delpost höjes med minst 5 000 kr.

A. 5 g). Genom företagen omorganisation inom Alnarps trädgårdar och i samband därmed genomförd rationalisering av driften hade styrelsen hoppats att rörelsen skulle kunna göras ekonomiskt bärig eller åtminstone att mera betydande underskott icke regelmässigt skulle behöva uppstå. En betydande förbättring har förmärkts men på grund av den stora belastning å driften, som undervisningsverksamheten medför, är styrelsen nödsakad att räkna med ett underskott å 50 000 kr. för budgetåret 1960/61. För budgetåret 1959/60 har styrelsen gjort särskild framställning om medel för täckande av beräknat underskott.

A. 5 i). En höjning av detta anslag har begärts under flera år. Anslaget har varje år visat sig vara otillräckligt men genom förenkling av inköpsförfarandet, konsekvent utnyttjande av mängdrabatt m. m. samt bidrag från forskningsråd av olika slag har överskridandet av delposten kunnat begränsas till 4 000 kr. under budgetåret 1958/59.

A. 5 j). Även denna delpost är otillräcklig och styrelsen hemställer därför om ytterligare 1 500 kr. (IX ht 1959 s. 161 under A. 5 i)).

A. 5 k). En ökning av denna delpost har begärts under flera år och senast för innevarande budgetår (IX h 1959 s. 161 under A. 5 j)). Anslagna medel har länge varit otillräckliga men på grund av det ringa antalet elever vid högre mejerikursen har verksamheten kunnat fortgå på ett någorlunda tillfredsställande sätt, även om det icke kunnat undvikas, att eftersläpning uppstått vid anskaffning och betalning av förbrukningsartiklar. För innevarande läsår har emellertid tio elever antagits vid högre mejerikursen och en uppräknig av denna delpost anses därför ofrånkomlig.